Η ΗΠΕΙΡΟΣ

ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΤΗΣΙΟΝ

ΕΛΠ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ

SISMANOGLIO

2451

Η ΗΠΕΙΡΟΣ

ΣΥΓΚΩΜΑ
ΕΤΗΣΙΟΝ

Τ Ε Ε Ε

2451

Η ΗΠΕΙΡΟΣ

ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΤΗΣΙΟΝ

ΕΛΠΙΝΙΚΗΣ Μ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ

ΕΤΟΣ Β'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Τυπογραφικά Καταστήματα «Η ΑΝΑΤΟΛΗ». — Πέραν, Ὁδὸς Γεμενιτζῆ, ἀρ. 29.

1911

SISMANOGLIO

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν τῆς ἐκδότιδος.

Γεωργιω Μαυροδάκη

ΓΕΩΡΓΙΩι ΑΒΕΡΩΦ

ΑΠΕΙΡΩΤΑι

καλά τε πλεῖστα πάντων
ἔθνος ἔρξαντι
καὶ τὰν Ὀλυμπιάδα
πάλιν στάσαντι.

SISMANOGLIO

Ὁ πρὸ τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου ἀνδριὰς
τοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΒΕΡΩΦ

SISMANOGLIO
MUSEUM

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Ἐγεννήθη τῇ 15ῃ Αὐγούστου 1818 εἰς τὸ Μέτσοβον τῆς Ἠπείρου καὶ μετέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τοῦ 1840, ὅπου ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἐκ τοῦ ἐμπορίου ὁ Ἀβέρωφ ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀγορᾶς γαιῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐπλούτησε πολύ. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐπλούτει, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξεδήλωνε τὴν φιλοπατρίαν, ἡ ὁποία ἐθέρμαινε τὴν ψυχήν του, μὲ ἀλλεπαλλήλους δωρεάς. Ἡ κοινότης ἰδίως τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου διέτριψε μέχρι τοῦ θανάτου του, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ δείγματα τρανὰ τῆς γενναιοδωρίας τοῦ Ἀβέρωφ, ὡς τὸ Γυμνάσιον, τὸ Παρθεναγωγεῖον καὶ τὸ Νοσοκομεῖον αὐτῆς.

Ἀλλὰ καὶ αἱ Ἀθῆναι δὲν ὑστεροῦσιν ὡς πρὸς τοῦτο. Διότι ὁ Ἀβέρωφ ἐδαπάνησε πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ Μετσοβείου πολυτεχνείου, ἀνήγειρε τὰς πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου ἀνδριάντας τοῦ Ρήγα τοῦ Φερραίου καὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, ᾠκοδόμησε τὴν νέαν σχολὴν τῶν Εὐελπίδων καὶ τὸ Ἐφηβεῖον. Τὸ κάλλιστον ὅμως καὶ μεγαλοπρεπέστατον ἔργον τῆς ἡγεμονικῆς τῷ ὄντι γενναιοδωρίας τοῦ Ἀβέρωφ εἶναι ἡ ἀναμαρμάρωσις τοῦ Παναθηναϊκοῦ Σταδίου, διὰ τὸ ὁποῖον ἐδαπανήθησαν περὶ τὰ τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν καὶ διὰ τὸ ἔκλαμπρον αὐτὸ ἔργον ὑμνήθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου λογίου, τοῦ Ἀναστασίου Τάγη κατὰ τὰ μέτρα τῆς Ζ'. τῶν Ὀλυμπιακῶν Πινδάρου.

Ὁ Ἀβέρωφ ἀποθανὼν τῇ 15 Ἰουλίου 1899 ἀφῆκε μεγάλην περιουσίαν ἐκ τριάκοντα ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἐκ ταύτης ἐκληροδότησε δύο μὲν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια ὑπὲρ τοῦ πολεμικοῦ

ταμείου τῆς Ἑλλάδος, ἓν καὶ ἥμισυ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος Ἀλεξανδρείας, πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων ὑπὲρ τῆς γεωργικῆς Σχολῆς Λαρίσσης, πεντακοσίας χιλιάδας ὑπὲρ τοῦ Ὠδείου τῶν Ἀθηνῶν, ἐνακοσίας χιλιάδας εἰς τὸ Μετσόβιον Πολυτεχνεῖον καὶ ἓν ἑκατομμύριον πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς ἀναμαρμαρώσεως τοῦ Παναθηναϊκοῦ σταδίου.

Εἰς δὲ τὴν πατρίδα αὐτοῦ Μέτσοβον συνέστησε τὸ 1870 φαρμακεῖον, παρέχον δωρεὰν τὰ φάρμακα εἰς πάντας τοὺς κατοίκους αὐτοῦ καὶ τῶν πέριξ χωρίων, ἔκτισε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, περιβαλλομένην ὑπὸ ἀπεράντου ἄλσους, ἀνήγειρε νεκροταφεῖα διὰ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ Μουσουλμάνους, ἀνεκαίνισε τὴν Μητρόπολιν δαπανήσας μόνον διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς κωδονοστάσιον της λίρας 1000, ᾠκοδόμησε δύο νέας ἐκκλησίας, συνετήρει ἐφ' ὅσον ἔζη ἰατρὸν ἐπισκεπτόμενον δωρεὰν τοὺς πτωχούς, διένειμε δὶς τοῦ ἔτους χρηματικὰ βοηθήματα εἰς τοὺς πάσχοντας καὶ πτωχοὺς ἀνεξαιρέτως φυλῆς καὶ θρησκεύματος καὶ ἐπροικοδότει κατ' ἔτος κοράσια ὀρφανὰ καὶ πτωχά.

Ἐν Μετσόβῳ ἐδαπάνησε ὑπὲρ τὰς 400000 λίρας.

Διῆλθε δὲ τὸν βίον του ὁ Ἀβέρωφ μὲ λιτότητα καὶ μὲ ἁπλότητα τῷ ὄντι μοναδικήν. Διὰ τοῦτο οὐδέποτε ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας ὅπου τὸν ἐπερίμεναν μεγάλαι τιμαί. Ἀπέφευγε δὲ ἐν γένει ἀπὸ ἀνεπιτήδευτον μετριοφροσύνην τὰς ἐπιδείξεις καὶ τὰς τιμάς. Ἀλλ' ἡ κοινότης Ἀλεξανδρείας ἐτίμησε κατὰ πολλοὺς τρόπους τὸν Ἀβέρωφ, ἐξέλεξεν αὐτὸν καὶ ἰσόβιον πρόεδρον της καὶ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις.

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1908 τὰ ὀστᾶ τοῦ Ἀβέρωφ μετεκομίσθησαν διὰ πολεμικοῦ πλοίου, ἐπίτηδες σταλέντος εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ κατετέθησαν μετὰ μεγάλης πομπῆς εἰς τὸ νεκροταφεῖον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ περιουσία του ἀνήρχετο περίπου εἰς 1,200,000 λιρῶν. Δὲν εἶχε οὐδὲν παράσημον διότι δὲν τὰ ἐδέχετο.

Τύπος καὶ ἐνδυμασία Δεσποίνης Μετσοβίου.

ΩΔΗ

ΕΙΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΑΒΕΡΩΦ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ Ζ΄. ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΩΝ ΠΙΝΔΑΡΟΥ

ΣΤΡΟΦΗ Α΄.

Τίνα χώραν αἰνέοντες καλλίτοκον πλέκομεν
ὕμνον εὐαχῆ Πανελλάνεσσι καὶ
ξείνοις μέτα ;
τέῳ δ᾽ ἀνδρὶ ἑσλῶν ἐργμάτων μναμήϊον ἔσσετ᾽ ἀοιδά, πότνια Μνα-
μοσύνα ;
Ἦ ῥ᾽ ἀρεταῖς φλέγεται μὲν μυρίαις Ἄπειρος ἐῶν τεκέων
Ἀβέρωφ δ᾽ ὠνὴρ καλεῖται τοῦτ᾽ ὄνυμ᾽ ἀθάνατόν περ.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α΄

Τόθι γὰρ πρώτιστον ἦν δῆτ᾽ ἐκ δρυὸς ὑψικόμου
ἐν πόλι Δωδῶνι τᾷ δυσχειμέρῳ
βουλὰν θεοῦ
κλύειν γε, τὰν φαῖν᾽ ἑσταὼς χαλκοῦς ἐπὶ κίονι ἀσπερχὲς πάϊς ἀστρα-
γάλοις
Χαλκίον εὖ κροτέων, Σελλοὶ δέ ῥ᾽ ἔφραζον σάφα ἐκμαθέμεν,
τί ποτ᾽ ἐχρήσθη, Πέλειαί θ᾽ ὕστατα ταὐτὸν ἐποίουν.

ΕΠΩΔΟΣ Α΄

Ναῖε γὰρ Ἐλλοπίᾳ εὐλείμονι δὴ φιλέων δᾶμον θεὸς
τοξόταν ὀρνύς τέ νιν χαλκεντέα φύλοπιν ἐς καρτερὰν
ἰέμεναι τόκα μὲν ἀελίου ἀνιόντος, δυσομένου τόκα δ᾽ αὖ·
κλάζε γὰρ πνοιαῖς ἀεί τοι
ὑψιπετᾶν ἀνέμων λέβης μαχᾶν εὐάρματον ἀντιβολεῖν.
Τὸ μὲν ὧν πρόσθεν ἐπισπόμενοι ὁμφᾷ θεοῦ
γαῖον Ἀπείροιο κύδει πάγχυ ἀρχοί.

ΣΤΡΟΦΗ Β΄

Πριάμου ῥ᾽ ὡς πέρσεν ἴς Νεοπτολέμοιο πόλιν
πέφνε δ᾽ αὐτόν, ἵκετ᾽ αὖ νῦν Αἰακοῦ
χαίρων γόνος
Μολοσσίαν, πρῶνες τόθ᾽ εὔδενδροι ἔτυχον πεδίου παντᾷ γε δια-
πρύσιον
πόντον ἐς οἴνοπα, Δωδώναθεν ἀρχᾶς γιγνομένας, ὀλίγον
βασιλεύσας μὰν χρόνον γέννᾳ τόδ᾽ ἑᾷ λίπεν ἴσχειν

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β΄

γέρας, αὐτὸς δ᾽ ᾤχετ᾽ ἐς Πυθῶν᾽ ἀνάγων κτέατα
τῷ θεῷ, πότμον δ᾽ ἐφάψαις αὐτόθι
κρύφθη τάφῳ.
Ἀλλ᾽ ὑστέρῳ τ᾽ αὖτις χρόνῳ δεινὸν Γαλατᾶν ἀνέρ᾽ ἀγητῆρα ὄρι-
νεν ὁμῶς
φάσμα Νεοπτολέμου χώραν λιπεῖν ἀψ ἀνδροδράμαντι φόβῳ,
ἐσαεὶ σεμναῖς δὲ τιμήθη θυσίαις ἅπερ ἥρως.

ΕΠΩΔΟΣ Β΄

Ἅτος Ἄρης πολέμου Μοῖσαί τέ ῥ᾽ ἀμειβόμεναι χρυσάμπυκες
καρτεραιχμᾶν ἀγαπάζοντ᾽ Αἰακιδᾶν γένος εὐρυσθενές,
πορφυρέοις δὲ δόσαν ἔρνεσιν εἰν ἀναδήσασθαι σφετέρας γε κόμας.
Τῶν περ ἦν Ἄδμητος ἑσλός,
ῥύσατο γούνασιν ἀντίπαλον ὃς ἐμπιτνῶντα Θεμιστολέα
ἱκέταν, εὐρυβίας τε Ἀλέξανδρος, θρόνον
ὃς λαχὼν πόντου πέραν θάρσει στράτευσεν.

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΤΡΟΦΗ Γ΄

Κλέος Ἀπείρῳ γε μὰν ὄρεξ' ἀκαμαντομάχας
Πύρρος εὐρύ· ὄλβιος γὰρ πάντοσε
ἦλθε στρατῷ
λάβρῳ, πόλις δ' εἶλεν μακαίρας Θεσσαλίας ἅμα τ' αἰπεινᾶς τε Μακεδονίας.
Καὶ Σικελῶν πολυμήλων γαῖαν ἵκων δ' ἔπραθε δούρατί νιν
καὶ Ῥωμαίων στίχας νίκασε μάχαις πτολιπόρθοις.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Γ΄

Χρόνος ἕρπων εἶτ' ἐπ' Ἀπείρῳ δόλιος, στερέων
εὐκλέος βίου, κρεμάσθη μόρσιμος·
γείτων κακῶν
ἐτίσατ' αἰνῶς γὰρ κορέσσαις θυμὸν ἑόν γε χαλαζάεντι φόνῳ ἀνέρων,
ἔμβαλε πῦρ τε ῥ' αἴστωσέν τε πλείστας οὐκ ἀ λέγων πόλιας,
τέμεν ὣς δ' αὕτως παλίγγλωσσ' ἔθνεα Ἑλλάδα γαῖαν.

ΕΠΩΔΟΣ Γ΄

Ἀλλὰ παθᾶν θέτο λάθαν, αἷς κάμεν, εὖ τέ ῥ' ἐφέζοντ' ἐν θρόνῳ
Χρυσέῳ Βύζαντος ἴφθιμοι βασιλῆες ἀμύνοντές οἱ,
σκᾶπτόν τοι χερὶ μόναρχον ἔποντες ἀεὶ χώραν ἔνεμον ζαθέαν
δόντες ἀρχὰν δεσπόταισιν.
Ἔκλυε τόφρ' ἔτυμον θεόφιν ὄπ' Ἄπειρος πρότερόν τε βίον
ἅμα πάνθ' ἅρμοσ' ἐπισπομένη εὐαγγέλοις
θεσφάτοις, τοῖς χρωμένη δὴ φαίνετ' αἰέν.

ΣΤΡΟΦΗ Δ΄

Χρόνον ὣς δαρὸν ποθεινὰν ἄγαγεν ἀσυχίαν
Ἑλλάς, ὄφρα τ' ὄβριμος ζεύγλαν Ἄρης
ἀλλόθροος
ἐπ' αὐχέν' αἰνὰν θῆκε, τὰν Μοῖσαι φύγον οἰχόμεναι φθινάσματ'ἐς ἀελίου.
Πάντοθεν ὤρετ' ἐρικλάγκτας γόος νῦν δουλοσύνας, ἀλκὰ
τεκέων χώρας τ' ἔπειτεν μοῖραν ἐρύσατο μικράν.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Δ΄

Ὑπερίων χρύσεος φάνη κορυφὰν ἀνιὼν
εἰς Ὑμηττοῦ, μαρμαρέᾳ τ' αὐγᾷ πόλιν
γαθεῖν φρένα
ποίησ' Ἀθάνας, νέρθε γᾶς δ' ἐς κεκροπίαν προγόνων νῦν ψυχαὶ ἀγαλλόμεναι
ἦλυθον, εἰς ἀρετὰν σπεύδειν τε παντοίαν μένος ἐν φρένεσιν
θέσαν, ἀρχὰν ἀνίκ' ἐστάσαντο νέμειν γε θέμιστας.

ΕΠΩΔΟΣ Δ΄

Δερκομένη φάος ὧν ἱμερτὸν ἐλευθερίας ἔξω κακῶν
ὄλβον ἀρχὰ δὴ κυβερνατὴρ βασιλήϊος εὐρυσθενῆ
ὤπασεν Ἑλλάδι κάλεσσέ τ' ἀνελθέμεν ἂψ Μοίσας
Ἑλικωνιάδας
εὔφρονας πάτραν γλυκεῖαν.
Ὡς θυγάτηρ δὲ φιλεῦσα ματέρ' Ἄπειρος τεκέων ἀγαθὰ
τροφὸς οὔ νιν κάμε πω μεγάροις κοσμεῦσά τε
ἐκπρεπέας Μοίσαισί τ' αὖ ναοὺς δέμοισα.

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΤΡΟΦΗ Ε΄

᾽Ανέρων ἤνθησεν εὐεργῶν περίαλλα κλέος
αἰὲν ἐρδόντων ᾽Αθάνας εὖ πόλιν
εὐώνυμον,
τοὶ ἄλλος ἄλλᾳ γ᾽ ἔδρακ᾽ ᾽Απείρου φάος ἀελίου, πολλοὶ δ᾽ ἴδον ἐν
Μεσόβῳ
ὑψιπέδῳ ἀνὰ Πίνδου κλιτύας, λάμπει τ᾽ ἀρετά σφι σαφής.
ἅτε φέγγος Πλειάδων μέσσοισιν ἐν ἀστράσιν ἄλλοις.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Ε΄

Χιόνος Πίνδος τιθήνη καλλίχορός τε λόφος
ἀντίον κάλλει ἐρίζοντες κάρη
εἰς οὐρανὸν
ἄραντο, κόσμον τ᾽ ἀμφιέσσαντ᾽ ἔξοχον· οὐρανομήκεσσιν γὰρ ἀεὶ
ἐλάταις
ἐς πόδας ἐκ κορυφᾶς χειμῶνος ἦρός τ᾽ αὖ θαλέθοντι ὁμῶς,
δίχα δὲ ζηλήμονες δάσσαντό τ᾽ ἔχουσί τε ἀγκάς.

ΕΠΩΔΟΣ Ε΄

Μέσσοβον, οὗ τὸ μὲν ἀκτίνεσσι κατ᾽ ἀελίου πᾶν λάμπεται,
θάτερον δὲ ἀνήλιον τὰν φυλλάδα χλωροτέραν ἐκφύει.
᾽Αενάονθ᾽ ὕδατα οὐ μινύθοντι μέσῳ εἰν ἀμφοτέρων πάντες
πιδάοντ᾽ αὔξοντα τ᾽ αἰὲν
παγᾶν ἐκ σκιερᾶν ποταμόν, ὃς ὄχθαν ἀμπελόεσσαν ἔχει
προρέων εἰς ἅλαδ᾽ ᾽Αμπρακίας καλλίρροος.
Τῷδε δάμῳ γεγονέναι κύδιστος αὐχεῖ.

ΣΤΡΟΦΗ ς΄

᾽Αβέρωφ, ὃς τοσσάδ᾽ εἷς ἀνὴρ ἀγαθ᾽ ἔρξεν, ὅσα
οὔτις οἶκος· ὤπασεν γὰρ προφρονέως
τέχνας τ᾽ ἔχειν
καλὰς ᾽Αθανᾶν ἄστυ, ἔργων τ᾽ ἴσα μέλειν πολέμου, δάμῳ δ᾽ ἐν ἓξ
πραπίσιν
δείματο ναοὺς Μοίσαις, πολλὰ τ᾽ ἄλλοις χάρματα θῆκεν, ἅ μοι
στόμ᾽ ἀνηγήσασθ᾽ ἅπαντ᾽ οὐκ ἔστι πεφευγότ᾽ ἀριθμόν.

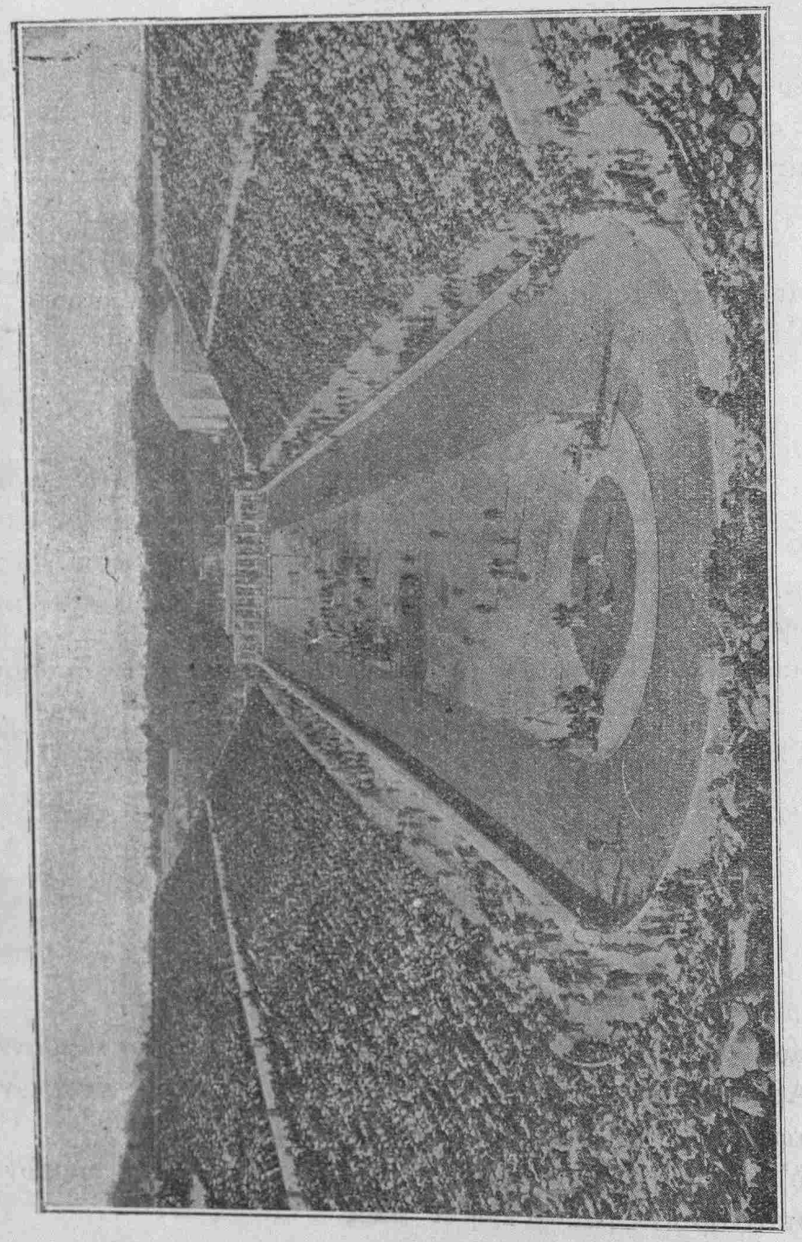
ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ς΄

Μάλα γ᾽ ἔργῳ μὰν ἐπ᾽ ἐσλῷ᾽ Μοῖσα, βρέμ᾽ ἴφι λύραν,
ἄνδρα νῦν τ᾽ ἄειδ᾽, ὃς Ἡρώδης νέος
κόσμησε δὴ
Ἄγραισι λευκῷ Πεντελᾶθεν μαρμαίροντι λίθῳ πρόφρων στάδιον
στορέσαις,
ὄφρα κ᾽ ᾽Ολυμπιόνικοι ἄνθεσ᾽ ἀνδῶνται σφετέρας γε κόμας
ἀστῶν πλειστομβρότῳ ξείνων θ᾽ ἅμα μίγδ᾽ ἐν ἑορτᾷ.

ΕΠΩΔΟΣ ς΄

Γαῖέ ρα κύδεϊ, Ἄπειρος, νῦν δέρκεό τ᾽ ὀρθοῖς ὄμμασι
μὴ φάος κρύπτοισ᾽, ᾽Αθάνας δ᾽ αὖ σὺ πόλις, στέφανον λάμβανε
καὶ ᾽Αβέρωφ στέφε Γεώργιον, ὅς τε θεοδμάτους ἀρετὰς πράσσων
ἀφθίτῳ δόξᾳ κύρησεν.
Τῶν δ᾽ ἔραται φρενὶ μέν, στόμα δ᾽ ἀνέρος σιγᾷ, θεός οἱ παρεὼν
Κωνσταντίνῳ σὺν βασιλεῖ κρῆναι· τέλος
ἐν τὶν ἔργων ἐστί· τὰ χρήστ᾽ ἐκτελοῖτο.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον.

Παράφρασις τῆς Ὠδῆς

ὑπὸ **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ**

ΣΤΡΟΦΗ Α΄

Ποιὰ χώρα, μάνα ξακουστῶν παιδιῶν θὰ τραγουδήσῃ
τραγοῦδι, ποῦ θ᾽ ἀκούσουνε τόσοι ᾽δικοὶ καὶ ξένοι;
καὶ ποιό ᾽ναι τὸ ᾽περήφανο καὶ τὸ λαμπρὸ παιδί της,
ποῦ τόνομά του ξακουστὸ θὰ κάνῃ τὸ τραγοῦδι,
γιὰ ὅσα ἔκανε καλὰ ᾽ς τὸ γένος, ᾽ς τὴν πατρίδα;
—Φεγγοβολάει ἡ Ἤπειρο μὲ τὰ καλὰ παιδιά της
κι᾽ Ἀβέρωφ ὁ ἀθάνατος μέσ᾽ ᾽ς τἄλλα ξεχωρίζει

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α΄

᾽Σ αὐτὴν τὴ χώρα μιὰ φορά, ᾽ς τὴν ἅγια τὴ Δωδώνη
ποῦ πέφτουν χιόνια περισσὰ καὶ τὰ νερὰ παγόνουν,
λαλοῦσε λόγια τοῦ Θεοῦ τὸ στοιχειωμένο δέντρο·
Κεῖ ᾽ς τὴ Δωδώνη στέκονταν παιδὶ χαλκωματένιο,
ποῦ ᾽ς τὸ λεβῆτι σέρνοντας τἄγιά του ταλυσίδια
ἀδιάκοπα λόγια Θεοῦ λαλοῦσε· κ᾽ οἱ παπάδες,
καὶ ᾽ς τὰ ᾽στερνὰ καλόγρηαις, ταρμήνευαν ᾽ς τὸν κόσμο

ΕΠΩΔΗ Α΄

Γιατ᾽ ὁ Θεὸς ᾽ς τὴν Ἤπειρο, πόχει καλὰ λιβάδια,
καθόνταν· γιατ᾽ ἀγάπαε αὐτὰ τὰ παληκάρια
καὶ τἄστελνε ᾽ς τὸν πόλεμο ἀνατολὴ καὶ δύσι
γιατ᾽ ἔτσι τοὺς ἐπρόσταζε τὸ Θεϊκὸ λεβῆτι,
ποῦ τὸ βροντοῦσαν ἄνεμοι πέφτοντας ἀπὸ πάνω,
νὰ τρέχουνε ᾽ς τὸν πόλεμο, καὶ ᾽ς τοῦ Θεοῦ τὸ λόγο
οἱ ἄρχοντες τῆς Ἤπειρου χαιρόνταν μέσ᾽ ᾽ς τὴ δόξα

ΣΤΡΟΦΗ Β΄

Κι᾽ ὅταν ὁ Νεοπτόλεμος τοῦ Πρίαμου τὴν πόλι
τὴν πάτησε καὶ σκότωσε κι᾽ αὐτὸν τὸν βασιλέα της,
τοῦ ᾽Αχελεᾶ αὐτὸς ὁ γυιὸς καὶ τοῦ Αἰακοῦ τἀγγόνι
γυρίζοντας βασίλεψε ᾽ς τῆς ῾Ηπειρου τὰ μέρη,
πόχει βουνὰ μὲ λαγκαδιαῖς καὶ τὸν καλὸ τὸν κάμπο
ἀπ᾽ τὴ Δωδώνη π᾽ ἀρχινάει κι᾽ ὡς τὸ γιαλὸ τελειόνει
κι᾽ ἄφησε ᾽ς τὸ γυιό του τὸ βασίλειο.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β΄

Κι᾽ αὐτὸς μὲ δῶρα ἔτρεξε ᾽ς τὴν ἅγια τους Πυθία·
καὶ ᾽κεῖ πιστὸς ἀπέθανε καὶ ᾽θάθτηκε ᾽κεῖ πέρα
καὶ ὄντας ὁ Βρέννος πῆγε ᾽κεῖ μ᾽ ἀμέτρητους Γαλάταις,
σηκόνετ᾽ ἀπ᾽ τὸν τάφο του καὶ τοὺς ἐχθροὺς χτυπάει
καὶ φεύγουν, φεύγουν οἱ ἐχθροὶ μὲ φόβο καὶ λαχτάρα
καὶ γιατ᾽ αὐτόνο τὸ καλό, ποῦ γλύτωσε τὸν κόσμο
μὲ πανηγύρια καὶ χοροὺς σὰν ἅγιο τὸν τιμῆσαν.

ΕΠΩΔΟΣ Β΄

᾽Απ᾽ τόνα μέρος τὸ σπαθὶ τὰ γράμματ᾽ ἀπὸ τἄλλο,
ποῦ ἀγαποῦσαν τὴ γενεὰ τοῦ Αἰακοῦ ἐκείνου
τρανὴ γενεὰ ἁμαρτωλῶν τοὺς βάλαν ᾽ς τὰ κεφάλια
στεφάνια τῆς παληκαριᾶς καὶ τς᾽ ἀρχοντιᾶς στολίδια
῾Ητανε κ᾽ ἕνας ἀπ᾽ αὐτοὺς ὁ ῾Αδμητος ὁ γαῦρος,
ποῦ γλύτωσε τὸν ξακουστὸν Θεμιστοκλῆ, ποῦ πῆγε
᾽ς πόδια του γονατιστός, ἂν κι᾽ ἤτανε κι᾽ ἐχθρός του.
῾Ητανε κι᾽ ὁ ᾽Αλέξανδρος τὸ μέγα παληκάρι
ποῦ σὰν ἐγείνη βασιλεᾶς βαρειὰ ἁρματωμένος
μὲ ἄφοβη παληκαριὰ περνάει ᾽ς τὴν ᾽Ιταλία.

ΣΤΡΟΦΗ Γ΄

Μὰ ᾽κεῖνος ποῦ μεγάλωσε τῆς ῾Ηπειρου τὴ δόξα
ὁ Πύρρος, ὁ ἀκούραστος ᾽ς τὸ πόλεμο, γεννήθη·
ὅπου κι᾽ ἂν πῆγε μὲ στρατὸ καλότυχος ἐστάθη,
καὶ πῆρε χώραις καὶ χωριὰ ᾽ς τὴν πλούσια Θεσσαλία
καὶ πολιτείαις ᾽ς τὴν ψηλὴ πατάει Μακεδονία·
μὲ τὸ σπαθί του πάτησε καὶ μεσ᾽ ᾽ς τὴν Σικελία,
πόχει τὰ τόσα πρόβατα καὶ τὰ πολλὰ γελάδια
νίκησε καὶ τοὺς ᾽Ιτσλοὺς ποῦ ἦταν παληκαράδες.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Γ΄

Μὰ ἦρθαν καὶ ᾽ς τὴν ῾Ηπειρο δυστυχισμένα χρόνια
κι᾽ ἁρπάξανε τὴ δόξα της καὶ τὰ πολλὰ ᾽γαθά της!
πλακόνει γείτονας ἐχθρός, τὸ αἷμά του νὰ πάρῃ,
καὶ χύνει τόσα αἵματα τὴ δίψα του νὰ σβύσῃ
καὶ κάψαν χώραις καὶ χωριὰ μὲ ἀπονιὰ μεγάλη
καὶ πολιτείαις χάλασαν καὶ ρήμαξαν τὸν τόπο
καὶ τέτοιον χαλασμὸ τρανὸ ἐκάμαν ᾽ς τὴν ῾Ελλάδα.

ΕΠΩΔΟΣ Γ΄

Μὰ οὔλ᾽ αὐτὰ τὰ βάσανα τὰ ξέχασε ὁ κόσμος,
ὄντας ᾽ς τὴν Πόλι χριστιανοὶ καθῆσαν βασιλιάδες
καὶ βοήθησαν τὴν ῾Ηπειρο καὶ ᾽λευθεριὰ τῆς δῶσαν
αὐτοὶ ᾽ς τὴν Πόλι μένοντας μεγάλοι βασιλιάδες
τῆς στέλναν ἄρχοντας καλούς, ποῦ λέγαν Δεσποτάδες
τὸ λόγο ἄκουε τ᾽ Θεοῦ ἡ ῾Ηπειρο καὶ ᾽ς οὔλα
ἐπερπατοῦσε πάντοτε ᾽ς τὰ λόγια τοῦ Βαγγέλιου.

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΤΡΟΦΗ Δ΄

Κ᾽ ἔτσ᾽ ἡ Ἑλλάδα πέρναε τὰ ἥσυχά της χρόνια,
ὡς ποὖρθε φοβερὸς ἐχθρὸς καὶ τὴν κατασκλαβόνει
καὶ φεύγ᾽ ἡ φώτισ᾽ ἀπὸ ᾽δῶ καὶ πάει κατὰ τὴ Δύσι
κι᾽ ἀκούγονται παντοῦ σκλαβιαῖς κλάψαις καὶ μυρολόγια!
ὡς ποῦ ἡ καλὴ παληκαριὰ τῶν ξακουστῶν παιδιῶν της
μὲ πόλεμο ᾽λευθέρωσαν ἕνα μικρὸ κομμάτι.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Δ΄

Ὁ ἥλιος βγαίνει πλιὸ χρυσὸς ᾽ς τοῦ Ὑμηττοῦ ταῖς ἄκραις!
κ᾽ ἐσκόρπαε φωτεινὴ χαρὰ ᾽ς τῆς ᾽Αθηνᾶς τὴν πόλι,
καὶ τῶν πατέρων ἡ ψυχαὶς ἀπὸ τοὺς τάφους βγῆκαν
κ᾽ ἔτρεξαν μ᾽ ἄγραφτη χαρὰ ᾽ς τὴ χώρα τῆς ᾽Αθήνας
κ᾽ ἐδώσανε ᾽ς τ᾽ ἀγγόνια τους μιὰ ὄρεξι μεγάλη
καὶ τάξι ἐστερέωσαν καὶ τὴ δικαιοσύνη.

ΕΠΩΔΟΣ Δ΄

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ποὖβλεπε τῆς ᾽λευθεριᾶς τὴ λάμψι
ἡ βασιλεία ἔδωκε καλοτυχιὰ μεγάλη
κ᾽ ἐκάλεσε τὴ φώτιση γιὰ νὰ ξανάρθῃ πάλι
χαρούμενη ᾽ς τὸν ποθητὸ καὶ τὸ γλυκό της τόπο.
Σὰ θυγατέρα π᾽ ἀγαπάει τὴ ἀκριβῆ της μάνα
κι᾽ ἡ Ἤπειρο δὲν ἔπαψε νὰ τὴν καλοστολίζῃ
καὶ μὲ παλάτια βασιλεᾶ καὶ Φώτισης παλάτια.

ΣΤΡΟΦΗ Ε΄

᾽Ανθοβολάει ἡ Ἤπειρο ᾽ς τὴ δόξα τῶν παιδιῶν της,
ποῦ τόσα ἔκαναν καλὰ ᾽ς τῆς ᾽Αθηνᾶς τὴν πόλι
᾽ποῦ τὄνομά της ξακουστὸ ᾽ς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
Ἕνας ἐδῶ, ἄλλος ἐκεῖ ᾽ς τὴν Ἤπειρο ᾽γεννήθη
μὰ καὶ πολλοὶ ᾽ς τὸ Μέτσοβο, τὴν ἀψηλὴ τὴ χώρα,
ποὖναι ᾽ς τῆς Πίνδου ταὶς γλυκαὶς καὶ λαμπεραὶς ραχούλαις
καὶ λάμπει ἡ καλοσύνη τους σὰν πούλια μεσ᾽ ᾽ς τἀστέρια.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Ε΄

Ἡ Πίνδο μάνα τῶν χιονιῶν καὶ μιὰ ᾽μορφη ραχούλα
ἀντικρυστὰ σηκόνουνε ᾽ς τὸν οὐρανὸ κεφάλι
καὶ στέκονται περήφαναις καὶ ᾽μορφοστολισμέναις
γιατ᾽ ἔχουν ἔλατα ψηλὰ καὶ φουντωμένα δέντρα,
ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ ὡς ταὶς κορφαὶς ἐπάνω·
καὶ πρασινίζουν τὰ κλαριὰ χειμῶνα καλοκαῖρι
κι᾽ ἀντίκρ᾽ ἀντίκρυ στέκοντας τὸ Μέτσοβ᾽ ἀγκαλιάζουν.

ΕΠΩΔΟΣ Ε΄

Τὸ Μέτσοβ᾽ ἀπ᾽ τὴ μιὰ μεριὰ ὁ ἥλιος τὸ φωτίζει,
ἀπ᾽ τἄλλ᾽ ὁ ἴσκιος τὸ φιλεῖ καὶ τὴ δροσιά του δίνει,
φυτρόνουν δέντρα περισσά, κι᾽ ἀπ᾽ τὸ βουνὸ κυλᾶνε
τὰ κρυσταλένια τὰ νερὰ χειμῶνα καλοκαῖρι
καὶ φκειάνουνε ἀνὰ μεσῆς τὄμορφο τὸ ποτάμι,
πόχει τ᾽ ἀμπέλια τὰ πολλὰ ᾽ς τοὺς δροσερούς του ὄχτους
καὶ χύνεται γοργὸ γοργὸ ᾽ς τῆς Πρέβεζας τὸν κόρφο,
αὐτοῦ καὶ ὁ ἀθάνατος γεννήθηκε ᾽Αβέρωφ.

© SISMANOGLIO MUSEUM

ΣΤΡΟΦΗ ς΄

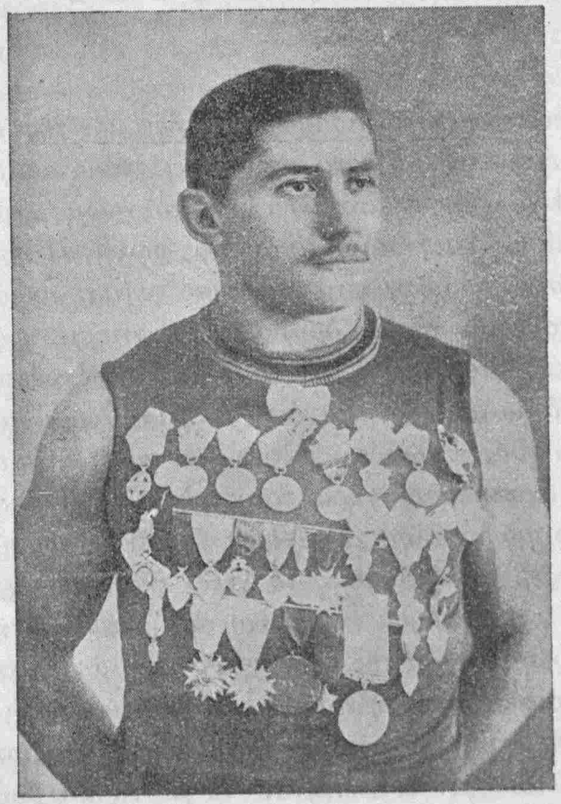
Ναὶ ὁ ᾽Αβέρωφ, ποῦκανε τόσα καλὰ μεγάλα,
ὅσα μέσα ᾽ς τοὺς Ἕλληνας δὲν ἔκανε κανένας,
μὲ τὴν μεγάλη του καρδιὰ κι᾽ ἀρχοντικὴ ψυχή του.
Γιὰ τέχναις ᾽κεῖνος ἔχτισε παλάτια μαρμαρένια
παλάτια νὰ μαθαίνουνε τὸν πόλεμο πῶς κάνουν,
παλάτια γιὰ τὰ γράμματα, παλάτια γιὰ στολίδι
κι᾽ ἄλλα ποῦνε ἀμέτρητα κ᾽ ἡ γλῶσσα δὲν τὰ πέρνει.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ ς΄

Τόρ᾽ ἄναψε τραγοῦδί μου καὶ βρόντησε βιολί μου
γιὰ ἕνα ποῦ μᾶς ἔκανε, ἕνα καλὸ μεγάλο,
ποῦ σᾶν Ἡρώδης ἄρχοντας στολίζει τὴν ᾽Αθήνα,
καὶ ᾽κεῖ ᾽ς τὴν Ἄγρα ἔχτισε τὸ μαρμαρένιο ἁλῶνι
γιὰ νὰ παλαίψ᾽ ἡ λεβεντιά, νὰ ἰδοῦν ποιὸς θὰ νικήσῃ,
καὶ ποιὸς θὰ βάλῃ λεβεντιᾶς στεφάνι ᾽ς τὸ κεφάλι
μέσα σὲ τόση ξενουριὰ καὶ τόση Ρωμιοσύνη.

ΕΠΩΔΟΣ ς΄

Ἄχ! γέλα Ἤπειρο γλυκὰ γιὰ τὴν τρανή σου δόξα!
ἄχ! τόρα κύττα ξάνοιχτα μὲ δίκαια περηφάνεια!
Πάρε ᾽Αθήνα ξακουστὴ πάρε χρυσᾶ στεφάνια
καὶ βάλ᾽ τα ᾽ς τοῦ Γεώργιου ᾽Αβέρωφ τὸ κεφάλι
π᾽ ἀπόκτησε γιὰ τὸ καλὸ τὴν ἄλυωτη τὴ δόξα!
ὅσα ἡ καρδιά του ᾽πιθυμεῖ κ᾽ ἡ γλῶσσά τ᾽ δὲν τὸ λέγει
δῶσ᾽ τα Θεέ μου, δῶσ᾽ τού τα μὲ χέρι Κωνσταντίνου.

ΜΙΧΑΗΛ ΔΩΡΙΖΑΣ

Ἕλλην πρωταθλητής, καταρρίψας τὸ παγκόσμιον ρεκὸρ τοῦ ἀκοντίου.

Τὸ πνεῦμα ἑλκύει πρὸς ἡμᾶς τὰς συμπαθείας, ἡ ὀρθὴ κρίσις τὴν ἐκτίμησιν, ἡ **καρδία** *τὴν ἀγάπην.*

᾽Αφήσατε τὴν ὕβριν νὰ πέσῃ, ἡ θέσις της εἶναι χαμαί.

ΤΟ ΡΟΛΟΪ

Βαρειὰ κοίτεται ἐπάνω στὸ κρεββάτι· ἐρείπιον τῆς ζωῆς· τὸ μισοσβυσμένο βλέμμα της, τὸ μόνο ποὺ δίνει ἀκόμα κομμάτι ζωὴ στὸ ὠχρὸ πρόσωπό της, σαβανωμένο μὲ τὸ χρῶμα τοῦ χάρου, τὸ στρέφει σὲ κάθε στιγμὴ στὸ ἀντίκρυ της ρωλόϊ. Πλησιάζουν μεσάνυκτα· ἔξω στὸ δρόμο καὶ στὰ γειτονικὰ σπίτια, κίνησις καὶ θόρυβος. Ἀντηχοῦνε ἀκόμη στὸ δρόμο μὲ βραχνιασμένη φωνὴ τὰ κάλαντα τῆς πρωτοχρονιᾶς. Κάπου, κάπου ἀκούεται ἀκόμη τὸ νταοῦλι καὶ ἄσματα. Στὸ πλαϊνὸ τὸ σπῆτι εὔθυμος ὅμιλος τραγουδεῖ, τὸ πιάνο τοὺς συνοδεύει, γέλοια καὶ χαρές, σκιρτᾷ ἡ ζωὴ καὶ νιάτα τρελλὰ σκορποῦνε γύρω τους τὴν εὐθυμία καὶ τὴν χαρά. Μόνο στὸ ἔρημο τὸ σπῆτι τῆς Νίνας ἡ θλῖψι βασιλεύει. Κοίτεται βαρειὰ στὸ κρεββάτι ἡ ἔρημη· στὸ πλάϊ της ἡ μάννα της δυστυχισμένη μάννα, ἀκουμβησμένη ἐπάνω στὸ κρεββάτι τῆς κόρης της βαστᾷ τὸ πυρωμένο χέρι της καὶ οἱ δυό τους βυθισμένες σὲ μαύρη σκέψι νοιώθουνε τὴν πικρὴ εἰρωνεία τοῦ κόσμου, ποὺ ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτί τους γιορτάζει τὴν χαρὰ τῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς ποὺ μέσα ἀπ᾽ τὸ σπῆτί τους φεύγει ἀλύπητα. Ἡ μάννα εἶνε βυθισμένη μέσα στὴν μαύρη ἀπελπισία, ποὺ παραφούσκωσεν ὁ πόνος καὶ ἀποτέλειωσε τὸ μαῦρο σημάδι, ποὺ εἶδε πρὸ ὀλίγου. Σὲ μιὰ στιγμὴ ποὺ ἡ κόρη ἀποκοιμήθηκε, ἡ μάννα κουρασμένη στάθηκε λίγο στὸ παράθυρο. Κι᾽ ἐκεῖ ποὺ ἡ μαγικὴ ἡ ἐλπίδα ἔρριχνε μιὰ χρυσῆ ἀκτῖνα στὴν πένθιμη ψυχή της, μιὰ κουκουβάγια πέταξε μπροστά της, κτύπησε τὸ παράθυρο καὶ ἔφυγε. Ἦτανε τὸ σημάδι ὁλοφάνερο. Ὁ θάνατος τὴν καταδίκασε τὴν Νίναν της, κι᾽ ἡ κουκουβάγια ἔφερε στὰ μαῦρα τὰ φτερά της τὴν ἄπονη ἀπόφαση. Τὴν πνίξανε τὰ δάκρυα, καὶ μὲ μεγάλη δύναμη, ποὺ μόνο ἡ μάννα ἔχει ἐβάσταξε τὴν ἄμοιρη καρδιά της καὶ σιγὰ σιγὰ πλησίασε στὴν ἄρρωστη.

Ἐκείνη τὴν ὥρα ὁ βῆχας τὴν εἶχεν ἀφήσει κομμάτι καὶ τὸ κουρασμένο σῶμά της τὸ πῆρε ὁ ὕπνος. Ἡ μάννα τὴν κύτταζε μὲ τὴν ματιὰ ποὺ ἔδειχνεν ὅλην τὴν ἀγάπη τῆς μάννας, μὰ καὶ τὸν πόνο ποὺ ἔτρωγε τὰ σωθικὰ γιὰ τὴν μονάκριβη τὴν κόρη της, τὴν ἄρρωστη. Μέσα στὸν ὕπνο της, τὰ πονεμένα χείλη της γελάσανε καὶ σὰν νὰ ἤτανε ξυπνὴ ἔφερε τὸ χέρι της στὰ χείλη της. Μέσα ἀπ᾽ τὰ δάκτυλα ποὺ τὰ εἶχε κάμει ἡ ἀρρώστεια σὰν καλάμια μὲ μιὰ παράδοξη ἀντίθεσιν ἔλαμπεν ἕνα δακτυλίδι μονόπετρο. Κι᾽ ἡ ἄρρωστη μέσα στὸν ὕπνο της βλέπωντας ὄνειρο γλυκό, ἔφερε τὸ δαχτυλίδι στὸ στόμα της σὰν βάλσαμο νὰ ἡσυχάσῃ τὴν φλόγα ποὺ ἔβγαινεν ἀπὸ τὸ στῆθός της τὸ πονεμένο, ποὺ τὸ εἶχε ῥημάξει ὁ βῆχας καὶ ὁ πυρετός. Κι᾽ ἡ μάννα ἡ δύστυχη βλέπωντας αὐτὴν τὴν κίνησι, τὴν πήρανε τὰ δάκρυα. Γιατὶ αὐτὸ τὸ κίνημα τῆς κόρης της τῆς ἔφερε στὸν νοῦ της ὅλα τὰ περασμένα, τὴν εὔθυμη ζωὴ καὶ τὴ χαρὰ τῆς κόρης της, τὰ ὄμορφα ὄνειρα ποὺ στολίσανε τὴν ἀθῶα της ζωὴ σὰν λούλουδα ἐφήμερα ποὺ τὰ μάρανε τῆς κακῆς μοίρας ἡ φειδιασμένη πάχνη. Καὶ ἤτανε πεντάμορφη, ἡ ἄμοιρη ἡ Νίνα, μονάκριβο κορίτσι τῆς χήρας τῆς μάννας της. Ὅταν γεννήθηκεν ὅλα γελοῦσαν γύρω της. Ὁ πατέρας της εἶχε τὸ δικό του· μεγάλος ἔμπορος ἀντίκρυ στὴν Πόλι, σωστὸς νοικοκύρης, κύτταζε τὸ σπῆτί του, τὴν γυναικούλα του, κι᾽ ὅταν γεννήθηκεν ἡ κόρη του, εὐτυχισμένος ἀπάνω ἀπὸ τὴν κούνια της περνοῦσεν ὧρες ὁλόκληρες· καὶ μέσα στὸ βαρὺ χειμῶνα, ὅταν τὸ χιόνι ἔξω ἔπεφτε ἄφθονο, μέσα στὴν γλυκειὰ ζεστασιὰ ὁ πατέρας τῆς Νίνας καὶ ἡ μάννα της περνοῦσαν γλυκὰ τὸν καιρό τους μὲ τὸ γλυκὸ μειδίαμά της, μὲ τὰ χρυσᾶ λογάκια της, ποὺ ἄνοιγαν τὴν καρδιά τους. Ἀξέχαστα χρόνια, εὐτυχισμένα, ποὺ κάνουνε τὸν παράδεισον ἑνὸς καλοῦ ἀνδρογύνου τιμημένου. Καὶ ὅταν ἡ Νίνα μεγάλωσε, ὅταν γέννηκε κοπέλλα, μὲ τὸ ἀψηλὸ ἀνάστημά της, τὰ ὡραῖά της μάτια, τὰ μακρυά της μαλλιά, κοπέλλα σωστή, πεντάμορφη, μὲ τὴν γλυκειά της φωνὴ συνάρπαζε τὴν καρδιὰ καὶ τὴν ψυχὴ μὲ τὸ γλυκό της τραγοῦδι. Καὶ συχνὰ ὁ γέρω πατέρας της, κάνωντας πὼς δια-

© SISMANOGLIO MUSCARO

βάζει ἐφημερίδα, ἔκρυβε τὰ δάκρυα τῆς χαρᾶς, ποὺ γεμίζανε τὰ μάτια του, ὅταν ἐπάνω σ' ἕνα γλυκὸ τόνο ἡ πεντάμορφη ἡ κόρη του τραγουδοῦσε μὲ ἕνα ἀληθινὸ αἴσθημα τὰ τραγούδια τοῦ γέρου καπετάνιου, ἢ τοῦ ξενητεμένου γιὰ τὴν πατρίδα του, παρμένα ἀπὸ μιὰ ξένη ἀνθολογία τῆς δημοτικῆς μας μουσικῆς, ποὺ ἡμεῖς οἱ Ρωμηοὶ οὔτε ξέρουμε κἂν ἂν ὑπάρχῃ. Ἦτανε ἄλλες ἐκεῖνες οἱ πρωτοχρονιές, στὸ κόψιμο τῆς πήτας, ποὺ ὅταν κόβουνταν καὶ τὸ κομμάτι γιὰ τὰ ὀρφανά, ἡ Νίνα μὲ σταυρωμένα χέρια πρόβαλε μέσα στὴν μέση πεντάμορφη καὶ μ' ἕνα τόνο φωνῆς γεμάτο ἀπὸ παράπονο ἀληθινὸ ἀπήγγειλε τὸ ὀρφανὸ τοῦ Παράσχου. Καὶ μέσα σ' ἐκείνη τὴν ἀθάνατη περιγραφὴ τῆς ὀρφάνιας λιγώνανε οἱ καρδιές· καὶ μὲ αὐτοθυσία ἐσπάνανε τὸν κουμπαρᾶ τῆς Νίνας γιὰ νὰ σταλῇ ὅ,τι εἶχε μαζεύσει ὁλόκληρο τὸ χρόνο στὸν προεστὸ τῆς ἐκκλησιᾶς νὰ τὰ μοιράσῃ στὰ φτωχὰ τὰ ὀρφανά. Κι' ὅταν μετὰ τὸ κόψιμο τῆς πήτας, μπαμπᾶς καὶ μάννα καὶ ἡ κόρη, ἀφοῦ φιλιούντανε γλυκά, πηγαίνανε στὶς κάμαρές των γιὰ νὰ κοιμηθοῦν, γλυκὸς ὁ ὕπνος τοὺς κερνοῦσε ὄνειρα γλυκά. Εὐτυχισμένα χρόνια. Μὰ ὅπως ὅλα ἐδῶ στὸν κόσμο τὸν μάταιο ἀλλάζουν γιὰ νὰ φανῇ πὼς ὅλα εἶναι πρόσκαιρα, ἀλλάξανε καὶ οἱ τύχες τοῦ πατέρα τῆς Νίνας. Μιὰ μεγάλη ἐμπορικὴ κρίσι κατέστρεψε τὴ δουλειά του καὶ σὰν τίμιος ἄνθρωπος, ἀφοῦ πλήρωσεν ὅλους τοὺς δανειστάς του, ἔμεινε στὸ δρόμο χωρὶς πεντάρα. Φιλότιμος κι' ἐργατικὸς δὲν ἀπελπίστηκε, πολέμησε νὰ κάνῃ τὸν μεσίτη γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του, μὰ οἱ μεγάλοι καὶ τρανοὶ τῆς πιάτσας τοῦ κλείνανε τὴν πόρτα, ὅπως συνήθως γίνεται γιὰ κείνους ποὺ θέλουν νὰ δουλέψουν τίμια. Ἡ λύπη καὶ ἡ ἀπογοήτευσις, δυὸ κακοὶ σύντροφοι γιὰ τὸν δυστυχισμένο, τοῦ σκάψανε τὸν λάκκο του καὶ σὲ λίγο ὁ πονεμένος πατέρας πέθανε. Μάννα καὶ κόρη μείνανε πεντόρφανες, ἔρημες καὶ ξένες. Ὁ πατέρας ἀπὸ τὴς οἰκονομίες του τὸ μόνο ποὺ τοῦ εἶχε μείνει ἦτανε ἕνα σπῆτι, ποὺ καθούντανε. Γιὰ νὰ ζήσουνε ἀναγκαστήκανε νὰ νοικιάζουνε κάμαρες. Γιὰ νὰ βγάζουνε τὸ ψωμί τους. Μέσα στοὺς νοικατόρους ἦτανε κι' ἕνα παλληκάρι ποὺ ἦλθεν ἀπ'

τὴν ἐπαρχία ὑπάλληλος σὲ μιὰ Τράπεζα. Παιδὶ καλῆς φαμίλιας, ἥσυχο, ποὺ δὲν τὸν ἄρεσαν τὰ χαρτιὰ καὶ αἱ διασκεδάσεις, ὅπως τὴς νειώθουμεν ἐμεῖς ἐδῶ στὴν Πρωτεύουσα, εὗρισκε μεγάλη εὐχαρίστησι νὰ περνᾷ τὴς βραδειές του μὲ τὴς δύο ἔρημες γυναῖκες. Ὅπως κι' ἡ Νίνα ἀγαποῦσε τὴν ἀνάγνωσι, ἔπερνε περιοδικά, ἐφημερίδες καὶ τὸ βράδυ στὴν τραπεζαρία, διαβάζανε καὶ συζητούσανε χωρὶς καμμιὰ κακὴ ἰδέα, ψυχὲς ἀδελφωμένες μὲ ἴδια αἰσθήματα, μὲ πόθους καὶ μὲ ὄνειρα. Περνούσανε γλυκειὲς βραδιὲς ἀγαπημένης συντροφιᾶς καὶ μέσα σ' αὐτὸν τὸν ὥμορφο ἠθικὸ κόσμο ἐκεῖνος ξεχνοῦσε τῆς ξενητειᾶς τὴν πίκρα, ἐκείνη τῆς ὀρφάνιας τὸν πόνο. Καὶ σιγά, σιγά, (ποιὸς μπορεῖ τῆς φύσεως νὰ μεταβάλῃ τοὺς νόμους) ἡ γλυκειὰ ἐκείνη φιλία μετεβλήθηκε σὲ ἀγάπη, εἰλικρινῆ καὶ τίμια ποὺ ρίζωσε καὶ στῶν δυονῶ τὰ στήθια, βλάστησε καὶ μεγάλωσε καὶ μὲ τὰ ὥμορφα φύλλα της σκέπασεν ὁλόκληρη τὴν ζωή τους. Ἐκεῖνος ζοῦσε γιὰ κείνην κι' ἐκείνη γιὰ κεῖνον. Ἅμα τὸ παλληκάρι εἶδε πὼς τὰ αἰσθήματά του γιὰ τὴν Νίναν ἀλλάξανε, νόμισε πὼς δὲν ἦτανε τίμιο νὰ κρύβῃ τὸ αἴσθημά του. Μιὰ γλυκειὰ βραδειὰ καϋούντανε στὴν τραπεζαρία καὶ διαβάζανε ἕνα ὥμορφο διηγηματάκι. Μὲ φωνὴ συγκινημένη ἡ Νίνα διάβαζε μεγαλοφώνως τὸ διήγημα ποὺ ἐπάνω κάτω ἦτανεν ἡ ζωή της. Ὅταν ἔφθασε στὴν ἐξομολόγησι τοῦ ἔρωτος τοῦ νέου πρὸς τὴν νέαν, ἡ φωνή της γένηκε πιὸ τρεμουλλιαστὴ καὶ σὰν ἕνας κόμπος στάθηκε στὸ λαιμό της, ὅταν πρόφερε τὴν λέξιν «σ' ἀγαπῶ». Νόμισε πὼς προδόθηκε, δὲν τόλμησε νὰ προχωρήσῃ. Τὸ παλληκάρι δὲν μπόρεσε νὰ βασταχτῇ. «Κι' ἐγὼ σ' ἀγαπῶ Νίνα, τῆς λέγει. Θέλεις νὰ γίνῃς γυναῖκά μου;» Ἡ Νίνα κατακοκκίνισε, τὰ χείλια της τρέμανε, τὰ μάτια της δακρύσανε κι' ἔτσι μὲ τὰ ὥμορφα μάτια της γεμάτα ἀπὸ δάκρυα, ποὺ μοιάζανε κάτω ἀπὸ τὸ φῶς σὰν μπριλάντια, γύριοε καὶ τὸν εἶδε καὶ χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ κατ' εὐθεῖαν, ντροπαλὰ τοῦ λέγει, «ἂν τὸ θέλῃ κι' ἡ μητέρα». Τὸ παλληκάρι σώπασε, τραβήχθηκε στὴν κάμαρά του καὶ τὴν ἄλλη μέρα, πρὶν ἡ Νίνα καταβῇ ἀκόμη, ὁ Γεῶργος εἶχε πάρει τὴν συγκατάθεσιν τῆς μητέ-

SISMANOGLIO MUSEUM

ρας της. Ἦτανε παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιᾶς. Ὁ Γεῶργος πέρασε τὴν βραδειά του μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικιά του, καὶ τὰ μεσάνυχτα ὅταν καθίσανε γιὰ νὰ κόψουνε τὴν πήτα, ὁ Γεῶργας πέρασε στὸ χέρι τῆς Νίνας ἕνα δακτυλίδι μονόπετρο, ποὺ τοῦ εἶχε χαρίσει ἡ μάννα του μὲ τὴν εὐχή της, ὅταν ἔφευγεν ἀπὸ κοντά της. «Τοῦ χρόνου τέτοιο καιρὸ θὰ ἤμαστε παντρεμμένοι Νίνα μου», τῆς εἶπε καὶ γιὰ πρώτη φορὰ τὴν φίλησε μπροστὰ στὴν μάννα της. Ὁ Γεῶργος ἦτανε παλληκάρι προκομμένο καὶ φιλόπονο, οἱ διευθυνταὶ τῆς Τραπέζης τὸν ἐκτιμούσανε παρὰ πολύ, καὶ ὅταν ἡ Τράπεζα ἀπεφάσισε νὰ ἀνοίξῃ ὑποκατάστημα στὰ Ἄδανα, αὐτὸν ἐκλέξανε γιὰ διευθυντή. Ὁ Γεῶργος δὲν μποροῦσε ν' ἀρνηθῇ, οὔτε νὰ καταστρέψῃ τὸ μέλλον του, τὸ ἐνάντιο, τώρα ποῦ ἔκανε οἰκογένεια, ἔπρεπε νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν προαγωγή, ἔπρεπε νὰ πάῃ στὰ Ἄδανα. Ἦτανε πικρὲς ἡ μέρες τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ὅσον κι' ἂν ὁ Γεῶργος τὴν ἐνεθάρρυνε, ἡ Νίνα εἶχε ἕνα κακὸ προαίσθημα. Δὲν ἔλεγε τίποτα στὸ Γεῶργο, μὰ εἶχε μαύρη τὴν καρδιά. Πόσες φορὲς τῆς ἦλθε στὸ νοῦ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ φύγῃ, μὰ ὁ Γεῶργος ἦτανε τόσο ἐνθουσιασμένος, τῆς μιλοῦσε γιὰ τὸ μέλλον τους, ποὺ ὅσο ἦτανε μπροστὰ δὲν τολμοῦσε νὰ πῇ τὴν ἰδέα της. Μονάχα τὴν νύκτα στὸ κρεββάτι της τὴν πιάνανε οἱ μαῦρες σκέψεις καὶ τὰ κλάματα. Ὁ Γεῶργος ἔφυγε καὶ ἡ μόνη της παρηγοριὰ ἦτανε τὰ συχνὰ γράμματά του· δὲν περνοῦσε μέρα νὰ μὴ ἔχῃ γράμμα του καὶ καμμιὰ φορά, ὅταν καθυστεροῦσε τὸ ταχυδρομεῖο, δύο καὶ τρία μαζύ. Μὰ ξάφνου ἡ ἀλληλογραφία ἔπαυσε, πέρασε μιὰ ἑβδομάδα καὶ ἡ Νίνα δὲν εἶχε λάβει κανένα γράμμα. Ἦτανε σὰν τρελλή. Ἡ μάννα της δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ. Ἀπεφασίσανε νὰ τηλεγραφήσουνε στὴν Τράπεζα. Καὶ ἦλθε μαύρη ἀπάντησι, φονική, ὁ Γεῶργος ἀσυνείθιστος στὸ κλῖμα, ἀρρώστησεν, ἔπαθε τυφοειδῆ πυρετὸ καὶ πρὶν ἀκόμη σηκώσῃ τὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ βαρὺ κτύπο τῆς κακῆς εἰδήσης ἦλθε ἡ μαύρη εἴδησι πὼς ὁ Γεῶργος πέθανε. Ὡσὰν τὴν ἀνθισμένη ἀμυγδαλιά, ποὺ πίστεψε τὸν ψεύτικο ἥλιο τοῦ Φλεβάρη καὶ κάηκεν ὕστερα μὲ τὴ χιονιά, ἔτσι κι' ἡ Νίνα ποὺ πίστεψε στὴν εὐ-

τυχία, κάηκεν ἀπὸ τὴν βαροχειμωνιὰ τῆς δυστυχίας, ποὺ τὴν πλάκωσε. Ἀμίλητη, ἄφωνη, ἔνοιωσε ἕνα μεγάλο κτύπημα μέσα της, ἕνα κάτι τι νὰ σπάσῃ, καὶ λίγο, λίγο μαραίνουνταν. Ἕνας μικρὸς στὴν ἀρχὴ βήχας, μιὰ ἀτονία τὴν κατέλαβε, καὶ σὲ λίγο ὁ γιατρὸς ἔκανε τὴν διάγνωσι τῆς φοβερᾶς ἀσθένειας. Ἦτανε ζήτημα καιροῦ ἡ ζωή της. Ἀπὸ τὸν Νοέμβρι ἔπεσε στὸ κρεββάτι καὶ ἡ δόλια ἡ μάννα της ἔβλεπε νὰ σβύνῃ ἡ φλόγα τῆς ζωῆς σιγά. Ἡ Νίνα χειροτέρευσε. Ἀγνώριστη ἀπάνω στὸ κρεββάτι, ἦτανε σκιὰ ζωῆς. Εἶναι παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιᾶς, πλησιάζουν τὰ μεσάνυκτα, ἡ Νίνα ξύπνησε. Τῆς φάνηκε πὼς ἦταν ἐλαφρότερα, ἀνέπνεεν ἐλεύθερα. Γύρισε τὸ κεφάλι της πρὸς τὴν μητέρα της καὶ σὰν νὰ ἤτανε ἡ πρωτινὴ ἡ Νίνα μ' ἕνα χαμόγελο τῆς λέγει. Θυμᾶσαι πέρισυ τέτοιο καιρό; ἤμαστε στὸ τραπέζι, ὁ Γεῶργος μοῦδωσε τὸ δακτυλίδι καὶ μοῦπε «τοῦ χρόνου τέτοιο καιρό, Νίνα, θἄμαστε παντρεμένοι». Κι' ἕνα δάκρυο κύλισε ἀπὸ τὰ κουρασμένα μάτια της. Κείνη τὴν ὥραν τὸ ρολόϊ ἄρχισε νὰ κτυπᾷ μεσάνυκτα. Ἡ Νίνα γύρισε μιὰ τὰ μάτια της στὸ ρολόϊ, κύτταξε τὴν μητέρα της, ἔφερε τὸ δαχτυλίδι στὸ στόμα της καὶ μ' ἕνα φιλὶ ξεψύχησε. Ὅταν τὸ ρολόϊ κτυποῦσε τὸν τελευταῖον τὸν κτύπο του, ἕνας χρόνος εἶχε βουτηχτῆ μέσα στὴν ἄβυσσο, μιὰ ψυχὴ πέταξε στὸ ἄγνωστο. Ποιὸς ξέρει τοῦ κόσμου τὸ μυστήριο. . . .

Ι. Α. ΦΙΛΙΚΟΣ

Τρία πολὺ καὶ τρία ὀλίγον εἶναι ὀλέθρια εἰς τὸν ἄνθρωπον: Ὁμιλεῖν πολὺ καὶ γινώσκειν ὀλίγον· δαπανᾷν πολὺ καὶ ἔχειν ὀλίγον· μεγαλοφρονεῖν πολὺ καὶ ἀξίζειν ὀλίγον. (Ἀραβικὴ παροιμία).

Ὁ φιλοσκώμμων ἕνα μόνον ἔχει φίλον, τὸν κωφόν.

Ἡ εὐγλωττία τῆς γραφίδος αἰχμαλωτίζει καὶ πείθει, ἡ εὐγλωττία τῶν χειλέων καθυποτάσσει καὶ ὑποδουλοῖ.

Ὁ ἀκριτόμυθος διέρχεται τὴν ζωήν του μεταμελούμενος.

Προτιμοτέρα ἡ ἐκτίμησις ὅλων ἢ ἡ ἀγάπη ὀλίγων τινῶν.

© SISMANOGLIO MUSEUM

Σουλιώτις όπλοφορούσα.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟΥΣ

ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ

Ὅταν τὰ τελευταῖα Ἀλβανικὰ ἀποσπάσματα ἄφηνον τὰς Πάτρας ἐπανερχόμενα εἰς τὰς πατρίδας των, ἐφιλοτιμοῦντο οἱ φύσει ἄπληστοι μαθηταὶ τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ τὶς νὰ φέρῃ περισσότερα ***πλιάτσικα*** εἰς τὸ ***μεμλεκέτι,*** καὶ ἐπομένως ἥρπαζον ἀδιακρίτως πᾶν ὅ,τι εἶχε καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀξίαν· ἰδίᾳ ὅμως ἔσυρον αἱ τίγρεις αὗται εἰς τὴν δουλείαν νεαρὰς παρθένους, δι' ὧν θὰ ἐστόλιζον τὰ ***χαρέμιά*** των, καὶ ἃς θὰ ἐπώλουν ἀντὶ μεγάλης πολλάκις τιμῆς εἰς τοὺς ὀλίγους εὐτυχῶς βέηδες, οἵτινες εἶχον μυηθῇ εἰς τὰ μυστήρια τῆς αὐλῆς τοῦ Ἀλῆ.

Τότε καὶ ὁ Ἀδὴλ-ἀγᾶς ἥρπασε τὴν ἀτυχῆ Μαρίαν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς οἰκογενείας αὐτῆς, ἐξαπλώσας νεκρὸν τὸν ἀτυχέστατον πατέρα, ὅστις ἐτόλμησε ν' ἀντισταθῇ εἰς τὸν θηριώδη ἅρπαγα. Ἡ Μαρία ἦτο περίπου δεκαοκταέτις τότε, ἔχουσα δύο ἀδελφοὺς μικροτέρους, οὓς μετὰ θρήνων συγκινούντων καὶ τὰς πέτρας ἀπεχαιρέτισε.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Ἀδὴλ-ἀγᾶ διερχόμενον τὰ ὄρη τῆς Ἀκαρνανίας περιεπλάκη πρὸς τοὺς Ξηρομερίτας, καὶ ἐκ τῆς ἑπταώρου συμπλοκῆς μόλις ἐξῆλθε ζῶν, ἀλλὰ καὶ καταπληγωμένος ὁ ἀρχηγός, πέντε ἐκ τῶν ἀνδρῶν του, μία μούλα φορτωμένη λάφυρα καὶ ἡ ἀτυχὴς Μαρία, περὶ τῆς ὁποίας ἔσχε τὴν πρόνοιαν ὁ ἀγᾶς νὰ δώσῃ τὰς ἀναγκαίας συστάσεις εἰς τὸν πιστόν του Χουσέννην.

Ἡ Μαρία ἀπό τινος καφασωτοῦ παραθύρου εἶδε μέρος τῶν Ἰωαννίνων εἰς ἃ ὁ Ἀδὴλ ἔμεινεν ἐπί τινας ἡμέρας, καὶ ἐκεῖ ἤκουσε διὰ πρώτην φορὰν ἀπό τινος Χριστιανῆς δούλης ποία τύχη ἀνέμενεν αὐτήν, ἂν ὁ κύριός της τὴν ἔσυρεν εἰς τὴν Ἀρβανιτιάν. Ἀτυχῶς

ἢ μᾶλλον εὐτυχῶς δι' αὐτὴν αἱ κακουχίαι τοῦ δρόμου καὶ αἱ σκληραὶ συγκινήσεις προσέβαλον σπουδαίως τὴν ὑγείαν της, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ὁ Ἀδὴλ-ἀγᾶς ἠναγκάσθη νὰ ἀναστείλῃ τὸ ταξίδιόν του καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν φιλοξενίαν τοῦ ἐν Κονίτσῃ ἐξαδέλφου του Λιὰζ-βέη, εἰς ὃν καὶ κατὰ σύστασιν τοῦ ἰατροῦ ἀφῆκε τὴν πάσχουσαν Μαρίαν σπεύδων νὰ μεταβῇ εἰς Φράσιαρην, διότι πολλὰ διεδίδοντο περὶ ἀτάκτων κινημάτων ἀλβανικῶν τινων φυλῶν. Καθ' ὁδὸν παρὰ τὴν Γκλίναν ὁμόφυλοί του ἐξ ἐκείνων οἵτινες ὡς ἄλλοι κηφῆνες ἐνόουν νὰ ζῶσι διὰ τῆς δολίου ἁρπαγῆς τῶν βίᾳ ἁρπαγέντων ἐπιτίθενται κατὰ τῆς λαφυροφόρου μούλας· συνάπτεται τότε μάχη φονικωτάτη, καθ' ἣν ἔπεσεν ὁ Ἀδὴλ-ἀγᾶς καὶ τρεῖς τῶν ὀπαδῶν του, ἀρκετοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν ληστῶν, οἵτινες ὅμως κατώρθωσαν νὰ μεταφέρωσι τὸ πολύτιμον φορτίον τῆς μούλας ἀσφαλῶς εἰς τὸ περιβόητον χωρίον των. Καὶ οὕτως ἡ Μαρία ἔμεινεν ὁριστικῶς εἰς τὴν Κόνιτσαν. Παρῆλθον ἔτη δέκα πέντε ἀπὸ τοῦ συμβάντος τούτου καὶ ἡ Μαρία ἔζη ὡς σκλάβα τοῦ Λιὰζ-βέη ἀπολαύουσα τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ τιμιωτάτου καὶ ἀγαθωτάτου τούτου ἀνδρὸς καὶ τῆς συζύγου του ἥτις ἦτο καὶ αὕτη κόρη σκλάβας ἀπὸ τὸ Σοῦλι.

Εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τῆς Κονίτσης μεταξὺ ἀποτόμων ἐρυθροῦ χρώματος τεραστίων βράχων κεῖται ἡ ἱερὰ Μονὴ τοῦ Στομίου, ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου. Ἡγούμενος αὐτῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἦτο ὁ ἐναρετώτατος καὶ εὐλαβέστατος Γαβριὴλ· οὗτος συνεδέετο πρὸ πολλοῦ διὰ στενῆς φιλίας πρὸς τὸν Λιὰζ-βέην, τοῦ ὁποίου τὴν σύζυγον πολλάκις ἐθεράπευσε διὰ παρακλήσεων μετὰ τῶν θαυματουργῶν ἁγίων λειψάνων τῆς Μονῆς, μετὰ τῶν ὁποίων ὁ Γαβριὴλ περιήρχετο ὅλην τὴν Δυτικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ μέρος τῆς δυτικῆς Πελοποννήσου. Εἰς μίαν τοιαύτην περιοδείαν του ἐγνώρισεν ἐκ συμπτώσεως ὁ ἅγιος οὗτος ἡγούμενος τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Μαρίας, οἵτινες εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν ἐζήτουν σχετικὰς πληροφορίας περὶ τῆς ἁρπαγείσης ἀδελφῆς των ἀπὸ διαφόρους Ἠπειρώτας ἐργαζομένους ἢ ἐμπορευομένους εἰς τὰς Πάτρας καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς μέρη. Ὁποία ὑπῆρξεν ἡ

χαρὰ τῶν ἀτυχῶν τούτων ἀδελφῶν ὅταν ἔμαθον ὅτι ἀγνὴ παρθένος ἡ ἀδελφή των ζῇ εἰς Κόνιτσαν βίον σχετικῶς ὑποφερτόν. Εἶχον οὗτοι ὡς μόνην κτηματικὴν περιουσίαν των πεντήκοντα ἐλαιόδενδρα· ὅλα τὰ ἔταξαν εἰς τὸ Στόμιον, ἂν ὁ ἡγούμενος κατώρθωνε νὰ φέρῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀδελφήν των, ἣν ἐπὶ τόσα ἔτη ἔκλαιον. Ὁ Γαβριὴλ ὑπισχνεῖται μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Παρθένου.

Ἦτο Σάββατον τῆς Τυροφάγου ὅτε ὁ Γαβριὴλ ἐπεσκέπτετο τὸν φίλον του Λιὰζ-βέην. Οὗτος δὲ ἐπὶ ὥραίου τάπητος ἐκάθητο εἰς τὸν σοφᾶν τῆς πόρτας του καπνίζων κατὰ τὸ τότε σύστημα τῶν βέηδων τὸν ναργιλέν του.

— Καλὴ 'σπέρα βέη! χαιρετᾷ εὐπροσηγόρως ὁ ἡγούμενος.

— Καλῶς τον τὸν Γούμενον! ἀντιχαιρετᾷ ὁ βέης. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ βέη: πῶς περνᾷ: ὁ Γαβριὴλ εὗρε τὸν καιρὸν νὰ τῷ παραστήσῃ ὅτι ὑποφέρει, διότι ἤρχισε νὰ γηράσκῃ καὶ δὲν εἶχε ποῖος νὰ τὸν περιποιῆται. Ὁ βέης τότε προτείνει εἰς αὐτὸν νὰ τὸν κάμῃ γαμβρόν του· νὰ τῷ δώσῃ τὴν Μαρίαν, ἥτις ἦτο σωστὴ καὶ τιμημένη οἰκοκυρά. Ὁ ἡγούμενος ἐπωφελεῖται τῆς περιστάσεως καὶ δίδει μετά τινος δισταγμοῦ τὸν λόγον του· ἡ Κυρὰ τοὺς ἐκέρασεν· εὐχήθησαν ὅλοι· καὶ ... ἔγινεν ὁ ἀρραβών. Κατὰ μίαν ἀπὸ τὰς νύκτας τῆς δευτέρας ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν ἠκούσθησαν ὄργανα (τύμπανα) καὶ **ζουρνᾶς** εἰς τὸ Βαρόσι (ἄνω Κόνιτσα)... ἐστεφανώνετο ὁ Ἡγούμενος. Ὁ Λιὰζ-βέης ἔδιδε τὴν εὐχὴ καὶ προῖκα ὀγδοήντα ἄσπρα... Ἡ Μαρία τὴν δευτέραν ἀνάστασιν ἐχόρευεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ χωρίου της ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ λεβέντες... Ὁ Γαβριὴλ ἔκλαιεν....

Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
(ἐκ Κονίτσης)

Ὅσῳ τέλειος καὶ ἂν εἶναι τις, ἔχει πάντοτε ἀνάγκην τῆς ἐπιεικείας τῶν ἄλλων.

Ὅσῳ περισσότερον παραπονεῖσθε, τόσῳ ὀλιγώτερον σᾶς οἰκτείρουσι.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΟΝΙΑΚ ΜΕΤΑΞΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῆς ἀξιοτίμου πελατείας μας ἐπὶ τῶν κάτωθι:

«ΤΟ ΓΝΗΣΙΟΝ ΚΟΝΙΑΚ» τοῦ Ἐργοστασίου μας φέρει τὴν παλαιὰν καὶ γνωστὴν εἰς τοὺς καταναλωτὰς Ἐτικέτταν μας. Πρὸς δὲ περιλαίμιον ταινίαν μὲ τὴν σφραγῖδα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἔχουσαν οὕτω:

Ἀριθ. 25255

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

«Πιστοποιεῖ ᾧδε, ὅτι Ἐργοστάσιον κατασκευῆς Κονιὰκ ὑπὸ τὸν τίτλον ἰδιοκτησίας Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑ ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι μόνον ΕΝ ἱδρυμένον ἐν Πειραιεῖ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Ἰουνίου 1904.

Ὁ Ὑπουργὸς ***Γ. Ν. ΘΕΟΤΟΚΗΣ***

Προσέτι κάθετον ταινίαν μὲ πιστοποίησιν καὶ σφραγῖδα τοῦ ἐπισήμου χημικοῦ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου κ. Συγγροῦ ἔχουσαν οὕτω:

Ἀριθ. 6000

«Πιστοποιῶ τὴν γνησιότητα τοῦ Κονιὰκ τοῦ ἐν Πειραιεῖ Ἐργοστασίου Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑ κατόπιν ἐπισταμένης ἀκριβοῦς ἀναλύσεως. ***Κ. ΣΥΓΓΡΟΣ***

Τ' ἀνωτέρω πρὸς πλήρη ἐξασφάλισιν τοῦ ἀξιοτίμου κοινοῦ ἀπὸ τὰς παραποιήσεις καὶ πρὸς διάκρισιν ***παντὸς ἄλλου Κονιάκ,*** ὅπερ ἤθελε φέρει τὸ ὄνομα ***ΜΕΤΑΞΑ,*** καθόσον ταῦτα ***ΔΕΝ*** εἶναι τὰ ***γνήσια Κονιὰκ*** τοῦ Ἐργοστασίου μας καὶ δέον οἱ κ. κ. καταναλωταὶ νὰ ζητοῦν ἐπὶ τῶν φιαλῶν ὅλας τὰς σημειωθείσας ἐγγυήσεις πρὸς ἀποφυγὴν ***ΑΠΑΤΗΣ.***

Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑΣ

Γενικὸν Γραφεῖον δι' ὅλην τὴν Τουρκίαν ἐν Γαλατᾶ:

Γαλατᾶ-Χάν, ἀρ. 9, ὁδὸς Μουμχανὲ

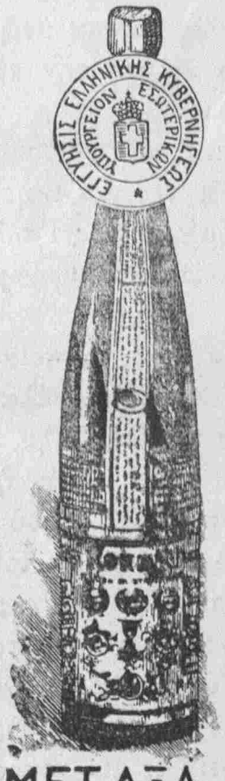
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Γενικὸς Πληρεξούσιος καὶ ἀντιπρόσωπος

ΣΗΜ.—Οἱ κ.κ. Πελάται μας δέον νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ Ἐργοστάσιόν μας οὐδεμίαν ἐμπορικὴν ἢ ἄλλην σχέσιν ἔχει μὲ κανὲν ἕτερον Ἐργοστάσιον.

Οἱ Ἐργοστασιάρχαι Σ. & Η. & Α. ΜΕΤΑΞΑΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΣΠΕΡΙΔΑΣ

Αἱ ἑσπεριναὶ συναθροίσεις, οἱ χοροί, αἱ διασκεδάσεις τῶν ἑορτῶν ἀπαιτοῦν τὸ

ΚΟΝΙΑΚ

ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΜΕΤΑΞΑ

Διότι δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ προσφέρωμεν οἰνοπνεύματα· ὀφείλομεν νὰ φροντίζωμεν ὅπως ἡ ἐκλεκτὴ ποιότης των καὶ τὸ *ΓΝΗΣΙΟΝ* τῆς κατασκευῆς των ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς· Ἑπομένως τὸ μόνον κατάλληλον δι' ἀναρρωνύοντας, πάσχοντας ἐκ χλωρώσεως καὶ ἀναιμίας, διὰ τοὺς ἐξηντλημένους γέροντας, οἵτινες ἀνακτῶσι νέας δυνάμεις διὰ τῆς προσλήψεως αὐτοῦ εἶνε

ΚΟΝΙΑΚ ΜΕΤΑΞΑ

Ἑσπερίδες, ἑορταὶ καὶ τέϊον ἄνευ

ΚΟΝΙΑΚ ΜΕΤΑΞΑ

εἶνε αὐτόχρημα ἔλλειψις ἀβρότητος τοῦ οἰκοδεσπότου ἢ τῆς οἰκοδεσποίνης πρὸς τοὺς ξένους των.

ΕΠΙ ΤΗΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΙ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

(Ἀπηγγέλθη ἐν τῷ Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγῳ).

Κυρίαι καὶ Κύριοι,

Οἱ ψάλται τῆς ἑλληνικῆς εὐμορφιᾶς, οἱ ἐνθουσιώδεις ὑμνησταὶ τῶν μειδιαμάτων τῆς φύσεως, οἱ ἐμπνευσμένοι τοῦ κάλλους λάτραι καὶ οἱ ἐρασταὶ τῆς ἐρασμιότητος τῆς ζωῆς δὲν ἐντρυφοῦν μόνον εἰς τὰ κάλλη τοῦ ἰδικοῦ μας Βοσπόρου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν εὐμορφιὰν καὶ τὸ σφρῖγος τοῦ Σικελικοῦ Βοσπόρου!

Καὶ τί μαγεία, τί ὡραῖον ὄνειρον ὁ Σικελικὸς αὐτὸς Βόσπορος! Ἐνθυμοῦμαι ἕνα ὡραῖο καὶ μαγευτικὸ ταξεῖδι τῆς νεανικῆς μου ἡλικίας, ὅταν ἐπιβαίνων μίαν φθινοπωρινὴν ἡμέραν ἑνὸς Γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου, διέσχιζα τὸν πορθμὸν τῆς Σικελίας κατευθυνόμενος εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὕδατα!

Εἶχον πρὸ ἐμοῦ μίαν μαγευτικὴν εἰκόνα πόλεως, ἡ ὁποία ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι μᾶς ὡμιλοῦσε, ὅτε ἔψαλλε καὶ ἐχαμογέλα καὶ ἤνοιγε τὴν ἀγκάλην της διὰ νὰ δεχθῇ πάντα παλμὸν ζωῆς, ὀνείρων καὶ πόθων νεανικῶν. Ὦ! Τὶ ὡραία ποῦ ἦνε ἡ ζωή, ἠμποροῦσε ν᾽ ἀναφωνήσῃ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ ποιητής! Ὁ οὐρανὸς ἦτο θεσπεσίως κυανοῦς! οὐρανὸς ἰταλικὸς μὲ τὸ μειδίαμα τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἡ ζωὴ ἐξεδηλοῦτο γύρω μας ὡραία καὶ εὐμενὴς καὶ ἡπία! Κάποια μοῦρα τοῦ ἰταλικοῦ περιβάλλοντος μᾶς ἤρχοντο μεθυστικὰ εἰς τὸ σκάφος καὶ ἡ ἰταλικὴ ψυχὴ ἀπεθεοῦτο ἐπάνω εἰς ἐκεῖνο τὸ πανόραμα, ὅπου οἱ θεοὶ ἔχυσαν ὅλους τοὺς χυμοὺς καὶ τὰ σφρίγη τῆς δημιουργίας. Καὶ ἀνέπνεε βαθειὰ ὡς μία μικρὰ καὶ σφύζουσα ἀνθρωπότης! Ἡ φύσις ἐώρταζε καὶ ἐπανηγύριζεν ἡ ζωή!

Ἡ Μεσσήνη, ἀνθοῦσα καὶ λευκή, μὲ τὸ θειότατον φῶς της, τὸ ὁποῖον ἔχει κάτι ἀπὸ τὸν ἡλυσιασμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ, εἶχεν ἔμπροσθέν της τὸ Ρήγιον, πάλλον ἐν τῷ μέσῳ μαγευτικῶν ἐλαιώνων. Ἐνόμιζέ τις, ὅτι αἱ δύο πόλεις ἐρωτοτρόπουν γλυκύτατα ἀναμεταξύ των καὶ ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θ᾽ ἀντήλλασσον ἕνα τρυφερὸν ἀσπασμόν! Ὅλα, ὅλα ἐτραγώδουν πέριξ ἕνα παναρμόνιον ὕμνον πρὸς τὴν ζωήν.

Ἀλλ᾽ ὑπὸ τόσον ἔαρ, ὑπὸ τοιαύτην ἐρασμιότητα, ὑπὸ τόσην ἄνθησιν καὶ ὑπὸ τοιοῦτον χαμόγελον οὐρανοῦ, φωτός, ὁριζόντων στερεώματος καὶ ζωῆς οἱ θεοὶ διετήρησαν ἀκόμη ἐνεργὰ τὰ πυρογόνα τοῦ Ἡφαίστου ἐργοστάσια. Εἶνε ὡς ἡ Νέμεσις τῶν ἀρχαίων ἡ ἐρχομένη νὰ ὑπενθυμίσῃ ὅτι τὸ θεῖον εἶνε φθονερὸν καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν μαῦρον, τὸν κατάμαυρον φθόνον του πρέπει νὰ καταρρεύσουν καὶ νὰ γείνουν ἐρείπεια ὅλα τὰ καταπλήσσοντα σήμερον θαύματα τῆς ἰταλικῆς φιλοπονίας καὶ ἐργατικότητος, ὅλαι αἱ οὐρανοϋψεῖς πυραμίδες τῆς δημιουργίας τοῦ ὀργασμοῦ πρὸς τὴν ζωήν, τῆς εὐφυΐας, τῆς προόδου, ἀλλὰ καὶ τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ μειδιάματος;

Καὶ ἐξηγέρθη ὁ καταφλέγων τυφών, τὸ τρομερὸν τέρας, τὸ κοιμώμενον εἰς τὰ σπλάχνα τῆς Αἴτνης καὶ συνετάραξε μὲ τὴν φοβερὰν οὐράν του τὴν θάλασσαν καὶ τὴν καρποφόρον καὶ πλουσίαν γῆν, εἰς τὴν ὁποίαν παρέδωκε τὸ πνεῦμα τὸ μεγαλείτερον τραγικὸν δαιμόνιον τοῦ κόσμου ὁ Αἰσχύλος, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεόκριτος ἔπλεξε τὰ ὡραιότερα τῶν εἰδυλλίων του καὶ ἡ ὁποία δὶς ἐδέχθη φιλοστόργως κατὰ τοὺς χρόνους πρῶτον τῆς ἑλληνικῆς ἀκμῆς καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας, ἔπειτα τοὺς Ἕλληνας ἀποίκους! Καὶ ἐπραγματοποιήθη κάποια ἀρὰ διὰ νὰ ἀποκαλυφθῇ πάλιν φρικιαστικὴ ἡ προφητεία τοῦ Αἰσχύλου, ὅστις τὴν ὑπέβαλεν εἰς τὸν Προμηθέα! Μὲ τὰ στέραν διάτρητα ἐκ τοῦ σιδήρου, ὁ ἀλτρουϊστὴς ἡμίθεος, ὁ ἐπαναστάτης ἡμίθεος προφητεύων εἰς τὴν Ἰὼ τὴν περιπλανωμένην τρελλὴν κόρην ὅτι θ᾽ ἀνατείλῃ κάποια μαύρη καὶ μοιραία ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐξυπνήσῃ ὁ τρομερὸς κατάδικος τῆς Αἴτνης διὰ νὰ καταστρέψῃ τὴν εὔφορον τῆς Σικελίας γῆν! Τί

σπαρακτικὸν τὸ μαρτυρολόγιον αὐτῆς τῆς πόλεως ἀνὰ μέσον τῶν αἰώνων.

Μὲ τί ματωμένο πεπρωμένον ἐγεννήθη εἰς τὸν κόσμον αὐτὴ ἡ πόλις, ἥτις ἐκαυχᾶτο ὅτι ἦτο ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ αὐτῆς τῆς Ρώμης!

Ἀλλὰ καὶ ὁποία περίεργος καὶ φρικαλέα ἱστορία τὴν περιβάλλει, ἱστορία τυραννιῶν, πολιορκιῶν, ἐπιδρομῶν, ἐπιδημιῶν, σεισμῶν, ἀπὸ τῶν πρώτων ἱδρυτῶν της μέχρι τῶν πολέμων ἐναντίον τῶν Συρακουσῶν, ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, ἐναντίον τῆς Καρχηδόνος, καὶ ἀπὸ τῶν Καρχηδονίων μέχρι τῶν Ρωμαίων, μέχρι τῶν Σαρακινῶν καὶ ἀπὸ τῶν Σαρακινῶν μέχρι τῶν Νορμανδῶν, τῶν Ἱσπανῶν καὶ τῶν Γάλλων, τέλος μέχρι τοῦ ἀπαισίου Βουρβωνικοῦ βομβαρδισμοῦ τοῦ 1848 καὶ τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου τοῦ Γαριβάλδη μετὰ τὴν νίκην τοῦ Μιλάντζο! Περίοδος ἐνδόξου ἐλευθερίας καὶ ἀθλιεστάτης δουλείας, ἐποχαὶ ἐκτάκτου εὐημερίας, ὅπως ἐκείνη τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, καὶ χρόνοι καθ' οὓς κατήντησε σχεδὸν χωρίον, ὅπως περὶ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος. Μία νέα ἀνάστασις κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ νέα παρακμὴ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Δύο χιλιάδες διακόσια ἔτη ζωῆς, μία θαυμασία ἀντίθεσις καταστροφῶν καὶ εὐτυχιῶν μέσῳ τῶν ὁποίων τὸ μόνον ἀμετάβλητον παρέμεινεν ἡ ὡραιότης αὐτῆς.

Ἀλλὰ πόσον γοητευτικῶς ἰδιόρρυθμοι αὐτοὶ οἱ Μεσσήνιοι, γράφει Ἰταλὸς συγγραφεύς! Ὅταν διὰ πρώτην φορὰν ἐπισκέπτεταί τις τὴν Ἄνω Ἰταλίαν, νομίζει ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἔχει μάτια. Τί εἶνε ὅμως αὐτὰ τὰ μάτια τῶν Μεσσηνίων! Βαθειὰ καὶ παρατηρητικά, ἐκφραστικὰ καὶ γεμάτα ἀπὸ αἴσθημα καὶ σκέψιν, ἀλλὰ καὶ τόσον μυστηριώδη, ὅταν τὸ βλέμμα των δὲν ἐξηγῆται διὰ τοῦ λόγου ἢ ὅταν ἐκφράζῃ ἓν ὡρισμένον πάθος, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία!

Εἶνε πράγματι τὰ μάτια ἐκεῖνα ἡ ὁρατὴ ἔκφρασις τῆς βαθυνοίας τῶν Μεσσηνίων καὶ τῆς πολυπλοκότητος τοῦ χαρακτῆρός των, ὅστις, τόσον διάφορος καὶ τόσον γεμᾶτος ἀπὸ ἀντιθέσεις, εἶνε ἀδύνατον νὰ καθορισθῇ. Διὸ αὐτὸ ὁ Δὲ Ἀμίτση εἶπεν ὅτι ὁ Μεσσήνιος σκέπτεται καὶ αἰσθάνεται ὡς ἕνας Ἄραψ, ἐνεργεῖ ὡς ὁ Ἕλλην καὶ ἀντιλαμβάνεται τὴν ζωὴν ὡς ὁ Ἱσπανός.

«Περίεργος χαρακτήρ, ὁρμητικὸς καὶ τρυφερὸς εἰς τὰ πάθη του, ἀσθενὴς καὶ εὐμετάβλητος εἰς τὴν θέλησιν, εὔκολος ἐξ ἴσου εἰς τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὸν σκεπτικισμόν, ἥρως εἰς τὰ εὐγενῆ του ἰδεώδη, καὶ ὑπομονητικὸς εἰς τὰς θλίψεις του.»

Πάντοτε ὅμως ὑμνητὴς τοῦ ὡραίου ὁ Μεσσήνιος, πάντοτε ψάλτης τῆς εὐμορφιᾶς, πάντοτε ποιητής, πάντοτε φαιδρὸς καὶ γελαστός. Καὶ εἶνε δυνατὸν νὰ μὴν εἶνε τοιοῦτος, ἀφοῦ ζῇ εἰς πόλιν τὴν ὁποίαν φωτίζει ὁ εὐμενέστερος ἥλιος καὶ τὴν νύκτα ἡ πλέον ὀνειρώδης σελήνη. Ἀλήθεια τί ὡραία ποῦ εἶνε ἡ Μεσσήνη.

Μίαν ὅμως τελευταίαν νύκτα ἐκοιμήθη ἀμέριμνα, ἀφοῦ τὴν ἡμέραν ἀπήλαυσεν ὅλα τὰ σφρίγη τῆς δημιουργίας.

Μητέρες σφίγγουν γλυκὰ στὴν ἀγκαλιά των τὰ λατρευτὰ παιδιά των! Πατέρες ἀναπαύονται διὰ νὰ ἐξακολουθήσουν αὔριον τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς! Τρυφεροὶ ἔρασται μόλις ἀποκοιμῶνται ἀπὸ τὰ μεθυστικά των ὄνειρα καὶ βιοπαλαισταὶ γενναῖοι εὑρίσκονται εἰς τὸν βαθύν των ὕπνον! Ἐδὼ ἡ ἄγρεμος χαρὰ τῆς ζωῆς, ἡ ἡσυχία, ἡ ἀνάπαυσις, παρέκει ὁ πόνος, ἡ ἀγωνία! Κάπου ἀλλοῦ γρηγορεῖ τὸ συμπόσιον τῆς ζωῆς! Καὶ παραπλεύρως ἴσως ἄλλος ψυχορραγῶν! Ἀλλ' αἴφνης ὁ μαῦρος θάνατος μὲ τοὺς ἀκατανικήτους νόμους του ἐνσκήπτει σπαρακτικὸς καὶ σκορπίζει τὸν ὄλεθρον ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων. Δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ φωτολούστων μεγάρων καὶ ταπεινῶν καλυβῶν, μεταξὺ λιθοκτίστων κτιρίων καὶ παλαιωμένων οἰκίσκων, μεταξὺ τῶν μέχρι χθὲς πτωχῶν καὶ τῶν μέχρι χθὲς ἀγωνιώντων! Ἔπέρχεται φρικιαστικός, ἀπηνὴς κατάμαυρος. Καὶ τὴν χθεσινὴν πόλιν, ἥτις ἀπετέλεσεν ἓν ἀπέραντον συμπόσιον τῆς ζωῆς, τὴν μεταβάλλει εἰς ἓν ἀχανὲς νεκροταφεῖον! Δὲν ἀκούει τις πλέον οὔτε τραγούδια, οὔτε γέλοια, οὔτε κραυγὰς χαρᾶς καὶ ζωῆς, ἀλλὰ τὸν ρόγχον τοῦ ἀπαισιωτέρου θανάτου! Σβύνουν χιλιάδες ματιῶν, τὰ ὁποῖα χθὲς ἀκόμη ἀμέριμνα ἐνετρύφων εἰς τὸ φῶς καὶ ἔπαυσαν νὰ πάλλουν καρδίαι, αἱ ὁποῖαι χθὲς ἀκόμη

ISMANOGLIO MEGARO

ἠγάπων καὶ ἐμίσουν! Ἡ χθὲς ὑμνοῦσα τὴν ζωὴν πόλις γίνεται σήμερον νεκρόπολις! Ἐδῶ ἐρείπια, ἐκεῖ ἐρείπια, ***παντοῦ ἐρείπια.***

Δὲν ἐβράδυνεν ὅμως ν' ἀνατείλῃ μετέπειτα ὁ ἥλιος καὶ τὸ κῦμα τῆς χθὲς νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἁπαλό του τραγοῦδι, ὡσεὶ δὲν εἶχε τίποτε συμβεῖ.

Θὰ ἔλθῃ τὸ ἔαρ. Τὰ χάσματα ποῦ ἤνοιξαν οἱ σεισμοὶ θὰ γεμίσουν ἀπὸ ἄνθη καὶ φυτά! Τὰ ρόδα δὲν θὰ ἀνθίσουν ὀλιγώτερον εὐώδη, οὔτε θὰ πνεύσῃ ὁ ζέφυρος ὀλιγώτερον μεθυστικά!

Καὶ ἐπάνω εἰς τὰ ἐρείπια, ἐὰν μείνουν ἀκόμη τοιαῦτα, θὰ ψάλλουν τὰ ἀηδόνια καὶ θὰ ὑμνοῦν τὴν ζωήν!

ΑΧ. ΚΑΛΕΥΡΑΣ

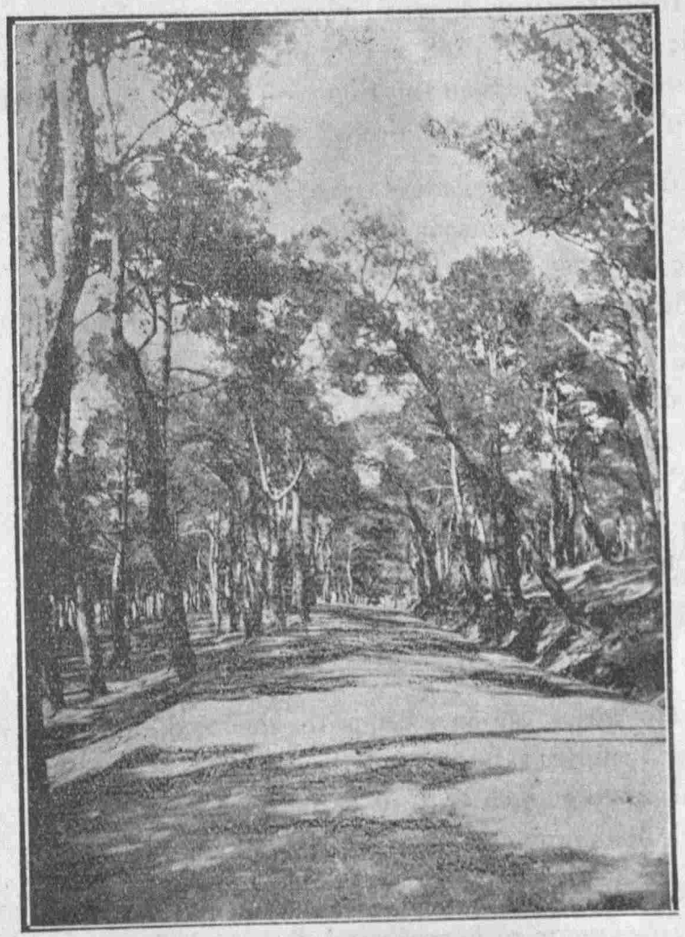
ΕΙΣ ΜΙΑΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΔΑ

Πάτρωζε, ὦ Ἠπειρῶτις, πάτρωζε ὡραία κόρη
Καὶ ἀπατηλὰ τὰ ἤθη τὰ ξενότροπα θεώρει.
Μὴ σὲ ἀπατᾷ διόλου τὸ ψιμμύθιον τὸ ξένον.
Δηλητήριον ἐνέχει μὲ τὸ μέλι μεμιγμένον.
Καὶ ἡ στείλβουσά του ὄψις σκοπὸν ἔχει μόνον ἕνα:
Τὰ χρηστὰ νὰ φθείρῃ ἤθη, τὰ πατρῷα, τὰ παρθένα.
Δούλην θέλει νὰ σὲ κάμῃ τῆς αἰσχρᾶς πολυτελείας.
Δεληθότως νὰ σὲ σύρῃ στὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας.
Ἔσο Ἑλληνίς, ὡς εἶσαι, πάτρωζε, ὦ Ἠπειρῶτις.
Καὶ θὰ εἶσαι ἐλευθέρα τῶν παθῶν, οὐχὶ δεσμῶτις.

Ἰωάννινα. *Ἀλέξανδρος Γεωργίτσης*

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΗΣΑ

Δάσος πευκῶν τῆς νήσου Χάλκης.

Φωτογράφος Ν. Χουζούρης

ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

Παύσατε πλέον, ἐρασταὶ, γλυκὰ νὰ τραγουδῆτε,
ἂς σκοτισθῇ ὁ ἥλιος, καὶ ἂς σβεσθῇ ἡ σελήνη,
καί, σεῖς τ᾽ ἀστέρια τοῦ οὐρανοῦ νὰ μὴ λαμποκοπῆτε,
ναὶ ἂς πενθήσουν τὰ βουνὰ τὴν ἔρημη Μεσσήνη!

Τὰ ἄνθη ἂς μὴ χύσουνε φέτο τὴν μυρωδιά των
τὰ ἀηδόνια ἀργότερον νὰ μὴ μᾶς κελαϊδήσουν,
ἂς φύγουνε μακρὰν νὰ κτίσουν τὴ φωλιά των,
ἐδῶ τὰ πάντα ἂς σιγοῦν, τὰ πάντα ἂς πενθήσουν.

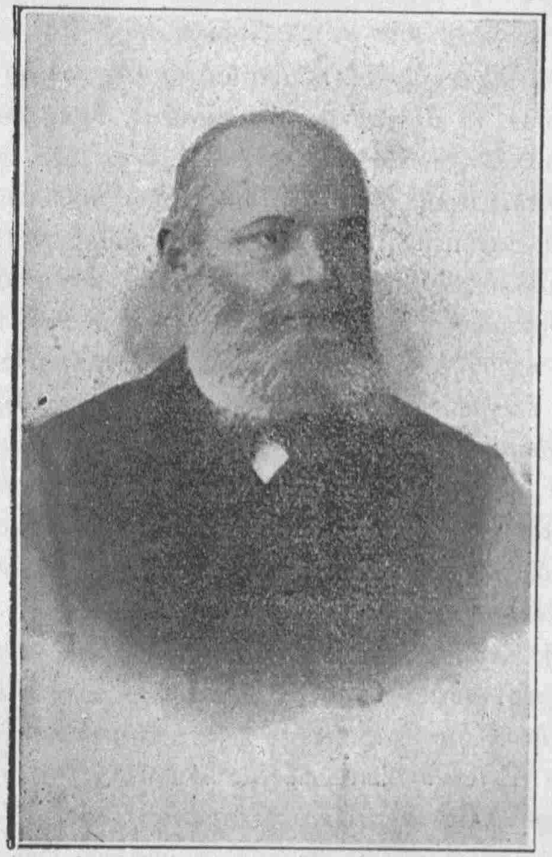
Κ᾽ ἡ θάλασσα τὸ κῦμά της γιὰ πένθος ἂς κοπάσῃ,
ἡ ἄνοιξις τὰ φίλτρα της βαθειὰ ἂς τὰ κοιμήσῃ,
ὁ κύκνος τώρα τέλεον τὸ ἆσμα ἂς ξεχάσῃ
κι᾽ ἡ ἀνθρωπότης ἅπασα μὲ πόνον ἂς θρηνήσῃ.

Πύσαις λαχτάραις τρυφεραῖς πικρὰ μὲ συγκινοῦνε,
πόση μαυρίλα σκέπασε τὴ δόλια τὴν ψυχή μου
τὰ πονεμένα χείλη μου ἀδυνατοῦν νὰ ποῦνε,
τὸ σθένος μ᾽ ἐγκατέλιπε, ἐκόπη ἡ πνοή μου.

Πλὴν ποιὸν δὲν συνεκίνησε τὸ πένθος τῆς «Μεσσήνης;»
καὶ ἡγεμόνες ἔκλαυσαν καὶ βασιλεῖς στενάζουν
καὶ πριγκήπισσαι ἔτρεξαν στὸν τόπον τῆς ὀδύνης
καὶ βάλσαμον εἰς πτώματα! λειπόθυμοι σταλάζουν.

Ποιὲς μάνες εἰς τὰ στήθη των κρατοῦσαι τὰ παιδιά των
δὲν ἔκλαυσαν τὰ δυστυχῆ καὶ ἄμοιρα ἐκεῖνα,
ποῦ τρέχουνε ὁλόγυμνα μακρὰν ἀπ᾽ τὴ φωλιά των,
ποῦ τἄπνιξε ἡ ὀρφανιά, ὁ τρόμος καὶ ἡ πεῖνα;
ποία ψυχὴ δὲν ἔκλαυσε τὸ δρᾶμα τὸ φρικτό;
τίνος καρδιὰ δὲν ἔγινε «Μεσσήνη» ἐρωτῶ;

Κ. ΦΑΤΣΕΑΣ

† ΒΡΑΝΟΣ ΒΟΖΑΝΗΣ

(Ἐκ Γρεβενιτίου τοῦ Ζαγορίου)

Καθηγητὴς τῶν ἀνωτέρων ἐν Κων)πόλει
Ἐκπαιδευτηρίων

SISMANOGLIO MEGARO

Αἱ ΕΡΙΝΥΕΣ

Ἐρινὺς ἢ Ἐριννύς. Ἡ ῥίζα τοῦ ὀνόματος τούτου εἶναι **σαρ -- σορ** = ἁλ, ὅθεν τὰ **ἅλλεσθαι, ὄρ-νυσθαι, ὁρμὴ, σελλοί-ἑλλοί-** (= ἱερεῖς τοῦ ἐν Δωδώνῃ Διός), ἑλλίς = ταχύς, πηδητικός· τὸ ὄνομα καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν βιβλίοις ὑπὸ τὸν τύπον Saranju· Saranju ἦτο θυγάτηρ τοῦ θεοῦ Jvashtar καὶ ἐσήμαινε τὸ θυελλῶδες νέφος ἢ τὴν λαίλαπα καὶ καταιγίδα· τὸ ὄνομα μετηνέχθη ὕστερον παρὰ τοῖς Ἕλλησι τροπικῶς εἰς τὴν σημασίαν τῆς ψυχικῆς ταραχῆς, εἰς ἣν περιέρχεται ὁ ἐγκληματίας ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν ἐλέγχων τῆς συνειδήσεως· βραδύτερον δέ, ὅτε ἡ ἠθικὴ τῆς ψυχῆς νόσος, ἡ ἐκ ταραχῶν τῆς συνειδήσεως μανία, ἐπροσωποποιήθη, ἡ λέξις ἔλαβε τὴν σημασίαν δαιμονίων φοβερῶν καταδιωκόντων καὶ τιμωρούντων ἀπηνῶς πάντα μὲν κακοῦργον ἐν γένει, μάλιστα δὲ τοὺς ἐπιόρκους καὶ τοὺς παρὰ τὰ οἰκογενειακὰ ἀσεβοῦντας δίκαια.

Ἡ ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας καταγωγὴ τῶν Ἐρινύων ἦτο καὶ τοῖς Ἕλλησι γνωστή, διότι ἐκάλουν αὐτὰς ἀεροφοίτους, ἀλλὰ σπουδαιοτάτη παρ' αὐτοῖς ἦτο ἡ τροπική, ἡ τῆς ἐκδικήσεως ἠθικὴ σημασία· ἐντεῦθεν δ' ἀπεδόθησαν αὐτοῖς καὶ ἄλλα ἀνάλογα ὀνόματα, ὁποῖα τὰ **Ἀραί, Ποιναί, Δίκαι, Νέμεσις, Τίσις, Μοῖραι** κ. τ. λ.

Περὶ τῶν δεινῶν τούτων θεοτήτων γινώσκει ὅ τε Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος· μνείαν δὲ ποιοῦνται ὁτὲ μὲν μιᾶς, ὁτὲ δὲ πλειόνων· ἀλλ' ὁ Ὅμηρος δὲν ἀναφέρει οὔτε ὀνόματα αὐτῶν οὔτε ἀριθμὸν ὡρισμένον. Ὁ Εὐριπίδης γινώσκει τρεῖς, ἐν δὲ τοῖς ἀλεξανδρινοῖς χρόνοις τῶν τριῶν λέγονται καὶ τὰ ὀνόματα· ταῦτα δ' εἶναι **Ἀληκτώ, Μέγαιρα** καὶ **Τισιφόνη**.

Ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἔνθα καὶ ναὸν εἶχον, ὠνομάζοντο ἁπλῶς **σεμναὶ θεαί**, ἐν δὲ τῇ Σικυῶνι **Εὐμενίδες**· ἐν δὲ τῇ Ἀρκαδίᾳ προσ-

ἔλαβον καὶ τὸ ἐπώνυμον **Μανίαι**· περὶ δὲ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν ὁ θεολόγος Ἡσίοδος λέγει, πῶς ἦσαν θυγατέρες τῆς Γῆς, συλλαβούσης καὶ τεκούσης αὐτὰς ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτὴν καταπεσόντος αἵματος τοῦ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ **Κρόνου** ἀκρωτηριασθέντος **Οὐρανοῦ**, ἦσαν ἄρα τέκνα ἐγκλήματος οἰκογενειακοῦ· ἐκ δὲ τῶν τραγικῶν ὁ μὲν Αἰσχύλος θεωρεῖ αὐτὰς θυγατέρας τῆς **Νυκτός**, ὁ δὲ Σοφοκλῆς τῆς **Γῆς** καὶ τοῦ **Σκότους**.

Ἡ μορφὴ τῶν θεοῖς τε καὶ βροτοῖς στυγερῶν τούτων δαιμόνων περιγράφεται δεινή, διότι ὁ μὲν Αἰσχύλος ὁ πρῶτος αὐτὰς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναβιβάσας παριστάνει αὐτὰς ὁμοίας ταῖς **Ἁρπυίαις** καὶ ταῖς **Γοργόσι**, γραίας δυσειδεστάτας πλοκάμους ἐχούσας ὄφεις, ὀφθαλμοὺς αἱματόχρους, γλῶσσαν προεκβεβλημένην, τὰ χείλη σεσηρότα (σεσυρμένα), ὥστε νὰ προφαίνωνται οἱ ὀδόντες καὶ νὰ ἐμπνέωσι φόβον καὶ ἀποστροφὴν τοῖς προσβλέπουσιν αὐτάς· ἔνδυμα δ' ἐφόρουν τὰ ἄγρια ταῦτα τέρατα μέλαν περιεζωσμένον μετὰ ζώνης ἐρυθρᾶς, μᾶλλον δ' αἱματοβαφοῦς.

Ἧττον δεινοτέρας περιγράφει αὐτὰς ὁ Εὐριπίδης· διότι κατὰ τοῦτον ἦσαν παρθένοι πτερωταὶ λαμπάδας πυρὸς ἐν ταῖς χερσὶν ἔχουσαι καὶ ὄφεις συνεχῶς τὰς γλώσσας προεκβάλλοντας καὶ περιδινουμένους· οὕτω δὲ παρέστησεν αὐτὰς καὶ ἡ τέχνη ἡ πλαστική.

† ΒΡΑΝΟΣ ΒΩΖΑΝΗΣ

Σύζυγος ὅστις διαφθείρει δι' ἀσέμνων πράξεων ἢ φράσεων τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἠθικὴν τῆς συζύγου του, ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα νὰ μέμφηται αὐτῆς, ἐπὶ τῆς ἐξ ἐνόχου ὑπαιτιότητός του, ἐπιγενομένῃ αὐτῇ διαφθορᾷ.

***Οἱ δύο σύζυγοι κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς στιγμὰς τῆς στενοτέρας μεταξύ των οἰκειότητος, ὀφείλουν μετ' αἰδημοσύνης νὰ συμπεριφέρωνται· διότι ἡ αἰδώ, εἶπεν σοφός τις, εἶνε ὁ ὡραιότερος ἀστὴρ τοῦ στέμματος γυναικὸς ἐναρέτου.

SISMANOGLIO MEGARO

ΤΟ ΕΠΑΡΑΤΟΝ ΧΩΡΙΟΝ

Ὅτε διέτριβον ἐν ἔτει 1878 ὡς ἰατρὸς ἐν Δελβίνῳ, μεγάθυμος Ἠπειρώτης, ὁ ἀείμνηστος Χρηστάκης Ζωγράφος, εἶχε στείλῃ εἰς Ἰωάννινα τῷ τότε Μητροπολίτῃ σεβαστὸν ποσὸν χρημάτων πρὸς περίθαλψιν τῶν πεντακισχιλίων ὁμοεθνῶν, οὓς ἡ τότε θύελλα εἶχεν ἀφήσῃ ἀστέγους, γυμνητεύοντας καὶ πεινῶντας· ἡ δὲ Α. Σ. πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ μεγάλου διαθέτου, καταρτίσασα ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν ἑτέρου φιλοπάτριδος, τοῦ λογίου Νικολάου Τσιγαρᾶ, ἔπεμψεν αὐτὴν εἰς Δέλβινον. Φίλος οἰκογενειακὸς ὁ Νικόλαος κατέλυσε παρ' ἐμοί, ἀφοῦ δέ, μετὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν ἀξιοτίμων προϋχόντων Δελβίνου ἐξετέλεσεν εὐσυνειδήτως τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ τιμητικὴν ἐντολήν, ἐτράπημεν εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐκδρομάς, ὧν ἦτο μανιώδης ἐραστής, τῶν πέριξ ἠρειπωμένων πόλεων, ὧν βρίθει τὸ εὔγεων πεδίον, τοῦ Δελβίνου. Ἐπισκεφθέντες τὸ Βουθρωτόν, τὴν πρώτην πρωτεύουσαν τοῦ Νεοπτολέμου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, τὸν λιμένα του τὸν Πηλώδη, ἢ μᾶλλον τὴν λιμνοθάλασσαν ἔνθα τὰ ἰχθυοτροφεῖα τὰ δόντα καὶ εἰς τὸ Βουθρωτὸν τὸ ὄνομα Βιβάρι, τὸν Ἄγχεσμον, τὴν ἔρημον Σωρώνειαν ἢ Σαρωνειάν, τὴν παλαιὰν Αὐλήν, τὴν Φοινίκην, ἥτις πάλαι μὲν ἦτο κατὰ τὸν Πολύβιον (11, 5, 8), μετὰ τὴν πτῶσιν μάλιστα τῆς βασιλείας τῶν Μολοσσῶν, ἡ σπουδαιοτάτη πόλις καὶ τὸ νομισματοκοπεῖον τῆς Ἠπειρωτικῆς συμμαχίας, νῦν δὲ εἶνε ἔρημος, ἔνθα σώζονται τῶν Κυκλωπείων τειχῶν της τὰ ἐρείπια, νομὴ αἰγῶν, εἰς λαμπροτάτην θέσιν, καὶ εἰς τὸ πρανὲς τοῦ λόφου της ἀγροτικὴ ἔπαυλις 15-20 καλυβῶν διαιωνίζει τὸ ὄ-

νομά της, οἱονεὶ πρὸς εἰρωνείαν Φοινίκη ἐπίσης καλουμένη. Sic transit gloria mundi! Οὕτω παρέρχεται ἡ δόξα τοῦ κόσμου! ἐψιθυρίσαμεν περιλύπως ἀπερχόμενοι τῆς πάλαι περιπύστου πόλεως, ἀφοῦ ἐλάβαμεν πρὸς ἀνάμνησιν ἀνὰ κλῶνα δάφνης καὶ μικρὸν λίθον.

Προσκληθέντες φιλοφρόνως παρὰ τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» ἀειμνήστου Φιλήμονος ὅπως παράσχωμεν, ὁ μὲν τὴν ὑλικὴν συνδρομήν, ἧς ἐλάχιστα εἶχον μείνῃ λείψανα, ὁ δὲ τὴν ἰατρικήν του περίθαλψιν εἰς τοὺς ἐπίσης δεινῶς κακοποιηθέντας τοῦ μοναστηρίου ὑπηρέτας, μετὰ ἑπτάωρον βραδεῖαν ἐφ' ἡμιόνων ὁδοιπορίαν, ἧς τὸν κάματον ἀνεκούφιζεν ἡ θέα τῆς ποικίλης Χλωρίδος τῶν ἀλλεπαλλήλων λόφων τῶν «Ριζῶν», ὡς καλεῖται ἡ ὀρεινὴ ἐκείνη περιοχὴ τοῦ Δελβίνου, ὁ ψίθυρος τῶν πρὸ τῶν ποδῶν μας ἀείποτε ρεόντων ρυάκων καὶ πηγῶν καὶ τῶν πτηνῶν τὸ κελάδημα, ἐφθάσαμεν τέλος εἰς τὴν μονήν, ἥτις εἶνε ἀνηρτημένη ὡς φωλεὰ ἀετοῦ ἐπὶ βράχου.

Ἡ ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου ἄποψις πρὸς τὴν παραλίαν εἶνέ τι γοητευτικὸν πανόραμα· ἀφ' ἑνὸς τὸ γονιμώτατον πεδίον τῆς Κεστρίνης, ὡς ἐκαλεῖτο πάλαι, κατὰ τὸν Ἠπειρώτην Α. Πάλλην, τὸ εὔφορον τοῦτο μέρος τῆς Χαονίας, ἔνθα ἔκειτο ἡ Φοινίκη, ἀρδευόμενον ὑπὸ τοῦ Κελύδνου καὶ τοῦ Σαμόεντος καὶ Σακαμάνδρου, ὡς ὠνόμασε τοὺς δύο εἰς τὸν Πηλώδη λιμένα ἐκβάλλοντας ὁρμητικοὺς ποταμοὺς ἡ νοσταλγία τῶν Τρῴων αἰχμαλώτων τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τὴν σποράν μόνον περιμένον ὅπως παραγάγῃ ἀφθόνως παντὸς εἴδους δημητριακοὺς καρποὺς καὶ δὴ καὶ ὄρυζαν καὶ βάμβακα, κατάφυτον δὲ ὑπὸ πλήθους κομαρεῶν ἀφ' ὧν οἱ κάτοικοι ἐξάγουν οἰνόπνευμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ σειρὰ τῶν Κεραυνίων στεφομένη ὑπὸ κωμῶν καὶ βρεχομένη ὑπὸ τοῦ ποθμοῦ τοῦ χωρίζοντος τὴν Ἤπειρον τῆς Κερκύρας, ἥτις παράκειται τῶν ἀκτῶν της, ὡς μήτηρ παρὰ τὸ λίκνον τοῦ τέκνου της.

Εἴχομεν ἀκούσῃ ἐν Δελβίνῳ περὶ τῶν δύο πηγῶν, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τῶν ὑδάτων αὐτῶν τοῦ νὰ ἔψουν τὰ ὄσπρια ἡ μὲν

SISMANOGLIO MEGARO

ταχέως, ἡ δὲ βραδέως ἐκλήθησαν Κάλοψον καὶ Κάκοψον. Ἡ προθυμία τοῦ Ἁγίου Ἡγουμένου κομίσαντος ἡμῖν ὕδωρ διὰ τοῦ ὑπηρέτου τῆς μονῆς, καὶ ἡ περιέργεια ἡμῶν ἵνα ἴδωμεν, ἂν ἀληθεύῃ ἡ φήμη, ὤθησεν ἡμᾶς ὅπως πειραματισθῶμεν· πράγματι βράσαντες ἐπανειλημμένως διὰ τοῦ ὕδατος τῆς μιᾶς ὄσπρια, εἴδομεν ὅτι ταχέως ἔβραζον καὶ οἱ ἐρέβυνθοι καὶ αἱ φακαῖ καὶ οἱ φασήολοι· διὸ καὶ δικαίως ἐκλήθη Κάλοψον· διὰ τοῦ ὕδατος ὅμως τῆς ἄλλης, καίτοι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ μέρους τῆς νυκτὸς διὰ πυρᾶς συνεχοῦς ἐκόχλαζον αἱ χύτραι τοῦ μοναστηρίου, πάλιν ἡμίβραστα ἔμειναν τὰ ὄσπρια· ἡ Κάκοψος ἐδικαίου τὴν ἐπωνυμίαν της.

Εἰς τοὺς ἐπιστήμονας ἰατροὺς καὶ φαρμακοποιοὺς τοῦ Δελβίνου ἐναπόκειται δι' ἀναλύσεως χημικῆς νὰ βεβαιώσουν τὰ συστατικὰ τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου τῶν δύο πηγῶν.

Ἐνῷ ἐνησχολούμεθα εἰς τὰ πειράματα τοῦ ὕδατος τῶν δύο πηγῶν μᾶς ἦλθε γηραιὸς διδάσκαλος ἐκ Δροβεανῆς, ἀρχαῖος μαθητὴς τοῦ διδασκάλου τοῦ γένους ἀειμνήστου Ἀναστασίου Σακελλαρίου· πολλὰ ἰδὼν καὶ πολλὰ μελετήσας, ἦτο πηγὴ ἀνεξάντλητος χαριεστάτων ἀνεκδότων καὶ ἱστοριῶν, ἃς ἡ φυσικὴ εὐφυΐα του καθίστα τερπνοτάτας. Φυσικῶς ὁ λόγος ἔπεσε περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Κεστρίνης.

— Διδάσκαλε, ἠρώτησεν ὁ Νικόλαος Τσιγαρᾶς, τί νὰ ἔγειναν τὰ λείψανα τῶν περισωθέντων κατοίκων τῆς Φοινίκης;

— Ἐκ τῆς Ἱστορίας εἶνε γνωστή, ἀπήντησεν ὁ γηραιὸς διδάσκαλος, ἡ ἀφορμὴ τῆς καταστροφῆς τῆς ἐνδόξου πόλεως· μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς δυναστείας τῶν Αἰακιδῶν ἡ ἐπάρατος διχόνοια διέσπασε τὴν ἑνότητα τῆς Ἠπείρου καὶ πᾶσα πόλις καὶ κοιλὰς ἀπετέλει οἱονεὶ αὐτόνομον κράτος, ἀλλὰ κράτος ἀσθενὲς καὶ βραχύβιον ὑποκείμενον καὶ εἰς ἐμφυλίους πολέμους καὶ εὐάλωτον εἰς ξένους ἐπιδρομεῖς. Παραμελήσαντες δὲ καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ὅπλων ἐνεπιστεύοντο τὴν ἀσφάλειάν των εἰς μισθοφόρους βαρβάρους. Οἱ Φοινικαιεῖς εἶχον τότε ὡς φρουροὺς 800 Γαλάτας ἐκ τῶν πλημμυρισάντων τότε τὴν Ἑλλάδα, ὁτὲ μὲν ὡς ἐπιδρομέων, ὁτὲ δὲ ὡς

μισθοφόρων. Γνωστὸν βεβαίως τὸ ἐπίγραμμα, ὅπερ ὁ Πύρρος ἐπέγραψεν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἰτωνίδος Ἀθηνᾶς.

Καὶ ὁ σεβαστὸς διδάσκαλος διὰ φωνῆς ἠχηρᾶς καὶ ὀφθαλμῶν λαμπόντων ἐξ ἐνθουσιασμοῦ ἀπήγγειλε.

Τοὺς θυρεοὺς ὁ Μολοσσὸς Ἰτωνίδι δῶρον Ἀθάνᾳ
Πύρρος ἀπὸ θρασέων ἐκράμασε Γαλατᾶν,
Πάντα τὸν Ἀντιγόνου καθελὼν στρατόν· οὐ μέγα θαῦμα
Αἰχμηταὶ καὶ νῦν καὶ πάρος Αἰακίδαι.

Ἀλλ' ἡ παράλειψις τοῦ καθήκοντος, ἐξηκολούθησεν ὁ γηραιὸς διδάσκαλος, ἐπιφέρει ταχέως ἢ βραδέως τὴν τιμωρίαν, αὐστηράν, ἀμείλικτον.

Στίφη ληστρικῶν Ἰλλυριῶν ἐπολιόρκισαν τὴν Φοινίκην· μὴ δυνάμενα δὲ νὰ τὴν ἁλώσωσι, συνεννοήθησαν μετὰ τῆς ληστρικῆς φρουρᾶς τῶν Γαλατῶν ἐπὶ διανομῇ τῆς λείας, καὶ διὰ τῆς προδοσίας τούτων εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, ἣν καὶ ἐλεηλάτησαν. Πρῶτον ἔργον των ὅμως ἦτο ἄπιστοι πρὸς ἀπίστους ἀπιστοῦντες, ν' ἀμείψωσιν ὡς τοῖς ἔπρεπε τοὺς πονηροὺς συμμάχους των. Ἔσφαξαν τοὺς Γαλάτας ὅλους μέχρις ἑνός. Πρῶτον ἐφόνευσαν τοὺς Γαλάτας καὶ εἶτα κατέστρεψαν τὴν πόλιν. Ἡ Νέμεσις ἐπῆλθε βαρεῖα· καὶ ὁ διδάσκαλος προσέθηκε φιλοσοφικῶς.

Ὁ προδίδων τὸ καθῆκον ἔχει ἀμοιβήν του μόνην
Τὴν σφαγὴν τοῦ Ἐφιάλτου, τοῦ Ἰούδα τὴν ἀγχόνην.

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ Ἱστορία, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς διδάσκαλος, ἡ δὲ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι οἱ περισωθέντες τῆς Φοινίκης κάτοικοι μετῴκησαν εἰς τὰ ὄρη ταῦτα, ἔνθα ἀπετέλεσαν τὰς δύο ἐνορείας τοῦ χωρείου Δρυοβιανὴ ἢ Δρόβιανη· ὡς συμμέτοχον δὲ τῆς προδοσίας ἀναφέρει κάτοικόν τινα τοῦ χωρίου Κρά, ὅστις ἐπρόδωκεν εἰς τὴν «Μονοβύζαν» τὴν Φοινίκην, ἣν ταὐτίζουσι μετὰ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Διποτάμου, ὑπερασπιζομένην ὑπὸ τριακοσίων καλογήρων. Οἱ καλόγηροι κατηράσθησαν καὶ τὸν προδότην,

ISMANOGLIO MEGARO

οὗ ἡ γενεὰ ταχέως ἐξίτηλος ἐγένετο, καὶ τὸ χωρίον του. Ἔκτοτε Κρὰ τὸ κατηραμένον, Κρὰ τὸ ἐπάρατον δὲν ὑπερβαίνει τὰς 12 οἰκίας· καὶ ἐὰν χωρίσουν δύο ἀδελφοὶ καὶ κτίσωσιν ἰδιαιτέραν οἰκίαν ἕκαστος, εἴτε μία τῶν νεοκτίστων θὰ καταστραφῇ εἴτε μία τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ πάλιν θὰ μείνουν 12. Τό Κρὰ εἶνε κατηραμένον.

— Καὶ πῶς, σεβαστὲ διδάσκαλε, εἶπον, ἡ κατάρα αὐτὴ θὰ εἶνε αἰωνία;

— Ἠπειρώτης σύ, μοὶ ἀπήντησε θυμοειδῶς ὁ διδάσκαλος, δὲν γνωρίζεις ὅτι ὅσοι ἀδικοῦσι κοινότητας ἢ ἀγαθοεργήματα καὶ τοῖς ἀνεγείρει ὁ λαὸς «λιθοσωρείας» καταστρέφονται εἴτε εἰς πρώτην εἴτε εἰς δευτέραν γενεάν; Δεῖξόν μοι ἕνα οἶκον ἐκ τῶν ὑπηρετησάντων τὸν Ἀλῆν καὶ συμμετασχόντων τῶν ἀδικιῶν του, οὗ νὰ σώζωνται οἱ ἀπόγονοι; καὶ προσέθηκε σοβαρῶς τὴν παροιμίαν.

Τῆς ἀδικίας τὸ γέννημα εἰς καταποντισμένον μῦλον....

— Διδάσκαλε, ὑπέλαβεν ἑτοίμως ὁ Τσιγαρᾶς, βλέπων ὅτι ἡ συνομιλία ἐλάμβανε δυσάρεστον τροπὴν καὶ νεύων μοι νὰ σιωπήσω, ποία ἆρά γε νὰ ἦτο ἡ «Μονοβύζα» αὕτη, ἣν ἡ παράδοσις παριστᾷ ὡς γενναίαν μὲν καὶ πολεμικήν, ἀλλὰ κακοῦ χαρακτῆρος γυναῖκα καὶ ἐκδικητικήν; Ἦτο ἆρά γε ἡ Ὀλυμπιὰς ἢ ἡ Διϊδάμεια.....

— Εὐφήμει, Νικόλαε, διέκοψεν ὁ διδάσκαλος Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ «Μονοβύζα» θὰ ἦτο ἡ βασίλισσα τῶν Ἰλλυριῶν Τεῦτα· τοῦτο δ' ἐξάγεται ὅτι ἡ περὶ αὐτῆς παράδοσις μόνον εἰς τὰ παράλια τῆς Ἠπείρου σώζεται, ἔνθα ἐξετείνοντο αἱ λῃστρικαὶ καὶ πειρατικαὶ αὐτῆς ἐπιδρομαί, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰ μεσόγεια, ὅπου αὗται δὲν ἔφθασαν.

Εἶχον παρέλθῃ ἤδη τὰ μεσάνυκτα καὶ καλονυκτήσαντες τὸν ἀγαθὸν διδάσκαλον ἐτράπημεν πρὸς ὕπνον. Πιστεύω ὅτι αὐτὸ τοῦτο θὰ πράξῃ καὶ ὁ λαβὼν τὸν κόπον ν' ἀναγνώσῃ τὸ μακρὸν τοῦτο ἄρθρον.

Ἰωάννινα ΑΛ. ΓΕΩΡΓΙΤΣΗΣ

— Γιατί καὶ καλὰ θέλεις νὰ πᾷς ἀπόψε στὸ θέατρο; τί θέλεις νὰ ἰδῇς;

— Τὴν ἐντύπωσιν ποῦ θὰ προξενήσῃ τὸ καπέλλο μου.

SISMANOGLIO MEGARO

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΝΔΡΕΙΩΜΕΝΟΥ

ΠΑΡΑΠΛΕΥΡΩΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΒΑΡΙΕΤΕ, ΑΡΙΘ. 162

ΜΕΓΑΛΗ ΟΔΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΑΝ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΠΟΛΕΙ :

Σουλτὰν Βαγιαζήτ, Ἀριθ. 99

Τὸ μόνον ὁμογενὲς καλλιτεχνικὸν φωτογραφεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖται ἐργασία ἀπαράμιλλος τέχνης καὶ καλλαισθησίας.

Ἡ φωτογραφία ἐπιτυγχάνει καὶ ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι συννεφώδης, καὶ ἂν χιονίζῃ καὶ ἂν βρέχῃ.

Σπεύσωμεν εἰς τὸν ὁμογενῆ καλλιτέχνην.

Παραγγελίαι δι' agrandissements μὲ τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς.

ΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΤΑΚΙΑ

Μιὰ φορὰ ἐξυριζόμην μόνος· ἤμουν ὅμως ὅλως διόλου ἄπειρος τῆς τέχνης τοῦ κουρέως καὶ θέλων νὰ μάθω ξύρισμα «στοῦ κασίδη τὸ κεφάλι» ἤδη προχειρότερον τὸν ἑαυτόν μου. Τὸ χέρι μου ὅμως δὲν εἶχε τὴν τέχνην τὴν ὁποίαν ἔχει ἕνας εἰδικὸς καὶ μία ἐντομὴ εἰς τὴν δεξιὰν παρειὰν ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποπείρας μου αὐτῆς. Εὐτυχῶς ἦτο πολὺ ἐλαφρὰ διὰ μὴν ἀφίσῃ κανὲν ἴχνος διαβάσεως ἀλλ' αὐτὸ μὲ ἐβύθισεν εἰς σκέψεις ποῦ ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη ἐτυράννουν καὶ τυραννοῦν τὸ μυαλό μου. Τὶ χρειαζόμεθα τὰ γένεια ἀφοῦ τὰ ξυρίζομεν;

Εἰμπορεῖ κάνεὶς νὰ ἀπαντήσῃ ὅτι εἶνε ζήτημα καλλαισθησίας καὶ ὅτι τὸ ἄσχημον φῦλον ξυρίζεται διὰ νὰ μετριάσῃ ὀλίγον τὴν ἀσχημίαν του ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἓν ἐπιχείρημα ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ. Διότι εἶνε ἀποδεδειγμένον καὶ ὁλοφάνερον ὅτι ὡραία γενειὰς δίδει ὅλην τὴν ἰδανικὴν ἄποψιν τοῦ ἀνδρικοῦ κάλλους καὶ μάλιστα ἂν αὕτη ἐφαρμόζεται εἰς εὔμορφον πρόσωπον τότε αὐξάνει τὸ κάλλος τῆς μορφῆς τοῦ γενειοτροφοῦντος. Ἄλλοτε τοὐλάχιστον ἐξυρίζοντο οἱ δοῦλοι καὶ οἱ κατάδικοι, ὅλοι δὲ οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ ἐθεώρουν τὴν ἀποκοπὴν τοῦ γενείου ὡς σημεῖον καταισχύνης, καὶ ἀτιμώσεως. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος λέγει ῥητῶς «οὐ φθερεῖτε τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν» (Λευϊτ. XIX κζ'). Ἐπίσης καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντίοις εἰς διάφορα ἀδικήματα κατεγινώσκετο ἡ ἐν χρῷ κουρεία, ὁ δὲ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ῥητῶς λέγει περὶ ἀνθρώπου ἐξυρισμένου ὅτι «αἰσχρὸν τὸ θέαμα» (Κλήμ. Ἀλεξ. VIII σελ. 633 κ. ἑ.).

Φανερὸν λοιπὸν ὅτι δὲν εἶνε ἀπαίτησις τῆς καλλαισθησίας ἡ

ἀποκοπὴ τῶν περιττῶν τριχῶν. Ἀλλὰ τότε διατὶ νὰ ξυριζόμεθα; ποῖος λόγος ἐπέβαλε τὴν συνήθειαν αὐτὴν ἡ ὁποία μᾶς φέρει τόσας ἐνοχλήσεις τὸν χειμῶνα μὲ τὸ κρύο καὶ τὸ καλοκαῖρι μὲ τὴν ζέστην καὶ τὸ σπουδαιότερον τόσην ἀπώλειαν χρόνου.

Διότι ἕνας εὐλογημένος Ἄγγλος μὴ ἔχων καμμιὰ ἄλλη δουλειὰ φαίνεται ἔκαμε λογαριασμὸν πόσον καιρὸν χάνει ἕνας ἄνθρωπος ποῦ ξυρίζεται κάθε μέρα καὶ εὗρεν ὅτι ἅμα φθάσῃ εἰς τὰ 70 ἔτη χάνει τόσον χρόνον ὅσος θὰ ἐξήρκει διὰ τὴν πλήρη καὶ τελείαν ἐκμάθησιν ἑπτὰ γλωσσῶν. Τὸ πρᾶγμα ὡς φαίνεται δὲν εἶνε μικρὸν ἀφοῦ μᾶς ἐμποδίζει νὰ γίνωμεν σοφοὶ πολύγλωσσοι.

Ἐὰν τοὐλάχιστον αὐτὴ ἡ συνήθεια τοῦ ξυρίσματος ἐγένετο μετὰ τὰς τελευταίας προόδους τῆς ἰατρικῆς, μὲ τὰ μικρόβια καὶ τοὺς μύκητας, θὰ ὑπῆρχεν ἴσως κάνεὶς δικαιολογητικὸς λόγος. Διότι αὐτοὶ οἱ εὐλογημένοι ἰατροὶ ἐπεμβαίνουν καὶ εἰς τὰ ζητήματα τὰ καλλιαισθητικά, ἀφοῦ πρωτοστατοῦσιν εἰς τὴν κατάργησιν καὶ αὐτοῦ τοῦ φιλήματος ὡς ἐγκληματικοῦ καὶ μικροβιοφόρου. Εὐτυχῶς οἱ ἰδικοί μας ἰατροὶ εἶνε ὅλως διόλου ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὰς προλήψεις αὐτὰς καὶ δὲν ἐπιθυμοῦσι τὴν κατάργησιν τοιούτου ὡραίου ἐθίμου, καίτοι ἐγὼ θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐκήρυττον τὴν σταυροφορίαν, ὄχι κατὰ τοῦ φιλήματος γενικῶς, ἀλλὰ καθ' ὡρισμένων εἰδῶν φιλημάτων περιττῶν καὶ ἀσκόπων καὶ ἰδίως ἐκείνων τὰ ὁποῖα τόσον ὑπούλως καὶ ὑποκριτικῶς ἀνταλάσσουν αἱ γυναῖκες μεταξύ των. Ὁμιλῶ διὰ τὸ φίλημα διότι εἶνε πολὺ σχετικὸν μὲ τὸ ζήτημά μας ὡς συνδεόμενον στενώτατα μὲ τὰ μουστάκια.

Εὐτυχῶς τὰ μουστάκια διέφυγον, τοὐλάχιστον εἰς τὰ μέρη μας, τὴν καταστροφὴν καὶ δὲν πίπτουν ὑπὸ τὸ σκληρὸν ξυράφιον τοῦ κουρέως. Ἀλλ' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε τὸ ὀξύμωρον: βλέπομεν ἕναν μὲ ξυρισμένα μουστάκια ἀμέσως μᾶς κάμνει μίαν ἐντύπωσιν ὄχι καὶ εὐνοϊκήν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅτι συμβαίνει εἰς τὴν Ἀμερικήν, ὅπου τὰ μουστάκια θεωροῦνται πρόστυχα καὶ ἄξια χυδαίων ἀστῶν. Τὸ δὲ ξύρισμα εἰς τὰ μέρη μας περιωρίσθη μεταξὺ τῶν λακέδων τῶν φίφτυτου. Πρὸ παντὸς δὲ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, τὸ μουστάκι

ἔχει μεγάλην ἀξίαν ὡς ἐκπροσωποῦν τὸν παλληκαρισμὸν καὶ δι' αὐτὸ πέρυσι τόσον ἐξηγέρθησαν τὰ γκαρσόνια τῶν ξενοδοχείων καὶ οἱ μάγειροι κατὰ τῶν κυρίων των, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ ἐπιβάλλουν τὸ ξύρισμα τοῦ μύστακος καὶ αὐτὸ ἔδωκεν εἰς τὸν Σουρῆν τὴν εὐκαιρίαν νὰ γράψῃ τοὺς ἑξῆς ἀμιμήτους στίχους :

Ὁ μουστακᾶτος ὁ Φασουλῆς
πρὸς τοὺς μαγείρους τοὺς προσφιλεῖς.

Ἀγαπητοί μου μάγειροι κ' ἐγὼ σᾶς δικαιώνω,
ὅπου γιὰ τὸ μουστάκι σας φωνάζετε μὲ πόνο
κι' ὅπως τὸ νύχι στὸν ἀητὸ καὶ ἡ χαίτη στὸ λεοντάρι,
ἔτσι εἶνε καὶ γιὰ μᾶς αὐτό, ἀνδρεία καὶ καμάρι·
δὲν πρέπει νὰ ξυρίζετε τέτοιο μουστάκι σπάνιο,
ποῦ δίδει ὑπερηφάνεια καὶ μένος ἀρειμάνιο
κι' ἐγὼ σᾶ βγῶ περίπατο καὶ πάω στό σπιτάκί μου,
νομίζω πρώτη μου δουλειὰ νὰ στρίψω τὸ μουστάκί μου
Μὲ τὸ μουστάκι φαίνεσαι σὰν ἀετὸς σὰν λέων·
μὲ τοῦτο γίνεσαι νταῆς καὶ Μέγας Ναπολέων·
Μ' αὐτὸ περνᾷς τὲς λύπες σου, μ' αὐτὸ καὶ τὲς χαρὲς
κι' ὅποιος γενήθηκε σπανὸς παθαίνει συμφορές.
Ὀρὲ νὰ τῶχης μπόλικο καὶ πάντα σὰν ἐρίφης
ἐμπρὸς εἰς τὴν σκορδόπιστη μὲ τρόπο νὰ τὸ στρίφῃς,
τώρα μουστάκι βγάζουνε καὶ τοῦ συρμοῦ κυρίες
καὶ μεῖς νὰ καταντήσωμε σαχλὲς σπανομαρίες ;
Μὲ τὸ μουστάκι πρόβαινε κι' ἐν τούτῳ μόνῳ νίκα.
Χωρὶς μουστάκι χάνεσαι δὲν παίρνεις μήτε προῖκα.
Κανεὶς μὲ τὸ μουστάκι μου παρακαλῶ μὴν παίζῃ,
δὲν θὰ γενοῦμε ξούριδες οὔτε Τζὼν Μπούλ Ἐγγλέζοι.
Ἐμπρὸς στὸ Βουλευτήριον κάθε μουστακαλῆς
καὶ τὸ μουστάκι ζήτημα ἂς γίνῃ τῆς Βουλῆς·
κ' ἐγὼ τὸ πρῶτο ξόανο καὶ τὸ πατριωτάκι
φωνάζω στὴν διαπασῶν θάνατος ἢ μουστάκι.

Λοιπὸν δὲν σᾶς φαίνεται παράξενη ἡ ἀντίληψίς μας ὅσον ἀφορᾷ τὸ γένειον καὶ τὸ μουστάκι ; Τὸ πρῶτον παραδίδομεν ἀσπλάγχνως εἰς τὸ ξυράφιον τοῦ κουρέως, διὰ τὸ δεύτερον ὅμως τὸ πρᾶγμα ἀλάσσει· ἐνῷ ἔπρεπε χάριν τῆς συμμετρίας ἢ νὰ ἀφίνωμεν γένεια καὶ μουστάκια ἢ νὰ τὰ ξυρίζωμεν πέρα πέρα. Ἀφοῦ δὲ θεωροῦμεν τὰ μουστάκια σπουδαῖα, διατί ἀφίνομεν τὰ δυστυχῆ γένεια εἰς μόνους τοὺς πενθοῦντας καὶ τοὺς κληρικούς ; Ποιὸς λόγος λοιπὸν μᾶς ἀναγκάζει νὰ ξυριζώμεθα ; ἀγνοῶ· τὸ ζήτημα θὰ λυθῇ εὐθὺς ὡς οἱ εἰδικοὶ μᾶς εἴπουν πότε ἀνεφάνη τὸ γένος τῶν κουρέων· διότι καθόλου παράξενον νὰ εὑρέθη ἕνας τρόπος διὰ τοῦ ὁποίου ἐμορφώθη ἰδιαιτέρα τάξις ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι σοῦ ἀφαιροῦν τὰ γένεια μὲ τὸ ξυράφι καὶ τὴν ὑπομονήν μὲ τὴν λίμαν των.

Σάμος. ΣΩΤΗΡΙΟΣ Ι. ΦΩΚΟΣ δ .ν.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΠΑΤΕΡΑ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΕΤΕΙΩ ΑΥΤΟΥ ΕΟΡΤΗ

Σήμερα καὶ ἡ Χρυσαυγὴ τὸν γαλανὸν αἰθέρα
χρυσόνει πλειὸ καλύτερα,
ποῦ μὲ λαχτάραν καὶ χαρὰν θὰ ψάλω 'στὸν πατέρα
ἀπ' ὅλους γὼ πρωτήτερα
θερμὴν εὐχὴν ἀπὸ τἀγνὰ καὶ τὰ θερμά μου στήθη
κ' εὐώδη ὡς θυμίαμα,
Ὦ πάτερ ! ἔτη πάμπολλα 'ς τὴν ἑορτήν σου ζῆθι
καὶ τὸ γλυκὸ μειδίαμα
ποτὲ ἀπὸ τὰ χείλη σου ποτὲ ποτέ, μὴ λείψῃ !
ψυχήν σου τὴν ἐνάρετον
ὁ τῶν πατέρων τῶν καλῶν Μέγας πατὴρ ν' ἀμείψῃ
μ' εὐδαιμονίαν ἄρρητον.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ

ΦΕΥΓΑΛΕΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ

Ὑπάρχουν θέματα ἐμπνεύσεως, τὰ ὁποῖα φαίνεται ὡς νὰ ἐξήντλησεν ἤδη ἡ ποίησις, ἢ μᾶλλον ὡς νὰ ἐξηντλήθη ἡ ποιητικὴ ἔμπνευσις βασανίζουσα, διὰ νὰ προδώσουν πᾶν ὅ,τι περιέχουν τὸ δυνατὸν νὰ διεγείρῃ τὴν φαντασίαν. Ἓν τούτων εἶναι καὶ τὰ τουρκικὰ νεκροταφεῖα.

Πᾶς ἐπισκέπτης τῆς Ἀνατολῆς, βιάζεται νὰ τὰ περιγράψῃ μὲ κάποιαν ἐπιτήδευσιν συνήθως, μὴ στερουμένην ὅμως γραφικότητος ἐνίοτε.

Ὁ εἷς διαβλέπει τοῦτο, ὁ ἄλλος ἐκεῖνο κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του. Ὁ εἷς ἀναγνωρίζει τὸν ἀπέριττον τοῦ Κορανίου σοσιαλισμόν, ὁ ἄλλος μεγαλεῖον, αὐτὸς ἀφέλειαν καὶ ἀγνότητα ἤθους· ἐκεῖνος φανατισμὸν καὶ μοιρολατρείαν. Ὁ καθεὶς τέλος συμπεριλαμβάνει ἀπαρεγκλίτως εἰς τὸ ἡμερήσιον πρόγραμμα τῆς διαμονῆς του ἐπὶ μουσουλμανικοῦ ἐδάφους, τὴν ἐπίσκεψιν ἑνὸς τῶν γνωστῶν μεγάλων νεκροταφείων καὶ τὴν ἐπί τινας στιγμὰς περιεργασίαν, παρουσίᾳ ἡλιθίου ὁδηγοῦ, τῶν κυριωτέρων μαρμαρογλύφων μαυσωλείων.

Ἐν τοσούτῳ, ἡμεῖς οἱ ἐν ὀθωμανικῇ βιοῦντες χώρᾳ ἀλλόφυλοι σπανίως ἐπηρεαζόμεθα ἐκ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῶν τουρκικῶν νεκροπόλεων.

Τὰ τουρκικὰ νεκρικὰ μνημεῖα ἐν τούτοις γειτνιάζουν πολλάκις πρὸς τὰς κατοικίας μας· διότι εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς συνοικίας ἔνθα προϋπῆρξαν Τοῦρκοι ὡς ἴχνη μνημονευτικὰ τῆς διαμονῆς αὐτῶν κατέλιπον, ὁμοῦ μὲ τὸν ἀβεβήλωτον περίβολον τοῦ τζαμίου, ἀφ' οὗ

ἀπεστράφησαν οἱ πιστοὶ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μικρὸν χλοάζοντα χῶρον μὲ τύμβους ἐγκατάσπαρτον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου αἱ κλῶσσαι καταφεύγουσαι, περιφρουροῦσιν ἀφελῶς τοὺς νεοσσούς των.

Καὶ τὰ μνημεῖα αὐτὰ σημειοῦσι τὸν τόπον ἔνθα κουρασμένος τοῦ Μωάμεθ ὁ πιστὸς ἔκλινε τὴν κεφαλήν του, εἰς τὸ μεταφυσικόν του βυθισμένος ὄνειρον, ἀλλὰ καὶ μὴ τοὺς ζῶντας καταλείπων παντελῶς. Καὶ κοιμᾶται ἐκεῖ ἀπὸ ἐτῶν, πλησίον πολλάκις ἀλλοφύλων, ὡς κατακτητὴς γενναίως παραχωρῶν τὸν χῶρον, πλὴν ὑποδεικνύων ἐν ταυτῷ εἰς τοὺς ζῶντας διὰ τῶν χρυσῶν τοῦ τύμβου του γραμμάτων, ὅσα τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ κοσμογονικὰ τοῦ Προφήτου ὄνειρα ὑπηγόρευσαν εἰς τὴν φυλήν του: τοῦ Ἰσλὰμ τὰ ὅπλα κλαγγίζουν πάντοτε ὅταν ἡ πίστις κινδυνεύει.

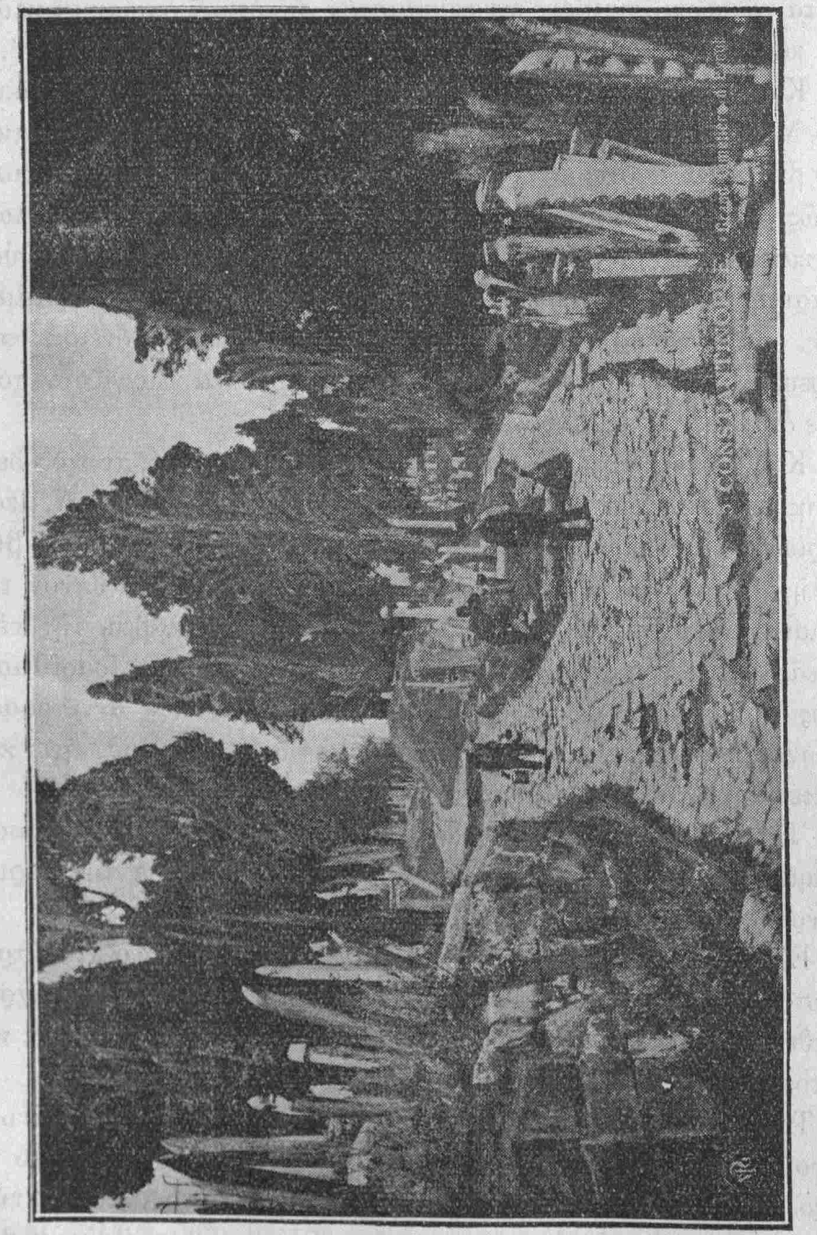
Καὶ ὁ ἐκεῖ κοιμώμενος εἶναι συχνὰ τῶν ἁγίων τις, πτωχὸς δερβίσης, ἀναπολήσας τὰς παλαιὰς τῆς πίστεως κατακτήσεις καί, μέσῳ κτιρίων εὐρυχώρων, ἔνθα ἀκολουθεῖται ἤρεμος ὁ καθημερινὸς βίος φυλῆς; ἄλλης, συνεχίζει κοιμώμενος τὸ ὄνειρόν του. Τὸν ὕπνον του φυλάττει ἐνίοτε ὁ λύχνος τὸν ὁποῖον ἀνάπτει ἡ εὐλάβεια τῆς νέας γενεᾶς καὶ ὑγρὰ τεμάχια ὑφασμάτων ἐπικρεμάμενα, ἰσαρίθμους πρὸς τὸν ἅγιον δεήσεις ἀφελῶν μουσουλμανίδων ἀντιπροσωπεύοντα, σταλάζουν βαθμηδὸν τὸ χρώμά των ἐπὶ τῆς γῆς, ἥτις καλύπτει ἄηχος τοσοῦτον μεγάλην ὀπτασίαν.

Ἐξ ὅλων τῶν πολυγωνίων, μαρμαροτεύκτων καὶ ἐπιχρύσων ἰσλαμικῶν μαυσωλείων, τὰ ἁπλᾶ αὐτὰ μνημεῖα ἐνέχουν τὴν περισσοτέραν ποίησιν.

Εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς αὐλῆς πλησίον ἀγροτικοῦ φρέατος πρὸς τὸ στόμιον τοῦ ὁποίου κύπτουν τὴν κεφαλήν των τὰ ἰόχροα χρυσάνθεμα δύο ριζῶν αἱ ὁποῖαι ἀδελφικῶς ἐκεῖ ἐβλάστησαν, ὡς κιβωτὸς ἐγείρεται ὁ τάφος κάποιου πιστοῦ.

Τὴν νύκτα ὁ τόπος αὐτὸς φωτίζεται ἀπὸ δύο μεγάλους πρασίνους φανοὺς καὶ τὸ χλωμό των φῶς, τὸ ὁποῖον τὰ θολωμένα ἀπὸ τὸ ψῦχος ὑαλιὰ ἀφίνουν νὰ πέσῃ ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχον, ὑποδεικνύει μίαν μεγάλην χρυσῆν ἐπιγραφήν, ἐπὶ πρασίνου ἐγκεχαραγμένη βά-

© SISMANOGLIO MEGARO

Τοποθεσία ὀθωμανικοῦ νεκροταφείου ἐν τῷ Ἰτιὼ

Ἀπὸ τὸν Κεράτειον κόλπον

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

θους. Ποῖος ξεύρει τὶ ὑπερήφανα λόγια νὰ λέγῃ εἰς τοὺς ζῶντας, αὐτὸς ποῦ ἔκλινεν ἐκεῖ, πλησίον εἰς τὸν τοῖχον τῆς πενιχρᾶς ἀγροτικῆς αὐλῆς!

Ἄλλον πάλιν φυλάττουν δύο μεγάλα κυπαρίσσια καὶ ἄλλος μονάζει πλησίον παλαιῶν βυζαντινῶν κτιρίων, ὡσὰν νὰ φρουρῇ τὰς σκιὰς τῶν κτητόρων, οἱ ὁποῖοι ἔλυωσαν ἴσως χωρὶς νὰ ταφοῦν, ὅταν μιὰ φορὰ ἐπάλαιαν οἱ λέοντες τοῦ Μωάμεθ πρὸς τὸν πληγωμένον τοῦ Κωνσταντίνου ἀετόν.

Δὲν γνωρίζω διατὶ ὅλοι συμφωνοῦν εἰς τὸν θαυμασμὸν τῶν μεγάλων τοῦ Ἰσλὰμ νεκροταφείων. Τὸ Ἐγιούπ, τὸ Σκούταρι, ἐπιβάλλουν μὲ τὴν σιγὴν τὴν εἰδικὴν τοῦ κοιμητηρίου, τὴν μαύρην πρασινάδα τῶν κυπαρίσσων των, τὴν δροσερὰν τοῦ χόρτου ὄψιν, τὴν ποικιλίαν τῶν τύμβων καὶ μὲ κάποιαν γενικὴν ἄποψιν ἡ ὁποία, εἰς μίαν ἑκάστην τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου θέσιν, προσδίδει ὡσὰν κάποιαν ἰδιαιτέραν στάσιν βληθέντος, ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης πίπτοντος στρατιώτου. Ἐδῶ βλέπεις καὶ τὴν γυναῖκα εἰς κάποιαν στήλην ἄμορφον μὲ δύο μαστοὺς καὶ τὸ παιδί, τὸν ἔφηβον, τὸν γέροντα. Τὸν μεγιστᾶνα διακρίνεις τοῦ πτωχοῦ.

Τὰ ἰσόγεια ἐπίσης κοιμητήρια, πλησίον τῶν μεγάλων τεμενῶν, ὅπου ἀναπαύονται πρίγκηπες καὶ μεγιστᾶνες βεζίραι, καὶ ἱμᾶμαι, ἱεροδιδάσκαλοι καὶ στρατηγοί, ὑπουργοὶ καὶ εὐνοῦχοι, ὧν αἱ σαρκοφάγοι περιβάλλονται τὰ πλούσια ὑφάσματα εἰς ἃ μὲ θαυμασίαν προσοχὴν ἐξυφάνθησαν αἱ αὐστηραὶ ἀρχαὶ τοῦ Κορανίου, τὰ μαυσωλεῖα τὰ ὁλόχρυσα, τὰς θύρας τῶν ὁποίων καὶ τὰ κιγκλιδώματα ἐπεξειργάσθησαν περίδοξοι τεχνῖται εἰς τὰ καλλίτερα τοῦ Κράτους ἐργαστήρια, δὲν συναρπάζουν τόσον, ὅσον οἱ μονήρεις αὐτοὶ τάφοι, ὅπου εὑρίσκεται ἐγκεχωσμένος ὁ ἅγιος ἐκεῖνος μουσουλμᾶνος, ὅστις ἐσκόρπισε τὰ μῦρα τῆς ἰσλαμικῆς ψυχῆς του, ἐπὶ ὁλόκληρον ζωὴν εἰς μίαν συνοικίαν, καὶ νεκρὸν μὴ θελήσασαν τελείως νὰ τὸν ἀποχωρισθῇ.

Καὶ ἐκεῖ ὅπου διαβαίνετε τὴν νύκτα, ἀπὸ κάποιαν μακρυνὴν τῆς πόλεως συνοικίαν βυθισμένην εἰς τὴν νάρκην τοῦ πρώτου της

ὕπνου, μέσα εἰς τὴν ὁμίχλην τῆς χειμερινῆς νυκτὸς ἢ καὶ μὲ τὸ ἀγνὸν τῆς Σελήνης φέγγος, θὰ ἰδῆτε μικρὸν φῶς κάτω ἀπὸ δύο κυπαρίσσια νὰ σᾶς ὑποδεικνύει σιωπηλὰ τὸν τόπον ὅπου κοιμᾶται ὁ ἅγιος, ὡσὰν νὰ σᾶς λέγῃ ὅτι χρειάζονται λαμπάδα καὶ οἱ νεκροὶ διὰ νὰ τοὺς φέξῃ καὶ νὰ διακόψῃ πρὸς στιγμὴν τὸ ἀτελεύτητο ὄνειρο τοῦ θανάτου.

Νοέμβριος 1910.

ΝΟΕΜΗ Α. ΖΩΗΡΟΥ

Οι Χαρες

Ξερριζωμένες τὶς χαρές, τὶς φουντωτές,
ὁ χρόνος τὶς τραβολογᾷ.
Μιά—μιά, μὰ καὶ μαζὺ πολλές,
Σὰν ποταμός, ὁ χρόνος, κ᾽ οἱ χαρές, σὰν καλαμιές,
Μέσ᾽ τὰ θολὰ νερά.

Καὶ σέρνουνται βουβὰ οἱ χαρές, οἱ φουντωτές,
σὰν λείψανα λαχταριστά.
Ὡσὰν ξερριζωμένες καλαμιές,
Μιά—μιά, μὰ καὶ μαζὺ πολλές,
πὰ στὰ θολὰ νερά . . .

Ἀθήνα ΧΙβριος 1910.

ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗΣ

ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Συμπαθῶ τοὺς τρελλούς. Ζοῦν εἰς ἕνα κόσμον σκοτεινῶν ὀνείρων ποῦ πλανᾶται ἀκατάπαυστα ἡ φαντασία των δίχως ὑπολογισμὸν καὶ δίχως χαλινάρι. Δι᾽ αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα ποῦ νὰ ἦνε ἀκατόρθωτο. Βλέπουν καὶ αἰσθάνονται ὅπως θέλουν. Θέλουν καί ἐπιθυμοῦν ὅπως αἰσθάνονται. Ὢ εἶναι τρελλοί, εἶναι τρελλοί!

Ἀνέβαινα τὴν σκάλα τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἡ μητέρα μὲ τὰ κλάμματα μοῦ λέγει:

— Γιατρέ, ἰδὲ τὸ παιδί μου, ἔχει πυρετόν, πολὺν πυρετόν!

Καὶ κρατοῦσε μιὰ κοῦκλα στὴν ἀγκαλιά της ἔδιδε χίλια φιλιὰ καὶ τὴν ἐνανούριζε.

— Ἐπάνω εἶνε τὸ παιδί μου, δὲν μοῦ ἀφίνουν νὰ τὸ ἰδῶ. Καὶ ἐγὼ ἔχω αὐτὴν τὴν κοῦκλα ποῦ τὸ μοιάζει. Ἄχ! πόσον τὸ μοιάζει στὰ ξανθὰ μαλάκια του, στὰ μαῦρα μάτια, στὰ γέλοια του τὰ ροδοκόκκινα. Τὸ ἴδιο εἶνε. Ἄ! ἄ! ἄ!!!

Καὶ ἐνανούριζε τὴν κοῦκλα. Ὁ σύζυγος μὲ γυρμένο κεφάλι καὶ σοβαρὸς τῆς ἔκαμε σημάδι νὰ σιωπήσῃ. Ἡμεῖς ἀνεβήκαμε ἀκόμη ἕνα πάτωμα καὶ ἐκείνη ἐφώναζε ἀπὸ τὴν σάλα:

— Γιατρέ μου! Σὲ παρακαλῶ κύτταξε καλά, καλὰ κύτταξε τὸ παιδί μου!

II

Τὸ παιδὶ μόλις ἀνέπνεε. Εἶχε μηνιγγίτιδα καὶ ὁ πυρετὸς ἐκέρωσε τὸ πρόσωπό του, ἐστέγνωσε τὰ χείλια του καὶ αὐλάκωσε τὰ βλέφαρά του. Ποῦ κάπου μόνον ἕνας λύγκας ἐκινοῦσε τὸ σῶμα του καὶ ἄνοιγε τὰ μάτια ἐλαφρά, τόσον ἐλαφρὰ ποῦ ἐφαίνετο μόνον τὸ ἀσπράδι.

SISMANOGLIO MEGARO

Δὲν εἶχα κανένα φάρμακο νὰ γράψω. Ἔδωκα εἰς τὸν πατέρα νὰ ἐννοήσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἀρρώστου καί σοβαρὸς κατέβαινα τὴν σκάλα.

— Ἀφῆτε με! Θὰ ἐρωτήσω τὸν γιατρό! Ἀφῆτε με!

Ἦσαν αἱ φωναὶ τῆς μητέρας ποῦ τὴν ἐμπόδιζε μιὰ ἄλλη κυρία νὰ μὲ προϋπαντήσῃ. Ἐκείνη ἐρρίχθηκε ἐμπρός μου καὶ λαχανιασμένη μοῦ λέγει.

— Πές μου, γιατρέ, εἶνε καλά; Ὁ Κοκὸς εἶνε καλά;

— Ναί, κυρία μου τῆς λέγω. Εἶνε ἐντελῶς ἀπύρετος καὶ κοιμᾶται. Ἀφῆτε τον νὰ κοιμηθῇ.

Χά! χά! χά! ξεκαρδίζεται στὰ γέλοια. Τὸ εἶδα στὸν ὕπνο μου. Εἶδα πῶς ὁ Κοκός μου ἔπεσε σ' ἕνα πηγάδι, πολὺ βαθὺ πηγάδι. Πέφτω μέσα νὰ τόν βγάλω, ξεφωνῶ, τυραννιοῦμαι καὶ ἔξαφνα; Ξυπνῶ καὶ δὲν βλέπω τίποτε. Ἡ κοῦκλα ἦτο κατάγερη στὸ πλευρό μου. Ἄχ! δὲν μ' ἀφίνουν νὰ βλέπω τὸ παιδί μου, δὲν μ' ἀφίνουν.

— Δὲν ἦσο τὸ πρωΐ, δέν ἦσο τὸ μεσημέρι..... λέγει ὁ σύζυγος.

— Μά ἐγὼ θέλω νὰ εἶμαι ὅλην τὴν ἡμέρα. Χά! χά! χά! εἶνε καλὰ ὁ Κοκός μου! Τί χαρά, τί χαρά, εἶνε καλά! χά! χά! χά!

III

Τὴν ἄλλη ἡμέρα μὲ ἐφώναξαν τὴν ὥρα τῆς κηδείας νὰ περιποιηθῶ—διὰ κάθε ἐνδεχόμενον—τὴν ταλαίπωρον μητέρα. Ἦτο τόσον ὠχρὴ καὶ τόσον ἀποκαμωμένη, ὥστε δὲν εἰμποροῦσα νὰ ἐννοήσω πῶς τὰ μητρικά της σπλάγχνα ὑπέστησαν τέτοιον σπαραγμὸν καὶ ἡ φυσιογνωμία της τόσον ἀλλοιώθη. Ἡ ψυχή της ἐνόησε λοιπὸν περὶ τίνος πρόκειται;

Ὅταν κατέβαζαν τὸ νεκρὸ παιδί της ἔφεραν τὴν μητέρα νά τὸ φιλήσῃ.

— Πέθανε; ἐρώτησε μὲ σπασμὸν νευρικὸν καὶ μὲ ὁλάνοικτα μάτια.

— Ὄχι! Θὰ πᾶνε περίπατον κ' ἐκεῖνο κοιμᾶται! Ἄφες το! Κοιμᾶται.

Καὶ ἡ φυσιωγνωμία της ἄλλαξεν ἀμέσως. Ἐτραβήχθη ὀλίγα βήματα ὀπίσω νὰ περάσουν οἱ ἄνθρωποι καὶ ξαναρώτησε.

- Κοιμᾶται;

Ἅρπαξε τὴν κοῦκλα στὴν ἀγκαλιά της καὶ ἄρχισε νὰ τὴν νανουρίζῃ

ἔλα ὕπνο μου πάρε το
καὶ σὺρ' το στοὺς μπαξέδες

Ὤ... ω... ω... ω... Ψάλλουν οἱ παπάδες καὶ πέρνουν τὸν νεκρὸ καὶ ἡ μητέρα τρέχει στὸ παράθυρο καὶ στέκεται σὰν βλάκας μὲ ὀρθάνοικτα μάτια, μὲ τεντωμένα αὐτιά. Κι' ὅταν ἐχάθη τὸ πλῆθος

— Χά! χά! χά! ἐξέσπασε στὰ γέλοια καὶ ἐνανούριζε τὴν κοῦκλα της.

— Ὤ... ω... ω... μὲ τὴν ἴδια τὴν φωνὴ ποῦ ἔκαμαν οἱ παπάδες.

Καὶ ἐγὼ ἐσκέφθηκα. Τί καλὸ πρᾶγμα εἶνε πολλὲς φορὲς νὰ ἦνε κανεὶς τρελλός!

Φανάρι. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑ ΛΕ

ΑΣΤΕΙΑ

Ἐν σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ:

Ἐπιβάτης πίνει ἥμισυ ποτήριον οἴνου καὶ προσφέρει τὸ ὑπόλοιπον εἰς γείτονά του Ἄγγλον ἀφοῦ ἐσφόγγισε διὰ τοῦ μανδηλίου του τὰ χείλη τοῦ ποτηρίου.

— Ὄχι, ἀπαντᾷ ὁ Ἄγγλος, καλύτερα πίνω ἀπὸ τὸ στόμα σου παρὰ ἀπὸ τὴ μύτη σου.

SISMANOGLIO MEGARO

Ο ΜΟΥΡΓΚΑΣ

῾Ο πατέρας μου—Θεὸς σχωρέσ᾽ τον—κι᾽ὁ Ντῖνο-Ραμούσης,[1] ἔσμιξαν ἐκείνη τὴν χρονιὰ τὰ κοπάδια στὸ χωριό μας κι᾽ ἐξεκίνησαν σύνταχα γιὰ τὰ βουνά τοῦ Ντέντσιου.

Δὲν ξέρετε τί ἐντύπωση μοῦκαναν τὰ βουνὰ στὴν φαντασία μου τότε. Τἄβλεπα κάτω ἀπὸ τὸ χωριό μου μακρυά-μακρυά, καὶ πότε μοῦ φαίνονταν σὰν μεγάλοι θεοί, ποὺ ἄγγιζαν μὲ τὰ κεφάλια τους τὸν οὐρανὸ καὶ πότε σὰν ἄκρη τοῦ κόσμου, καὶ νόμιζα ὅτι, ἂν ἀνέβαινα καμμιὰ φορὰ στὰ κορφοβούνια τους, θἄπιανα τὰ ἀστέρια μὲ τὰ χέρια μου καὶ θἄγγιζα τὸν οὐρανὸ μὲ τὸ κεφάλι μου.

῾Ο Ντῖνο-Ραμούσης, μ᾽ ὅλο τὸ χριστιανόφερο κι᾽ ἑλληνόφερο ὄνομά του εἶταν Τουρκαρβανίτης, ἀλλ᾽ ὁ πατέρας μου κι᾽ ὅλο τὸ σπίτι μας τὸν ἀγαποῦσε, σὰν να εἶταν χριστιανὸς καὶ καλύτερα, γιατὶ δὲν εἶχε καμμιὰ τουρκαρβανίτικη κακία ἀπάνω του, δηλαδή: **«Τοῦτο νὰ σοῦ τὸ παίρνω, ἐκεῖνο νὰ μοῦ τὸ δίνῃς, τὸ ἄλλο νὰ μοῦ τὸ χαρίζῃς κι᾽ὅ τι μείνει νὰ σοῦ τὸ ἁρπάζω!»** καὶ πολλὲς φορὲς ὁ πατέρας μου τοῦ ἔλεγε:

— ᾽Ωρὲ Ντῖν-ἀγᾶ! Εἶσαι τόσο καλός, μὰ τὸν Χριστό, ποῦ δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω ὅτι εἶσαι Τοῦρκος!

Κι᾽ ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντοῦσε, χαμογελῶντας:

— ῞Οξω ἀπὸ τὴν πίστη εἴμεστε ἀδέρφια, ἄρχοντά μου, καὶ γι᾽ αὐτὸ μαγαπᾶς καὶ σ᾽ ἀγαπῶ....

Εἶταν ἐξαιρετικὰ καλὸς ὁ καημένος ὁ Ντῖνο-Ραμούσης,—Θεὸς σχωρέσ᾽ τον κι᾽ αὐτόν—ποῦ πολλοὶ τὸν ἐνόμιζαν ὅτι δὲν εἶταν Τοῦρκος,[2] ἀλλὰ κρυφοχριστιανός.

῾Ο πατέρας μου κι᾽ ὁ Ντῖνο-Ραμούσης ἀκολούθησαν τὰ κοπάδια καβάλα σ᾽ ἄλογα, καὶ πρὶν ν᾽ ἀνάψῃ ἀκόμη τὸ μεσημεριάτικο τὸ κάμα στάθηκαν κοντὰ στοὺς «Πατέρες» νὰ σταλίσουν τὰ ζωντανά. Βούϊζαν τὰ λακκώματα ἀπὸ τὰ κυπροκούδουνα, ἀπὸ τὰ βελάσματα, ἀπὸ τὰ γαυγητὰ κι᾽ ἀπὸ τὰ σαλαγητά.

῾Ο πατέρας μου κι᾽ ὁ Ντῖνο-Ραμούσης εἶχαν διαλέξει τὸν καλύτερον ἴσκιο κι᾽ ἐκεῖ κάθησαν νὰ φᾶνε, ὕστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ ἄναψαν τὰ σουψιὰ καὶ τῶστρωσαν στὲς ὁμιλίες. ᾽Απ᾽ ὁμιλία σ᾽ ὁμιλία ἤρθαν στὰ σκυλλιά τους.

1). Κεμάλ-εδδὶν υἱὸς τοῦ ᾽Αμπτούλ-Ραχμάν.
2). Μωαμεθανός.

῾Ο πατέρας μου διηγήθηκε πῶς ἕνα σκυλλί του, ὁ Κοράκης—τριάντα χρόνια πρὶν—μιὰ βραδυὰ πολέμησε τρεῖς ὧρες μ᾽ ἕνα λύκο, καὶ στὸ τέλος τὸν ἅρπαξε ἀπὸ τὸν λαιμὸ καὶ τοῦ τὸν πῆγε στὴν ἀνθρωποκαλύβα σβαρνίζοντάς τον σὰν ψοφίμι ποῦ εἶταν.

— Δὲν εἶταν σκυλλί, Ντῖν᾽ ἀγᾶ, ἐκεῖνος ὁ Κοράκης, εἶταν λεοντάρι!

Κι᾽ ἄστραψαν τὰ μάτια του.

῾Ο Ντῖνο-Ραμούσης διηγήθηκε στὴν ἀράδα του πῶς ἕνα σκυλλί του, ὁ Τραχήλης, μιὰ χειμωνιάτικη βραδυά, ποῦ πῆγαν καμμιὰ δεκαριὰ Τσιάμηδες [1] νὰ τοῦ πατήσουν τὸ κοπάδι, ρίχτηκε ἀπάνω τους καὶ πρὶν μπορέσουν αὐτοὶ νὰ τὸ σκοτώσουν μὲ τὰ γιαταγάνια, ἅρπαξεν ἕνα τους ἀπὸ τὸν λαιμὸ καὶ τοῦ πέταξε πέρα τὸ λαρύγγι, ἐνῷ οἱ ἄλλοι τἄβαψαν λάσπη ἀπὸ τὸν φόβο τους!

— ᾽Αλλὰ κι᾽ ὁ Μούργκας, πᾄχω τώρα (εἶπε ὁ πατέρας μου) δὲν πάει πίσω. Καταιβάζει καβαλάρη. Μοναχός του μπορεῖ νὰ φυλάξῃ ὅλο τὸ κοπάδι!....

— Δὲν πιστεύω νἄναι σὰν τὸν Γκεσούλη τὸν δικό μου, (ἀπάντησε ὁ Ντῖνο Ραμούσης). Φεύγω κοὶ τὸν ἀφίνω νοικοκύρη στὸ κοπάδι. Τέτοιο σκυλλὶ εἶναι ὁ Γκεσούλης μου!

῾Ο πατέρας μου, ἄνθρωπος ποῦ δὲν ἔλεγεν οὔτε παραδέχονταν ὅτι μποροῦσε ἄλλος νἄχῃ καλύτερα πρόβατα, καλύτερα γίδια, καλύτερα βόϋδια, καλύτερα ἄλογα. καὶ καλύτερα σκυλλιὰ ἀπ᾽ αὐτόν, πειράχτηκε μὲ τὰ λόγια τοῦ Ντίνου-Ραμούση, ὅτι ὁ Γκεσούλης ἐκεινοῦ εἶταν καλύτερος ἀπὸ τὸν Μούργκα τὸν δικό του.

— Δὲν ξέρ᾽ς, Ντῖν᾽ ἀγᾶ (τοῦ εἶπε) τὶ σκυλλί ᾽ναι ὁ Μούργκας μου, ἀλλοιώτικα δὲν θὰ μιλοῦσες καθόλου γιὰ τὸν Γκεσούλη σου!...

— ῎Αν ἤξερες, ῎Αρχοντά μου, (τοῦ ἀντιλόγησε ὁ Ντῖνο Ραμούσης) τί σκυλλί ᾽ναι ὁ Γκεσούλης μου, δὲν θὰ παινοῦσες ἔτσι τὸν Μούργκα σου!

῾Η μπαρούτη κι᾽ ἡ φωτιὰ ἕνα δάχτυλο ἤθελαν νὰ σμιχτοῦν.....

῾Η φιλοτιμία τοῦ πατέρα μου ἐγγίχτηκε πολὺ μὲ τὰ παινέματα τοῦ Τραχήλη καὶ τοῦ Γκεσούλη κι᾽ ἂν ὁ Ντῖνο-Ραμούσης δὲν εἶταν παλαιὸς καὶ στενὸς φίλος του καὶ μάλιστα Τοῦρκος, θὰ χόρευε ὁ Διάβολος ἀνάμεσά τους ἐκείνην τὴν στιγμὴ καὶ θἄκανε πανηγύρι.

— ῎Ε! Ντῖν᾽ἀγᾶ! (ἀντιλόγησε ὁ πατέρας μου, τρέμοντας ἀπὸ τὸν θυμό του), ᾽Ιδοὺ ἡ Ρόδα, ἰδοὺ καὶ τὸ παιδί! [2] Μαύλησε τὸν Γκεσούλη σου, μαυλῶ κι᾽ ἐγὼ τὸν Μούργκα μου, τὰ βάνουμε καὶ παλεύουν, κι᾽ ἂν ὁ Γκεσούλ᾽ς σου νικήσ᾽ τὸν Μούργκα μ᾽, αὐτάγια, κι᾽ ἔπιασε τὰ μουστάκια του, τὰ ξυρίζω καὶ τὰ ρίχνω στά.....

(1) Μωαμεθανοὶ καὶ Χριστιανοὶ κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Θεσπρωτίας, διάσημοι γιὰ τὲς ζωοκλεψιές τους.
(2) ᾽Ιδοὺ ἡ Ρόδος, ἰδοὺ καὶ τὸ πήδημα.

SISMANOGLIO MEGARO

Στὴν στιγμὴ ἀποφασίστηκε ἡ μονομαχία τῶν σκυλλιῶν !

— Κῶ ! Γκεσούλ', κῶ !

Ὁ ἕνας.

— Κῶ ! Μούργκα, κῶ !

Ὁ ἄλλος.

Καὶ στὴν στιγμὴ τὰ δυὸ σκυλλιὰ εἶταν μπροστά τους, κουνῶντας τὴν οὐρὰ καὶ περιμένοντας διαταγή.

— Ἀπάνω του, ὠρὲ Μούργκα !

Φώναξε ὁ πατέρας μου μὲ θυμό, δείχνοντας τὸν Γκεσούλη.

— Ζέρ' ὦρ Γκεσούλ' !

Φώναξε ἀρβανίτικα κι' ὁ Ντῖνο-Ραμούσης, δείχνοντας τὸν Μούργκα.

Τὰ δυὸ σκυλλιὰ ἔδειξαν ἀμέσως τ' ἄσπρα τους καὶ σουβλερὰ τους δόντια καὶ μὲ φοβερὰ ρυατὰ ρίχτηκαν τὸ ἕνα ἀπάνω στ' ἄλλο.

Ἀντεβούϊζαν τὰ λακκώματα ἀπὸ τὰ οὐρλητὰ τῶν μανιασμένων σκυλλιῶν, συνταράχτηκαν τὰ πρόβατα, τρόμαξαν τὰ γίδια κι' οἱ πιστικοί, δικοί μας κι' Ἀρβανίτες, ἔτρεξαν στὸ σκυλλοπάλεμα.

Τὰ σκυλλιὰ μιὰ ὥρα μὲ τ' ὡρολόγι πάλευαν ἀγκαλιασμένα καὶ δαγκαμένα τὸ ἕνα τ' ἄλλο, καὶ κουτρουβαλλιῶνταν σὰν ἕνα σῶμα, σὰν οἱ πλειὸ θανάσιμοι ἐχτροί, ἐνῷ ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ ὁ πατέρας μου καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ Ντῖνο-Ραμούσης τοὺς φώναζαν :

— Χά ! ὠρὲ Μούργκα, τί τὸν φυλᾷς ἀκόμα, νὰ σὲ πιάσ' τὸ ψωμὶ στὰ μάτια !

— Χά ! ὠρὲ Γκεσούλ' χαρὰμ τε κιόφτ !

Πάλευαν τὰ καημένα τὰ σκυλλιά, πάλευαν σὰν μεγάλοι πατρικοὶ ἐχτροί, σὰν νὰ τὰ χώριζε ἡ μεγαλύτερη ἔχτρα, καὶ προσπαθοῦσαν μὲ λύσσα καὶ μανία τὸ ἕνα νὰ σκίσῃ τ' ἄλλο, κι' ὁ πατέρας μου κι' ὁ Ντῖνο-Ραμούσης κι' οἱ πιστικοί, χώρια οἱ δικοί μας καὶ χώρια οἱ Ἀρβανῖτες, ὅλοι χωρισμένοι σὲ δυὸ στρατὸπεδα, οἱ μὲν Ἕλληνες μὲ τὸν Μούργκα,οἱ δὲ Ἀρβανῖτες μὲ τὸν Γκεσούλη, παρακολουθοῦσαν μέ ἀγωνία τρομαχτικὴ τ' ἀντιμαχόμενα σκυλλιά, καὶ χαίρονταν οἱ μέν, ὅταν νικοῦσε ὁ Μούργκας τους, καὶ λυπιῶνταν ὅταν νικιῶνταν, καὶ χαίρονταν κι' οἱ δέ, ὅταν νικοῦσε ὁ Γκεσούλης τους καὶ ληπιῶνταν, ὅταν νικιῶνταν. Τώρα νικοῦσε ὁ Μούργκας, χαρὰ οἱ Ἕλληνες καὶ λύπη οἱ Ἀρβανῖτες ! Τώρα νικοῦσε ὁ Γκεσούλης, χαρὰ οἱ Ἀρβανῖτες καὶ λύπη οἱ Ἕλληνες ! Αὐτό : τὸ πότε νικοῦσε ὁ Μούργκας καὶ πότε ὁ Γκεσούλης, ἔγειτε καμμιὰ σαρανταριὰ φορές. Αἵματα χούχλαζαν ἀπό τοὺς λαιμούς κι' ἀπὸ τὲς πλάτες τῶν καϊμένων τῶν σκυλλιῶν, κι' αἱματωμένα καὶ τὰ σάλια, ποῦ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ στόμα τους ! . . . . .

Τέλος, ἐκεῖ ποῦ παρακολουθοῦσαν τὸ πάλεμα Ἕλληνες κι' Ἀρβανῖτες μὲ καρφωμένα μάτια ἀπάνω στὰ σκυλλιά, ὁ Μούργκας πετάχτηκε ἀπάνω νικητὴς μ' ἕνα κομμάτι λαρύγγι τοῦ Γκεσούλη στὸ στόμα του !

Ἀρχαία ἐνδυμασία προὔχοντος Ἰωαννίνων

Ηπειρωτικαι Παροιμιαι

Λάδι βρέχει, κάστανα χιονίζει.

*** Ὁ λύκος στὴν ἀντάρα χαίρεται.

*** Ἀλλοῦ τὰ καρκαλίσματα κι' ἀλλοῦ γεννοῦν οἱ κότες.

*** Τί νὰ σοῦ θυμηθῶ κρομμύδι μου, κάθε χαψιὰ καὶ δάκρυ.

*** Ἀδελφέ, γιατ' ἴδρωσες ; —Ὡμιλοῦσα μὲ ζουρλό.

*** Ἡ κότα πίνει νερὸ, καὶ κυττάει καὶ τὸ Θεό.

*** Γρόσια στὸ πουγγί. φάρια στὸ βουνί.

*** Ὁ λύκος τρίχα ἀλλάζει, ὑμπλὴ δὲν ἀλλάζει.

*** Θρέψε φεϊδι τὸ χειμῶνα, νὰ σὲ φάῃ τὸ καλοκαῖρι.

SISMANOGLIO MEGARO

Ὁ Γκεσούλης ψόφισε στὴν στιγμή!

Εἶταν τρομερὴ ἐκείνη ἡ στιγμή! Ἡ χαρὰ τοῦ πατέρα μου καὶ τῶν πιστικῶν του, κι' ἡ λύπη τοῦ Ντίνου Ραμούση καὶ τῶν δικῶν του τῶν πιστικῶν διασταυρώθηκαν σὰν δυὸ μαῦρα σύννεφα. Ὁ θάνατος μὲ τὰ μαῦρά του τά φτερὰ φτερούγιζε λαίμαργος ἀπάνω στὰ κεφάλια καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δέ. Ὁ Ντῖνο Ραμούσης κι' οἱ πιστικοί του τὸ θεώρησαν προσβολή τους, νὰ νικήσῃ ὁ Μούργκας τὸν Γκεσούλη τους κι' ὁ δαίμονας τοῦ Πολέμου ἀπὸ τὰ σκυλλιά ἔπιασε τοὺς ἀνθρώπους μ' ὅλην τὴν λύσσα κι' ὅλην τὴν λαύρα τοῦ μίσους, τὴν στιγμὴν ὅμως, ποῦ θ' ἄστραφταν γιαταγάνια καὶ θὰ βροντοῦσαν τὰ ντουφέκια κι' οἱ πιστόλες, ὁ Πατέρας μου—Θεὸς σιχωρέσ' τον—ἀγκάλιασε τὸν Ντῖνο-Ραμούση καὶ τὸν φίλησε, λέγοντάς του:

— Ντῖν' ἀγᾶ! Τὰ σκυλλιὰ εἶταν σκυλλιὰ κι' ἐμεῖς εἴμαστε παλαιϊκοὶ φίλοι! Οἱ Πατεράδές μας, ὅταν πέθαιναν, μᾶς ἄφηκαν ἐντολὴ νά διατηρήσωμε τὴν φιλία τους.

Φίλησε κι' ὁ Ντῖνο Ραμούσης τὸν Πατέρα μου καὶ φώναξε Ἀρβανίτικα τοὺς πιστικούς του:

—Γιῶ, μώρ, γιῶ! Μοσεγκά, μώρ, μοσεγκά!

Ἂν δὲν γένονταν αὐτό, ὅλοι θὰ εἶταν σκοτωμένοι!

Οἱ πιστικοί, Ἕλληνες κι' Ἀρβανῖτες τραβήχτηκαν στὴν μεριά τους ἥσυχοι, ἀλλ' ἡ χαρὰ τῶν μὲν κι' ἡ λύπη τῶν δὲ δὲν κρύβονταν.

Ὁ Πατέρας μου κι' ὁ Ντῖνο Ραμούσης γύρισαν στὸ μέρος, ποῦ κάθονταν πρὶν ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος τῶν σκυλλιῶν.

Ὁ Πατέρας μου εἶχε ζωγραφισμένη στὸ μέτωπό του τὴν χαρά, γιὰ τὴν νίκη τοῦ Μούργκα του, κι' ἤθελε ν' ἁρπάξῃ τ' ἀγαπημένο του σκυλλὶ νὰ τ' ἀγκαλιάσῃ καὶ νὰ τὸ φιλήσῃ στὰ μάτια, ἀλλὰ θὰ πρόσβαλνε τὸν καϊμένον τὸν Ντῖνο-Ραμούση κι' ἔτσι ἔκρυψε τὴν ἐπιθυμία του. Ὁ Ντῖνο-Ραμούσης ὅμως τὸ φυσοῦσε καὶ δὲν κρύονε! Δὲν εἶταν μόνον ἡ λύπη ποῦ εἶχε χάσει ἕνα τέτοιο ἀγαπημένο σκυλλί, ἀλλ' αἰσθάνονταν κι' ἐντροπή, ποῦ νικήθηκε τὸ σκυλλί του. Στάθηκε ἄκριτος κι' ἀμίλητος ἀρκετὴ ὥρα, κι' ὅλο συλλογιῶνταν. Ὁ Πατέρας μου στενοχωριῶνταν μπροστά του, γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ δείξῃ τὴν χαρά του, ἀλλὰ θέλοντας καὶ μὴ βαστιῶνταν. Τέλος κάποια φωτεινὴ ἰδέα ἔστραψε στό μέτωπο τοῦ Ντίνου-Ραμούση κι' ἡ κατήφεια ποῦ σκέπαζε τὸ πρόσωπό του, ἄρχισε νὰ διαλύεται σὰν ὁμίχλη στὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου. Λέγει στὸν πατέρα μου σοβαρά:

—Ἄρχοντα, εἴμαστε παλαιϊκοὶ φίλοι....

— Τὸ ξέρ' ὁ Θεός, Ντῖν' ἀγᾶ....

Τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ πατέρας μου.

— Θὰ μοῦ δώκ'ς....

— Μακρυὰ ἀπὸ τὸν Μούργκα, (τὸν διάκοψε ὁ πατέρας μου, πρὶν τελειώσῃ ἐκεῖνος τὴν φράση του), κι' ὅ,τι ἄλλο θέλ'ς ζήτα μου!...

—.... Τὸν Μούργκα σ', Ἄρχοντα;

— Μονάχα Μούργκα μὴ μοῦ γυρεύ'ς, Ντῖν' ἀγᾶ, σοῦ εἶπα, κι' ὅ,τι ἄλλο θέλ'ς, γύρεψέ μου!...

— Μόνο τὸν Μούρκα θέλω!

—Τὸν θέλ'ς ἐσύ, ἀλλὰ τὸν θέλω κι' ἐγώ!

— Τὸν θέλω!

— Ἀδύνατο, ἀγᾶ μ'!

—Νὰ πάρε τὲς πιστόλες μου καὶ τὲς παλάσκες μου καὶ δός μου τὸ Μούργκα!

Καὶ μὲ τὸν λόγον ἔβγαλε τὲς πιστόλες του, τὲς λαγαρασημένιες, καὶ τὲς παλάσκες του, τὲς φλωροκαπνισμένες, καὶ τὲς ἔρριξε μπροστὰ στὸν πατέρα μου.

— Πᾶρε πίσω τὰ πράμματά σου, (τοῦ εἶπε ὁ πατέρας μου), δὲν σ'τὸν δίνω!

— Νὰ καὶ τὸ γιαταγάνι μου!

Καὶ πέταξε στὲς πιστόλες καὶ στὲς παλάσκες καὶ τὸ ἀσημένιο γιαταγάνι του μ' ἐλεφαντένια χοῦχτα.

— Πᾶρ'τα πίσω τ' ἁρματά σου! Πᾶρ'τα πίσω, Ντῖν'ἀγᾶ μου! Δὲν τὸ δίνω τὸ σκυλλὶ μ' καὶ μὴ χάν'ς τὰ λόγια σου! Δὲν τὸ δίνω! Τελείωσε!

Ὁ Ντῖνο Ραμούσης παίρει καὶ τὸ ντουφέκι του, ἕνα πανέμορφο καρυοφύλλ μ' ἀσημοστολισμένον κόπανο καὶ φλωροκαπνισμένα ζωστήρια καὶ τὸ ρίχνει κι' αὐτὸ ἀπάνω στ' ἄλλα λέγοντας:

—Ἐ! τώρα, ποῦ μὲ ξαρμάτωσες καὶ μ' ἔκανες γυναῖκα, θὰ μοῦ τὸ δώκῃς!

—Ὄχι! Ὄχι, ἀγᾶ μ'! Δὲν τὸ δίνω! Μὴ χάν'ς τὰ λόγια σ'! Σοῦ τὸ εἶπα: **Ζήτα μ' ὅ,τι θέλ'ς, ἀλλὰ τὸν** Μούργκα ὄχι!

Τότε ὁ Ντῖνο Ραμούσης ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του μιὰ σακκούλα γεμάτη χρήματα καὶ τὴν πέταξε ἀπάνω στ' ἅρματα.

Ὁ πατέρας μου οὔτε κἂν γύρισε τὰ μάτια του νὰ ἰδῇ τὴν σακκούλα.

Πιστόλια, παλάσκες, γιαταγάνι, ντουφέκι, σακκούλα βρίσκονταν μπροστὰ στὸν πατέρα μου κι' αὐτὸς τήρας πέρα .... γιὰ νὰ μὴ τὰ βλέπῃ.

Ὁ Ντῖνο Ραμούσης περίμενε νὰ βγῇ τίποτε ἀπὸ τὴν σιωπὴ τοῦ πατέρα μου, ἀλλὰ ποῦ νὰ βγάλῃ αὐτὸς μιλιά! Τότε ταπεινωμένος καὶ θυμωμένος τοῦ εἶπε:

— Πᾶρε καὶ τ' ἄλογό μου νὰ χορτάσῃς!

Σιωπὴ ὁ πατέρας μου.

Σώπασε κι' ὁ Ντῖνο Ραμούσης γιὰ κἄμποση ὥρα, περιμένοντας ν' ἀκούσῃ τὸ «Πᾶρ' το!» Ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ἀλλ' ἤθελε ἄγιο ν' ἀνάψῃ κερί...

Τέλος, ὁ ἐπίμονος ἀπαιτητὴς σηκόνεται καὶ τοῦ λέγει:

—Ἄρχοντα! Πᾶρ'τα ὅλ' αὐτὰ καὶ σῦρε καὶ στὰ κοπάδια καὶ διάλεξε ὅσα γίδια κι' ὅσα πρόβατα σοῦ βαστάει ἡ ψυχή, καὶ δός μου τὸν Μούργκα!

© SISMANOGLIO MEGARO

Ὁ πατέρας μου ξακολουθοῦσε τὴν σιωπή του.

Ὁ Ντῖνο Ραμούσης εἶχε λυσσάξει ἀπὸ τὸ κακό του. Πήγαινε πέρα-δῶθε καὶ δάγκανε τὰ χείλια του ἀπὸ τὸ κακό του. Δὲν τὸν χωροῦσε ὁ τόπος.

Ὁ Μούργκας, ποῦ εἶταν ὅλη ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς δραματικῆς σκηνῆς, κάθονταν ἐκεῖ κοντὰ κι' ἔγλυφε πότε τὸ ἕνα του τὸ ποδάρι, πότε τὸ ἄλλο, πότε τὲς πλάτες του καὶ πότε τὴν κοιλιά του, ὅπου φαίνονταν οἱ δαγκαματιὲς τοῦ Γκεσούλη.

Ὁ πατέρας μου, μ' ὅλη τὴν χαρὰ γιὰ τὴν νίκη τοῦ Μούργκα του, βρίσκονταν σὲ δύσκολη θέση, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ εὐχαριστήσῃ ἕναν τέτοιο εἰλικρινῆ του κι' ἀγαπημένο του φίλο, σὰν τὸν Ντῖνο Ραμούση.

Σ' αὐτὸ ἀπάνω ἀκούγεται μιὰ τουφεκιὰ κι' ἕνα δυνατὸ οὐρλητὸ τοῦ Μούργκα καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ νικητής μας εἶταν ψόφιος.

Ὅσο νὰ συνέρθωμε ἀπὸ τὴν ἔκπληξιν, ὅσο νὰ φωνάξῃ ὁ πατέρας μου, ὁ φονιᾶς τοῦ Μούργκα, ἕνας πιστικὸς τοῦ Ντίνου Ραμούση, ποῦ παρακολουθοῦσε κρυφὰ τὸν διάλογο τοῦ πατρός μου καὶ τοῦ ἀφεντικοῦ του, φανίστηκε ἄγριος μπροστά τους.

— Σαράντα χρόνια φίλοι, τοὺς εἶπε θυμωμένα, κι' ἀπὸ τρίχα νὰ σκωτωθῆτε κι' ἐσεῖς κι' ἐμεῖς, ποῦ τρῶμε τὸ ψωμί σας γιὰ ἕνα παλιόσκυλλο. Ἐγὼ τὸν σκώτωσα τον Μούργκα γιὰ νὰ γλυτώσω κι' ἐσᾶς κι' ἐμᾶς τοὺς ἄλλους τόσους ἀνθρώπους σας!

Ὁ πατέρας μου καὶ ὁ Ντῖνο-Ραμούσης σαράντα χρόνια φίλοι καὶ μιὰ στιγμὴ ἐχθροί, χωρὶς ν' ἀποκριθοῦν τίποτε στὸν φονιᾶ τοῦ Μούργκα, ρίχτηκαν ὁ ἕνας στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἀλλονοῦ, σὰν ἀγαπημένα ἀδέρφια, μὲ τὰ μάτια γεμᾶτα δάκρυα, κι' ὕστερα ἀπὸ λίγο ξεκίνησαν τὰ κοπάδια τὸν ἀνήφορο, ἄλλα μπροστὰ κι' ἄλλα πίσω.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΣΤΕΙΑ

Χωρικός τις ἐπ' ὄνου καθήμενος διήρχετο ἔξωθεν σχολείου ἀκριβῶς κατά τὴν στιγμὴν καθ' ἣν οἱ μαθηταὶ ἐξήρχοντο αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὄνος ἤρχισε νὰ ὀγκανίζῃ οἱ μαθηταὶ ἤρχισαν νὰ περιπαίζωσι τόν τε ὄνον καὶ τὸν χωρικόν.

— Τί ὡραίαν ἀνατροφὴν ἔδωκες εἰς τὸν ὄνον σου, τῷ ἔλεγον γελῶντες.

— Κύριοι, τοὺς λέγει ὁ χωρικός, ὁ γάϊδαρός μου εἶνε τόσον εὐτυχὴς διότι εὑρίσκεται μεταξὺ ὁμοίων του, ὥστε τραγουδεῖ ἀπὸ εὐχαρίστησιν.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
„Η ΑΣΤΡΑΠΗ"
ΓΕΩΡ. ΧΡ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

Εἰς τὸ ἀνωτέρω Φωτογραφεῖον ἐκτελοῦνται ἅπασαι αἱ φωτογραφικαὶ ἐργασίαι μετ' ἐπιμελείας καὶ κατὰ τὰς νεωτέρας προόδους τῆς τέχνης.

Μεγεθύνσεις (agrandissemants) ἀμιλλώμεναι πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς πρὸς 30 γρόσια ἑκάστη καὶ ἄνω.

ΤΜΗΜΑ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΥΛΙΚΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Πλάκες Lumiere, χάρτης καὶ ταχ. δελτάτάρια, χαρτόνια εἰς συλλογήν, μηχαναὶ χειρὸς πρὸς 30 γρόσια ἑκάστη καὶ ἄνω.

Ζητήσατε τιμολόγιον καὶ θὰ θαυμάσητε διὰ τὴν εὐθυνίαν τῶν πωλουμένων εἰδῶν χονδρικῶς καὶ λιανικῶς.

ΣΗΜ. Αἱ Ἠπειρωτικαὶ εἰκόνες τοῦ Λευκώματος «Ἡ Ἤπειρος» προέρχονται ἐκ τοῦ ἄνω καλλιτεχνικοῦ φωτογραφείου «Ἡ Ἀστραπὴ» ἐν Ἰωαννίνοις.

SISMANOGLIO MEGARO

ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ

ΑΠΟΔΗΜΙΑ ΤΟΥ ΣΙΛΔ-ΑΡΟΛΔΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟΝ

Βαρύθυμος ἐκ τῶν περιπετειῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ αὐτοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ἔμπλεως ἐνθέου ἐμπνεύσεως καὶ ποιητικοῦ οἴστρου, ὁ ***Λόρδος Βύρων*** καταλείπει τὸ Λονδῖνον κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1809, ἐν ἡλικίᾳ μόλις εἴκοσι δύο ἐτῶν, ἐπιχειρῶν τὸ πρῶτον ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας ταξείδιόν του, ἐν συνοδείᾳ τοῦ πιστοῦ φίλου του Hobhouse.

Διελθὼν τὴν Πορτογαλλίαν, Ἱσπανίαν, Σαρδηνίαν καὶ Σικελίαν ἔφθασεν εἰς Μελίτην, ἐξ ἧς, ἀναχωρήσας τῇ 21 Σεπτεμβρίου, μετὰ ὀκταήμερον πλοῦν ἀπεβιβάσθη εἰς Πρέβεζαν. Ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Ἰωάννινα προτιθέμενος νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν περιβόητον Ἀλῆπασᾶν εἰς Τεπελένιον καὶ περιοδεύσῃ ἀνὰ τὴν Ἤπειρον καὶ Ἀλβανίαν. Ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι παρεκινήθη νὰ ἐπισκεφθῇ μετὰ τοῦ Hobhouse τὰς ἐπαρχίας ταύτας πρότερον παντὸς ἄλλου μέρους τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἕνεκα περιστάσεων ἃς δὲν ἔκρινε μνημονευτέας.

Ὁ αἱμοβόρος σατράπης τῆς Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας πολεμῶν τότε ἐν Βερατίῳ, ἔνθα εἶχε τὸ στρατηγεῖόν του, κατὰ τοῦ Ἰβραὴμ πασᾶ, μόλις ἔμαθε παρὰ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις προξένου τῆς Ἀγγλίας καὶ ὀνομαστοῦ τῆς Ἠπείρου ἐρευνητοῦ ***Δὴκ*** ὅτι εἷς Λόρδος ἐπισκέπτεται τὴν ἐπικράτειάν του, διέταξε τὸν ἐν Ἰωαννίνοις διοικητήν του ὅπως παράσχῃ τῷ εὐγενεῖ ξένῳ δαψιλεῖς περιποιήσεις, προσεκάλεσε δ' αὐτὸν καὶ εἰς τὰ ἐν Τεπελενίῳ μέγαρά του.

Κατὰ τὴν βραχυχρόνιον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἠπείρου καὶ τοῦ κράτους τοῦ Ἀλῆ διατριβήν του ἐγνώρισεν ὁ Βύρων καὶ τὸν

πολὺν σχολάρχην Ἀθανάσιον Ψαλίδαν, οὗ οἱ μαθηταί, λέγει, οὐδαμῶς ἦσαν κατώτεροι πολλῶν τροφίμων εὐρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων. Ἐν Ἰωαννίνοις, λέγει ὁ ποιητής, λαλεῖται ἡ καθαρωτέρα ἑλληνικὴ γλῶσσα, μετὰ τὸ Φανάριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐντεῦθεν, συνοδευόμενος καὶ ὑπό τινος τῶν γραμματέων τοῦ Ἀλῆ, ἔφθασεν εἰς Τεπελένιον τῇ 11 Ὀκτωβρίου, μετὰ πορείαν ἐννέα ἡμερῶν, κοπιώδη ἕνεκα βροχῆς· τυχὼν δὲ φιλοφρονεστάτης ἐπὶ τριήμερον φιλοξενίας παρὰ τῷ σατράπῃ, ἐπανῆλθεν εἰς Ἰωάννινα πρὸς ἀναχώρησιν ἐξ Ἠπείρου.

Κατὰ τὴν περιοδείαν ταύτην ὁ Βύρων διῆλθε μελαγχολικὸς τὰ πέραντα καὶ θλιβερὰ τῆς Νικοπόλεως ἐρείπια καὶ ὤκτιρε τὴν ἀνθρωπίνην ματαιότητα ἀναπολῶν τὴν ἐξαφανισθεῖσαν Δωδώνην. Ἐθαύμασε μαγευτικὰ τοπία, σκιερὰ ὄρη, ἀποτόμους βράχους, χαριεστάτας κοιλάδας, ἀργυροδίνας ποταμούς. Οὐδεὶς κάλαμος, ἔλεγεν ὁ ποιητής, δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν καλλονὴν τῶν περιχώρων τῆς Ζίτσης καὶ τοῦ Δελβινακίου, ὧν ἀνωτέραν ἐθεώρει μόνον τὴν ἀσύγκριτον τοποθεσίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μεταξὺ Δελβινακίου καὶ Λιμποχόβου εὗρεν ὁ Βύρων τὰς ὡραιοτάτας τῶν γυναικῶν, ἃς ποτε εἶδεν ἐν τῷ βίῳ του, κατὰ τὴν μορφὴν καὶ τὸ ἀνάστημα. Τὰς συνήντησεν ἐργαζομένας εἰς ἐπισκευὴν ὁδοῦ καταστραφείσης ὑπὸ χειμάρρου. Ἀτυχῶς δὲν ἐπεσκέφθη καὶ τὸ Ζαγόριον, τὸν κῆπον τοῦτον τῆς Ἠπείρου, εἰς οὗ τὰς καλλονάς, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀγρίαν μεγαλοπρέπειαν τοῦ καταπλήττοντος Βίκου, ἐξάπαντος θ' ἀφιέρωνε στροφὰς ἀθανάτους ὁ μεγαλοφάνταστος ποιητής.

Εἰς στίχους δυνατῆς ἐμπνεύσεως, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς του, ἐξεικονίζει ὁ Βύρων καὶ τὴν Ἀλβανίαν μετὰ τῶν κατοίκων αὐτῆς, τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀλῆ καὶ τὸν πολυβόητον Τύραννον, ὃν τὰ κακουργήματα εἶχον καταστήσει, λέγει, ἀγρίαν τίγριν, καὶ οὗ προεῖδε τὸ τέλος, εἰπὼν ὅτι: τὸ αἷμα προκαλεῖ τὸ αἷμα· καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀνοίξῃ τὸ στάδιόν του διὰ τῆς αἱματοχυσίας πάντως θὰ σφραγίσῃ αὐτὸ διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος.

Θαυμάζει, ὁ Βύρων, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ τῶν Σουλιωτῶν τὰ

SISMANOGLIO MEGARO

ἡρωϊκὰ ἀνδραγαθήματα, ἅτινα θεωρεῖ ἀντάξια τῶν ἐνδοξοτάτων ἡμερῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐξαίρει δὲ καὶ τὸ ἄκρως φιλόξενον καὶ φιλάνθρωπον τῶν ἡρωϊκῶν τούτων ἀνδρῶν, οὓς παρέχει, καίπερ ἀπολιτίστους, παράδειγμα ἄλλοις προηγμένοις λαοῖς.

Διατρίψας περὶ τὸν μῆνα ἐν Ἠπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ ἐξηκολούθησε τὴν περιοδείαν αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόνησον, τὰ παράλια τῆς Μικρασίας καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐπανελθὼν εἶτα εἰς Ἀγγλίαν πλήρης ἐντυπώσεων καὶ ἰδεῶν νέων, ἃς ἐνέπνευσεν αὐτῷ ἡ ἐκ τοῦ σύνεγγυς εὐλαβὴς ἐπίσκεψις καὶ μελέτη τῆς γοητευτικῆς ἑλληνικῆς γῆς καὶ ἱστορίας καὶ ἡ θέα τοσούτων γραφικωτάτων μερῶν καὶ μελαγχολικῶν ἐρειπίων πάλαι ποτὲ ἀνθουσῶν πόλεων καὶ πεφημισμένων τῆς τέχνης μνημείων.

Ἔκπαγλον τοῦ ταξειδίου του τούτου ποιητικὸν προϊὸν ὑπῆρξαν τὰ δύο πρῶτα ᾄσματα τῆς πολυκρότου ***Ἀποδημίας τοῦ Σιλδ-Ἀρόλδου*** (Ghilde Harold's Pilgrimage), ἥτις ἐθαυμάσθη ὡς ἔργον γενναιοτάτης ἐμπνεύσεως καὶ πρωτοτυπίας, συμπληρωθεῖσα βραδύτερον ὑπὸ τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ καὶ διὰ δύο ἄλλων ἐξόχων ᾀσμάτων, μετὰ τὰς νέας περιοδείας του.

Ἐκ τοῦ θαυμασίου τούτου ἔπους τοῦ Βύρωνος, ὅπερ ἐδόξασε καὶ ἀπηθανάτισε τὸν ποιητήν, μεταφράσαντες ἐμμέτρως τὰς εἰς τὴν Ἤπειρον ἀναφερομένας στροφάς (ἐν τῷ Β΄ ᾄσματι, XLII—LV), δημοσιεύομεν ὧδε. [Εἴχομεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀγγλικὸν πρωτότυπον καὶ τὰς πεζὰς μεταφράσεις τῶν Benj. Laroche καὶ Γ. Πολίτου].

Γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ τῆς σκυθρωπῆς Ἠπείρου
κοἱ μαῦροι βράχοι τοῦ Σουλιοῦ· περήφανα προβάλλει
τοῦ Πίνδου ἡ μακρυνὴ κορφή, πῶχει τριγύρω ἀντάρα
κι' ἀπὸ νερὰ δροσίζεται χιονᾶτα, στολισμένη
μ' ἀκτῖνες βαθυπόρφυρες· σιγὰ-σιγὰ ἡ ἀντάρα
σκορπίζεται καὶ φαίνονται βουνήσιες κατοικίες·
ἐκεῖ τροχοῦν τὸ ράμφος των ἀετοί, καὶ λύκοι ὠρυοῦνται,
καὶ καταφεύγουν λαίμαργα πουλιὰ κι' ἄγρια θηρία,

κι' ἄνθρωποι πλειότερο ἄγριοι· συνάζοντ' ἐκεῖ πέρα
κοἱ φοβερὲς κακοκαιριὲς ποὺ δέρνουν τὸν χειμῶνα.

Στὰ μέρη αὐτὰ κατάμονον τὸν ἑαυτόν μου νοιώθω,
ἀφοῦ κι' ἀπεχαιρέτισα τῶν χριστιανῶν τὰ ἔθνη·
ἦλθα σὲ χώραν ἄγνωστη, ποὺ τὴν θαυμάζουν ὅλοι,
ἀλλὰ νὰ τὴν ἐπισκεφθοῦν οἱ πλειότεροι φοβοῦνται.
εἶχα ὡπλισμένην τὴν καρδιὰ κατὰ τοῦ πεπρωμένου·
δὲν μ' ἔμελε· τὸν κίνδυνον ποτὲ δὲν ἐζητοῦσα,
ἀλλὰ κιὰν μ' ἐπλησίαζε δὲν θὰ ὠπισθοχωροῦσα.
Ἐμπρός μου θέα ἀγριωπὴ προβάλλει, ἀλλὰ καινούργια:
αὐτὸ πραΰνει τοὺς συχνοὺς τοῦ ταξειδιοῦ μου κόπους,
αὐτὸ μὲ κάνει νὰ ξεχνῶ τὸν παγερὸν χειμῶνα,
καθὼς καὶ τοῦ καλοκαιριοῦ τὲς φλογερὲς τὲς ζέστες.

Ἐδῶ χλευάζεται ὁ σταυρὸς ἀπὸ τοὺς ἀλλοθρήσκους·
δὲν στέκεται περήφανος· βαρειὰ περιφρονοῦνται
οἱ λατρευταί του, λαϊκοὶ καθὼς καὶ ἱερωμένοι!
Ὅπως κι' ἂν μεταμορφωθῇς, ὦ δεισιδαιμονία,
κιὰν γίνῃς ἅγιος, εἴδωλον, παρθένος ἢ προφήτης,
ὅποιο κιὰν ἔχῃς σύμβολο στὸν κόσμον γιὰ λατρείαν,
ὅλεθρον σπέρνεις γύρα σου, καὶ μόνον θησαυρίζουν
ὅσοι σ' ἐκμεταλλεύονται· ποιὸς τάχα θὰ χωρίσῃ
τὴν σκούριαν ἀπὸ τῆς σωστῆς λατρείας τὸ χρυσάφι;

Νὰ ὁ κόλπος ὁ Ἀμβρακικός, ποὺ ἕναν καιρὸν ἐχάθη
γιὰ μιὰ γυναῖκα ἐρατεινὴν κιἄβλαβην τόσος κόσμος.
μές στὰ νερά του, ποὺ ἐλαφρὰ τόρ' αὐλακών' ἡ αὔρα,
οἱ Ἀσιᾶται βασιλεῖς κοἱ στρατηγοὶ τῆς Ρώμης
τὴν ναυτικήν τους δύναμιν τὴν εἶχαν ὁδηγήσει
εἰς νίκην μὲν ἀμφίβολην, ἀλλ' εἰς σφαγὴν βεβαίαν.

SISMANOGLIO MEGARO

Νὰ ὁ τόπος ποῦ τὰ τρόπαια τοῦ Καίσαρος ἀνθοῦσαν.
κι᾽ αὐτὰ σωροβολιάστηκαν σὰν τὸ θνητὸ ἴδρυτή τους!
ὦ βασιλεῖς ἀναρχικοί, τὰ βάσανα τοῦ κόσμου
ἐσεῖς διπλᾶ τ᾽ αὐξάνετε! Λοιπὸν αὐτοί, Θεέ μου,
τὴν σφαῖραν πῶπλασες ἐσὺ θὰ παίζουν ὅπως θέλουν;

᾽Απὸ τῆς χώρας τῆς τραχειᾶς τὰ σκυθρωπὰ ἀκροβούνια
ὡς πέρα ᾽στῆς ᾽Αρβανιτιᾶς τἀπάτητα λαγκάδια
ἀπέρασα ψηλὰ βουνὰ μέσα ᾽ς ἀγνώστους τόπους·
ἀλλ᾽ ὅμως τόσο θελκτικὲς κοιλάδες σπάνια βλέπεις
ἀκόμα καὶ ᾽στὴν ᾽Αττικὴν τὴν πολυφημισμένη·
γιὰ νὰ τὲς φθάσουν δὲ μποροῦν κι᾽αὐτὰ τὰ ὡραῖα Τέμπη·
καὶ τἀθανάτου Παρνασσοῦ τὰ δοξασμένα μέρη
δὲν παραβγαίνουν εὔκολα μπροστὰ σὲ τέτοιους τόπους,
ποὺ κρύβονται πίσ᾽ ἀπ᾽ αὐτὸ τὸ πένθιμο ἀκρογιάλι.

Τὸν ψηλὸν Πίνδο πέρασα καὶ τὴν ᾽Αχερουσία,
κι᾽ ἀφίνοντας τὰ Γιάννινα ᾽στὸ Τεπελένι πάγω
νὰ χαιρετίσω τὸν Πασᾶ, τὸν Τύραννο τῆς χώρας,
ποὺ τὲς βαρειές του προσταγὲς ἄνομον νόμον ἔχει,
γιατὶ ἕνα γένος τολμηρὸ κι᾽ ἀνήσυχο, μὲ χέρι
αἱματωμένο κυβερνᾷ. Καὶ μ᾽ ὅλα ταῦτα κάπου
᾽στὰ ὄρη ἐκεῖνα μιὰ ἄφοβη φυλὴ τὴν δύναμίν του
περιφρονεῖ κεὶς πόλεμον τὸν προκαλεῖ μὲ θάρρος
ἀπὸ τοὺς φόβιους βράχους της ἀνίκητη, καὶ μόνον
᾽στὴν δύναμιν τοῦ χρήματος μπορεῖ νὰ ὑποχωρήσῃ.

῾Ω Ζίτσα, ἀπὸ τὸν σύνδεδρον καὶ φουντωτόν σου λόφον
χαριτωμένο κι᾽ ἅγιο προβάλλει μοναστήρι!
᾽Εκεῖθε ὅπου κι᾽ ἂν ρίξωμε τὸ βλέμμα, ἐπάνω, κάτω,
τριγύρω μας, τί χρώματα κάθε λογῆς! τί τόποι

μὲ θέλγητρα μαγευτικὰ ξανοίγονται μπροστά μας!
βράχοι, ποτάμια καὶ βουνὰ καὶ δάση, ἄφθονα ὅλα,
κι᾽ ἕνας γαλάζιος οὐρανὸς ᾽ς ὅλ᾽ ἁρμονία δίνει.
καὶ τὸ τραχὺ ἀχολόγημα παρέκει τοῦ χειμάρρου
μᾶς δείχνει ποῦ κρημνίζεται κι᾽ ὁ μέγας καταρράκτης,
ὁρμητικὸς ἀνάμεσα ᾽στοὺς ἀποτόμους βράχους,
ποὺ πότ᾽εὐφραίνουν τὴν ψυχὴν καὶ πότε τὴν τρομάζουν.

Τοῦ ἐξοχικοῦ μοναστηριοῦ λάμπουν οἱ ἄσπροι τοῖχοι
᾽στὰ δένδρα μέσα ποὺ πυκνὰ τὸν λόφο στεφανώνουν,
τὸν φουντωμένο κι᾽ ὑψηλόν,—ποῦ πλιὸ γιγαντωμένος
θὰ φαίνονταν ἂν γύρω του δὲν ἦσαν ἁπλωμένα
ἀμφιθεατρικὰ βουνὰ ψηλότερ᾽ ἀπ᾽ ἐκεῖνον.
Καλόγηρος μ᾽ εὐγενικοὺς τοὺς τρόπους ἐδῶ μένει,
ποὺ πάντοτε φιλόξενο τραπέζι μπορεῖς ναῦρῃς.
κι᾽ ὅταν ὁ ξένος ἀπ᾽ ἐκεῖ περάσῃ θὰ ἐνθυμῆται
γιὰ πάντα μ᾽ εὐχαρίστησιν πῶς ἡ ψυχή του εὐφράνθη
᾽στὰ θέλγητρα τὰ φυσικὰ τοῦ ὡραίου ἐκείνου τόπου.

᾽Επάνω ᾽στοῦ καλοκαιριοῦ τὸ καυτερὸ ἡλιοπύρι,
ἐκεῖ ᾽ς τὸν ἥσκιον τὸν παχὺν τῶν αἰωνίων δένδρων,
ὁ ξένος ἂς ἀναπαυθῇ, ᾽ς τὴν χλόη ξαπλωμένος.
τριγύρω οἱ ζέφυροι γλυκὰ μὲ τὰ ἐλαφρὰ πτερά των
θὰ τὸν δροσίζουν, τοὐρανοῦ τὴν αὔραν θ᾽ ἀναπνέῃ.
κι᾽ εἶναι μακρυὰ καὶ χαμηλὰ τὸ ξάνοιγμα τοῦ κάμπου·
ἂς ἀπολαύσῃ ὅσο μπορεῖ μιὰν ἡδονὴν ἀθῴαν!
᾽Εδῶ τοῦ ἡλιου οἱ φλογερὲς καὶ νοσηρὲς ἀκτῖνες
δὲν ἠμποροῦν μέσ᾽ ᾽ς τὰ πυκνὰ τὰ φύλλα νὰ περάσουν.
ἐδῶ ὁ ἀργὸς περιοδευτὴς ἐλεύθερα ἂς ξαπλώσῃ
τὰ κουρασμένα μέλη του κι᾽ ἀμέριμνα ἂς θαυμάζῃ
τὲς χαραυγές, τὰ δειλινά, τὲς ὧρες τῆς ἡμέρας.

SISMANOGLIO ARGARO

Θεώρατες καὶ σκοτεινὲς οἱ Ἄλπεις τῆς Χειμάρρας,
ἡφαίστειο ἀμφιθέατρο, προβάλλουν πέρα-πέρα,
κι᾽ ὅσο τὲς βλέπεις πλειότερον ἐκεῖνες γιγαντώνουν.
Κάτω ἀπ᾽ αὐταῖς ἁπλώνεται χαριτωμένος κάμπος·
ἐκεῖ βοσκήματα πηδοῦν, δένδρα πυκνὰ βούζουν,

νερὰ τρεχούμενα γοργὰ κυλιοῦνται μέσ᾽ ᾽σταὐλάκια,
καὶ τῶν βουνήσιων ἐλατιῶν οἱ κλῶνοι λιγνοσειοῦνται.
Νὰ ὁ Καλαμᾶς, τῶν παλαιῶν ὁ σκυθρωπὸς Ἀχέρων,
ποῦ ἦτον ποτάμι τῶν νεκρῶν. Ὦ Πλούτων, ἂν εἶν᾽ Ἅδης
αὐτὸ ποῦ βλέπω, τὰ χλωμὰ Ἡλύσιά σου κλεῖσε·
ποτὲ ἡ σκιά μου μέσ᾽ ᾽ς αὐτὰ νὰ μπῇ δὲν θὰ θελήσῃ!

Πόλεις καὶ κάστρα δὲν χαλνοῦν τὴν θελκτικὴ αὐτὴ θέα·
εἶναι σιμὰ τὰ Γιάννινα, μὰ λόφοι τἀποκρύβουν
καὶ δὲν τὰ βλέπεις· λιγοστοὺς ἐδῶ ἀπαντᾷς ἀνθρώπους.
λίγα χωριὰ κι᾽ ἀραιὰ καὶ ποὺ καλύβες· σκαλωμένα
μέσ᾽ ᾽ς τὰ ζωνάρια τῶν κρημνῶν τὰ γίδια σιγοβόσκουν·
καὶ μὲ τὴν ἄσπρην κάπα του ᾽στὸν βράχον ἀκκουμπῶντας
παρατηρεῖ ὁ μικρὸς βοσκὸς, βαρειὰ συλλογισμένος,
τὸ σκορπισμένο ξέμακρα κοπάδι του, ἢ ᾽ς τὸ σπήλαιο
τὴ μπόρα τὴ διαβατικὴ προσμένει νὰ περάσῃ.

Ποῦ εἶναι τ᾽ ἀρχαῖον ἄλσος σου, ὦ ἱερὰ Δωδώνη;
ἡ βρύσι σου ἡ προφητική, τὸ θεῖόν σου μαντεῖον;
σὲ ποιὰν κοιλάδα, τοῦ Διὸς οἱ λόγοι ν᾽ ἀντηχοῦσαν;
ποιὰ λείψαν᾽ἀπὸ τὸν βωμὸν τοῦ ἀστραποβόλου μένουν;
τὰ πάντα ἐλησμονήθηκαν, καὶ νὰ παραπονῆται
τολμάει ἀκόμα ὁ ἄνθρωπος νὰ κόφτωντ᾽ ὅταν βλέπῃ
τὰ νήματα ποῦ συγκρατοῦν τὴν ψεύτικη ζωήν του!
Σιώπα πλάσμ᾽ ἀνόητον! μπορεῖς καὶ σὺ νὰ ἔχῃς

τῶν θεῶν τὴν μοῖραν· πλειότερο μήπως νὰ ζήσῃς θέλεις
ἀπὸ τὸν λίθον καὶ τὴν δρῦν; ἀφοῦ ὑποκύπτουν ὅλα,
γλῶσσες καὶ κόσμοι καὶ λαοὶ ᾽ς τὸ κτύπημα τοῦ χρόνου;

Ἐπέρασα τὴν Ἤπειρον κι᾽ ἀφῆκα τὰ βουνά της·
ἀφοῦ εἶχα τόσο κουρασθῆ τὸ ὕψος των νὰ βλέπω
σὲ μιὰν κοιλάδα χαρωπὴ τὰ μάτια μου ἀναπαύω,
ποὺ τὴν ἐστόλιζε πυκνὴ τοῦ φθινοπώρου χλόη.
Ἔχουν τὸ μεγαλεῖόν τους κι᾽ οἱ καλλονὲς τοῦ κάμπου,
ὅταν γοργὰ ἕνας ποταμὸς ἀνάμεσά του τρέχῃ
καὶ γέρνουν πρὸς τὲς ὄχθες του δένδρων ψηλῶν οἱ κλῶνοι
καὶ ᾽ς τὰ κρυστάλλινα νερὰ χορεύουν οἰσκιές των,
ἢ τὰ μεσάνυκτα ᾽ς τὸ φῶς κοιμοῦνται τῆς σελήνης.

Δ. Μ. ΣΑΡΡΟΣ

Ἡ οἰκία ἐν τῷ Παντελεήμονι ἔνθα ἐφονεύθη ὁ Ἀλῆ πασᾶς.

Ἐνδυμασία καὶ τύπος Ζαγορισίας

ΛΑΓΟΣ ΚΑΙ ΓΑΪΔΑΡΟΣ

(ΜΥΘΟΣ)

Ἕνας γάϊδαρος μιὰ φορὰ βγῆκε ἀπ' τὴν ὑπομονή. Ὑποφέρεται τέτοια ζωή; γιά, πές μου;

Δουλειά, δουλειὰ γαϊδουρινὴ ἀπὸ τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ, ἔπειτα λίγο ἄχερο ξερὸ καὶ μέσα στ' ἀχοῦρι. Καὶ γιὰ ἀνταμοιβὴ τῶν τόσων κόπων του, νὰ μὴν ἔχῃ τὴν παραμικρὴ ἐκδήλωσι φιλικὴ ἀπ' τὸν ἀφέντη του, οὔτε ἕνα χάδι, οὔτε ἕνα λόγο γλυκό! Ξύλο, ξύλο, ξύλο!

Ἀλλὰ τὶ νὰ τὰ ξαναλέμε; Τέτοια δὲν ἦτον τάχατε, χρόνια ἀμέτρητα τόρα ἡ ζωὴ ὅλων τῶν γαϊδάρων;

Λοιπὸν ὁ γάϊδαρός μας βγῆκε ἀπ' τὴν ὑπομονή, καὶ ἀποφάσισε νὰ πάρῃ τὰ βουνά. Ἀπὸ πολὺν καιρὸ τὸ εἶχε βάλει στὸ νοῦ του, καὶ ὅταν ὁ ἀφέντης του τὸν φόρτωνε τὰ λαχανικά, γιὰ νὰ τὰ πάγῃ στὸ παζάρι, ἢ ὅταν τὸν ἐφόρτωνε πέτρες καὶ τοῦβλα νὰ τὰ πάγῃ στὸ γιαπί, ὅταν τσαλαβουτοῦσε μέσ' στὸ σκονισμένο δρόμο, καὶ τοῦ ἐπύρωνε ὁ ἥλιος τὰ πλευρά, κι' ἡ σκόνη, ποῦ σηκώνανε τὰ κουρασμένα πόδια του, ἐχώνετο μέσα στὰ πλατειὰ ρουθούνια του, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ φυσᾷ καὶ ν' ἀναστενάζῃ, καὶ μόλα αὐτὰ ἔτρωγε ἐξακολουθητικὲς ξυλιὲς γιὰ νὰ πηγαίνῃ γρηγορώτερα, κι' ἐκεῖνος κατέβαζε τ' αὐτιά του μὲ ὑποταγή, καὶ μισόκλειε τὰ ἀγαθὰ μάτια του, κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα του αὐτιὰ καὶ πίσω ἀπὸ τὰ ἀγαθά του μάτια, ἡ ἰδέα αὐτὴ ἐφύτρωνε, ἐμεγάλωνε σιγὰ σιγά, γαργάλιζε τὸν πόθο του, ὡς ποῦ νὰ ἔρθῃ ἡ ὥρα κι' ἡ στιγμὴ γιὰ νὰ πραγματοποιθῇ.

Καὶ ἡ ὥρα αὐτὴ ἔφθασε.

Μιὰ βραδυὰ ὁ κύριός του δὲν ἔκλεισε καλὰ τοῦ ἀχουριοῦ τὴν πόρτα. Δὲν τοῦ φαινόντανε καὶ τόσο ἀνάγκη νὰ τὴν καλοκλείσῃ, γιατὶ ἀπὸ τὸ νοῦ του δὲν τοῦ περνοῦσε πῶς ὁ γάϊδαρός του αὐτὸς ἠμποροῦσε νὰ μὴν εἶναι εὐχαριστημένος μὲ τὴν τύχη του, καὶ νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς διαφορετικὴ ἀντίληψι γιὰ τὴ ζωή.—Νὰ ἡ ὥρα δά! νὰ ἔχουν κι' οἱ γαϊδάροι ἀξιώσεις!

Λοιπὸν ἡ πόρτα τοῦ ἀχουριοῦ δὲν ἤτανε καλὰ κλειστὴ ἐκεῖνο τὸ βράδυ, καὶ τὸ γαϊδοῦρι μας ξεπόρτισε.

Ὅλη τὴ νύκτα γυρνοῦσε δῶθε, κεῖθε καὶ χαιρόντανε τὴν ἐλευθερία του. Οὔτε νύστα αἰσθάνονταν, οὔτε κούρασι, οὔτε κόπο. Τόρα ποῦ ὁ ἀέρας τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐχάδευε τὸ μέτωπό του, τόρα ποῦ ἔννοιωσε τὸν ἑαυτό του ὅλως διόλου ἀνεξάρτητο, τοῦ ἦλθε σὰ μιὰ μέθη ἀπὸ τὴ μεγάλη του χαρά. Τὸ νυκτερινὸ ἀεράκι τοῦ ἐδρόσιζε τὸ βασανισμένο του κορμί.—Νέα ζωή, νέα δύναμι κυκλοφοροῦσε μεσ' στὶς φλέβες του, καὶ τὸν ἔφερνε ἀπὸ 'δῶ κι' ἀπὸ 'κεῖ, χωρὶς συναίσθησι, χωρὶς σκοπό, μεθυσμένο ἀπ' τὴν ἐλευθερία του.

Πλησίαζε νὰ ξημερώσῃ πειά, κι' ἐκεῖνος ὅλο ἐπήγαινε ἀμέριμνος μέσ' στὰ χωράφια, τσαλαπατῶντας τὰ σπαρτά, δαγκάνοντας τὰ ὥριμα σιτάρια μὲ μιὰ εὐγνωμοσύνη μέσα στὴν ψυχή του, εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴ φύσι ποῦ τοῦ ἔδωσε τὴ ζωὴ καὶ τὰς πέντε του αἰσθήσεις καὶ μὲ τὴν ἀπόφασι νὰ χαρῇ ὅλως διόλου τὴ ζωή του.

Ἔξαφνα ἕνας πετεινὸς ἀκούσθηκε νὰ κράζῃ.

Ὁ γάϊδαρος θυμήθηκε τότε, πῶς τέτοια ὥρα κάθε μέρα ὁ κύριός του τὸν ἔβγαζε ἀπὸ τ' ἀχοῦρι, τὸν ἐφόρτωνε καὶ ἄρχιζε τὴ δουλειά.

Μαζὺ μὲ τὸν κύριό του, γεννήθηκε μέσ' στὸ κεφάλι του ὁ φόβος μήπως ξαναπιασθῇ, μήπως χάσῃ τὴν ἐλευθερία του. Καὶ ὅσο τὰ πράγματα ἀρχίζανε νὰ μισοφωτίζουνται ἀπ' τὴν αὐγή, τόσο μέσα στὸ μυαλό του ζωντάνεβε ὁ φόβος καὶ ἡ ἀνάγκη νὰ φύγῃ μακρυὰ καὶ νὰ κρυφθῇ ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ κόσμου.

Ἐκεῖ κοντὰ ἦτον ἕνα δάσος.

Πολλὲς φορὲς πηγαίνοντας στὴ χώρα μὲ τὸν ἀφέντη του τὸ

εἶδε ἀπὸ μακρυά. Σκέφθηκε λοιπὸν πῶς καλλίτερο καταφύγιο ἀπὸ τὸ δάσος ἐκεῖνο δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρῃ.

Ἀλλὰ ἀπὸ ποιὸ μέρος βρισκόντανε, δὲν ἤξευρε κι' αὐτός.

Γυρνῶντας ἐδῶ κι' ἐκεῖ εἶχε χάσει τὸ δρόμο του καὶ τόρα δὲν ἀνεγνώριζε πειὰ τὰ τριγυρινά του, δὲν ἤξευρε ἀπὸ ποιὸ μέρος βρισκόντανε τὸ χωριό, τὸ ἀχοῦρι, τὸ δάσος.

Τὸ ἐνθυμητικό του, τὸ περίφημο ἐνθυμητικό του, ποῦ τὸν ἔκαμε νὰ βρίσκῃ μοναχὸς τὸ δρόμο του καὶ τὴν πόρτα τοῦ ἀχουριοῦ του, θαρρεῖς, ἀπὸ τὴν μέθη τῆς ἐλευθερίας εἶχε σκοτισθῇ.

Ὅμως ὅλο προχωροῦσε.

Ἐκεῖ ἔφθασε σ' ἕνα τρίστρατο. Ὁ ἕνας δρόμος κατέβαινε, ὁ ἄλλος τραβοῦσε ἴσια ἴσια μπροστά του, καὶ ὁ ἄλλος πάλι λίγο λοξὰ ἀνέβαινε.

Ὁ γάϊδαρος ἐστάθηκε συλλογισμένος ποιὸν δρόμο νὰ πάρῃ.

Ἔξαφνα βλέπει μπροστά του ἕνα λαγό, γοργό, γοργό, χαριτωμένο, μὲ τὸ βάδισμά του ποῦ θαρρεῖς καὶ εἶναι πέταγμα πουλιοῦ, μὲ τὰ αὐτιά του κουνιστά, πότε νὰ χοροπηδᾷ, πότε νὰ τρέχῃ μὲ τὸ πήδημά του τὸ ἀνήσυχο, τὸ νευρικό, ὁ θεότρελλος.

Πρώτη φορὰ ὁ γάϊδαρός μας ἔβλεπε λαγό. Ἐκεῖνο ποῦ τὸν ἔκαμε ἐντύπωσι μεγάλη ἤτανε τὰ δύο αὐτιὰ τοῦ λαγοῦ, αὐτιὰ πολὺ γνωστά, αὐτιὰ ποῦ ἤξευρε πῶς τέτοια παρόμοια ἦταν φυτρωμένα στὴν ἰδική του κεφαλή. Καὶ τὰ ἐγνώριζε καλὰ τ' αὐτιά του, ποῦ εἶχαν τόσες καὶ τόσες πικρὲς λέξεις ἀκουσμένες, τὰ αὐτιά του τὰ ὑπομονητικά, τὰ μεγάλα γιὰ νὰ ἀκοῦνε πολλὰ καὶ νὰ τὰ ὑπομένουν, τὰ ἐγνώριζε, γιατί, ὅταν ἔπινε νερὸ στὸ βαρέλι τὰ ἔβλεπε νὰ κουνιοῦνται μπροστά του.

Λοιπόν, τέτοια αὐτιὰ παρόμοια βλέπει εἰς τὸ κεφάλι τοῦ λαγοῦ καὶ τὸν ἐρωτᾷ μὲ καλωσύνη.

— Ἀπὸ ποῦ μᾶς ἔρχεσαι, καλέ μου; Πρώτη φορὰ σὲ βλέπω στὴ ζωή μου.

— Κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο, λέγει ὁ λαγός, βγῆκα ἀπὸ τὴ φωλιά μου νὰ κάμω ἕνα γῦρο.

SISMANOGLIO MEGARO

— Μπᾶ! καὶ ποῦ εἶναι ἡ φωλιά σου;

— Κατὰ τὸ δάσος, λέγει ὁ λαγὸς βιαστικὸς καὶ ἑτοιμάζεται νὰ φύγῃ.

— Κατὰ τὸ δάσος;... Ἀλήθεια, στὸ δάσος εἶναι;... Γιὰ πές μου, καλέ μου, ποιὸς δρόμος πάει στὸ δάσος, κι' ἐγὼ γιὰ ἐκεῖ βρίσκομαι....

— Οὔφ! καϋμένε, δὲν ἔχω καιρὸ νὰ χάνω. Νὰ ὅλοι οἱ δρόμοι στὸ δάσος βγαίνουνε σὰν τρέξῃς.

— Ναί, καταλαβαίνω, μὰ ἐγώ, ἐννοεῖς γιατί εἶμαι βιαστικός, διότι ἔχω λόγους ποῦ θέλω νὰ φθάσω μιὰ ὥρα ἀρχήτερα στὸ δάσος. Πές μου, καλέ μου, ποιὸς δρόμος εἶνε ὁ πειὸ σύντομος, γιατὶ ἂν ἀργοπορήσω, μπορεῖ νὰ πέσω στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν μου καὶ νὰ κακοπάθω.

— Ἂν νομίζῃς, πῶς κάθομαι ἐγὼ μὲ τὸ σαντιμέτρ νὰ μετρῶ τοὺς δρόμους!... Δὲν ξεύρω, βρὲ ἀδελφέ, σοῦ λέγω. Τρέξε, κουνήσου κομμάτι, καὶ θὰ βρῇς τὸ δρόμο. Δὲν μπορῶ τόρα νὰ κάθουμαι νὰ συλλογίζωμαι ποιὸς εἶναι ὁ πειὸ μακρύς, καὶ πειὸς εἶναι ὁ πειὸ κοντός... Στὸ καλό! Καὶ ἔδωσε ἕνα πήδημα λοξό.

— Στάσου καϋμένε, μὴ φεύγεις, νὰ χαρῇς τ' αὐτιά σου... Ἔτσι αἰσθάνομαι πῶς σὲ συμπάθησα... ἴσως γιὰ τὴν ὁμοιότητα ποῦ ἔχουμε..: Τὶ ξεύρεις; ἂν δὲν εἴμεθα καὶ συγγενεῖς.

Μὰ ὁ λαγὸς καθόλου δὲν ἄρεσε αὐτὲς τὴς κουβέντες. Ἀπομακρύνθηκε βιαστικός, μουρμουρίζοντας μέσα στὰ μουστάκια του.

— Μὰ τὴν ἀλήθεια! Δὲν βρίσκω νὰ ἔχω καμμία ὁμοιότητα μ' αὐτόνα τὸν κρεμανταλᾶ!

Τ' αὐτιὰ τοῦ γαϊδάρου, καθὼς εἴπαμε, ἤτανε μαθημένα ν' ἀκοῦνε τέτοια λόγια. Τὰ ἄκουσε λοιπὸν κι' αὐτά, χαμήλωσε τ' αὐτιά του καὶ τράβηξε μπρυστά του ἀκολουθῶντας ἕνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς δρόμους. Ὁ δρόμος του τὸν ἔφερε ὕστερα ἀπὸ κάμποση ὥρα στὸ δάσος.

Ἐκεῖ ἐπέρασε ὅλην τὴν ἡμέρα ἥσυχος κι' εὐτυχισμένος.

Ἄχ! τὶ ἀπόλαυσις ἦτον ἐκείνη!

Πῶς μοσχομυρίζανε τὰ δροσερὰ χορτάρια, πῶς ἐσυχνοτρέμανε ἡ φτέρες, πῶς λαμποκοπούσανε σὰν ἄστρα διαλεχτὰ ποῦ καὶ ποῦ ἡ ἀνεμῶνες, πῶς βοΰζανε τὰ ἔντομα, πῶς γλυκοκελαδοῦσαν ἐλεύθερα καὶ χαρούμενα τὰ πουλιά.

— Ἐδῶ εἶναι ἡ εὐτυχία! ἔλεγε μέσα του ὁ γαΐδαρος, ἐδῶ εἶναι ὁ παράδεισος τῶν γαϊδάρων!

Ὅταν ἡ σκέψι του ἐπήγαινε στὸ ἀχοῦρι καὶ τὸ ἄχερο τὸ ξερὸ ποῦ ἔτρωγε καθημερινῶς, καὶ στὸ ξύλο τὸ ἀτελεύτητο, ἔλεγε μέσα του.

— Τὰ ἀχούρια εἶναι ἡ κόλασις τῶν γαϊδάρων!

Γιὰ νὰ νοιώσῃ καλλίτερα τὴ γλυκειὰ μυρωδιὰ τοῦ χόρτου, γιὰ νὰ ῥουφήξῃ ὅλη του τὴ δροσιά, κυλίουνταν ὁ γάϊδαρός μας κατα-γῆς μέσ' στὰ χορτάρια, ἔπερνε βόλτες μιὰ δεξιά, μιὰ ἀριστερά, κτυπῶντας μὲ τὰ πέταλα τὸ καταπράσινο ἔδαφος. Ἔπειτα πετιῶνταν διὰ μιᾶς ὁλόρθος, καὶ ἔξυνε μὲ ἐπιμονὴ τὰ πόδια του σ' ἕναν πεσμένο κορμὸ βαλανιδιᾶς ποῦ ἦταν παραπέρα. Θαρρεῖς καὶ βιάζονταν ὁ δυστυχὴς νὰ ξεκαρφώσῃ ἀπὸ πάνου του ἐκεῖνα τά σιδερένια πέταλά του, τελευταῖο σημεῖο τῆς σκλαβιᾶς του!

Ὅλη τὴν ἡμέρα ἐχάρηκε τὴν ἐλευθερίαν του. Τὸ βράδυ ἐπλάγιασε μέσα σ' ἕνα χανδάκι ποῦ ἦταν στὴν ἄκρη τοῦ δάσους.

Στὸν ὕπνο του εἶδε νὰ ἀληθεύουν ὅλοι οἱ εὐγενικοί του πόθοι, εἶδε τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας του νὰ ἐνσαρκώνωνται στὸ πρόσωπο ἑνὸς γαϊδάρου, ποῦ ἀντιπροσώπευε τὰ ὑψηλότερα ἰδανικὰ τῆς φυλῆς του, ἑνὸς γαϊδάρου ὅλως διόλου ἐλευθέρου, ἀνεξαρτήτου, γαϊδάρου χωρὶς καμμίαν ὑποχρέωσιν πρὸς ἄλλα ὄντα μὴ ὅμοιά του, ἑνὸς γαϊδάρου ποῦ θὰ ἀπελύτρωνε τὸ ἐπίλοιπον γένος τῶν γαϊδάρων ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον δουλείαν, ἑνὸς ὑπεργαϊδάρου ποῦ θὰ ἐβάδιζε δαφνοστεφανωμένος καὶ τρισένδοξος τὸν δρόμον τῆς ἀθανασίας. . . . . .

. . . . . .

Ἦτον πρωΐ, ὅταν πειὰ ἐξύπνησε.

Ἀκόμα δὲν εἶχε καλοανοίξει τὰ νυσταγμένα μάτια του, ἀκόμα

SISMANOGLIO

δὲν εἶχε ξετινάξει τὰ σκονισμένα του αὐτιά καὶ βλέπει ἐμπρός του τὸ φίλο του λαγὸ νὰ ἔρχεται τρεχάτος.

Στὸ πρόσωπό του ἐφαίνετο ζωγραφισμένος ὁ τρόμος, καὶ μία φανερὴ νευρικὴ ταραχὴ κλονοῦσε τὰ μέλη του.

— Μὲ κυνηγοῦνε! μὲ κυνηγοῦνε! φωνάζει φοβισμένος ὁ λαγός... Παραζαλίστηκα, δὲν ξέρω τί μοῦ γίνεται... Ἀπὸ ποῦ ἔρχεται ὁ σκύλος; Ἀπὸ ποῦ ὁ κυνηγός; δὲν ξέρω... Ἀκοῦς καϋμένε, τὸ γαυγητὸ τοῦ σκύλου;.. Ἀπὸ κεῖ εἶναι;... ἀπὸ ᾽δῶ; ἀπὸ ποῦ ἔρχουνται; Φωνὲς ἀκούω, κι᾽ ἀνθρώπων βήματα, μὰ ἀπὸ ποῦ ἔρχονται δὲν καταλαβαίνω... Ἄχ! κρῖμα ποῦ δὲν ἔχω τὸ μπόϊ σου, καϋμένε, γιὰ νὰ διῶ μακρυὰ ἀπὸ ποῦ εἶνε ὁ πειὸ μεγάλος κίνδυνος... Παραζαλίστηκα... τὰ αὐτιά μου βουΐζουνε... ποῦ νὰ πάω; δεξιά;... ἀριστερά;...

Καὶ αὐτὰ λέγοντας πηδοῦσε ἀπὸ ᾽δῶ κι᾽ ἀπὸ ᾽κεῖ, ἔτρεχε λίγο καὶ πάλι γυρνοῦσε πίσω σὰν τὸν σαστισμένο.

— Ἄχ! ἐσὺ ποῦ ἔχεις τόσο ἀψηλὰ ποδάρια, σήκω κι᾽ ἀνέβα ἀπ᾽ τὸ χανδάκι γρήγορα, καϋμένε, ρίξε μιὰ ματιά καὶ πές μου, ἀπὸ ποῦ ἔρχουνται; Ἀκοῦς τὸ ποδοβολητό;.. τὸ γαύγισμα τ᾽ ἀκοῦς;

— Ναί, μὰ ἂν πιάσουνε κι᾽ ἐμένα; λέγει ὁ γάϊδαρος, κι᾽ ἐγὼ φυγόδικος εἶμαι, κι᾽ ὅταν ἀκούω θόρυβο κι᾽ ἀνθρώπινη λαλιά, μὲ συμφέρει καλλίτερα νὰ βρίσκωμαι μέσα στὸ χανδάκι, παρὰ νὰ ἔβγω ἔξω, νὰ δείξω τὸ μπόϊ μου.

— Ἔλα, καϋμένε, μὴ μ᾽ ἀφήσῃς νὰ χάσω τὴ ζωή μου... Ἐσὺ θὰ μὲ λυτρώσῃς, εἰς ἐσένα θὰ χρεωστῶ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴ ζωή μου... Νὰ χαρῇς τ᾽ αὐτιά σου, καὶ τὰ μακρυά σου πόδια, ποῦ τὰ ζουλεύω αὐτὴ τὴ στιγμή, γιὰ τὴ φιλία καὶ τὴν συμπάθεια ποῦ κι᾽ ἐγὼ αἰσθάνομαι γιὰ σένα... Τί ξέρεις, καθὼς εἶπες χθές, ἂν δὲν εἴμεθα καὶ συγγενεῖς....

Ὁ γάϊδαρος ἐκτύπησε τὰ πέταλα καὶ διὰ μιᾶς εὑρέθηκε στὸ χεῖλος τοῦ χανδακιοῦ. Ἴσως καὶ τὸ ὄνειρο ποῦ εἶδε ἐκείνη τὴ νύχτα τὸν ἐπηρέασε στὴν ἡρωϊκή του ἀπόφασι. Ποιὸς τὰ ξέρει. Ὁ

γάϊδαρος λοιπὸν εὑρέθηκε στὸ χεῖλος τοῦ χανδακιοῦ. Μόλις ἔριψε μιὰ ματιὰ μπροστά του, καὶ λέγει στὸ φίλο του.

— Τρέχα ἴσια κάτου τὸ χαντάκι, λαγέ, γιατὶ χάθηκες... Ἀπὸ πάνου ἔρχονται δυό τρεῖς καὶ σκυλιά...

Ὁ λαγὸς ἔρριξε πίσω τ᾽ αὐτιά του καὶ ἔγινε ἄφαντος. Οὔτε ἕνα «εὐχαριστῶ», δὲν τοῦ εἶπε... Τέτοιες ὧρες ποιὸς τὸν συνερίζεται;

Μόλις ὅμως φάνηκε ἡ σιλουέτα τοῦ γαϊδάρου καθαρὴ στὴν διαύγεια τοῦ πρωϊνοῦ οὐρανοῦ, κι᾽ ἀκούσθηκε φωνὴ ἀπ᾽ τοὺς ἀνθρώπους:

— Νάτος ὁ μασκαρᾶς! θὰ τὸν σκοτώσω στὸ ξύλο τὸν ἄτιμο!

Γιατὶ δὲν ἦτανε κυνηγός, μόν᾽ ἦτανε ὁ ἀφέντης τοῦ γαϊδάρου καὶ ἄλλοι χωρικοὶ καὶ σκύλοι ποῦ τὸν ζητούσανε τόρα ἀπὸ χθές.

Δὲν ἄργησε ὁ γάϊδαρος νὰ τσακωθῇ καὶ νὰ δεθῇ καὶ πάλιν.

Πόσες ξυλιὲς ἔφαγε μόνο στὸ δρόμο, ὅσο νὰ πάγῃ στ᾽ ἀχοῦρι κι᾽ ἐκεῖνος δὲν θὰ τῆς θυμᾶται νὰ τῆς πῇ.

Ὅλη τὴν ἡμέρα ἐδούλεψε, κοπίασε, καὶ τὸ βράδυ πειὰ ἀφανισμένος ἀπ᾽ τὴν κούρασι κι᾽ ἀπὸ τὴν κακομεταχείρισι ἐπλάγιασε στ᾽ ἀχοῦρι, μὰ δεμένος γιὰ περισσότερη ἀσφάλεια μὲ ἕνα χονδρὸ σχοινὶ ἀπ᾽ τὸ λαιμό.

Κι᾽ ὅταν ἐνύκτωσε καὶ ἄρχισε νὰ μασσᾷ χωρὶς ὄρεξι τὸ ἄνοστο ἐκεῖνο τὸ ἄχερο, ὁ νοῦς του ἔτρεχε στῆς πρασινάδες τοῦ κάμπου, στὰ μυρωμένα χόρτα τοῦ βουνοῦ, στῆς ὠμορφιὲς τοῦ δάσους, στὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας.

Ἔπειτα ὁ νοῦς του πῆγε στὸ λαγό, καὶ φαντάσθηκε πῶς τὸν βλέπει μὲ τὰ αὐτιά του πίσω πεταμένα καὶ τὰ ὁλοστρόγγυλά του μάτια, νὰ τρέχῃ μὲ τὰ τέσσαρα ποδάριά του τεντωμένα σὰν ἴσια γραμμή, ἐλεύθερος σὰν τὸν ἀέρα.

Ὅταν τὸν ἐσυλλογίσθηκε, τότε μὲ ἕνα ἀπὸ τὰ πισινά του πόδια ἔδωσε μία γενναία κλωτσιὰ στὸν τοῖχο τοῦ ἀχουριοῦ του, καὶ δίχως κακία ἐμουρμούρισε:

— Δίκαιο εἶχε ἐκεῖνος ὁ λεβέντης... δὲν ἔχει καμμία ὁμοιότητα μὲ μένα τὸν κρεμανταλᾶ!

ΕΥΡΙΔΙΚΗ Ζ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ

SISMANOGLIO

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΤΩΝ ΕΛΛ. ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΑΝΑΣΤΑΣ. Γ. ΤΑΓΗ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄. — ΤΟΜΟΣ Α΄.

Διὰ τὴν πέμπτην καὶ ἕκτην τάξιν τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς

Βιβλιοθήκη τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς, ἤτοι: Αἰσώπου μύθοι, Διογένους Λαερτίου γνῶμαι καὶ βίοι τῶν ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων, Πλουτάρχου ἀποφθέγματα, Πολυαίνου στρατηγήματα, Ἀπολλιδώρου Βιβλιοθήκη, Αἰλιανοῦ ποικίλη ἱστορία, Ἰωάννου Στωβαίου Ἀνθολόγιον, ἐκ τῶν Ἀθηναίων Δειπνοσοφιστῶν, μετὰ λεξικοῦ καὶ διαφόρων πρακτικῶν συντακτικῶν ἀσκήσεων.—Τιμᾶται γρ, 6.50.

ΒΙΒΛΙΟΝ Β΄. — ΤΟΜΟΣ Β΄. — ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

Διὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου τάξιν

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ, μετὰ ποικίλων σημειώσεων καὶ συντακτικῶν ἀσκήσεων. Τιμᾶται γρ. 6.

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ΄. — ΤΟΜΟΣ Γ΄. — ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

Διὰ τὴν τρίτην τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου τάξιν

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ καὶ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ. Τιμᾶται γρ. 7.

ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ *παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις ἐν Γαλατᾷ*

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΑΓΕΡΑΣ-ΠΟΝΟΣ

Ἀγέρα, πάρε τή φωτιά
ποῦ βγαίν' ἀπ' τὴ καρδιά μου·
γιατί μοῦ καίει τὸ κορμὶ
καὶ τρώει τὰ σωτικά μου.
. . . . . .

Σὲ λέν, ἀγέρα, τὴ ζωὴ
στὰ ἔμψυχα χαρίζεις
κινεῖς μὲ χάρι τὰ κλαριά,
στὰ ἔλατα σφυρίζεις.

Στοιχειὸ καλό 'σαι καὶ κακὸ
μ' ὅλο θυμὸ καὶ χάρι
παίζεις μὲ τὰ χλωρὰ κλαριά,
μὲ τὸ χρυσὸ σιτάρι.

Μὰ καὶ θηριεύεις τὴ φωτιά,
μεγάλη τὴν ἁπλώνεις
μὲ τὴ φρικτή σου τὴ πνοὴ
τὴ σπίθα μεγαλώνεις.

Τὴ γαλανὴ τὴ θάλασσα
μαύρ' ἡ πνοή σου κάνει
κι' ἀπ' ἥσυχη καὶ ἥμερη
μ' ἀφροὺς στοὺς βράχους σπάνει.

Πιὰ δύναμι σοῦ χάρισε
τὴν τόση δύναμί σου;
Πιὰ ἄλλη πάλι δύναμι
αὐξάνει τὴ πνοή σου;

Πέσ' μου τ', ἀγέρα, πέσ' μου το,
σὲ νοιώθω στὸ κορμί μου
ξέρω, μοῦ δίνεις τὴ πνοή,
μὰ τρῶς καὶ τὴ ζωή μου.

Μοῦ δίνεις τὴν ἀναπνοὴ
καὶ στεναγμὸ σοῦ δίνω,
Γιὰ κάθ' ἕνα σ' ἀνασασμὸ
τέσσαρ' Ἄχ! σ' ἀφίνω.
. . . . . .

«—Ὅσο κι' ἂν εἶμ' ἐγὼ στοιχειό,
περήφανο, μεγάλο,
τὴ δύναμί μου τὴ χρωστῶ
στὸν Πλάστη, κι' ὄχι σ' ἄλλο,

«Μὰ γιὰ νὰ ζήσω, νὰ βογγῶ,
νὰ παίζω, νὰ δροσίζω,
θὰ πάρ' ἀπ' ὅλα κάτι τι
γιὰ νἄχω νὰ χαρίζω.

«Ὅταν ἀθῶα πλάσματα,
παιδάκια, ἀγγελούδια
παίζουνε ὅλα μὲ χαρὰ
μὲ τρέλλαις καὶ τραγούδια,

SISMANOGLIO MEGARO

«Τὸ κάθ' ἀθῶο γέλοιο τους
π' ἀπ' ἀγνὸ στόμα βγαίνει
ὅλο τὸ παίρνω, τὸ ροφῶ,
καὶ τίποτα δὲν μένει.

«Ὅταν ἡ μάνα τὸ παιδὶ
φιλῇ στὴν ἀγκαλιά της,
παίρν' ἀπ' αὐτὴ μιὰ δύναμι,
πέρνω τ' ἀγνὰ φιλιά της.»

«Ὅταν εὐχαῖς ἀπ' τὴ καρδιὰ
στὸ γυιό της μάνα δίνῃ,
ποῦ θὲ νὰ φύγῃ μακρυὰ
καὶ μοναχὴ θὰ μείνῃ,

«Καὶ θὲ νὰ χύνῃ δάκρυα
γιὰ γυιὸ ξενητεμμένο,
στὸ ἔρμιο της τὸ φτωχικὸ
τὸ δάκρυ της τὸ παίρνω.»

«Ὅταν σὲ ράχαις, σὲ βουνά,
σὲ κάμπους, σὲ λειβάδια,
ἢ βοσκοπούλαις ἢ ὅμορφες
βόσκουνε τὰ κοπάδια,

«Καὶ ἰδῶ ἀπ' ὅλαις τους καμμιὰ
ἀγνὸ δάκρυ νὰ χύνῃ
γιὰ παλληκάρι π' ἀγαᾷ
καὶ καίεται καὶ σβύνει,

«Κι' ἀκούσω ἕνα στεναγμὸ
ἀπὸ τὸ στόμ' ἐκεῖνο,
ἢ τὸ ἀθῶο της φιλί,
εὐθὺς τὸ καταπίνω.

«Σὰν δῶ ψυχὴ ποῦ ν' ἀγαπᾷ,
νὰ τήκεται, νὰ λυώνῃ,
νἄχῃ τὴ λύπη συντροφιά,
νὰ τὴν γυρίζουν πόνοι,

«Ν' ἀναστενάζ' ἀπὸ καϋμὸ
τὸ ἄχ! νὰ μὴν ἀφίνῃ
γι' ἄλλη καρδιὰ ποῦ νὰ πονῇ
καὶ μαῦρο δάκρυ χύνει,

«Πέρν' αὐτοὺς ὅλους τοὺς καϋ-
[μοὺς
τοὺς κάνω δύναμί μου
κι' αὐτὴν εἶν' ἡ καλλίτερη
ἀγνή, καλὴ πνοή μου.

«Ἀπ' ὅλ' αὐτὰ παίρνω ζωὴ
καὶ αὔραις σᾶς χαρίζω,
ζωὴ δίνω στὰ λούλουδα
καὶ τὰ δεντράκι' ἀνθίζω.

«Καὶ ὅταν πάλι φοβερὸς
τὰ δέντρα ξεριζόνω,
καταμαυρίζω τὰ βουνά,
ταῖς θάλασσαις φουσκόνω,

«Παίρνω κατάραις βλασφημιὲς
π' ἀπ' ἀδικιὰ βογγᾶνε
ἀπὸ φτωχοὺς ποῦ ἄδικα
στοὺς δρόμους τοὺς πετᾶνε.

«Τὰ δάκρυα τῆς ὀρφανῆς
καὶ τοῦ φτωχοῦ τὸ κρῖμα,
τοῦ σκοτωμένου π' ἄδικα
τὸν θάβουνε στὸ μνῆμα

«Τὴ τελευταία του πνοὴ
ποῦ ἀπ' τὸ στόμα βγαίνει
τὴν πέρνω ὅλ' ὁλόκληρη
καὶ τίποτα δὲ μένει.

«Τὸ ἄχ! καὶ τὸ παράπονο
τσ' ἀπατημένης πέρνω
καὶ τὰ πικρά της δάκρυα
στὰ σύγνεφα τὰ φέρνω.

«Μ' αὐτὰ ἀρνιέμαι τὰ κλαριὰ
καὶ τὰ βουνὰ μαυρίζω
αὐτὰ μὲ κάνουν ἄγριο
κι' οὐρλιάζω καὶ μουγκρίζω.

«Κάθε παράπονο καρδιᾶς
φουσκόνει τὴ πνοή μου
καὶ κάθε πόνος ἄδικος
αὐξάνει τὴν ὁρμή μου.

«Κάθε κατάρα δίκαια
μὲ κάνει νὰ θυμόνω
κι' ὁρμητικὸς τὰ σύγνεφα
μαῦρα νὰ τὰ σηκόνω.
. . . . . .
«— Ἀγέρα, πάρε τὴ φωτιὰ
ποῦ βγαίν' ἀπ' τὴ καρδιά μου,
πνίγει τὸ ἔρμο σῶμά μου
καί τρώει τὰ σωτικά μου.

«Πάρε καὶ σὺ μιὰ δύναμι
ἀπ' τὸ πτωχό μου σῶμα
θἄμαι πελάτης σου καλὸς
ὅσο νὰ μπῶ στὸ χῶμα.

Λίνε μ', ἀγέρα, τὴ πνοὴ
καὶ ἄχ! θὰ σοῦ χαρίζω
ὅσο θὰ ἤμ' ἐδῶ στὴ γῆ
τὸ ξέρω, τὸ γνωρίζω . . .

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΣΤΑΜΠΟΓΛΗΣ
(Λευκάτας)

Ν. Φάληρον, Ἰούνιος 1909.

ΑΠΟΡΙΑ

Βλέπ' ἀπ' τὰ παραθύρια μου, πῶς ἡ κληματαριά σου
Ξαπλώνει τὰ κλωνάρια της εἰς τὴν ἀμυγδαλιά σου.
Βλέπω τὰ περιστέρια σου, φιλιοῦνται ταῖρι-ταῖρι.
Βλέπω καὶ τὰ λουλούδιά σου ὅταν φυσᾷ τ' ἀγέρι,
Μαζὺ νὰ σμίγουν ταῖς κορφαῖς, καὶ μ' ἦλθεν ἀπορία.
Γιατὶ δὲν μ' ἀγαπᾷς καὶ σύ; καὶ μ' εἶπες ἡ καρδία
Δὲν παραβιάζεται ποτὲ καὶ μὴ τοῦ κάκου τρέχεις;
Τάχα, καλὴ γειτόνισσα, καὶ σὺ καρδίαν ἔχεις;

Ἰωάννινα ΑΛ. ΓΕΩΡΓΙΤΣΗΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ — Ἀπὸ τὰς Πριγκηποννήσους

Φωτογράφος Ν. Χουζούρης

Βράχος ἀντανακλώμενος εἰς ἤρεμα ὕδατα ἐν Πριγκηποννήσοις

ΑΣΤΕΙΑ

Ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος ἤκουε χθὲς τὴν μητέρα του λέγουσαν πρὸς φίλην: «Ἐφέτος κοντεύω νὰ χάσω ὅλα μου τὰ μαλλιά».

— Μὰ τότε γιατί, μαμά, λέγει ὁ μικρός, δὲν κλειδόνεις τὸ συρτάρι ὅπου τὰ βάζεις κάθε βράδυ;

SISMANOGLIO

Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

„ΠΑΕΙ Ν' ΑΥΤΟΚΤΟΝΗΣΕΙ"

— Ἡ πυροβολαρχία μας ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὰ γυμνάσια βολῆς.

Ἡ γλυκεῖα φωνὴ τῶν σαλπίγγων ἐσημείου τὴν πορείαν καὶ ὁ ἐκκωφαντικὸς τροχασμὸς ἵππων καὶ πυροβόλων καὶ ὁ ὑψούμενος ἀπὸ τῆς διαβάσεώς μας κονιορτὸς ἔκαμνον ἐπιβλητικωτέραν τὴν διάβασίν μας. Οἱ ἐλᾶται καὶ οἱ πυροβοληταὶ παρήλαυνον εὔθυμοι, ζωηροὶ καὶ ὑπερήφανοι, διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἐχάθη βολή. Ὅλαι αἱ ὀβίδες, αἱ ὁποῖαι προσέβαλον τὴν αἰχμηρὰν γῆν τοῦ Τ ρ ε λ λ ο ῦ, διερράγησαν ἀκριβῶς εἰς τὸν προορισμόν των.

Ἀλλ' ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σύνταγμα, ἡ ψυχικὴ διάθεσις ὅλων ἤλλαξεν ἀποτόμως καὶ πάντες μετὰ τὴν ἀπόζευξιν ἐζήτουν πληροφορίας εὐκρινεστέρας.

Ὅτι δήποτε ὅμως καὶ ἂν ἐφέρετο ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, δὲν ἐξήρχετο τοῦ οὐσιώδους καθορισμοῦ, καθ' ὃν ὁ λοχίας Ἄρης Γέρακας, εἷς τῶν εὐγενεστέρων καὶ μᾶλλον μεμορφωμένων ἀνδρῶν τοῦ συντάγματος, εἶχεν ἐξαφανισθῇ ἀφήσας ἐπιστολὴν ὅτι ηὐτοκτόνησε διὰ λόγους οἰκογενειακούς. Καὶ ἡ ἔκπληξις καὶ ἡ λύπη πάντων ηὔξανε τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ ὑπαξιωματικὸς ἐκεῖνος ἦτο ἐκ καλλίστης οἰκογενείας, συμπεριφορᾶς ἀμέμπτου καὶ εἷς μέλλων ἀξιωματικός, ἀφ' οὗ εἰς τὰς πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐξετάσεις διὰ τὴν Σχολὴν εἶχεν ἐπιτύχη πρῶτος. Εἰς τ' ἀνωτέρω ἂς προστεθῇ, ὅτι ἐκοσμεῖτο ὑπὸ τῆς σοβαρότητος, τῆς εἰλικρινείας καὶ τοῦ ὡραίου δώρου τῆς φύσεως, τοῦ παραστήματος. Ἂς λεχθῇ προσέτι, ὅτι ἐχειρίζετο ἄριστα τὸ σπαθὶ καὶ εἰς τὸ πιστόλιον ἦτο ὀνομαστός.

Αἱ ἀρεταί του αὐταὶ ἦσαν γνωσταὶ καὶ μέχρι τοῦ διοικητοῦ του καὶ ἔξω τοῦ στρατῶνος ἀκόμη.

Ἡ ὑπηρεσία ἐπομένως μὲ ταχύτητα ὄχι τὴν συνήθη ἐτηλεφώνησεν αὐθωρεὶ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀστυνομίας περὶ τούτου καὶ ἀνέμενεν εἰδήσεις.

Αἱ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «πάει ν' αὐτοκτονήσῃ» ἔγραφον τὴν ἐπαύριον ἄλλαι μὲ χιοῦμορ καὶ ἄλλαι ξηρῶς τὰ τῆς ἐξαφανί-

σεως τοῦ λοχίου αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἂν καὶ αἱ ἡμέραι παρήρχοντο οὐδεμία εἴδησις ἤρχετο καὶ κατὰ τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμοὺς καὶ τύπους ἐκηρύχθη λιποτάκτης ὁ ὑπαξιωματικὸς ἐκεῖνος. Τὴν ὀγδόην τέλος ἡμέραν τὸ φρουραρχεῖον Ἀθηνῶν ἐπληροφόρει τὸ Σύνταγμα περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ λοχίου κλινήρους ἤδη εἴς τινα ἐν Ἀθήναις οἰκίαν συνεπείᾳ ἀποπείρας πρὸς αὐτοκτονίαν. Ἡ ἀγγελία τῆς διασώσεώς του ἐχαροποίησε τοὺς γνωρίμους του, οἱ ὁποῖοι ἔσπευσαν νὰ τῷ ἐκφράσουν τὴν λύπην των καὶ τὴν χαράν των.

Μετὰ δύο, τρεῖς ἡμέρας ἦτο ἐντελῶς καλὰ καὶ παρουσιάσθη εἰς τὸ σύνταγμα, διαταχθείσης ἐν ταὐτῷ καὶ τῆς προφυλακίσεώς του, ἀφοῦ εἶχε κηρυχθῇ λιποτάκτης, μέχρι τῆς ἐτυμηγορίας τοῦ Στρατοδικείου, εἰς ὅ, ἂν καὶ τυπικῶς παρεπέμπετο.

Παρῆλθον ἑξήκοντα περίπου ἡμέραι καὶ τὸ β΄ διαρκὲς Στρατοδικεῖον ἐκδικάσαν τὴν ὑπόθεσιν ἠθώωσε τὸν Γέρακαν, ὅστις ἀπελογήθη ἐξαισίως, ἀπεικονίσας τὴν ψυχολογικὴν θέσιν, εἰς ἣν περιῆλθεν ἐπὶ στιγμάς τινας, αἵτινες τῷ συνεσκότισαν τὸ λογικόν. Κατόπιν τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ ἐπετράπη ἡ εἰς τὴν Σχολὴν φοίτησις καὶ ἀπό διετίας εἶναι ἀξιωματικός.

Οὐδέποτε ἐσκόπουν νὰ γράψω τι περὶ τῶν ὅσων ἐγνώριζον ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἡ ὁποία ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται ἐξαιρετική.

Τοὐναντίον ἐφύλασσον ἐπὶ πέντε ἔτη τώρα αὐστηρῶς τὸ μυστικόν των καὶ θὰ ἐξηκολούθουν τὴν ἐχεμύθειάν μου.

Ἀλλὰ πρὸ ἔτους ὑπεβλήθη μήνυσις κατὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ, τοῦ φίλου μου αὐτοῦ, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον περὶ πλαστῆς ἀποπείρας αὐτοκτονίας πρὸς δικαιολογίαν καὶ ἀθώωσίν του ὑπὸ τοῦ Στρατοδικείου, ὅπερ ἐξεδίκασε τὴν ὑπόθεσιν τῆς λιποταξίας του, ἄλλοτε, πρὸ τεσσάρων δηλαδὴ χρόνων.

Εὐτυχῶς τὸ Ὑπουργεῖον ἔχον τὸ προδεδικασμένον ἐπὶ τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἀπέρριψε τὴν καταγγελίαν καὶ οὕτω ὑπηρετεῖ, ὡς μὲ πληροφορεῖ, ἡσύχως ὁ συμπαθής μου ἀνθυπολοχαγός.

Νῦν ἑπομένως θεωρῶ ὅτι ἐξέλειπεν ὁ λόγος τῆς ἐχεμυθείας ἐκείνης καὶ οὐδὲν μὲ κωλύει νὰ φέρω εἰς φῶς ὅσα ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τὸν πέπλον «πάει ν' αὐτοκτονήσῃ» ὡς ἔγραφον αἱ ἐφημερίδες. Ἀρκεῖ ν' ἀλλάξω τὰ ὀνόματα ὅπερ καὶ ἔπραξα καὶ ν' ἀφηγηθῶ ὅσα γνωρίζω.

Ἂν καὶ ἀναφέρωνται εἰς τρίτους, ὁ ἀναγνώστης ἂς ἀποδώσῃ εἰς ἐμὲ τὴν εὐχαρίστησιν ἢ τὴν ἀνίαν ἣν θὰ αἰσθανθῇ ἀναγινώσκων ταῦτα. Διότι ἐγὼ θὰ τὸν ὑποβάλω εἰς τὴν τέρψιν ἢ τὸν κόπον ν' ἀπωλέσῃ χρόνον ἴσως διὰ πράγματα ἀνούσια, ἴσως διὰ θυμηδῆ τοιαῦτα.

***

Εἰς τὴν Δυτικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἦτο καὶ εἶναι γνωστὴ ἡ οἰκογένεια

τοῦ Γέρακα καὶ διὰ τὴν κατὰ τὸν ἀγῶνα δρᾶσίν της καὶ διὰ τὴν εὐπορίαν της τὴν τωρινήν. Ἦτο ἐπίσης γνωστὴ ἀλλ' εἰς πολὺ μικρὸν κύκλον καὶ ἡ συμπάθεια τὴν ὁποίαν ὁ Ἄρης, ὁ υἱὸς τοῦ Γέρακα, ἔτρεφε πρὸς τὴν περικαλλῆ κόρην ἑνὸς τῶν πολιτευομένων τῆς ἐπαρχίας τέως, βουλευτοῦ τότε.

Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι μεμυημένοι ἦσαν ἀπολύτως βέβαιοι, ὅτι ἡ Ἀγλαΐα ἦτο ἡ μέλλουσα τοῦ Ἄρεως σύζυγος καὶ τὴν ἐμακάριζον. Καὶ ἡ βεβαιότης αὕτη ἀπέρρεεν ἐκ τῆς ἀντιλήψεως, ἣν θὰ ἐσχημάτιζες ἀναστρεφόμενος χρόνον τινα τὸν Ἄρην. Χαρακτὴρ σοβαρὸς εἰς τοὺς λόγους του, ἀφ' ὧν ἐν τούτοις δὲν ἔλειπέ ποτέ, ἡ χροιὰ ἱπποτικῆς τινος ζωηρότητος.

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐκείνου, πρὸ ὀκτὼ τουτέστιν ἐνιαυτῶν ἡ οἰκογένεια τοῦ Γέρακα ἔδιδε χορόν, ὁ ὁποῖος διὰ τὸ πλῆθος τῶν προσκεκλημένων καὶ τὰς δαπάνας, ἃς ἀπῄτησε, ἐθεωρήθη μέγας διὰ μίαν ἐπαρχιακὴν πόλιν. Τὰ μᾶλλον ἐξέχοντα πρόσωπα, εὐκτάστατοι ἔμποροι, ἐπιστήμονες καὶ ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς εἶχον λάβῃ προσκλήσεις.

Περιττεύει νὰ εἴπωμεν, ὅτι καὶ ἡ Ἀγλαΐα μετὰ τοῦ πατρός της ἦσαν ἐκ τῶν πρώτων ἐλθόντων.

Ὁ χορὸς εὐθυμότατα διήρκεσε μέχρι τῆς τρίτης πρωϊνῆς καὶ αἱ μεγάλαι στολαὶ καὶ τὰ σειρήτια τῶν ἀξιωματικῶν ἔκαμαν γενναίαν ἐπίδειξιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ χοροῦ. Ἡ γενναιότης αὕτη μνημονεύεται ἀποκλειστικῶς, ἵνα συμπεράνῃ ὁ ἀναγνώστης τὴν συγκίνησιν ὅλων τῶν ἀγάμων τοῦ ὡραίου φύλου. Καὶ ἡ συγκίνησις ἦτο τοσοῦτον ἐξημμένη, καθόσον ἐκεῖ εἰς τὴν ἐπαρχίαν δὲν ἐγίγνοντο συχναὶ αἱ παρελάσεις αὐταὶ τῶν σπαθοφόρων, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὰς δευτερευούσας πόλεις, ἐνῷ εἰς τὰ μεγάλα κέντρα ἐπισκιάζονται ὑπὸ τῆς εὐμαρείας ζαπλούτων ἀστῶν καὶ χρυσοκανθάρων κομψευομένων.

Ἡ Ὑπολαΐς ὡς ὠνόμαζε τὴν Ἀγλαΐαν ὁ Ἄρης δὲν εἶχεν ἀποτελέσει ἐξαίρεσιν. Τὰς ὑπολοίπους μέχρι τῆς πρωΐας ὥρας δὲν ἀπεκοιμήθη, ἀλλ' ἔβλεπε διαρκῶς πρὸ τῶν κεκλεισμένων βλεφάρων της τοὺς στροβιλισμοὺς νεαρῶν ἀξιωματικῶν μὲ τὰς ὀσφῦς των τὰς τορνευτὰς καὶ τὰ εὐλύγιστα ἀναστήματά των. Δὲν ἐσυλλογίσθη διόλου τὸν Ἄρην. Οὔτε τὴν ἐπαύριον τῷ ἀπέστειλε τὸ μικρὸ γράμμα, ὅπερ καθημερινῶς ἐσυνήθιζεν.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος δὲν ἔδωκεν οὐδεμίαν προσοχήν, ὢν ἀπὸ χαρακτῆρος σοβαρὸς καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἐδάφιον τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας.

Πλὴν τὴν μεθεπομένην ἀντὶ τῶν τακτικῶν ὀλίγων λέξεων, ἔλαβε μίαν μακροσκελεστάτην ἐπιστολήν της. Ὅταν εἶδε τὸν φάκελλον, τὸν ἐζύγισεν ἐπάνω εἰς τὸ χέρι του, ὡς ὑπολογίζομεν ἐνίοτε τὸ βάρος ἀντικειμένου τινός καὶ εἶπε γελῶν: Τέτοιες θὰ εἶναι αἰώνια αἱ γυναῖκες. Θὰ γράφουν ἐντυπώσεις ἀπ' τὸ μηδέν, θὰ φλυαροῦν εἰς τὸ διηνεκές! Αὐτὸ τὸ γράμμα, δηλαδὴ

SISMANOGLIO MEGARO

αὐτὴ ἡ δικογραφία, ἀφεύκτως θὰ περιέχῃ διασκεδαστικὴν ὕλην. Θὰ τὴν ἀναγνώσω, ὅταν θὰ εἶμαι εὐδιάθετος ὡς ἐλιξήριον τῆς στενοχωρίας. Καὶ ἔθεσεν, ὡς ἦτο σφραγισμένος, τὸν φάκελλον εἰς τὸ θυλάκιόν του. Τὸν ἐλησμόνησε μάλιστα μέχρι τῆς ἄλλης ἡμέρας, ὅτε ἔλαβε νεωτέραν, δι' ἧς τῷ ἐζητεῖτο ἀπάντησις οὕτω : Ἄρη, εἶμαι θυμωμένη μαζύ σου.

Διατὶ δὲν μοῦ ἀπήντησες ; Σὲ φιλῶ Α.»

Βρὲ τὶ διάβολο νὰ γράφῃ ἐκεῖ μέσα ; Ἂς διαβάσωμεν τέλος πάντων. Καὶ ἐξήγαγε τὸν φάκελλον, τὸν ἔσχισεν, ἔλαβεν κάθισμα καὶ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ.

— Μετὰ δεκαπέντε λεπτὰ ἦτο εἰς τὸ τέλος. Ἔκαμεν ἕνα μορφασμὸν εἰς ἐκδήλωσιν ἀπορίας, συνωφρυώθη καὶ πάλιν ἔγινε γαλήνιος. Ἤναψε τὸ σιγάρον του καὶ ἠγέρθη θέσας τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ θυλάκιόν του. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην μία ἅμαξα διήρχετο ἐνώπιόν του, ἔνευσεν εἰς τὸν ἀμαξηλάτην καὶ ἐσταμάτησε καὶ ἀφ' οὗ τῷ εἶπε νὰ μαστίσῃ τοὺς ἵππους του διὰ τὸν μοναδικὸν ἔξω τῆς πόλεως περίπατον, παρετήρησε τὸ ὡρολόγιόν του καὶ ἀνῆλθε.

Μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν διήρκεσεν ὁ περίπατος οὗτος. Ἡ ἡμέρα ἂν καὶ χειμερινὴ ἦτο γλυκεῖα καὶ ὁ ἀσκεπὴς ἥλιος ἔκαμνε τὰς κορυφογραμμὰς τῶν βουνῶν τοῦ ὁρίζοντος μᾶλλον ζωηρὰς καὶ τὰς χιόνας, αἵτινες βραδέως ἐτήκοντο, νὰ λευκάζουν περισσότερον καὶ τὰ νερά, τὰ ὁποῖα γόνιμα καὶ ἄφθονα ἔρρεον κάτω εἰς τοὺς κάμπους καὶ ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη καὶ τοὺς λόφους νὰ παρουσιάζουν πληθὺν καθρεπτῶν στρογγύλων καὶ ὀφιοειδῶν καὶ σχημάτων ὅλων τῶν γεωμετρικῶν ὁρισμῶν.

Αἱ συνθῆκαι αὗται τῆς φύσεως ἐπιδρῶσιν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα τότε ὑπέρ ποτε αἰσθάνεται τὴν ἀδυναμίαν του καὶ τὸ ἄτομον τὴν σμικρότητά του.

Ὁ Ἄρης ἐσκέφθη καὶ ἐνόμισεν, ὅτι ἐβελτίου τὴν θέσιν του ἂν ἀπεδέχετο τὴν πρότασιν τῆς Ὑπολαΐδος του.

Ἕκαστος ἔχει τὰ ὄνειρά του καὶ τὰς φιλοδοξίας του. Καὶ δι' ἐκεῖνον ἂν καὶ οἰκογενείας ὀνομαστῆς καὶ εὐπορίας οὐχὶ τυχαίας καὶ μέλλοντος ἐπιστήμονος πάλιν ἔμενον ὄνειρα, τῶν ὁποίων ἡ μὴ ἐκπλήρωσις τὸν καθίστα ἀποτυχόντα καὶ πάντοτε καταδιωχθέντα ὑπὸ τῆς τύχης.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἶχεν ὁριστικῶς ἀποφασίσει καὶ ὥρας τινὰς ἀργώτερον ἀνεκοίνωσε τὰς ἀποφάσεις του καὶ εἰς τοὺς γονεῖς του καὶ εἰς τὴν Ὑπολαΐδα ἀποδεχόμενος τὴν ἐπιθυμίαν της.

Πρωτίστως ὅμως ἦτο ἰδικόν του ὄνειρον τὸ στάδιον τοῦ στρατεύματος. Μόνον ἐζήτει ἐνίσχυσιν καὶ τὴν ἔλαβε τότε. Οὕτω μετὰ ἕνα μῆνα ὅσοι τὸν ἐγνώριζον ἐν Ἀθήναις, τὸν συνήντων λοχίαν τοῦ Πυροβολικοῦ, διότι κατετάγη μὲ τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον ὡς ἔχων τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προσόντα.

Ὡς ὑπαξιωματικὸς μετέβαινε τακτικώτατα εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ἔρριπτε τὴν πρὸς τὴν Ὑπολαΐδα ἐπιστολήν του, ἐνῷ ἐξ ἄλλου ἐζήτει εἰς τὴν θυρίδα Poste Restante τῆς ἐσωτερικῆς ἀλληλογραφίας τὰς πρὸς αὐτόν. Ὁ ἐντεταλμένος ὑπάλληλος ἕνας γέρων, τόσον τακτικὰ ἔβλεπε τὸν εὐπρεπῆ καὶ νεαρὸν λοχίαν νὰ τὸν ἐπισκέπτεται, ὥστε μακρόθεν τὸν ἀνεγνώριζε καὶ πρὶν ἢ πλησιάσῃ καὶ τῷ ἀποτείνῃ τὴν ἐρώτησιν ἐκεῖνος ὕψου τὴν χεῖρα εἰς σημεῖον ἀρνήσεως καὶ τ' ἀνάπαλιν ἔτεινε ταύτην ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐπιστολῆς, ὅταν ὑπῆρχε τοιαύτη.

Ἄ, πῶς γνωρίζουν νὰ ψυχολογοῦν οἱ ὑπάλληλοι αὐτοὶ τοῦ καθήκοντος καὶ πῶς μοιράζονται πολλάκις τὴν λύπην ἢ τὴν εὐχαρίστησιν μὲ τὸν παραλήπτην ! Πόσοι φοιτηταὶ καὶ πόσοι ἄλλοι ἀναμένοντες ἔξωθεν μίαν ἐπιχορήγησιν ἢ μίαν ἐλπίδα δὲν ἐσταμάτησαν τὴν ἀναπνοήν των μέχρις ὅτου τοῖς ἀπαντήσῃ, ἂν εἶχόν τι ὁ ὑπάλληλος τῆς θυρίδος ἐκείνης.

Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς στρατιωτικῆς του ζωῆς διέρρευσεν ἠρέμως. Ἀλλ' εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἐπιστολή τις ἐπιστηθίου του φίλου τὸν ἐξηρέθισε σφοδρῶς. Ἐμάνθανε δηλαδὴ ὅτι ἀξιωματικὸς τοῦ ἐκεῖ συντάγματος δὲν ἔπαυε νὰ προσφέρῃ ἐκδουλεύσεις καὶ μειδιάματα καὶ εἰς τὸν πατέρα τῆς Ἀγλαΐας καὶ εἰς ἐκείνην περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν χεῖρά της. Προσέθετε μάλιστα ἡ ἐπιστολὴ τοῦ φίλου του, ὅτι ὁ στρατιωτικὸς ἐκεῖνος ἐξεφράσθη καὶ κατὰ τοῦ Ἄρεως.

Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα διὰ τῆς προσθήκης ταύτης ἐλάμβανε μορφὴν σοβαρὰν καὶ ὁ Ἄρης τὴν ἑπομένην παρουσιάσθη εἰς τὴν ἀναφορὰν τοῦ συντάγματος ζητῶν τὴν ἄδειαν ἡμερῶν τινων. Τῷ ἐχορηγήθη ἡ ἄδεια καὶ αὐθημερὸν ἀνεχώρησε διὰ τὴν πατρίδα του.

Ὁ φίλος του τὸν ἀνέμενεν εἰς τὸν σταθμὸν καὶ εἰς διάστημα ὀλίγης ὥρας ἐξευρέθη ἡ ὁδὸς τῆς ἱκανοποιήσεως. Ἐπειδὴ εἰς τὸν Ἄρην, καθ' ὃ ὑπαξιωματικόν, ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ ὅπλα, ἀνέλαβεν αὐθορμήτως ὁ φίλος του ἐκεῖνος τὴν θέσιν του καὶ δὲν ἔμενεν ἢ νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἀφορμή.

Καὶ ἐδημιουργήθη. Εἰς τὴν πλατεῖαν, ὁ ἀξιωματικὸς ἐπατήθη ἀπὸ τὸν φίλον τοῦ Ἄρεως χωρὶς νὰ τῷ ζητηθῇ συγγνώμη. Ἐκεῖνος τῷ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, οὗτος ἀνταπήντησεν ψυχρῶς. Ὁ ἀξιωματικὸς ἠθέλησε νὰ ξιφουλκήσῃ καὶ οὗτος ὕψωσε τὴν ράβδον του, ἐν ᾧ οἱ παρατυχόντες τοὺς διεχώριζον.

Δύο ἡμέρας βραδύτερον ἐτελεῖτο ἡ μονομαχία καὶ ὁ μὲν ἰσάδελφος τοῦ Ἄρεως μόλις ἐθίγετο κατὰ τὸν μηρόν, ὁ δὲ ἀντίπαλος ἐλάμβανεν ἐπιπόλαιον

SISMANOGLIO MEGARO

τραῦμα διὰ πλαγίου ἐξοστρακισμοῦ τῆς σφαίρας ἐπὶ τοῦ πιστολίου του, ὅπερ τὸν ἔσωσεν ἀπὸ βεβαίου θανάτου.

Ἡ μονομαχία ἐθεωρήθη λήξασα ὡς καὶ τὸ ὅλον ἐπεισόδιον, τοῦ ὁποίου ἐγνώσθησαν ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι, αἵτινες ἐξηνάγκασαν καὶ τὸν ἀξιωματικὸν νὰ παραιτηθῇ τῶν σχεδίων του, ἵνα μὴ ἐκτεθῇ πλειότερον.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ ἀναγινώσκων θὰ παρετήρησέ τι τὸ σπάνιον. Εἶδε δηλαδή, ὅτι φίλος ἐμονομάχησεν ἀντὶ φίλου του. Τοῦτο δικαιολογεῖται πλήρως ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ δεσμοῦ καὶ βαθμοῦ δι' οὗ συνῆπτεν οὗτος τὴν φιλίαν, ἥτις ὑπὸ τοιαύτην μορφὴν ἀπαντᾷ μόνον εἰς ἱπποτικὰς μυθιστορίας, καὶ ἥτις ὅμως εἶναι ἐνδεδυμένη τὴν ἀλήθειαν εἰς τὴν ἀφήγησίν μας ταύτην.

***

Συνεπλήρωσεν ὁ Ἄρης τὸν χρόνον καὶ εἰς τὰς ἐξετάσεις ἦλθε πρῶτος διὰ τὴν σχολήν. Οὔτε εἰς τοὺς συγγενεῖς του οὔτε εἰς τοὺς φίλους του ἀνήγγειλε τοῦτο ἰδιαιτέρως. Πάντες εἶδον τ' ὄνομά του ἀναγεγραμμένον εἰς τὸν πίνακα, τὸν ὁποῖον ἐδημοσίευσαν αἱ ἐφημερίδες καὶ ἔσπευσαν νὰ τὸν συγχαρῶσιν.

Ἕνα μῆνα περίπου πρότερον τότε, ἡ Βουλὴ διελύθη μετὰ τὰς διαμαρτυρίας τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἥτις ἐθεώρει ἑαυτὴν ἰσχυρὰν νὰ σχηματίσῃ Κυβέρνησιν καὶ νὰ σώσῃ, ὡς διεκήρυττε, τὴν χώραν. Ὁ μέλλων πενθερὸς τοῦ Ἄρεως ἦτο ἐκ τῶν ὑποψηφίων, ἀλλ' ὡς ἀντίπαλόν του κομματάρχην εἶχε τὸν Γέρακαν. Ὁ Ἄρης ἐπομένως ἔπρεπε νὰ συμβιβάσῃ τὰ πράγματα καὶ ἀνέλαβε τὴν εὐθύνην αὐτήν. Ὁ πατήρ του ὅμως τῷ ἀπήντησεν ἅπαξ νὰ μὴ ἀναμιγνύεται εἰς τὴν πολιτικήν, ἀλλὰ νὰ μελετᾷ τοὺς κανονισμούς του.

Μία ἑβδομὰς ὑπελείπετο εἰσέτι διὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Γέρακα ἦτο ἀναγεγραμμένον εἰς τὰ ἀντιπολιτευόμενα στελέχη. Ὁ Ἄρης τότε ἐξωρκίζετο καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς Ὑπολαΐδος καὶ παρ' ἐκείνης νὰ φθάσῃ, διότι τὸ πᾶν ἐχάνετο, ἂν ἐπέμενεν ὁ πατήρ του.

Ἡ θέσις τοῦ νέου ἦτο δυσχερεστάτη. Ἄδειαι δὲν ἐχορηγοῦντο κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας κατόπιν αὐστηρᾶς διαταγῆς τοῦ Ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον ἀπηγόρευσε πᾶσαν ἀνάμιξιν τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς φατριαστικὰς ἐκδηλώσεις.

Ἐν κυτίον σιγαρέτων κατηνάλωσεν ἄϋπνος, ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς πρωΐας, ἀφήσας τὴν περὶ αὐτοκτονίας ἐπιστολήν. Οὕτω προβαίνων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου του, ἐνεδύθη πολιτικὴν ἐνδυμασίαν καὶ διὰ τοῦ πρωϊνοῦ τραίνου τῆς Πελοποννήσου ἀνεχώρησε διὰ τὴν πατρίδα, ἔνθα μυστικῶς ἔφθασεν.

Μέχρι τῆς ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου ἐπάλαιε πρὸς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ πατρός του καὶ μόλις καθ' ἣν ὥραν παρέδιδεν ἡ ἡμέρα εἰς τὴν νύκτα τὰ σκῆπτρα κατὰ τὴν ἀκαθόριστον τῶν ἀντικειμένων ὄψιν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀμφιλύκης ἔλαβε τὸν λόγον του, ὅτι θὰ ἐτήρει οὐδετερότητα.

Τὸ πρᾶγμα ἀπὸ μὲν τὸν Γέρακα ἐτηλεγραφήθη ὡς εἶχεν εἰς τοὺς δήμους τῆς ἐπαρχίας, ἐν' ᾧ ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς Ἀγλαΐας παρεστάθη ἠλλοιωμένον καὶ ὁ Γέρακας ἰσχυρὸς πολιτικὸς παράγων ἐφέρετο ὡς ὑποστηρίζων ἐκθύμως ἐκεῖνον.

Κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους—ἴσως καὶ σήμερον—οἱ ψηφοφόροι ἦσαν τυφλὰ τῶν κομματαρχῶν ὄργανα. Οὕτω χωρὶς νὰ βασανίσουν τὴν συνείδησίν των ἐν' ᾧ ἐκοιμήθησαν μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι θὰ ἔδιδον λευκὸν εἰς τὸν Α καὶ μέλαν εἰς τὸν Β, τὴν πρωΐαν προσῆλθον πρὸ τῆς κάλπης ἵνα ἐξασκήσωσι τὸ ὑπέρτατον δικαίωμά των, ὅπερ ἐπετεύχθη κατόπιν τόσων ἀγώνων πρὸς τὴν τυραννίαν τῶν παρελθόντων τοῦ δεσποτισμοῦ αἰώνων, προσῆλθον πρὸ τῆς κάλπης καὶ ἐψήφισαν ἀντιστρόφως, διότι οὕτω ἔλεγον διέτασσον μᾶλλον τὰ τηλεγραφήματα τῆς νυκτός.

Εἶναι εὐνόητα τ' ἀποτελέσματα. Ὁ πατὴρ τῆς Ὑπολαΐδος ἐπέτυχε καὶ ἡ ἐπιτυχία του ἑωρτάσθη πανηγυρικῶς.

Ὁ Ἄρης τότε ἔσπευσεν εἰς τὴν θέσιν του. Τὴν ἑσπέραν τῆς δευτέρας ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας. Συνήντησεν ἀμέσως ἕνα φίλον του ἰατρόν, ὅστις μεθ' ὥρας τινας εἰδοποίει τὴν ἀστυνομίαν, ὅτι νοσηλεύει ἀπὸ πέντε ἡμερῶν ἕνα λοχίαν ἀποπειραθέντα αὐτοκτονίαν. Ἡ ἀστυνομία εἰδοποίησε τὴν πρωΐαν τὸ Φρουραρχεῖον. Οἱ δὲ δημόσιοι ἰατροὶ ἐβεβαίωσαν ὅτι οὐδὲ ἴχνος δηλητηριάσεως διέκρινον πλέον τοῦ ἀσθενοῦς ὄντος εἰς κατάστασιν ὑγιοῦς. Ἐν ταυτῷ οἱ φίλοι του προσήρχοντο ἀθρόοι καὶ τὸν κατησπάζοντο.

Μερικοὶ μόνον οἱ μᾶλλον ζωηροὶ κατέκρινον ὄχι τόσον τὸ διάβημά του —διότι οὐδεὶς ἐγνώριζε τὴν ἀλήθειαν—ἀλλὰ τὸν τρόπον τῆς ἀποπείρας. Προετίμων δηλαδὴ μίαν σφαῖραν δι' ἕνα ἄνδρα ἢ τὴν ἄχνην τοῦ ὑδραργύρου ὡς ἐπιστοποίει ὁ ἰατρός, διότι τοῦ χημικοῦ αὐτοῦ προϊόντος ἀνέλαβον τὴν ἀποκλειστικὴν ἐκμετάλλευσιν αἱ ἀποτυχοῦσαι εἰς τὸν ἔρωτα δεσποινίδες, χῆραι καὶ πολλαὶ ὕπανδροι.

***

Οἱ στρατιωτικοὶ κανονισμοὶ εἶναι ἄκαμπτοι καὶ ἡ νομοθεσία αὐστηρά.

Ὁ Ἄρης παρεπέμφθη εἰς τὸ Στρατοδικεῖον ἐπὶ λιποταξίᾳ. Διετάχθη ἡ προφυλάκησίς του καὶ τὸ δίμηνον περίπου χρονικόν της διάστημα ἀπέτισε εἰς τὸ πρῶτον Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον τῶν ἀσθενῶν. Νόσημα οὐδὲν ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἐθεωρήθη ἀσθενὴς ὡς διαθέτων ὑψηλὰ καὶ ἰσχυρὰ μέσα.

SISMANOGLIO MEGARO

Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἡ Βουλὴ κατηρτίσθη εἰς σῶμα καὶ ὁ πατὴρ τῆς Ἀγλαΐας μετ' ἐκείνης ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας. Καθ' ἡμέραν ἐπεσκέπτοντο τὸν Ἄρην καὶ ἡ διαδικασία ἀνεμένετο ἀγωνιωδῶς διότι ἐκ τῆς καταδίκης του ἐχάνετο ὁλόκληρον μέλλον.

Ἀλλ' ὁ χειμὼν ἦλθε πρόωρος τότε καὶ τὰ ὀνομαστὰ ἀρχαιόθεν βουνὰ τῆς Ἀττικῆς ἦσαν λευκά. Τὸ ψῦχος εἶχε κατέλθῃ τοῦ μηδενὸς καὶ οἱ ἀσυνήθιστοι Ἀθηναῖοι εἰς τοιαῦτα κατὰ Νοέμβριον ψύχη ἐρρίγουν. Ἄλλοι ἐπεδείκνυον βαρυτίμους σησίρας καὶ ἄλλοι ἔφερον ἡλικιωμένα ἐπανωφόρια. Μερικοὶ ἔχαιρον καὶ ἡτοίμαζον ἑσπερίδας καὶ ἄλλοι ὕβριζον τὸν βορρᾶν ὡς Ναπολιτάνοι.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων εἰς ἓν ἐκ τῶν μεγάρων τῆς Ὁδοῦ Ἀμαλίας ἐδίδετο ἑσπερὶς ἐν εὐρεῖ ἀριστοκρατικῷ κύκλῳ. Ἡ Ἀγλαΐα μετὰ τοῦ πατρός της ἦσαν ἐκ τῶν προσκεκλημένων. Πρώτην φορὰν ἐρχομένη εἰς τὰς Ἀθήνας ἔμεινεν ἐκστατικὴ πρὸ τῆς προελαυνούσης τῶν ὀφθαλμῶν της εὐμαρείας καὶ δὲν ἐφάνη ἀδιάφορος εἰς τὴν συμπάθειαν, ἣν τῇ ἐδείκνυεν ἀνθυποπλοίαρχός της νεαρώτατος καὶ ἐκ γνωστῆς πλουτοκρατικῆς οἰκογενείας. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος ἐχόρευσε δὶς μετ' αὐτῆς καὶ τόσον ἦτο σαγηνευμένος ὑπὸ τῆς καλλονῆς της, ὥστε καὶ ἐπισήμως μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐζήτησε τὴν χεῖρά της.

Αἱ ἐφημερίδες τὴν ἐπαύριον ἡμίσειαν στήλην ἀφιέρωσαν διὰ τὸν λιβανωτὸν τῆς ἑσπερίδος καὶ πᾶσαι ἀνέγραψαν μίαν νέαν καλλονὴν τῶν Ἀθηνῶν.

Ὅλα αὐτὰ καὶ αἱ προτάσεις τοῦ ἀνθυποπλοιάρχου ὑπῆρξαν ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου διὰ τὴν καρδίαν τῆς Ὑπολαΐδος. Ἐζύγισε μεταξὺ τοῦ Ἄρεως καὶ ἐκείνου καὶ εὗρε κομψότερον τὸν νεαρὸν ναυτικόν. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ πατρός της συγκατένευσε καὶ οὗτος δὲν ἀπήντησεν ἀρνητικῶς.

Οὕτω ὁ Ἄρης στερεῖται τῆς ἐπισκέψεώς των ἀπό τινος χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν αἰτίαν. Ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας εἶχε μάθει τὰ τῆς ἑσπερίδος καὶ ἐκολακεύθη διὰ τὰ ἐγκώμια τῆς Ὑπολαΐδος. Ἔγραψε μίαν, δύο, τρεῖς ἐπιστολὰς καὶ ἀπάντησιν δὲν ἔλαβεν. Τότε ἀπέστειλεν ἕνα τῶν φίλων του νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν μέλλοντα πενθερόν του καὶ πληροφορηθῇ τί συνέβαινε, διότι ἐφοβήθη ἀσθένειαν.

Ἀλλ' αἱ εἰδήσεις ἦσαν ἀνέλπιστοι. Εἶχον ἐξέλθῃ εἰς περίπατον μεθ' ἑνὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὴν βεβαίωσιν τῶν θυρωρῶν τοῦ ξενοδοχείου.

Ὁ Ἄρης ἤκουσε τοῦτο κατὰ τὸ φαινόμενον τοὐλάχιστον ἀτάραχος. Ἔκλεισεν ἀμέσως τὸ θέμα ἐκεῖνο καὶ ἔστρεψε τὴν συζήτησιν εἰς τὴν ὑπόθεσίν του, καθ' ὅσον ἡ δικάσιμος εἶχεν ὁρισθῇ.

Δὲν ὑπελείπετο ἡ μία ἡμέρα διὰ τὴν διαδικασίαν καὶ ὁ Ἄρης ἐλάμβανεν

ἐπιστολὴν τῆς ὁποίας ἐκ τοῦ φακέλλου ἦτο γνωστὸς ὁ γραφικὸς χαρακτήρ. Τὸν ἀπεσφράγισε καὶ εἶδε παρατεταγμένας σωρείας ἀνοησιῶν, δι' ὧν ἐδικαιολόγουν τὴν ἀπουσίαν των καὶ τὴν διάλυσιν παντὸς δεσμοῦ εἰς τὸ μέλλον. Τῷ ἔλεγον χωρὶς ἐρύθημα, ὅτι ἐξεφράσθη δῆθεν ἀπρεπῶς περὶ αὐτῶν εἰς τρίτον πρόσωπον καὶ τὰ τοιαῦτα τετριμμένα καὶ ἀηδῆ, ἅτινα ἁλυσοῦνται ὅταν ζητοῦνται ἀφορμαί. Καὶ διατὶ ἐζητοῦντο αὗται; Διότι ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ κατεδικάζετο ὁ Ἄρης καὶ νὰ ἐχάνετο τὸ μέλλον του, ἐν' ᾧ δι' αὐτοὺς ἦτο λαμπρὰ ἡ περίστασις νὰ συγγενεύσουν πρὸς ἕνα ἀριστοκράτην τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ Ἄρης ἀνέγνωσεν ἐκ νέου τὴν ἐπιστολὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀπέρριψε συσπῶν τὰς ὀφρῦς εἰς σημεῖον περιφρονήσεως.

***

Τὸ Πρωτοδικεῖον ἐξέδωκε τὴν ἐτυμηγορίαν του καὶ ὁ Ἄρης ἠθωώθη. Εἰσήχθη εἰς τὴν Σχολὴν ἀμέσως καὶ ἀργότερον ἔμαθε καὶ τὸ ναυάγιον τοῦ συνοικεσίου, ἀλλὰ δὲν ἐξήτασε τοὺς λόγους.

Παρῆλθον μῆνές τινες, ὅταν ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἐκεῖθεν, ἡ ὁποία δὲν ἦτο ὀλιγώτερον τῆς προηγουμένης ἀχαρακτήριστος. Ἀφ' οὗ ἀπέτυχον ἐκεῖ, ἐστράφησαν πάλιν πρὸς τὸν Ἄρην καὶ τῷ ἐζήτουν συγγνώμην. Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἀπήνιησεν. Τότε μάλιστα, ἐξωργίσθη διὰ τὴν χυδαίαν διαγωγήν των. Ἔλαβε καὶ νεωτέραν. Ἔπραξε πάλιν τὸ αὐτό.

Παρῆλθον καὶ τὰ τρία ἐν τῇ Σχολῇ ἔτη καὶ ἐξῆλθεν ἀνθυπολοχαγός. Τότε ἐπεσκέφθη καὶ τοὺς γονεῖς του εἰς τὴν πατρίδα. Αἱ ἐλπίδες ὅμως δὲν ἔπαυσαν καὶ ἡ Ὑπολαΐς ἔλαβεν ἐκ νέου τὸν χάρτην καὶ ἐζήτει συγγνώμην ἐκφράζουσα μετάνοιαν ἄπειρος καὶ ἀδαής, ὡς ἔλεγεν, αὕτη κόρη. Κατὰ τὴν γυναικείαν συνήθειαν μάλιστα κατέληγεν, ὅτι ἄνευ τῆς συγγνώμης του θὰ ἐτερμάτιζε τὸν βίον της.

Ὁ Ἄρης τότε ἀπήντησε: «Παλαιὰ φίλη. Ἠρώτησα φίλον μου ἰατρὸν καὶ μοὶ συνέστησεν ὡς τὸ δραστικώτερον δηλητήριον τὴν στριχνίνην. Παραποιήσεις δὲν ὑπάρχουν ὑπογρ. Ἄρης».

Ἡ συντομία αὐτὴ ἦτο ἀπελπιστικὴ καὶ ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τῆς Ὑπολαΐδος ἐνόμισεν ὅτι εἶχε τὸ δίκαιον καὶ ἐμηχανεύθη ἐκδίκησιν κατ' ἐκείνου. Ὑπέβαλε λοιπὸν μήνυσιν ἀποκαλύπτουσα, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς αὐτοκτονίας ἦτο εἰκονικὴ μεθ' ὅλων τῶν λεπτομερειῶν.

Ἀλλὰ τὸ Ὑπουργεῖον δὲν ἔδωκε σημασίαν, διότι ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ προδεδικασμένον καὶ ἡ μήνυσις ἔμεινεν ἄνευ ἀποτελέσματος.

Ὁ Ἄρης ὅμως κατεταράχθη. Ὄχι δι' ἄλλον, λόγον ἀλλὰ διότι ἀνεσκαλεύετο ἐπεισόδιον τοῦ βίου του, τὸ ὁποῖον ὑπεβίβαζε πρὸ τῆς κοινωνίας τὴν ὑπόληψιν ἑνὸς ἀνδρὸς σοβαροῦ, γενναίου καὶ μεμορφωμένου. Ἄλλως

SISMANOGLIO

τε καὶ πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἀναγνώστου εὑρίσκεται μειονεκτῶν ὁ Ἄρης Γέρακας. Καὶ τοῦτο εἶνε μία ἀνεπούλωτος πληγὴ δι' αὐτόν, ἣν μόνον ὁ χρόνος θὰ θεραπεύσῃ. Αὐτὸς ὁ ἴδιος θεωρεῖ τὸ γεγονὸς ἐκεῖνο ὡς μίαν ἀποφράδα σελίδα τοῦ παρελθόντος. Ἀλλ' εἶναι ἡ πρώτη περίπτωσις ἢ ἡ τελευταία, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος πεπαιδευμένος καὶ ἀπαίδευτος, σοβαρὸς καὶ εὔθυμος, γενναῖος ἢ δειλὸς ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ αἰωνίου τῆς νεότητος αἰσθήματος καὶ ἐξετέλεσε στοχασμοὺς εἴτε παιδαριώδεις εἴτε ἀφυεῖς ;

Πρώτην τότε φορὰν ἐσκέφθη νὰ τιμωρήσῃ τὸν μηνυτήν του, τὸν ἀσυνείδητον ὡς τὸν ἀπεκάλεσεν. Ὁ πατήρ του κατὰ τὰς ἑπομένας ἐκλογὰς τὸν ἐπολέμησε καὶ ἡ ἀποτυχία του ὑπῆρξε πανηγυρική. Ὁ πατὴρ τῆς Ἀγλαΐας ἐγένετο ἀντιδημοτικὸς καὶ τὰ χαμίνια, τὰ ὁποῖα πάντοτε εὕρισκον τροφὴν εἰς τὰ σκώμματα καὶ τοὺς συριγμούς, ἠσπάζοντο συχνάκις τὴν εὐνοουμένην των ταύτην παιδιὰν εἰς τὴν θέαν του. Ἡ ἀστυνομία ἂν καὶ ἐπισήμως κατεδίωκε τοὺς γιουχαϊστὰς γαβριάδες, βεβαιωμένως ὅμως προσεποιεῖτο, ὅτι δὲν ἤκουεν, ὅταν ἡ σκηνὴ συνέβαινεν εἰς πλάγιον δρόμον, τὸν ὁποῖον ἀπέκρυπτεν ἡ πρώτη γωνία.

Οὕτω τὸ πρᾶγμα κατήντα ἐξωφρενικὸν καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀποδημήσῃ χρόνον τινὰ τῆς πατρίδος του, ἵνα παρέλθῃ ἡ θύελλα. Ἀνῆλθεν ἐφ' ἑνὸς ἀτμοπλοίου ἐν Πάτραις καὶ διηυθύνθη εἰς Πειραιᾶ, ὁπόθεν θὰ ἐνεκαθίστατο προσωρινῶς εἰς Ἀθήνας. Ἀλλ' ἡ τύχη τὸν κατεδίωκεν ἐκδικητικῶς πλέον.

Τὸ ἀτμόπλοιον κατέπλευσε καὶ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, ἐν ᾧ οἱ λεμβοῦχοι ὡς ληστοπειραταὶ ἀνερριχῶντο ἀπὸ τὰς κλίμακας, τὰ πλάγια καὶ τὰς ἁρπάγας τὰς ὁποίας ἔρριπτον. Εἷς τούτων ἀνεγνώρισε τὸν κὺρ Μανωλάκη, ὡς ἐλέγετο ὁ πολιτικός, καὶ τῷ προσεφέρθη νὰ τὸν ἀποβιβάσῃ. Ἀλλὰ καὶ ὁ κὺρ Μανωλάκης εἶδε γνωστόν του ἐκλογέα καὶ ὡς συνειθίζουν οἱ πολιτικοὶ τὸν ἐχαιρέτησε φιλικώτατα. Μόνον ποῦ δὲν ἠσπάσθησαν ὁ Μανωλάκης μὲ τὸν Σωτηράκην.

Ὁ Σωτηράκης ὅμως ἀκολουθῶν τὸ πάνδημον ἀντιπολιτευτικὸν κατὰ τῶν παλαιῶν πολιτικῶν ῥεῦμα ἦτο ἀντιθέτων φρονημάτων καὶ ἡ προσφορὰ τῶν ὑπηρεσιῶν του ἐστερεῖτο τοῦ παλαιοῦ σεβασμοῦ.

Ἐν ᾧ ὁ κὺρ Μανωλάκης κατήρχετο τὴν κλίμακα, μὲ ὀφθαλμοὺς πεφοβισμένους ἀντελήφθη ὅτι ὁ λιμὴν ἦτο ἀνάστατος ἐκ τῆς θαλασσοταραχῆς. Ἐσκέφθη τότε νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ πλοῖον, μήπως ἐβελτιοῦτο ὁ καιρός· ὁ Σωτηράκης ὅμως τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν φόβος καὶ ἐκεῖνος τέλος ἐπείσθη.

Ἀλλὰ ἡ ἐποχὴ τῶν τιμῶν παρῆλθε καὶ ὁ λεμβοῦχος ἀφήσας τὸν ἐπιβάτην του εἰς τὴν λέμβον, ὁ ὁποία ἐχόρευεν ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἀνῆλθεν εἰς τὴν

κορυφὴν τῆς κλίμακος ἵνα πάρῃ «πρᾶμμα» καὶ ἐκεῖθεν ἀνεφώνει γοργῶς καὶ ἀφελῶς : Κύριοι, ἔχουμε βάρκα γιὰ ὄξω.

Ἄλλος γιὰ ὄξωωω. Ἄλλος γιὰ ὄξωω ! ».

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ λέμβος ἐκινδύνευε καὶ μόνον χεῖρες ναυτικοῦ ἠδύναντο νὰ ἐνισχύσουν τὴν ἀντίστασίν της εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς τρικυμίας. Ὁ κὺρ Μανωλάκης ἤρχησε νὰ ζητῇ βοήθειαν, ἀλλὰ ματαίως, διότι εἰς τὴν πρώτην ἀναφώνησίν του αὐτὸς εὑρέθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκείνη κατεβυθίζετο. Αἱ κραυγαί του πρὸς βοήθειαν ἠκούσθησαν ἀγωνιώδεις τότε καὶ ἐν ᾧ ὁ κὺρ Μανωλάκης ἐφώναζε : «ἐπνίγηκα, μωρὲ Σωτηράκη, ἐπνίγηκα μέσ' 'ς τὸ γιαλό ! » Ἐκεῖνος ἐπανελάμβανεν ὡς κωμικοτραγικὴν ἐπῳδόν : ἔφθασα, ἔφθασα, κὺρ Μανωλάκη, ἔφθασα! Ἄλλος γιὰ ὄξω, Κύριοι ! ἄλλος γιὰ ὄξω !

Ἀλλ' ὁ ἀθεόφοβος τί θὰ ἔκαμνε τοὺς ἐπιβάτας ἀφ' οὗ ἡ λέμβος του εἶχεν ἀνατραπῇ ; Ἂς μετριάσωμεν τὴν ἐνοχήν του λέγοντες, ὅτι δὲν ἀντελήφθη τῶν συμβαινόντων κάτω τοῦ πλοίου.

Τέλος ἄλλοι λεμβοῦχοι ἀνέσυραν τὸν κὺρ Μανωλάκην, ὁ ὁποῖος ἐξερχόμενος ἐσταυροκοπεῖτο μὲ τὰ ἀνάποδα τῆς τύχης του. Αἱ ἐφημερίδες αἱ φίλαι τῆς κυβερνήσεως τότε εὗρον ὑλικὸν καὶ ἔγραψαν ἐπάνω εἰς τὴν δυστυχίαν του σειρὰν εἰρωνικῶν σχολίων. Ἄλλαι τὸν ἀνεκήρυξαν ὡς τὸν ἁγιώτερον πολιτικὸν τοῦ μέλλοντος μετὰ τὸ βάπτισμά του ἐκεῖνο καὶ ἄλλοι συνέδεσαν τὴν κατάδυσιν μὲ τὴν ἐπιδημίαν τῶν αὐτοκτονιῶν, ἡ ὁποία ἐνέσκυψεν εἰς τὸ Ἄστυ.

Αὐτὸς συνελθὼν μετά τινας ἡμέρας, κατηράσθη ὅλην τὴν ἁμαρτωλὸν πολιτικὴν τῶν προηγουμένων χρόνων τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἰδιωτεύσῃ τοῦ λοιποῦ. Ἔμεινεν εἰσέτι εἷς ἐκκρεμὴς λογαριασμὸς μετὰ τοῦ Ἄρεως Γέρακα καὶ ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως καὶ ζητήσῃ συγγνώμην, ὥστε νὰ κλείσῃ καὶ ἡ χρέωσίς του ἐκείνη.

Ἀλλ' ὁ Ἄρης μετέβαλε σκέψιν καὶ παρητήθη πάσης κατ' ἐκείνου τιμωρίας θεωρῶν ἀναξιοπρεπὲς ν' ἀνακινήσῃ τὸ ζήτημα. Πρὸ μηνὸς μάλιστα εἶχεν ἀπέλθει εἰς Γαλλίαν ἐπ' ἐκπαιδευτικῇ ἀδείᾳ καὶ ἔκτοτε εἶναι προσκεκολλημένος εἰς ἓν Γαλλικὸν σύνταγμα τοῦ πεζικοῦ, τιμῶν καὶ ἐκεῖ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ τιμώμενος παρὰ πάντων.

Ὁ κὺρ Μανωλάκης ὅμως ἠγνόει τὴν ἀπουσίαν του καὶ διηυθύνθη εἰς τὰ παραπήγματα, ἵνα τὸν συναντήσῃ. Πλὴν καὶ ἐκεῖ τὸν ἀνέμενε νέα ἀπογοήτευσις, ὥστε ἂν εἶχέ ποτε τὴν ἐξουσίαν, θὰ διέλυεν ὁλόκληρον τὸν στρατὸν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ μῖσός του πρὸς τοὺς στρατιωτικούς.

Ἦτο ἡ ὥρα τῶν γυμνασίων καὶ ὁ σκοπὸς τῷ ἀπηγόρευσε τὴν εἴσοδον. Ἐκεῖνος ἠθέλησε ν' ἀνοίξῃ συζήτησιν ἂν ἐγίνετο ὀρθῶς ἡ ἀπαγόρευσις, ἐν ᾧ ὁ φρουρὸς ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐπανέλαβε τοὺς βηματισμούς του μετὰ σοβαρότητος λέοντος.

SISMANOGLIO MEGARO

Ὁ κὺρ Μανωλάκης ἐκινήθη τότε ἓν βῆμα πρὸς τὴν εἴσοδον δοκιμαστικῶς, ἀλλὰ τὰ μέλη του ἤρξαντο νὰ παγώνουν καὶ ἐστάθη καθ' ἣν στιγμὴν ὁ σκοπὸς προέτεινε τὴν λόγχην του καὶ ἀνεφώνει ἀποφασιστικῶς: Ἄλτ!

Ἔκτοτε παρῆλθον πολλοὶ μῆνες. Καὶ διὰ μὲν τὸν Ἄρην ἔχουσι λησμονηθῆ παντελῶς καὶ διὰ παντὸς τὰ ἀξιόλογα ταῦτα πρόσωπα, ἅτινα συνετέλεσαν εἰς τὴν πλοκήν μας ταύτην.

Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς ἐξαφανίζονται, καθ' ὅσον μόνον περὶ τῆς Ὑπολαΐδος ἐξηκριβώσαμεν, ὅτι ἀπελθοῦσα τῆς πατρίδος της εὑρίσκεται παρά τινι πλουσίᾳ θεία της, ἥτις τὸν χειμῶνα μὲν παραχειμάζει εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων, τὸ δὲ θέρος διέρχεται εἰς ὡραίαν παρὰ τὰ Τέμπη ἔπαυλίν της.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν πατέρα της οὐδεὶς πλέον τὸν ἐπανεῖδεν ἐκ τῶν γνωρίμων του οὔτε εἰς τὰς Ἀθήνας οὔτε ἀλλαχοῦ. Εἰκασίαι ἐγένοντο πολλαί, ἀλλὰ θετικὸν οὐδὲν ὑπῆρχεν, ὥστε ν' ἀναγραφῇ χωρὶς ν' ἀπέχῃ τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν εἰς τὸ παρὸν ἠκολουθήσαμεν.

Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

(Ἀπὸ τὸ προσεχῶς ἐκδοθησόμενον στρατιωτικὸν ἔργον τοῦ κ. Ν. Παπανικολάου ὑπὸ τὸν τίτλον «Στρατιωτικαὶ ἡμέραι».

ΔΙΔΕΙΝ-ΛΑΜΒΑΝΕΙΝ

Εἷς φιλάργυρος ἔπεσεν ἐξ ἀπροσεξίας εἰς ἓν φρέαρ. Διαβάτης διερχόμενος ἐκεῖθεν ἤκουσε τὰς φωνάς του καὶ σκύψας εἰς τὸ φρέαρ εἶδεν αὐτὸν πλέοντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος.

— Ὀγλίγωρα, τῷ λέγει, δόσε με τὸ χέρι σου, θὰ δυνηθῶ νὰ σὲ τραβήξω.

Εἰς τὴν λέξιν «δῶσε» ὁ φιλάργυρος δὲν θέλει νὰ ἐννοήσῃ καὶ δὲν κινεῖται προτιμῶν νὰ χαθῇ ἐκεῖ.

— Τότε, λάβε τὸ χέρι μου, . . . ἐπανέλαβεν ὁ διαβάτης.

Ὁ φιλάργυρος ἔσπευσε νὰ τὴν λάβῃ μετὰ προθυμίας καὶ ὁ καλὸς διαβάτης τὸν ἐξήγαγε ἐκ τοῦ φρέατος.

Εἷς φυλάργυρος λαμβάνει πάντοτε, ἀλλὰ δὲν δίδει ποτέ.

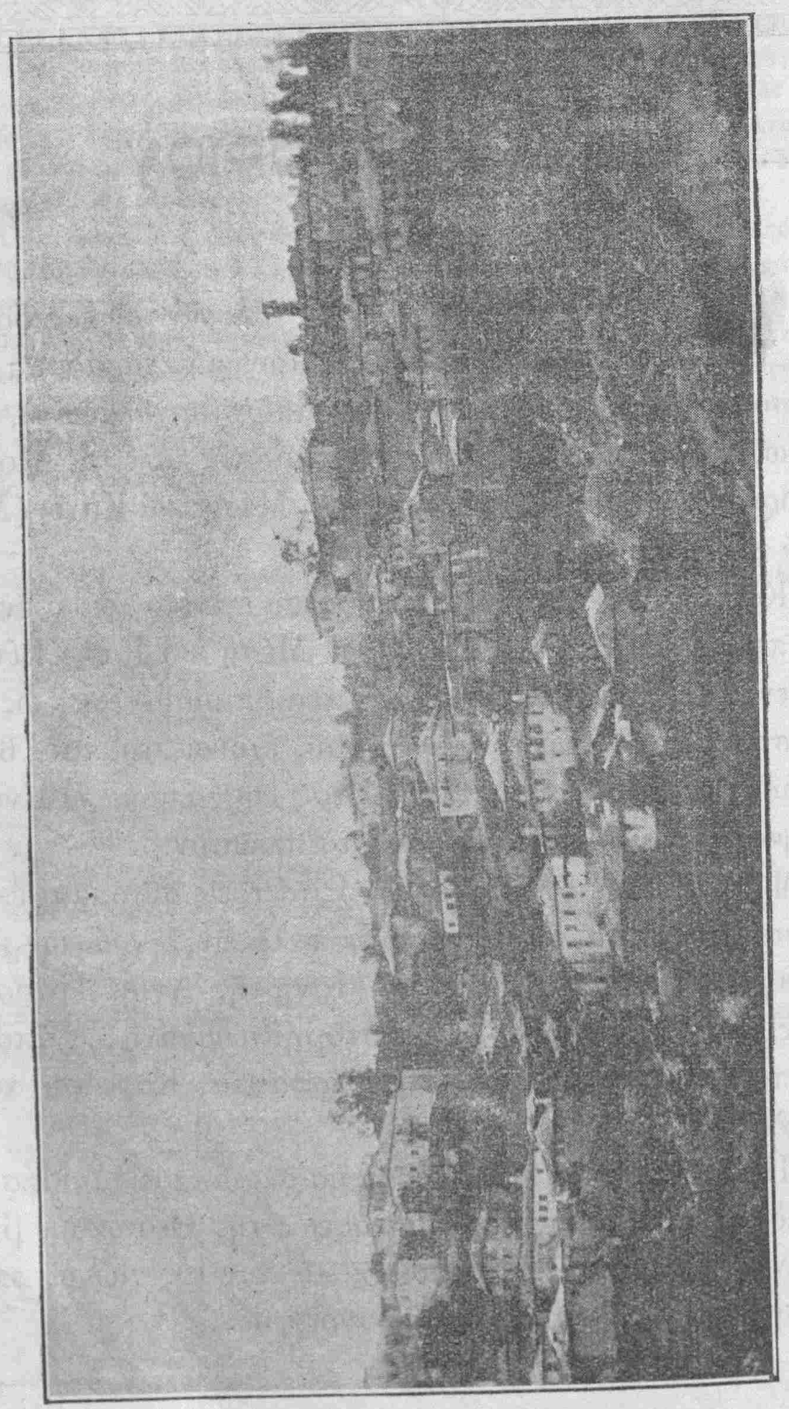
ΒΙΤΣΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Ἡ *Βίτσα* χωριζομένη τῶν ἀνατολικῶν τοῦ Ζαγορίου τῆς Ἠπείρου χωρίων διὰ τῆς περιωνύμου χαράδρας τοῦ Βίκου, ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν συνοικιῶν (μαχαλάδων), τῆς Ἄνω, ἥτις ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως αἰῶνος καλεῖται Μονοδένδρι, καὶ τῶν δύο συνερχομένων, Μέσης καὶ Κάτω (Μεσιοῦ καὶ Κάτω μαχαλᾶ).

Καὶ περὶ μὲν τοῦ Μονοδενδρίου ἐγένετο λόγος ἐν τῇ «Ἠπείρῳ» τοῦ Α΄ ἔτους. Ἡ δὲ Μέση καὶ Κάτω Βίτσα κείμεναι ἐπὶ γραφικωτάτης, καὶ περιόπτου θέσεως, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων τοῦ Ζαγορίου, ἔχουσι περὶ τοὺς 650 ἐν ὅλῳ κατοίκους, οἰκίας δὲ περὶ τὰς 160, ἁπάσας λιθίνας, κομψὰς δὲ καὶ διωρόφους κατὰ τὸ πλεῖστον.

Μέχρι τέλους τοῦ ΙΗ΄. αἰῶνος αἱ τρεῖς συνοικίαι ἐκαλοῦντο ***Βεζήτσα,*** ὡς φαίνεται ἐκ παλαιῶν ἐγγράφων καὶ ἐξ ἐπιγραφῆς σωζομένης ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἥτις «ἀνηγέρθη καὶ ἀνιστορήθη δαπάνῃ . . . ἁπάντων τῶν Βεζητσηνῶν, ἐπὶ τῆς δεσποτείας Καρόλου τοῦ Δουκὸς» τῷ 1411.

Ἡ Βίτσα ἔχει τέσσαρας ἐκκλησίας, ὧν τρεῖς ἡ Μέση, μίαν δὲ ἡ Κάτω, τὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, κτισθεῖσαν κατὰ τὸν ΙΔ΄ αἰῶνα, καὶ κοσμουμένην δι' ἀξιολόγων ἁγιογραφιῶν.

Ἄνω Βίτσα (Ζαγόριον)

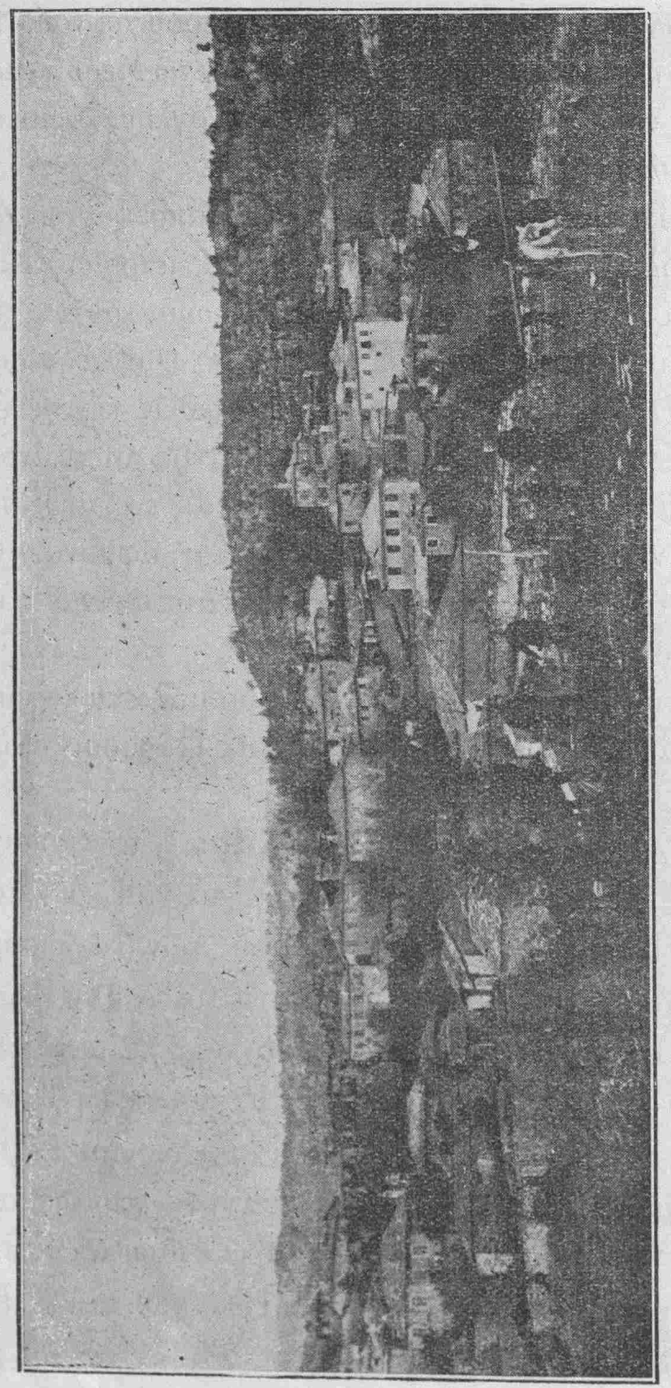
Σχολεῖα λειτουργοῦσιν ἀπὸ μικροῦ χρόνου, δημοτικόν, ἑλληνικόν καὶ παρθεναγωγεῖον ἐν τῷ Μεσαίῳ μαχαλᾷ, δαπάνῃ τοῦ κληροδοτήματος Παπάζογλου, δημοτικὸν δ' ἐν τῷ Κάτω, δαπάνῃ τῆς κοινότητος.

Ἡ Βίτσα εἶνε πατρὶς πολλῶν διαπρεψάντων ἀνδρῶν ἐν τῇ πολιτικῇ, τοῖς γράμμασι καὶ τῷ ἐμπορίῳ. Ἐξ αὐτῆς κατήγετο ἁρπαγεὶς κατὰ τὸ παιδομάζωμα καὶ εἶτα γενόμενος γενίτσαρος καὶ Βεζύρης, ὁ κατὰ τὸ 1600 ἀκμάσας ὀνομαστὸς Ἀσλὰν Πασᾶς, ὅστις ἐπισκεφθεὶς τὴν γενέτειραν καὶ καλέσας τὴν ζῶσαν ἔτι γραῖαν μητέρα του τῇ ἀνεκοίνωσεν ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἁρπαγείς ποτε υἱός της, μεθ' ὃ ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρά της καὶ ἐγχειρίσας αὐτῇ ἄφθονα χρήματα ἐζήτησε τὴν εὐχήν της, εἰπὼν ὅτι οὔτε αὐτὸς εἶναι πλέον δι' ἐκείνην οὔτε ἐκείνη δι' αὐτόν.

Πλούσιοι ἔμποροι κατὰ τοὺς δύο μάλιστα τελευταίους αἰῶνας ἀπεδήμουν ἐν Ρωσίᾳ, ἐν τοῖς Παραδουναβίοις, ἐν Κ)πόλει, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐν χειρογράφῳ Εὐαγγελίῳ Κάτω Βίτσης σημειοῦται ὅτι ἐδωρήθη τοῦτο τῷ 1660 ὑπὸ Γεωργίου Λέκκα, Μεγάλου Ποστελνίκου (= ὑπουργοῦ τῶν ταχυδρομείων) εἰς τὴν Μονὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς πατρίδος του Βεζήτσης.

Ἐν Βίτσῃ ἐγεννήθη ὁ ἐν Ὀδησσῷ κατὰ τὸ 1872 ἀποθανὼν Ἰωάννης Χριστοφύρου Βεϊτσινὸς (ἢ Τσογκόας) ὅστις, ἄγαμος ὤν, ἅπασαν τὴν ἐκ δύο περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων εἰς κινητὰ καὶ ἀκίνητα περιουσίαν του διέθεσεν ὑπὲρ ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν τῆς τε γενετείρας καὶ τῆς ὅλης Ἠπείρου, καὶ ὑπὲρ τοῦ

Κάτω Βίτσα (Ζαγόριον)

Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων τῶν Ἀθηνῶν. Δυστυχῶς ὅμως καταπολεμηθείσης τῆς διαθήκης τοῦ φιλογενεστάτου τούτου ἀνδρὸς κατεστράφη ἅπασα ἡ περιουσία του ἐν Ρωσίᾳ.

Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ ὀνομαστὸς ἐν Ἠπείρῳ πολιτικὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος κὺρ Ἀλέξης Παπάζογλους, οὗ τὴν ἐντολὴν ἐκπληροῦσα ἡ εὐγενὴς σύζυγος κατέλιπε μετὰ θάνατόν της, ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ συζύγου της καὶ αὐτῆς ἐκ 500,000 περίπου δραχμῶν ὑπὲρ εὐεργεσιῶν τοῦ Μεσαίου μαχαλᾶ Βίτσης καὶ τῶν Ἰωαννίνων.

Νέος δ᾽ εὐεργέτης, τῆς Κάτω Βίτσης ἀναδεικνύεται ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλότιμος καὶ φιλόπατρις ἐργοστασιάρχης κ. Φίλιππος Βριζόπουλος, ὅστις ἀπὸ ἐτῶν ἀποστέλλει εἰς τὴν γενέτειραν χρηματικὰ ποσὰ πρὸς ὑπανδρείαν ἀπόρων κορασίων καὶ ὑπὲρ ἄλλων γενικῶν τοῦ τόπου ἀναγκῶν.

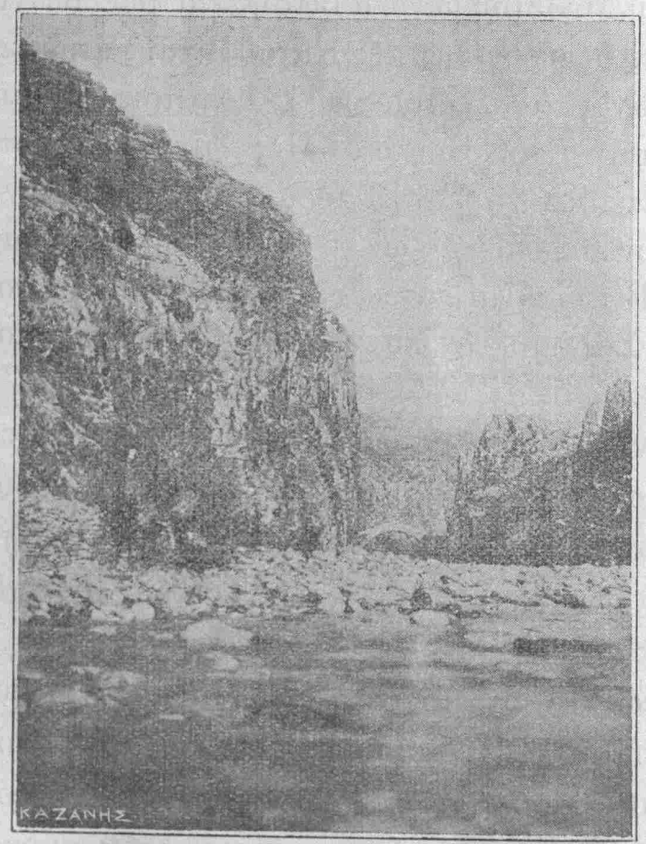
Ἡ Βίτσα εἶναι πατρὶς τῆς ἀρχαίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας Σάρρου, ἧς πολλὰ μέλη διέπρεψαν πολλαχῶς, οἷον Νικόλαος ὁ Σάρρος ἱδρυτὴς τοῦ κατὰ τὸν ΙΖ΄ καὶ ΙΗ΄ ἀκμάσαντος ἐν Βενετίᾳ ὁμωνύμου ἑλλ. τυπογραφείου ἐξ οὗ ἐξεδόθησαν πλεῖστα βιβλία. Δημήτριος Σάρρος διακριθεὶς κατὰ τὸ 1821 ἐν Κ)πόλει. Χρῆστος καὶ Κωνσταντῖνος Σάρρος ἀρχιγραμματεῖς τῶν βιλαετίων Ἰωαννίνων καὶ Λαρίσης ἀπὸ τοῦ 1830, ἐπί τινα δὲ χρόνον καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως ὁ Κωνσταντῖνος. Γεώργιος Κ. Σάρρος ἔγκριτος νομομαθής, Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, ἄρτι ἀποβιώσας. Στέφανος Σάρρος ἰατρὸς ἐπιφανέστατος ἐν Βουκουρεστίῳ ἀποθανών, ὡς καὶ ὁ πολύκλαυστος ἀσκληπιάδης Γεώρ-

SISMANOGLIO MEGARO

γιος Σάρρος. Γόνος τῆς ἐν λόγῳ οἰκογενείας εἶναι καὶ ὁ τέως γυμνασιάρχης, τανῦν δὲ καθηγητὴς τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, κ. Δ. Σάρρος.

Ἐν Βίτσῃ ἐγεννήθησαν καὶ οἱ γνωστότατοι λόγιοι, συγγραφεῖς καὶ καθηγηταὶ κ. κ. Γ. Χασιώτης, Μ. Παρανίκας, Γ. Ζηκίδης, ὁ ἀοίδιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Δ. Χασιώτης, ὁ κ. Π. Παπαρρούσης, καὶ ἄλλοι περὶ τοὺς δέκα ἰατροὶ ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εὐδοκίμως ἐργαζόμενοι.

ΠΑΡΑΒΙΚΙΟΣ

Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Βίκου (Ζαγόριον)

SISMANOGLIO MEGARO

Η ΝΤΡΟΠΙΑΣΜΕΝΗ

— Ἀπ' τὸν θεὸ νὰ τὸ βρῆτε, μωρὴ κόρμπε;! ἐφώναζε καὶ σταυροκοπήθηκε μόλις τὸ πόδι της ἔγγιξε τὸ κατώφλι τῆς ἐκκλησίας, ἐνῶ μὲ τὸ ζερβί της χέρι ἔβγαζε ἀπ' τὸν κόρφο της ἕνα μικρὸ μάτσο κεριὰ κόκκινα γιὰ νὰ τἀνάψῃ μπροστὰ σὲ κάθε ἅγιο.

— Τ' ἔχει πάλ' ἡ Κυρὰ Κόλαινα, ποὺ σκούζει, εἶπ' ἡ Μάρω γελῶντας. Φαίνεται ἔτι θάπιακε τὸ μουλάρι τοῦ Τζώτζη στ' ἀμπέλι της ἢ μήπως τὸ παληόπαιδο ἐκεῖνο τοῦ Νικόλα, ὁ Στέργιος, θὰ τῆς ἔκλεψε πάλι καμμιὰ κότα.

— Τ' ἔχεις, μωρὴ μαύρη, καὶ φωνάζεις ἔτσι τέτοια σημαδεμένη μέρα, γρηὰ γυναῖκα; τὴν ρώτηξε ἡ Τοῦλα.

— Οὔϊ! οὔϊ! Δὲν βλέπετε τί κατακλυσμὸς θεοῦ γένεται! καὶ μὲ μιὰ χειρονομία ἔδειξε τὸ παραθύρι.

Ἡ βροχὴ χτυποῦσε μὲ ὁρμὴ τὰ παραθύρια τῆς ἐκκλησίας καὶ σὲ κάθε κρύο φύσημα τοῦ ἀγέρα ἕνα ἀτέλειωτο γούρρρρρρ... ἀκούουνταν στὰ τζάμια, συνοδευόμενον ἀπὸ τὸ φοβερὸ κοντσέρτο τῶν χαραμάδων.

— Οἱ κόρμπες! οἱ κόρμπες!.. ποὺ πίνιξαν τὸν κόσμο... Τὰ πρόβατά μας, τὰ γίδια μας, πῶς θ' ἀπεράσσουν στὸ ρέμμα τὸ βράδυ!.. Κ' εἶχα καὶ τὴν Τσιβοῦλά μ' βαρούμενη... Οἱ κόρμπες!... οἱ κόρμπες... ποὺ δὲν κάθουνται νὰ καλογερέψουν, μόνε... Κάνε, Χριστέμ', τὸ θᾶμά Σου, σ' αὐτὲς τὶς μαῦρες, ποὺ παίρνουν τὸν κόσμο στὸ λαιμό τους...

Τὴν ὥρα, ποὺ ἡ κυρὰ Κόλαινα κατέβηκε νἀνάψῃ τὰ κεργιά της καὶ μ' εὐλάβεια προσκυνοῦσε τὰ εἰκονίσματα ὕστερ' ἀπὸ μπόλικους καὶ μεγάλους σταυρούς, οἱ γυναῖκες περίεργες ἤθελαν νὰ μαντεύσουν τί ἐννοοῦσε μὲ τὶς πικρὲς κατάρες της.

— Κάτι θὰ μυρίστηκε ἡ κυρὰ Κόλαινα, εἶπε ἡ Ζήτσα, παίζοντας τὸ δάχτυλό της γιὰ νὰ δείξῃ τὴν πεποίθησί της. — Αὐτὴ τὰ σκαλίζει καὶ τὰ ξετρυπώνει ὅλα τοῦ κόσμου τὰ μυστικά.

Τὴν περιεκύκλωσαν ὅλες ὅταν ἀνέβηκε χωρὶς νὰ προσέχουν καθόλου στὴν ἀκολουθία κι' ὅσες ἔρχονταν καινούριες σταματοῦσαν ἐκεῖ καί ξεχνοῦσαν καὶ παππᾶ καὶ Πιτάφιο. Ποῦ καὶ ποῦ καμμιὰ φορὰ σὰν ξερόβηχε ὁ γέρο-Γιάννος καὶ στραβοκύτταζε κατ' ἀπάνω σώπαιναν λιγάκι τὸ γυναικοπάζαρο ἢ καμμιὰ φορὰ κάμνανε κανένα σταυρὸ σᾶν ψάλλανε τὰ τροπάρια τοῦ «***Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ***».

Ἡ ἐκκλησία εἶνε τὸ μεσοχώρι τῶν γυναικῶν, τὸ καφενεῖό τους· ἐκεῖ λέγουν καὶ ἀνταλλάσσουν τὰς εἰδήσεις τῆς ἑβδομάδος—ἐκεῖ βλέπονται ὅλες μαζῆ.

— Ποιὰ λοιπὸν εἶνε, κυρὰ Κόλαινα, αὐτὴ ἡ βρῶμα; ποιὸ εἶνε τὸ δύστυχο χωριό, ποὺ πρωτάνοιξε τὰ μάτια της αὐτὴ ἡ θεοκαταραμένη; Μακρυὰ ἀπὸ μᾶς, Θεέ μου...

— Μῆνα ξέρω κι' ἐγώ, ἀδερφοῦλές μου! Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συχωρέσῃ, γιατί μιλῶ ἁμαρτίες τέτοια σημαδεμένῃ μέρα. Μὰ κάτι ἔκλεψε τὸ αὐτί μου χθὲς γιὰ τὴ Φρόσω τοῦ Τζούρα. Ἦταν τόσο καιρὸ ἄρρωστη, λέγανε, στὸ κρεββάτι κι' ἀπό δῶ καὶ δυὸ μῆνες δὲν σηκώνονταν καθόλου. Πρηστήκανε τὰ πόδια της, λέγανε· μὰ ξέρω κ' ἐγὼ τί πρήξιμο ἦτανε!... ἴσως ἴσως ἦτανε κ' ἡ κοιλιά της πρησμένη... Συχώρα με, Χριστέ μ' σαβανωμένε, γιατ' εἶμαι γρηὰ γυναῖκα μ' ἕνα πόδι στὸ μνῆμα καὶ μιλῶ ἁμαρτίες.—Γιαυτήνα λένε πῶς γελάστηκε μὲ τὸν Χοντροβαγγέλη...

— Μπᾶ. τὴν σκύλλα... μπᾶ τὴν βρώμα... μπὰ τὴν πρόστυχη φώναξαν ὅλες μὲ μιᾶς κ' ἡ νεώτερες κρύψανε τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια τους.

*
* *

Μακρυὰ σὲ μιὰ κώχη μὲ τὰ μοῦτρα κατεβασμένα καὶ σὰν νὰ γύρευε νὰ ξεφύγῃ ἀπ' τὰ μάτια τῶν ἀλλονῶν ἡ γέρο-Τσένω, ἡ θεία τῆς Φρόσως, ὄχι μόνον δὲν πλησίασε σ' αὐτὴ τὴ συζήτησι,

ἀλλὰ κι' ἅμα εἶδε φοὺς φοὺς φούς... φοὺς φοὺς φούς... νὰ κρυφομιλοῦνε οἱ χωριανές της ἔφυγε σιγὰ σιγὰ χωρὶς νὰ χαιρετήσῃ καμμιάνα καὶ τὸ νὰ φύγῃ ἀπ' τὴν ἐκκλησία πρὶν ἀπ' τὸν παππᾶ αὐτὴ ἡ γρηὰ τὸ θεωρήσανε ἐπιβαρυντικὸ διὰ τὴν κατηγορουμένη. Ἔπειτα τέτοια μέρα καὶ νὰ μὴ φανῇ κανεὶς ἄλλος ἀπὸ τοὺς δικούς της, οὔτε ὁ πατέρας, οὔτε ἡ μητέρα της, οὔτε ὁ ἀδελφός της!.. Κι' αὐτὸ μὲ τὸ δίκηο τους τὸ σχολιάσανε οἱ κακὲς οἱ γλῶσες κι' ἀπὸ τὴν μία στὴν ἄλλη τὄμαθε ὅλο τὸ χωριό, μικροὶ καὶ μεγάλοι.

Τὸ βράδυ σ' ὅλα τὰ σπίτια συζητοῦσαν αὐτὴ τὴ κακὴ εἴδησι, ἄλλοι τὸ μακρύ τους, ἄλλοι τὸ κοντό τους· μὰ ὅλοι ἦσαν σύμφωνοι στὸ συμπέρασμα, πῶς ἡ Φρόσω πρέπει νὰ λείψῃ ἀπ' τὸ χωριὸ γιὰ τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ χωριοῦ ὅλου. Οἱ γεροντότεροι θυμοῦνταν ὅτι καὶ σ' ἕνα ἄλλο χωριό, πολλὰ πολλὰ χρόνια πρίν, εἶχε συμβῇ τέτοιο πρᾶμα κι' ὁ ἐξάδερφος τὴν σκότωσε κι' ἔτσι ἔπλυνε τὴν ἀτιμία κ' ἡσύχασε τὸ χωριὸ κ' οἱ συγγενεὶς μὲ τὸ μέτωπο ψηλὰ βγαίνανε στὸ μεσοχώρι ἴσοι καὶ τιμημένοι σὰν ὅλοι.

Καϋμένη Γιαννοῦλα!... σκέπτονταν ὁ κόσμος. Μιὰ κόρη εἶχες ποὺ τὴν ζήλευεν ὁ κόσμος σὰν ἦτανε μικρὴ κι' ἀνύπανδρη κι' ὅλες εἶχανε νά ποῦνε γιὰ τὴ φρονιμάδα της κ' ἐσὺ καμάρωνες σὰν ἄκουες τὸν καλό της τὸ λόγο... Τί ἦταν αὐτὸ νὰ σοῦ ἐρθῇ καὶ τὶ πίκρα θὰ πιῇς τώρα... Δὲν ἄνοιγε καλύτερις ἡ γῆς νὰ τὴν καταπιῇ, πίκα νὰ τὴ βαρέσῃ...

*
* *

Περάσανε πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε κ' εἶχαν λησμονήσῃ στὸ χωριὸ τὴν Φρόσω. Στὸ σπίτι της ἦταν σὰν νὰ μὴ εἶχαν ποτὲ κόρη Φρόσω καὶ τὄνομά της ποτὲ παππᾶς δὲν τὸ μνημόνεψε μαζῆ μὲ τἄλλα τῆς οἰκογενείας. Γιὰ τὸν γέρο-πατέρα της δὲν ἔμεινε ἄλλο παιδὶ ἀπ' τὸν Θωμᾶ τους. Ἡ γρηὰ μητέρα της ὕστερ' ἀπ' αὐτὴν τὴ λύπη ἀρρώστησε καὶ πέθανε.

Μιὰ μέρα, ποὺ ἡ γέρο-Κόλαινα—ἦτανε πειὰ ὅλως διόλου γρηὰ—εἶχε πάῃ στὸ παζάρι, στὴν πολιτεία, τὴν πλησιάζει μιὰ μεσόκοπη γυναῖκα ἡλιοκαμένη, μελαχροινή, μ' ἔμορφα χαρακτη-

SISMANOGLIO MEGARO

ριστικά. Φαίνονταν σὰν γνωστὴ φυσιογνωμία, μὰ ποῦ νὰ τὴν θυμηθῇ! Τὸ συμπαθητικὸ κύτταγμα τῆς γέρο-Κόλαινας τῆς ἔδωκε θάρρος κι' ἄρχισε νὰ τὴ ρωτάῃ, ὕστερ' ἀπὸ μερικὰ ἀδιάφορα, πληροφορίες. Ἔτσι ἔμαθε ὅτι πολλοὶ εἶχαν πεθάνη, πολλὲς νιὲς καὶ νιοὶ παντρευθήκανε. Ἐρώτησε ὕστερα ἡ ξένη γυναῖκα καὶ γιὰ τὴν οἰκογένεια Τζούρα κ' ἡ γέρο-Κόλαινα δὲν ἔλειψε νὰ τῆς διηγηθῇ ὅλα, πῶς ὕστερ' ἀπ' τὴ συμφορά, ἡ Φρόσω χάθηκε ἀπὸ τὴ μέση, ἡ μητέρα της μετὰ λίγο καιρὸ πέθανε ἀπὸ τὴ λύπη της, πῶς παντρεύθηκε ὁ ἀδελφός της Θωμᾶς καὶ τόσα ἄλλα. Ἡ ξένη τἄκουε μὲ πολλὴ προσοχὴ καὶ κάπου-κάπου ἔβγαζε βαθειὰ ἀπ' τὴν καρδιά της ἕνα στεναγμὸ καὶ προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ κανένα δάκρυ, ποὺ τῆς ξέφευγε σὰ μαργαριτάρι κι' αὐλάκωνε τὸ μάγουλό της.

— Μὰ ποιὰ εἶσαι τοῦ λόγου σου, ρώτησε παραξενεμένη ἡ γέρο-Κόλαινα, ποὺ θέλεις νὰ μάθῃς ὅλα τὰ μαντάτα τοῦ χωριοῦ μας;

Ἡ ξένη κατέβασε τὸ πρόσωπο καὶ δὲ μίλησε. Ἐφαίνονταν πολὺ λυπημένη.

— Μὴν εἶσαι ἐσὺ ἡ Φρόσω, μωρὴ μαύρη; Οὔ, ἡ Φρόσω εἶναι!

— Ναί,... ἐγὼ εἶμαι... δυστυχία μου... καὶ πνίχτηκε στοὺς λυγμοὺς ἡ φωνή της. Εἶνε μαύρ' ἡ καρδιά μου... Ἄχ πῶς ἤθελα νὰ ἰδῶ μιὰ τὸ σπίτι μου κι' ἂς πεθάνω... Μά εἶνε ἀδύνατο. Κι' ἀνελύθη εἰς δάκρυα μὲ τὸ πρόσωπο στῆς δυό της παλάμες κρυμμένο.

Ἡ γέρο-Κόλαινα μ' ὅλη της τὴν αὐστηρότητα τὴν λυπήθηκε:

— Καὶ δὲν ἔρχεσαι! τῆς εἶπε... Τώρα τὸ ξέχασεν ὁ κόσμος.

— Εἶνε ἀδύνατο... Ὁ γέρο-πατέρας μου νομίζει ὅτι ἡ διαταγή του ἐκτελέσθηκε καὶ ὁ δυστυχισμένος ἀδερφός, ποὺ μ' ἔφερε νύχτα στῆν Βιῶσα θαρρῇ πῶς δὲν ζῶ πειά. Ὅταν φτάσαμε κατασκοτωμένοι στὸ ποτάμι, μ' ἔδωκε χωρὶς νὰ μὲ μιλήσῃ μιὰ σκουντιὰ κι' ἔφυγε μὲ τὸ πρόσωπο σκυφτὸ τρεχᾶτος χωρὶς νὰ γυρίσῃ καθόλου πίσω. Μ' ἀγαποῦσε πολὺ ὁ καλός μου ὁ ἀδελφούλης κ' ἐγὼ τὸν λάτρευα!.. Ἐπάλαιψα κάμποση ὥρα μὲ τὸ ρέμμα ἕως ὅτου

μ' ἔβγαλε στὴν ἄκρη μακρυὰ ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ μ' ἔρριξε... Μούσκεμμα ὅπως ἤμουνα καὶ παραλυμένη ἀπ' τὸ κρύο καὶ τὸ πάλαιμα μὲ τὸ νερό, ἄρχισα ν' ἀπομακρύνωμαι σιγὰ σιγὰ ἐνῷ ἐσυλλογίζουμουν τί θ' ἀπογείνω, ἂν ἔπρεπε νὰ περιφέρω τὸ ἄθλιό μου σῶμα στὴ γῆ ἢ ἂν ἦταν προτιμότερον νὰ ζητήσω στὸ νερὸ καὶ πάλι τὴν τελευταία μου ἡσυχία. Μ' αὐτὲς τὶς μαῦρες σκέψεις βγῆκα χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω στὸ ντερβένι. Λὲν εἶχα πρόσωπο νὰ ἰδῶ κόσμο καὶ ὅμως ἔπρεπε κάπου νὰ προσφύγω... Κουρασμένη ἔπεσα στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου. Ἐγλυκοχάραζε καὶ δὲν εἶχα δύναμι νὰ κουνηθῶ ἀπ' τὴ θέσι μου, ὅταν πέρασε ἕνας ἡλιοκαμένος ἄνθρωπος στὸ μουλάρι του καβάλλα. Ἐσταμάτησε σὰν μὲ εἶδε, μὲ λυπήθηκε καὶ μὲ πῆρε στὸ σπίτι του. Μὴ μ' ἐρωτᾷς πῶς πέρασα τόσα χρόνια χωρὶς κανένας νὰ πάρῃ μυρωδιὰ γιὰ τὴ ζωή μου. Ὁ καλὸς αὐτὸς χριστιανὸς μ' ἀγάπησε σὰν κόρη του, μὰ ἡ ζωή μου εἶνε σκυλλίσια μακρυὰ ἀπ' τὸ χωριό μου, μακρυὰ ἀπ' τοὺς συγγενεῖς μου... νὰ μὴ μπορῶ νὰ ἰδῶ τοὺς γονεῖς μου, νὰ μὴ μπορῶ νὰ βρεθῶ στὶς τελευταῖες στιγμὲς τῆς μάνας μου... νὰ μὴ μπορῶ νὰ χαίρωμαι ὅταν χαίρουνται στὸ σπίτι μου... νὰ μὴν ἔχω κἂν τὸ δικαίωμα νὰ μιλήσω ἕνα πατριώτη μου νὰ μάθω τί γίνονται...

Ἐσώπασε γιὰ ν' ἀναστενάξῃ καὶ νὰ σφουγγίσῃ τὰ πικρά της δάκρυα, ποὺ τὴν ἔπνιγαν.

— Εἶσαι ἡ πρώτη, ποὺ βλέπω ἀπὸ τότε, γέρο-Κόλαινα. Ἡ τύχη σ' ἔφερε μπροστά μου. Ἐδύστασα πολὺ πρὶν νὰ σοῦ μιλήσω, ἀλλὰ δὲν βαστοῦσα πειά!.. Πόσες φορὲς καταράστηκα τὴν ὥρα ποὺ βγῆκε μπρός μου ὁ καλὸς ἐκείνος ἄνθρωπος καὶ μ' ἔσωσε γιὰ νὰ ὑποφέρω κατάκαρδα χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ πῶ τὸ παράπονό μου!.. Πόσες φορὲς δὲν εἶπα χίλιες φορὲς καλύτερα νὰ εἶχα πνιγῇ καὶ δὲν ἐμίσησα ἐκεῖνον ποὺ μοῦσωσε τὴ ζωή!.. Ἄχ, ἂς μποροῦσα νὰ ἰδῶ μιὰ τὸ σπίτι μου!... Μὰ εἶνε ἀδύνατο... δὲν θέλω νὰ φαρμακώσω τὶς τελευταῖες μέρες τοῦ κακόμοιρου πατέρα μου... Καὶ ὅμως δὲν ἤμουνα καὶ τόσο φταίχτρα... Τί μπορεῖ μιὰ ἀδύνατη γυναῖκα, μονάχη, στὴ βία ἑνὸς ὡπλισμένου ἀνθρώπου...

SISMANOGLIO MEGARO

Ὦ, ἂς εἶχα πεθάνῃ!...

Δὲν μπόρεσε νὰ ἐξακολουθήσῃ. Τὴν προσπῆραν τὰ κλάματα κ' ἔφυγε...

*
* *

Μαζῆ μὲ τὴς ἄλλες εἴδησες ἀπ' τὸ παζάρι ἡ γέρο-Κόλαινα ἔφερε καὶ τὰ μαντᾶτα τῆς Φρόσως· μὰ δὲν πέρασαν ἀκόμα δέκα μέρες καὶ οἱ πιστικοὶ τῆς πολιτείας βρίσκανε στὴν ἄκρα τῆς Βιώσας, μέσα σὲ μερικὰ χαμηλὰ πλατάνια τὸ πτῶμα μιᾶς γυναίκας: ἦταν ἡ καϋμένη ἡ Φρόσω.

Β. Κ. Κωνος

Το Σεντονι

Ἔστριψ' ἡ κόρη λαμπερὸ μετάξι σὰν τὸν ἥλιο
Καὶ βιάστικε καὶ ἔφανε μεταξωτὸ σεντόνι,
Σεντόνι ποὖχε 'φάδι του ἐλπίδες χρυσωμένες
Καὶ ὄνειρα παρθενικὰ γιὰ δυνατὸ στημόνι.

Κ' ἦρθε καιρὸς ποῦ θἄβαζε τὰ στέφανα τοῦ γάμου
Καὶ ἔστρωσε 'ς τὸ νυφικὸ κρεββάτι τὸ σεντόνι·
Σεντόνι ὁλομέταξο καὶ ἀραχνοφαμένο
Ποῦ τῶχε μὲ γλυκόνειρα δουλέψ' ἡ κόρη μόνη...

Πέρασαν χρόνια... πέρασαν.. γρηούλα κουρασμένη
'Απὸ τὸ δρόμο τῆς ζωῆς κι' ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ χρόνια,
Στὸ νεκρικὸ κρεββάτι της ἀργοπεθαίν' ἡ μάνα
Καὶ δακρυσμένα γύρω της στέκουν παιδιὰ κι' ἀγγόνια.

Καὶ τὸ σεντόνι τὸ λευκό, τὸ ἀραχνοφαμένο,
Ποῦ εἶχε φάδι ὄνειρα κ' ἐλπίδες γιὰ στημόνι,
Ὅπου μὲ πόθους τὄστρωσε 'ς τὸ νυφικὸ κρεββάτι
Σκεπάζει τὴ νεκρὴ γρηὰ καὶ λάμπει καὶ θαμπόνει.

(Σάμος) ΕΛΕΝΗ Σ. ΣΒΟΡΩΝΟΥ

ΝΥΚΤΩΔΙΑ

Seul le silence est grand
Tout le reste est faiblesse.

A. de Vigny

Ἔσβυσ' ὁ ἥλιος πέρα 'στὸν ἄγνωστον ὁρίζοντα καὶ μαζὺ μ' αὐτὸν ἔσβυσε καὶ τοῦ τζίτζικα τὸ μονότονο τραγοῦδι. Μακρυὰ 'στὰ δασωμένα βουναλάκια ἡ σκιὰ ἐφαίνετο τώρα βαθυτέρα μέσα 'στὸ πορτοκαλλὶ χρῶμα ποῦ χρύσωνε τὴν ἀτμοσφαῖρα καὶ γυάλιζε τὰ στιλπνὰ φύλλα τῆς μανόλιας καὶ τὰ πετραδάκια τοῦ κήπου. Καὶ ἀπὸ τὸ παράθυρο τὸ ἀνοικτὸ ἡ ἑσπερινὴ αὔρα ἔφερε μαζὺ μὲ τὰ ἀρώματα τῆς κοιλάδος τὰ τελευταῖα τερετίσματα τῶν πουλιῶν.

Παρῆλθεν ἓν τέταρτον αἰῶνος ἀφ' ὅτου εἶχα ἐγκαταλείψει τὸν ὡραῖον ἐκεῖνο τόπο, τὸν πύργο ὅπου εἶχα γεννηθῇ καὶ ὅπου ἔζησαν τόσαι γενεαὶ προγόνων. Καὶ σήμερον μετὰ εἰκοσιπέντε ἔτη, πρώτη φορὰ ἐπερνοῦσα τὴν παλαιὰ πέτρινη στοὰ καὶ ἐπανέβλεπα τὸν κῆπον ὅπου ἔπαιζα μικρός. Γιατὶ τὸ πάρκο ποῦ τὸ ἐνόμιζα ἀπέραντο μοῦ ἐφάνη σήμερον σχεδὸν γελοῖον;... Μέσα σὲ χλοερὸν ἀνθῶνα μιὰ ποικιλία ἀπὸ σπαθόχορτα ἐτραβοῦσε τὸ βλέμμα μὲ τοὺς ζωηροὺς χρωματισμούς της· παρέκει ἡ ὑψηλὲς ἀγριοκαστανιὲς ἔσειαν τῆς γηραιὲς κορυφές των στὸ βραδυνὸ ἀεράκι μὲ μιὰ περήφανη μελαγχολία, κι' ἐμπρὸς στὴν πλατειὰ μαρμαρένια σκάλα τῆς εἰσόδου ἕνα φαντασμένο παγῶνι ἄνοιγε καμαρωτὸ τὴν οὐρά του... Παντοῦ σιγή, παντοῦ ἐρημία· κλειστὰ τοῦ πύργου τὰ παράθυρα· κι' ἐγὼ ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν τόση ἡσυχία, περνοῦσα

SISMANOGLIO MEGARO

ἀκροποδητὶ μέσα ᾽στοὺς δρομίσκους τοῦ κήπου σὰν νὰ ἐφοβούμουν μὴ μὲ τὸ τρίξιμο τῶν χαλικιῶν ξυπνήσῃ ὀπίσω μου κανένα φάντασμα.

Μετ᾽ ὀλίγον ὅμως εἶδα κάποιον νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος μου. Ἄγνωστος εἰς ἐμέ ὑπηρέτης—οἱ παλαιοὶ εἶχον ἀποθάνει—ἤρχετο νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του. Τύπος αὐτὸς συγχρόνου ὑπαλλήλου, ξυρισμένος σὰν ἄγγλος, πανοῦργος ἅμα καὶ ὑποκριτὴς καὶ ἐνοχλητικῶς φιλόφρων μοῦ ἀπήρεσεν ἐκ πρώτης ὄψεως καί, ἐπειδὴ ἤθελα νὰ ἦμαι μόνος, τὸν ἀπεμάκρυνα.

Εὐθὺς ἀπὸ τὴν θύρα τῆς εἰσόδου με περιέβαλεν ἕνα γνωστὸ ἀπομεμακρυσμένο ἄρωμα· καὶ μέσα ᾽στὴ ζάλη τῆς συγκινήσεως τὰ περασμένα ὅλα ἀνέζησαν ἔξαφνα καὶ διῆλθαν πρὸ τῶν ματιῶν μου. Κάθε παλαιὰ κατοικία ἔχει ὁμοίως τὸ ἰδιαίτερό της ἄρωμα· ἀλλ᾽ εἶνε ἄραγε ἄρωμα μόνον ἐκείνη ἡ τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων ἀνεπαίσθητη ἐξάτμισις ποῦ ἐπιζεῖ καὶ μετὰ τὴν καταστροφήν των, καὶ μένει καὶ ἐπιμένει, καὶ σύρεται λεπτὴ καὶ μαραμμένη, εἰς τῆς γωνίες τῶν δωματίων, εἰς τῆς δίπλες τῶν ὑφασμάτων, σὰν σκόνη ὀνείρου....

Τὸ χέρι μου ἔτρεμεν ὅταν ἄνοιξα τὸ ἰδιαίτερό μου δωμάτιον. Καμμία ἀλλαγή! Νὰ τὰ σχολικά μου βιβλία, ἡ ἐπιστολὲς τῶν συνταξιωτῶν μου, τὰ παληά μου τετράδια, τὸ χαρτοφυλάκιο μὲ τὰ ἐπιτηδευμένα ἰχνογραφήματα, τὸ δρύϊνο τραπεζάκι ὅπου μετέφραζα τὸ: «De riris illustribus». Νὰ καὶ στὸν τοῖχο ὅλαις ἡ ἀγαθὲς φυσιογνωμίες τῶν προγόνων ποῦ μὲ προσμειδιοῦν ἀκόμη μέσα ἀπὸ τὰ ξεχρυσωμένα πλαίσιά των. Εἶνε πάντοτε δεκαὲξ χρόνων ἡ καμαρούλα μου! Μόνον ὁ καθρέπτης ἐκεῖ ὀπίσω μου ἔχει τοῦ νεροῦ τὸ φρικιαστικὸ βάθος· ἀλλὰ δὲν θὰ στρέψω πρὸς τὸν καθρέπτη, δὲν θὰ στρέψω ὀπίσω. Γιατὶ νὰ στρέφωμε ὀπίσω, ἀφοῦ οὔτ᾽ ὁ Θεὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ μεταβάλῃ τὸ παρελθόν.

᾽Απὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρό μου βλέπω κάτω ἐκεῖ στὴν κοιλάδα τὰ σκορπισμένα φῶτα ν᾽ ἀνάπτουν ἕνα ἕνα καὶ μὲ κυριεύει ἔξαφνα τὸ ζωηρὸ συναίσθημα τῆς ἀπομονώσεως ὅλων αὐτῶν τῶν ὄντων,

τὰ ὁποῖα τὸ κάθε τι ἀπομακρύνει, τὸ κάθε τι χωρίζει, τὸ κάθε τι παρασύρει μακρὰν ἀφ᾽ ὅ,τι θὰ ἠμποροῦσαν ν᾽ ἀγαπήσουν...

Ἡ σελήνη ἔχυνε τὸ ἀργυρό της φῶς στὴν ἄμμο τοῦ κήπου καὶ στὴς κορυφὲς τῶν καστανεῶν. Πῶς ἤθελα νὰ ἦτο πάντα νύχτα σεληνοφωτισμένη. Δὲν ἀγαπῶ τὸν ἥλιο· μοῦ κάνει κακὸ ἡ ἔκπαγλη ἀδιαφορία μὲ τὴν ὁποία φωτίζει τόσα ἀνοσιουργήματα. Προτιμῶ τὴν σελήνη· μοῦ φαίνεται πῶς τὸ μειδίαμά της εἶνε θλιμμένο, γιατὶ εἶνε πλησιέστερα στὴ γῆ μας· ἡ περιοδικές της ἐλλείψεις συμφωνοῦν περισσότερο μὲ τὴ φτωχή μου τὴν καρδιά. Γιαυτὸ ὅσες φορὲς προβάλλει τὸ χλωμὸ ἀρρωστημένο πρόσωπό της ᾽στὸν ὁρίζοντα τῆς ψιθυρίζω πάντοτε «Καλησπέρα φίλη». Κάτι δὲν ἔτριξε; ᾽Ανατριχιάζω. Αἱ ἀναμνήσεις μου ἀλληλοσπρώχνονται, στροβιλίζουν. Ἂς ἠμποροῦσα νὰ διαφύγω τὸ μαρτύριο τῆς σκέψεως μου· Ἡ θύρα ἔτριξε ἡ μισοανοικτή· κάποιος ἐμβῆκε: — «Σὺ εἶσαι, Γιάννη;» ἠρώτησα μὲ φωνὴ μισοσβυσμένη... Καμμιὰ ἀπάντησις... Προσέχω... τίποτε... ᾽Αλλ᾽ ἐκεῖ στὸ σκότος ἐκαθήμην σκοτεινά—χαμηλὰ στὸ πάτωμα, δύο μικρὰ στρογγυλὰ πράσινα φῶτα λαμπυρίζουν, πλησιάζουν καὶ μιὰ μαύρη σφαῖρα πηδᾷ εἰς τὸ κρεββάτι μου...

— «Γάτος θὰ ἦτανε, σκέφθηκα, κάπως καθησυχασμένος· κανένας γάτος ποῦ διάλεξε τὸ παιδικό μου δωμάτιο γιὰ κρεββατοκάμαρα. ᾽Ακίνητα φωσφορίζοντα, τὰ σμαραγδένια του μάτια μὲ κυττάζουν μὲ κάποια ἐνοχλητικὴ ἐπιμονὴ σὰν νὰ μοῦ λένε· «Ποιὸς νἆναι αὐτὸς ὁ ἀδιάκριτος καὶ τὶ ζητεῖ στὸ σπῆτι μου;»

Μοῦ ἐφάνη μολαταῦτα ὅτι δὲν εἶμαι πλέον τόσο μόνος. Περίεργος ὁμολογουμένως σύντροφος αὐτός... Καὶ χωρὶς νὰ ἐννοήσω ὅτι ὁμιλῶ φωνακτὰ προσέθεσα: «᾽Ἴσως ἂν ἐγνωρίζαμε καλλίτερα τὰ ζῶα δὲν θὰ εἴχαμεν ἀνάγκη τῆς συντροφιᾶς τῶν ἀνθρώπων.»

— «Σιωπή!» μοῦ ἀπαντᾷ ἔξαφνα μιὰ βραχνὴ φωνή.

Σᾶς ὁμολογῶ ὅτι εἰς τὴν πνευματικὴ καὶ νευρικὴ κατάστασι ποῦ ἤμουν ἐκεῖνο τὸ βράδυ, καὶ φάντασμα ἂν παρουσιάζετο προθύμως θὰ τοῦ προσέφερα ἕνα σιγαρέτο· γιαὐτὸ δὲν ἀπόρησα πολύ,

SISMANOGLIO
MEGARO

ὅταν ἄκουσα τὸν γᾶτο νὰ ὁμιλῇ, ἀλλὰ εἶπα: Ἀφοῦ αὐτὸς ὁ γάτος ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ λόγου ἂς προσπαθήσωμε νὰ τοῦ πάρωμε λόγια. Ὁμολογουμένως ἡ «interview» δὲν εἶνε συνήθης καὶ θὰ γίνῃ ἕνα νοστιμώτατο ἄρθρο γιὰ κανένα ἀπὸ τὰ καλά μας περιοδικά. Ἡ δυσκολία εἶνε πῶς ν' ἀρχίσωμε. Ὁ περίεργος αὐτὸς ἀριστοκράτης, τὸν ὁποῖον ὁ Baudelaire ἐξύμνησεν εἰς τοὺς ἀθανάτους στίχους του, εἶνε ἐκ φύσεως πολὺ εὐερέθιστος. Πρέπει νὰ τὸν πιάσωμε μὲ τέχνη... μὲ τέχνη κι' ἐπιφύλαξι... Μπᾶ! στὴν τύχη· ἂς δοκιμάσωμε ..

— Εὐγενέστατε Γάτε, ἀφοῦ ἡ τύχη τἄφερε νὰ περάσωμε ἐδῶ μαζὺ τὴν νύχτα καὶ βέβαια, εἰς τὸ μέλλον νὰ σχετισθοῦμε περισσότερο, θέλετε ὡς νὰ σᾶς ἔλθῃ ὁ ὕπνος ν' ἀνταλλάξωμε δυὸ ἰδέες; Ἐσεῖς πολὺ ἐφιλοσοφήσατε· ἐγὼ ἐταξείδευσα πολύ· ἔτσι μὲ τὰ λόγια θὰ μᾶς φανοῦν πιὸ σύντομες ἡ ὧρες. Ἔχω λόγους νὰ ἦμαι λυπημένος, καὶ ἡ συντροφιὰ ἑνὸς φιλοσόφου ὅπως εἶσθε ἡ εὐγενία σας... τέλειος τύπος ἐπικουρείου... (ἄρχισα νὰ τὰ χάνω...) θὰ ἦναι βέβαια τὸ καλλίτερο ἀντίδοτο γιὰ τὴν θλῖψι μου.

— Οὔφ!

«Ἂν ἡ συντροφιά σας εἶνε δυσάρεστη γιὰ τὸν ἑαυτό σας, ἐλπίζω πῶς θὰ ἔχετε τὴ λεπτότητα νὰ μὴ τὴν ἐπιβάλετε σὲ μέ. Καληνύχτα σας, Κύριε!

Τόσην εἰρωνεία ἔβαλε σ' αὐτὸ τὸ «Καληνύχτα, Κύριε» ὥστε μοῦ ἔκοψε κάθε οἶστρον. Ἔκλεισε ἔπειτα τὸ ἕνα μάτι καὶ μὲ τὸ ἄλλο ἀνοικτὸ ὁλοστρόγγυλο μὲ παρατηροῦσε, σὰν μέσα ἀπὸ μονόκλ, μὲ αὐθάδεια καὶ μὲ σαρκασμὸ συγχρόνως. Σὲ λίγο, χωρὶς νὰ ἐντραπῇ καθόλου μοῦ γύρισε τὴ ράχη, ἔχωσε τὴ μύτη του στὸ ἁπαλὸ τρίχωμά του καὶ ἀποκοιμήθηκε.

Ἔμεινα σὰν ἠλίθιος. Εἰς τὴν φαρέτρα μου οὔτ' ἕνα δὲν εὕρισκα βέλος διὰ ν' ἀνταπαντήσω εἰς τὸν οἰηματίαν αὐτὸν παληόγατο ποῦ καλοστρώθηκε στὸ κρεββάτι μου. Χαρὰ στὴν οἴησι! Αὐθάδη! Ἄ! ἔτσι ὑποδέχεσαι τὰς φιλοφρονήσεις μου! Σοῦ λέγω λοιπὸν κι' ἐγώ, πῶς μ' αὐτὴ τὴ ζέστη δὲν ἔχω καθόλου ἀνάγκη

νὰ μοῦ ζεσταίνῃς τὸ κρεββάτι μου! Ἐμπρὸς ξεκουμπίσου, καὶ γρήγωρα...

Μὲ τὴν παρατήρησι μου αὐτή, ἡ ἀφεντιά του ἔπαυσε νὰ ροχαλίζῃ, τεντώθηκε, ἔξυσε τὸ αὐτί του καὶ ἀφοῦ μὲ κύτταξε καταπρόσωπο, μοῦ λέγει:

— Εἴξευρα πῶς εἶσθε ἀνόητος, Κύριε, ἀλλ' ὄχι καὶ κακοαναθρεμμένος. Ἐπιτρέψατέ μου λοιπὸν νὰ σᾶς μάθω, ἀφοῦ ὡς φαίνεται δὲν τὸ γνωρίζετε, ὅτι ἔχω ἐδῶ κεκτημένα δικαιώματα· εἶμαι ἐδῶ στὸ σπῆτι μου, Κύριε, μ' ἐννοεῖτε; Στὸ σπῆτι μου!

— Τ' ὄνομα σας, παρακαλῶ;

— Ἐφέστιος Θεός, πρύθυμος δοῦλός σας, ἂς εἶσθε καὶ χωριάτης. Ὡμιλοῦσε μὲ μιὰ κρυφὴ λύσσα, τονίζων τὰς λέξεις ἀλλ' ἀδιάφορον, εὑρέθη ἀφορμὴ διὰ συνομιλία.

— Καὶ ποιὸς σᾶς ἐδίδαξε νὰ ὁμιλῆτε, τοῦ εἶπα. Μήπως εἶσθε ὅπως ἰσχυρίζεται ὁ Xavier Aubryet, ὁ Κάϊν, ὁ Richelieu, ἢ ὁ Lacenaire, ἢ μήπως εἶσθε κανεὶς μέγας φιλόσοφος; Νὰ μὴ εἶσθε ὁ Κάντ;...

— Ἐγὼ φιλόσοφος! Εἶνε θλιβερὴ ἡ ἀστειότης σας. Δόξα τῷ Θεῷ, δὲν ἔχω τὴν ἀκατανόμαστη ἀξίωσι ὅ,τι γνωρίζω. Εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν δὲν πρέπει νὰ ζητῇ κανεὶς τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ αἰσθάνεται.

— Ναί, βέβαια, νὰ αἰσθάνεται καὶ νὰ... ἀγαπᾷ!

Ἄκουσα τότε ἕνα μισοπνιγμένο ὑπόκωφο γέλιο· τὸ ζῶον ἔσφιγγε τὰ δόντια καὶ γελοῦσε σὰν νὰ ἐσύριζε.

— Τέλος πάντων, σοῦ διέφυγε ἡ μεγάλη λέξις ὕστερα ἀπ' αὐτὴν δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο. Ἀγαπῶ! τὸ ρῆμα τ' ἀτελεύτητο, ποῦ ἀκτινοβολεῖ εἰς ὅλες τῆς γλώσσες, δὲν εἶν' ἔτσι; Ἄχ ἄφησέ με νὰ ξεκαρδιστῶ. Δὲν μ' ἀρέσει νὰ ἐκδηλώσω τὰ αἰσθήματά μου, ὅσον εὐχάριστο καὶ ἂν εἶνε, ἀλλ' αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ πρᾶγμα εἶνε φοβερὰ ἀστεῖον.

Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξηκολούθησε σ' ἕνα τόνο ξηρό.

— Μόνο ἐκεῖνος ποῦ ἀρκεῖται μὲ τὸν ἑαυτό του εἶνε ἄξιος νὰ

SISMANOGLIO MEGARO

λέγεται γάτος. Βέβαια ἐσὺ ποῦ εἶσαι ἐμποτισμένος μὲ παληὲς ἀνοησίες δὲν εἶσαι σὲ θέσι νὰ τὸ ἐννοήσῃς αὐτό. Ἡ ἀκατάσχετος ἀνάγκη ποῦ αἰσθάνεσαι νὰ ὁμιλῇς διαρκῶς, νὰ θέλῃς καὶ καλὰ καὶ σώνει νὰ μεταδίδῃς τὸ κενὸν τῆς ψυχῆς σου σὲ ὅποιον τύχει, ἀποδεικνύει μὲ τὸ παραπάνω τὴν πλῆξι ποῦ σὲ κατατρώγει. Ὅ,τι ἀποκαλεῖς Ἀγάπη δὲν εἶνε παρὰ ὁ φόβος τοῦ ἑαυτοῦ σου συνωδευόμενος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ πόθους ποταπούς. Μάλιστα ἡ ὕπαρξίς σου βάσιν ἔχει τὴν πλῆξι· ἡ ἰδική μου τὸ ὄνειρον. Ἡ σιγὴ ἡ ὁποία σὲ τρομάζει, μὲ καταθέλγει καὶ ἔχω τόσην ἀγάπη γιὰ τὸν ὕπνο, ὥστε οὔτε ὁ θάνατος δὲν μὲ φοβίζει πλέον.

— Στὸ διάβολο ἡ φιλοσοφία σου.

— Μὴν ἐκφράζεσαι τόσον ἀπρεπῶς!

Ἡ γῆ ἀνέδιδε τὸ ἰδιαίτερον ἄρωμα τοῦ ὑγροῦ χώματος καὶ τῶν ξηρῶν φύλλων. Ἡ ἀγριοκαστανιὲς ποῦ ἔσειε τὸ νυχτερινὸ ἀεράκι ἐψιθύριζαν μελῳδικὰ καὶ νόμιζες πῶς ἄκουες νὰ κελαρίζῃ τὸ ρυάκι. Μέσα στὸ βαθὺ σκοτάδι, μόνο δύο φωτεινὰ σημεῖα ἐφωσφόριζαν ἐμεγάλωναν, σὰν δύο τρομακτικοὶ δίσκοι.

— Τέλος πάντων, εἶπα διὰ νὰ πῶ κάτι: Εἶσθε τοὐλάχιστον εὐτυχής; Αὐτὸ μόνον ἐνδιαφέρει.

— Ἂν εἶμαι εὐτυχὴς ἢ ὄχι, ἂν εἶμαι τοῦτο ἢ τὸ ἄλλο, ἂν χαίρω ἢ ἂν ὑποφέρω, ἐὰν ὑποκρίνωμαι ἢ ἂν εἶμαι εἰλικρινής, ἂν ζῶ ἢ ἂν δὲν ζῶ, κατὰ τὶ τοῦτο θὰ ἐπηρεάσῃ τὸν ἥλιο, τὰ κοκκινογούλια ἢ ἐσέ; Ἔπεσεν ἕνα ἄχυρο κι' ἔσπασε τὴν δεύτερη κλείδωσι τοῦ τρίτου ποδαριοῦ ἑνὸς μύρμηκος· ἢ ἐκύλυσεν ἕνας βράχος καὶ κατέστρεψεν ἕνα χωριό. Δὲν πιστεύω πῶς κανένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ δυστυχήματα θὰ κάμῃ νὰ δακρύσουν τὰ χρυσᾶ τῶν ἄστρων μάτια. Μοῦ ζητεῖς τὴ φιλία μου. Καλά! εἶμαι ὁ καλλίτερός σου φίλος... ἂν καὶ ἡ λέξις αὐτὴ ἀποδεικνύεται πιὸ κούφια ἀπὸ ἕνα κούφιο καρύδι. Μιά ἡμέρα θὰ πεθάνω, δὲν εἶν' ἔτσι; Ἔ, λοιπὸν εἶνε ἀπολύτως βέβαιον, ὅτι ὅσο καὶ ἂν εἶσαι συγκεκινημένος, δὲν θὰ στερηθῇς τὸ φαγί σου μήτε γιὰ δυὸ ἡμέρες, καὶ ὅτι ἡ «ἀνεπανόρθωτος αὐτὴ συμφορά» δὲν θὰ σ' ἐμποδίσῃ νὰ καπνίσῃς ἡσύχως τὸ

σιγαρέτο σου. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς φίλους σου, ποιὰ ἀπὸ τὰς ἐρωμένας σου θὰ θυμᾶται τὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετό σου ὕστερα ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια, καὶ ποιὸς θὰ σ' ἐγνώριζεν ἂν σὲ συναντοῦσε στὸ δρόμο μὲ τρύπιον ἀγκῶνα; Ἀφοῦ τὸ πᾶν εἶνε λήθη καὶ ἄρνησις, ἔσο σιωπηλὸς ὅπως ἐγώ. Κρύπτε τοὺς ἔρωτάς σου, δηλαδὴ τὰς ἀδυναμίας σου. Κρύψου ἐπίσης διὰ νὰ ἀποθάνῃς, ὅπως κρύπτομαι ἐγὼ διὰ νὰ μὴ δώσω ἀσκόπως εἰς τοὺς ἄλλους τὴν εἰκόνα μιᾶς ἀσχημίας. Πρὸ πάντων ὅμως νὰ περιβάλλεσαι μὲ σιωπή. Περιορίζου ὅσον ἠμπορεῖς εἰς τὸν ἐνδόμυχο βίο σου, διότι ὅπως λέγει κάποιος ποιητής σας «οἰκοῦμεν ἐν ἑαυτοῖς.»

Ἐπεχείρησα ν' ἀπαντήσω, ἀλλὰ παρευθὺς μιὰ φωνὴ δυσαρεστημένη μοῦ ἐφώναξε: «Σιωπή!»

Οἱ φωτοβόλοι δίσκοι ἔσβυσαν· εἰς τὸ δωμάτιό μου ἁπλώθηκε βαθὺ σκοτάδι, καὶ δὲν ἄκουσα πιὰ παρὰ τὸ ρυθμικὸ ροχάλισμα τοῦ κοιμησμένου γάτου.

Μίμησις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.) ΑΝΤΙΓΟΝΗ Α. ΖΩΗΡΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἀλῆ
ὡς τὰ στερνὰ τὰ χρόνια
κάτω τῆς λίμνης τὰ νερὰ
μυρολογοῦν αἰώνια·
μαρτυρικὰ ὀνόματα,
παληὲς ζωὲς πνιγμένες,
ποῦ σὰν τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ
εἶναι ψηλὰ γραμμένες.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

SISMANOGLIO MIGRARO

Ἰωάννινα. Ἀπὸ τὴν Σοφίαν Η.

ΑΓΑΠΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ

Μελαγχολική, μὲ τὴν ἀπογοήτευσιν ζωγραφισμένην εἰς τὰ διαυγῆ νεανικὰ χαρακτηριστικά της, ἐξηπλώθη ἐπάνω στὸ καναπεδάκι τοῦ γραφείου της καὶ προσπαθεῖ νὰ συγκεντρώσῃ μιὰ στιγμὴ τὰς σκέψεις της.

Τὰ γαλανά της μάτια μὲ τὰ πρόσφατα ἴχνη τῶν δακρύων τῆς ἀϋπνίας εἶνε μὲ θλῖψιν στηλωμένα εἰς τὸ πάτωμα, ἐνῷ στὰ χείλη της διανοίγεται βαθειὰ ἡ πτυχὴ τῆς ἀπογοητεύσεως.

Ἐμπρός της μένει ἀνοικτὸ ἀκόμη τὸ βιβλίον, εἰς τὰς σελίδας τοῦ ὁποίου μάτην ἀνεζήτησε τὴν ἀνακούφισιν. Τὴν πνίγει ἡ πικρία, ποὺ διεχύθη ἀπ᾽ τὸν ψυχικὸν εἰς τὸν σωματικὸν ὀργανισμόν της καὶ τὴν ἀπεμάρανε.

Ἐπάλαισε χρόνια καὶ χρόνια ὑπερήφανη, δραστηρία, αἰσιόδοξη, μὲ τὰ ἐμπόδια, ποὺ ἔφραζαν τὸν δρόμον τῆς ἀγάπης της. Παρεξηγήθηκε τόσες φορές. Εἶδε τριγύρω της νὰ ἐξυφαίνεται τὸ δίκτυ τῆς συκοφαντίας ἀπροσδόκητα· μὰ ἐχαμογελοῦσε πάντα μ᾽ ἀγαθότητα. Δὲν εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ τὴν καταλαμβάνουν ὅλοι. Καθένας εἶνε ἐντελῶς ἐλεύθερος νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους ὅπως τοῦ ἀρέσει, ὅπως κι᾽ ἐκείνη ἤτο ἐλευθέρα νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐνεργῇ σύμφωνα μὲ τὴν κρίσιν καὶ τὴν θέλησίν της. Ὁ κόσμος βλέπει κι᾽ ἐξηγεῖ καὶ τὴν πιὸ ἱερὴ μυσταγωγίαν κατὰ τὴν στενὴν ἀντίληψίν του, καὶ ὁ ἀληθὴς λευίτης ἀποφεύγει εἰς τὰ πονηρὰ τοῦ κόσμου μάτια νὰ ἐκθέτῃ τῆς θρησκείας του τὰ ἱερά. Γι᾽ αὐτὸ κι᾽ ἐκείνη φρόντιζε μ᾽ εὐλάβεια νὰ ἀποκρύβῃ τὴν ξεχωριστὴν θρησκείαν της.

Ἀγαποῦσε τὸν Ἄγγελον· τὸν ἐλάτρευε. Ἀλλ᾽ εἶχεν ἀντιληφθῇ ἕνα κρυφό του πόθον: μέσα στὰ μάτια του συχνὰ ἐδιάβαζε τὴν

μυστικὴ εὐχή του νὰ τὴν ἔβλεπε πιὸ τελειοποιημένη στὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη.

Σπανία ὠμορφιὰ δὲν εἶχε, ἀλλ' οὔτε προῖκα, οὔτε ἄλλο χάρισμα δελεαστικό, γιὰ νὰ τὸν προσελκύσῃ, νὰ τὸν δέσῃ στὴν ἀγάπην της παντοτεινά. Εἶχε καρδιὰ μόνον μεγάλη, καλωσύνη εὐγενικιά, δύναμη γιὰ τὴν ἐργασία, καὶ πνεῦμα ἴσως πολὺ μέτριο, αὐλακωμένον ὅμως ἀπὸ τὴν μελέτην καὶ μιὰ κλίση δυνατὴ στὴν γλυπτική. Ἐσυλλογίσθηκε πολλὲς φορές. Εἶδε τὴν θέσιν της μὲ προσοχὴν καὶ τὴν εὑρῆκεν ἀναξίαν τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φιλοτιμίας της, καὶ ἀπεφάσισε νὰ λύσῃ τὰ δεσμά, ποὺ ἔφραζαν τὸν μεγάλο δρόμο· νὰ ἐπαναστατήσῃ κατὰ τῆς μικροζωῆς· ν' ἀναδειχθῇ μὲ τὴν ἐργασίαν της κι' ἔτσι μονάχα νὰ ἐπιβληθῇ στὸν ἔρωτά του. Καὶ ἡ δειλὴ κόρη, ποὺ δὲν εἶχε τολμήσῃ νὰ ζητήσῃ ἕως τότε ἕνα βλέμμα συμπαθείας, νὰ ξαναγυρίσῃ μιὰν ἡμέραν μ' ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς ἀγάπης του, μὲ δικαιώματα ἀναμφισβήτητα.

Ἔφυγεν ἓν ἀπόγευμα ἀπὸ τὸν τόπον της μὲ δάκρυα καὶ γέλοια εἰς τὰ χείλη· κι' ἐπανέκαμψε μιὰ χαραυγὴ μὲ τὶς γλυκερὲς ἐλπίδες . . .

Τὸν ἀγαποῦσε πάντοτε μ' ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ὥμορφης ψυχῆς της. Γι' αὐτὴν θέλγητρον ἄλλο ἡ ζωὴ δὲν εἶχε παρ' ὅταν τὴν ἀντίκρυζε μέσ' ἀπ' τὰ καστανὰ μεγάλα μάτια του, τὰ φωτεινά, τὰ πανέμορφα.

Τὸν ἀγαποῦσε μὲ τῆς πρώτης νειότης τὴν ἀγνὴν ἐμπιστοσύνην.

Ἕνα μεγάλο μέτωπο ὠχρό, μὲ δυὸ χονδρὲς ρυτίδες πρόωρες στὸ μέσον, στεφανωμένον ἀπὸ δύο καστανοὺς βοστρύχους, ποὺ συγκρατοῦσαν ὅλην τὴν σφριγηλότητα τῆς νειότης· δυὸ χείλη ποὺ ἀπεταμίευαν γι' αὐτὴν κάθε ὀνειρευμένην περιπάθειαν, κάθε μειδίαμα ἀγάπης, κάθε τραγούδι πόθου, ἕτοιμα ν' ἀνοιγοῦν μιὰ μέρα γιὰ νὰ τῆς χαρίσουν τοῦ ἀγνώστου τὸν παράδεισον, δυὸ χείλη ποὺ ἐνῷ ἐφαίνοντο ὅτι ἀναζητοῦσαν τὰ δικάτης, ἐπιμόνως τὰ ἀπέφευγον μὲ σεβασμόν, δυὸ χείλη ἐλαφρῶς πορφύρινα, ὑπεδέχθησαν τὴν ἐπιστροφήν της μειδιῶντα.

Τὰ μάτια ἐκεῖνα ποὺ ξαναύρισκε ἐμπρός της μὲ τὴν λάμψιν τῆς ἀγάπης, τὰ χείλη ἐκεῖνα πῶμεναν τώρα κλειστὰ πλησίον της, συνεκέντρωσαν τὰς σκέψεις της. Τὸ τραχὺ ἀνδρικὸ περικάρπιο τοῦ χαρακτῆρός του, ποὺ ἀντικατέστησε τώρα τὴν ἀφέλεια τῆς νειότης, τὴν εὐχαριστοῦσε περισσότερον. Ἐκείνη ἔννοιωθε μὲ συγκίνησιν ὅτι κάτω ἀπὸ τ' ἀγκαθωτὸ ἐκεῖνο περικάλυμμα, ποὺ ἔδειχνε τώρα ὁ Ἄγγελος πρὸς ὅλους, ἔσφυζεν ὁ γλυκύτερος, ὁ εὐχυμότερος καρπός, ποὺ ἠμποροῦσε νὰ ὀνειρευθῇ: μιὰ καρδιὰ ἀληθεινὰ ἀγγελική, ἀφωσιωμένη εἰς τὰ εὐγενέστερα ἰδανικά. Τῶννοιωθε· μὰ τίποτε δὲν τὴν ἔπειθε γι' αὐτὸ τελείως.

Τὸ βλέμμα του τὴν περιέβαλε μὲ τόσην περιπάθεια, ποὺ ἀνατριχοῦσε ἀπὸ συγκίνησιν ἐκείνη καὶ δὲν δίσταζε τότε νὰ στηριχθῇ στὴν εἰλικρίνειάν του μὲ ἐμπιστοσύνην. Κἄποτε ὅμως κἄποια λόγια διφορούμενα, εἰρωνικὰ διὰ τὴν κοινωνίαν — ἀπελπιστικὰ γι' αὐτὴν ἡ ἐλπιδοφόρα ἐναλλὰξ—ἔπνιγαν τὸ στῆθός της, ἀπειλοῦσαν ν' ἀποστραγγαλίσουν τὰ γλυκά της ὄνειρα, τὴν ἐβασάνιζαν ἀφόρητα.

Κἄποτε τὴν βεβαίωνε μὲ τὴν πιὸ πιστευτὴ εἰλικρίνεια, σοβαρὰ πῶς τόσο κακὸ ἔννοιωθε μὲς τὴν ψυχήν του ἀπὸ τὴν ἀγάπην της, ποὺ ἂν μποροῦσε, θἄθελε νὰ τὴν ξερριζώσουν.

Ἄλλοτε πάλιν τὴν ἔκαμνε τὸ μεγάλο αὐτὸ παιδὶ νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἦτο ἐντελῶς ἀναίσθητος, ἀνισόρροπος, ἀνίκανος νὰ ὑποβαστάξῃ μιὰ ἀγάπη ἀληθινή, μεγάλη ὡς τὴν ἰδικήν της. Ἄλλοτε τὴν βασάνιζε μὲ τὴν ἀπαισιοδοξίαν του δίχως οἶκτον, μὲ τὴν πρόθεσιν μόνον νὰ ματώσῃ τὴν καρδιά της. Καὶ τὴν ἐβεβαίωνεν ἀκόμη μὲ τὴν περιπαθεστέραν του στοργήν, μὲ δάκρυα στὰ μάτια πῶς ἂν τὴν ἔπαιρνε γυναῖκα, θὰ τὴν ἔκαμνε τελείως δυστυχῆ! Ποιὸ νὰ ἐπίστευε ἀπ' ὅλα;

Κι' ἐκείνη, μὲ τῆς πρώτης μας ἀγάπης τὸν δειλὸ κι' ἀθῶο φόβο, παρεσύρετο καὶ πίστευε τὰ λόγια του, κἄποτε τρόμαζε ἀπ' τὰ συμπεράσματά του, ἀπελπίζετο. Κἄποτε ἡ ἀγάπη του, ἡ ἀληθινὴ γι' αὐτὴν στοργή του ἐξεχείλιζε στὸ εἶνε του, τὸν πρόδιδε· κι'

SISMANOGLIO
MEGARO

αὐτὸ ἀνέτρεπε κάθε στιγμιαῖο δυσταγμό της, τὴν παρηγοροῦσε.

Τὸν ἄφινε νὰ μιλῇ σὰν ἕνα μεγαλείτερον ἀγαπημένον ἀδελφὸν καὶ τὸν ἐπίστευε σὰν ἱερέα! Τόσην ἐπιρροὴν μεγάλην ἐξασκοῦσε στὴν ψυχήν της ἡ ἀγάπη του.

Κι' ἐκεῖνος ἔννοιωθε αὐτὴν τὴν δύναμίν του κι' ἐπέμενε νὰ τὴν βασανίζῃ ἀγριώτερα. Ἕνας καινούργιος ἄνθρωπος ξυπνοῦσε μέσα του· αὐτὸς δὲν εἶχε σχέσιν μὲ τὸν ἀγαπητὸ ἐκεῖνο νέο, ποὺ ἀφῆκε πρὶν ξενητευθῇ. Μιὰ ἐγωϊστικὴ ἀμείλικτη χαιρεκακία ἔλαμπε κάποτε στὰ μάτια του κι' ἡ φυσιογνωμία του μετεμορφώνετο· καὶ ἔβλεπε τότε γυμνὴν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνδρός, ποὺ πρόωρα πελάγωσε ἀπ' τὰ ἁγνὰ ἰδανικά του κι' ἔμαθε τὸν κόσμο καὶ πρὸ πάντων τὴν γυναῖκα τέλεια. Τώρα πιὰ δὲν τὸν ἐνδιέφερε αὐτή. Τί τοῦ ἀπέμενε τάχα νὰ μάθῃ; Τὴν ψυχολογία της, ὅπως θὰ ἔκαμνε κάθε βαθύς, μελετημένος παρατηρητής;

Μὰ τὰ κοινὰ ἰδανικὰ τοῦ εἶχαν χαμηλώσει τόσο τὸ ἐπίπεδο τοῦ ἠθικοῦ ἀτόμου του, ἡ γνωριμία του μὲ λογῆς λογῆς γύναια τοῦ εἶχε διαφθείρει τόσο τὴν καρδιά, ποὺ ἦτο πιὰ ἀνίκανος νὰ ξαναύρῃ τὴν ἁγνή του σκέψη, τὸ ἁγνὸ συναίσθημά του καὶ ν' ἀφήσῃ νὰ παρασυρθῇ ἀπ' τὴν πρωτόγονη ἀγάπη της.

Κι' αὐτὸ ἤρχιζε νὰ τὸ ἐννοῇ σιγὰ σιγὰ ἐκείνη.

Εἶχε στιγμὲς κάποτε ποὺ συνεκινεῖτο· μὰ δὲν ἦτο ἡ ψυχή του ποὺ μιλοῦσε τὶς στιγμὲς ἐκεῖνες· καὶ ὅ,τι νόμιζεν ἐκείνη στοργῆς ἀληθινῆς ξεχείλισμα δὲν ἦτο παρὰ δάκρυα ματωμένα ποὺ ἀνέβαιναν στὰ μάτια του, ὅταν κοντά της συνῃσθάνετο τί ἔχασε σ' αὐτὰ τὰ δύο χρόνια τῆς ξενητειᾶς της.

Ἴσως ἀκόμη νὰ μὴν εἶχε γίνῃ ἡ καταστροφὴ τελεία. Ἴσως νὰ ἐσώζετο κάποιος θεὸς θαυματουργὸς στὰ στήθη του, ποὺ μὲ τὸ ξύπνημά του θὰ ζωντάνευε τὸν πεθαμμένον ἄνθρωπον. Μὰ δὲν εἶχε τὴν εἰλικρίνεια οὔτε τὴν ἱκανότητα νὰ ὁμιλήσῃ μὲ τὸν ἑαυτόν του κι' ὕστερα καὶ πρὸς ἐκείνην.

Κι' ἀντὶ νὰ τῆς πῇς καθαρὰ καὶ χωρὶς ὑπεκφυγή: «Φλώρα, δὲν σ' ἀγαπῶ πιά! δὲν μπορῶ νὰ σ' ἀγαπήσω, γιατί διεφθάρηκα»,

τῆς εἶπε ἕνα βράδυ, ὅταν ἀγωνίζετο ἐκείνη νὰ τὸν πείσῃ γιὰ τὴν ἄδολη ἀγάπη της, ποὺ ἐγιγάντωσαν τὰ βάσανα τῶν δύο χρόνων:

— Τίποτε! Χάνεσαι σὲ λόγια. Τὴν καρδιά σου πρὸ πολλοῦ τὴν ἔχω χάσει.

— Σ' ἀγαποῦσα πάντα· σ' ἀγαπῶ αἰώνια! Οὔτε στιγμὴ δὲν σ' ἀπεμάκρυνα ἀπὸ τὴν σκέψιν μου. Τὰ μάτια σου ἄλλως τε μοῦ τὸ μαρτυροῦν, πὼς ὅσα λὲς δὲν τὰ πιστεύεις οὔτε σὺ ὁ ἴδιος. Τὸ ξεύρεις...

—Ὄχι! Ἦλθε στιγμή, ποὺ ἔχασα τὴν καρδιά σου. Τὸ γνωρίζω. Τὴν εἶχες δώσει σ' ἄλλον καὶ μὲ κορόϊδεψες.

—Ἄγγελε!

— Τί γυρεύεις τώρα ἀπὸ μέ; Ἀγάπη; Σοῦ τὴν δίνω. Μὰ μονάχ' αὐτήν...

Ὅ,τι δὲν εἶχε ἔδιδε!

Καὶ συνεπλήρωνε:

— Τὸ ξέρω ὅτι εἶσαι ἀξία της γιὰ τὴν πνευματική σου ὑπόσταση, γιὰ τὴν ἐργασία ποὺ ἔκαμες σ' αὐτὰ τὰ δύο χρόνια καὶ ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ σοῦ τὴν ἀρνηθῇ καὶ γιὰ τὴν παιδικὴ ἀγνότητα, ποὺ διέσωσες· ὄχι ὅμως ἀγάπη γιὰ ἀγάπη, γιατὶ σὺ δὲν μ' ἀγαποῦσες καὶ δὲν μ' ἀγαπᾷς. Προσποιεῖσαι τώρα· τὸ νομίζεις ὅτι μ' ἀγαπᾷς ἀκόμη καὶ αὐτογελιέσαι· γι' αὐτὸ δὲν πρέπει πιὰ νὰ ἐλπίζῃς τίποτε ἀπὸ τὴν δυστυχία μου...

—Ἄγγελε!...

— Τίποτε! Ὅ,τι κι' ἂν πῇς θὰ πάῃ ἄδικα. Μὲ συνέτριψες! Μ'ἐκομμάτιασες τὴν καρδιὰ μιὰ μέρα. Σήμερα ζητεῖς ζωὴ ἀπ'ἕνα θυμά σου, ποὺ δολοφόνησες ἄκαρδα. Ἔφυγες καὶ μ' ἄφῆκες γιὰ νὰ βρῇς ἴσως τὸν πλουσιώτερον. Ἤμουν πτωχὸς κι' ἤθελες πλούτη. Ἤμουν ἄσημος καὶ ζητοῦσες δόξα...

— Ναί, δόξα! ὄχι ὅμως πλούτη. Δόξα, μὰ ὄχι γιὰ τὸν ἑαυτόν μου· ἀλλὰ γιὰ σέ, γιὰ νὰ σοῦ τὴν προσφέρω ὡς μοναδικὴ προῖκα ἀγάπης!...

— Τίποτε! Θέλησες νὰ μὲ περιφρονήσῃς, νὰ μ' ἐξευτελίσῃς,

SISMANOGLIO MEGARO

νὰ δημιουργήσῃς μιὰ ἀπόσταση ἀναμεταξύ μας καὶ νὰ μὲ ἀπομακρύνῃς. Σύντριψες μόνη σου τὴν καρδιά μου· μὰ διέσωσα καὶ πάλιν ἀπ' αὐτὴν γιὰ σὲ ἕνα μεγάλο θαυμασμό. Αὐτὸς θὰ ἦνε τὸ θυμίαμα, ποὺ θὰ προσφέρω στὴν παληά μου ἀγάπη, στὴν Φλώρα μου τὴν παιδική, ποὺ δὲ θὰ μ' ἄφηνε ποτὲ νὰ φύγῃ μακρυά . . .

« Τώρα θέλω μονάχα νὰ μὴν εἶσαι λυπημένη· καὶ γι' αὐτὸ φροντίζω καὶ γιὰ τὰ συμφέροντά σου . . .

—Ἄ! Σ' εὐχαριστῶ,—εἶπεν ἐκείνη ἀργὰ ἀργά, συλλαβιστά, μ' ἕνα πικρόγελω στὰ χείλη πῶμοιαζε περισσότερο μὲ μορφασμὸ σωματικοῦ πόνου·—ἀλλὰ ποτὲ καὶ εἰς κανένα ξένο δὲν ἐπέτρεψα νὰ σκέπτεται γιὰ τὰ . . . συμφέροντά μου. Δὲν γυρεύω τὸ ψωμὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Εἶμαι ἱκανὴ νὰ τὸ κερδίσω τίμια. Θέλω τὴν εἰλικρίνεια μονάχα: πές μου ὅτι δὲν μ' ἀγαπᾷς· μὰ πές το καθαρά. Δὲν θὰ μ' ἐκπλήξῃ. Μὰ μὴ μοῦ λὲς ἄλλες προφάσεις. Ἢ ἄφες με καλλίτερα καὶ φύγε ἀδικαιολόγητα· μὴ ἐφευρίσκῃς ὅμως ψεύματα. Ἔτσι θὰ ἦσο πιὸ εἰλικρινής, παρὰ ποὺ βασανίζεις τώρα τὴν καρδιά μου . . .

— Μὲ . . . διώχνεις . . . , ἐψιθύρισε θυμωμένα καὶ τὴν κύτταξε μὲ βλέμμα οἴκτου καὶ προκλήσεως συγχρόνως. Ἐδάγκωσε τὰ χείλη ἀπὸ πεῖσμα ἀκατανόητο κι' ἐνῷ στὰ μάτια του πλημμυροῦσαν πάλιν τὰ αἱματωμένα δάκρυα, πρόφερε ξηρά:

— Πολὺ καλά . . . Φεύγω . . . Μ' ἐταίριαζε . . . καλὴ νύκτα.

Καὶ ἔφυγε, προτοῦ ἀκόμη κατορθώσῃ ἐκείνη νὰ συνέλθῃ, νὰ ἀνεύρῃ λέξεις, γιὰ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀπέραντή της θλῖψι, τὴν ἀπέραντη ἀγάπη της.

Ἔφυγ' ἐκεῖνος καὶ ἀπέμεινεν ἡ Φλώρα ἀπολιθωμένη στὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ φωτεινὸς τῆς χαρᾶς δρόμος, ποὺ τῆς ἔδωκε τὴν δύναμιν ἐκεῖνος νὰ ἀνοίξῃ ἄλλοτε, σβύσθηκεν ἐμπρός της. Ἡ αὐλαία ἔπεσεν ἀδυσώπητα· τὸ «ξένο παραμύθι», ποὺ παρηκολούθησε ἀπ'

τὰ παιδικά της χρόνια νὰ ξετυλίζεται μὲ τοὺς πόθους της καὶ μὲ τὰ ὄνειρα της, τελείωσεν!

Ὅλα συντρίμμια γύρω της, ἀφήνουν λυπημένα τὸν ὑστερνὸν ἀντίλαλόν των. Τὰ συνέτριψεν ἐκεῖνος ἄστοργα.

Ἡ ψυχή της σπαρταρᾷ σὰν τὸ πουλί, ποὺ πρὸ πολλοῦ τὸ κτύπησαν καὶ τὸ παρέλυσαν τὰ βόλια, ἀλλὰ ἀπομένει ζωντανὸ ἀκόμη γιὰ νὰ δοκιμάσῃ καὶ τὸ τελευταῖο, τὸ πιὸ φοβερὸ μαρτύριο: λιπόψυχο, ἐξαντλημένο, αἱματόστικτο νὰ αἰσθανθῇ τὰ δόντια τοῦ κακούργου κυνηγοῦ νὰ στραγκαλίζουν τὸν λαιμό του.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸν βλέπει μέσ' στὴν σκοτεινὴν ἀπελπισίαν της σὰν δήμιο στυγνό, ποὺ νοιώθει τῆς ψυχῆς της τὸ μαρτύριο κι' ἀπολαμβάνει ἀπ' τὸν πόνον της, ἀπὸ τὴν συμφοράν της τὴν μεγάλην ἡδονήν, ποὺ θὰ τὸν συγκρατήσῃ στὴν ζωὴν πιὸ ὑπερήφανα!

— « Ὁ πόνος σου αὐτὸς γιὰ τὴν ἀγάπη μου θὰ σὲ δοξάσῃ! Ἐγὼ σὲ δημιούργησα! » τῆς εἶχε πῇ μιὰ μέρα μὲ ἀγρία, ἐγωϊστικὴ χαρά. Ἴσως νὰ εἶχε κάποιο δίκαιο ἡ τὸ βάθος ἡ ἰδέα του. Αὐτὴ ἐν τούτοις τοῦ δηλητηρίασε τὴν εὐτυχία.

Τὸν βλέπει τώρα μὲ τὴν φαντασίαν της νὰ διαβαίνῃ νικητὴς μεθυσμένος ἀπ' τὸν μεγαλείτερον τῆς ἀγάπης θρίαμβον καὶ μὲ ὑπερηφάνεια νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸ αἱματωμένο λάφυρον, ποὺ σύρει πίσω ἀπ' τ' ἅρμα του: τὴν ἄμοιρη καρδιά της. Κι' ἐξαντλημένη ψυχικῶς καὶ σωματικῶς τρέχει κι' ἁρπάζει ἕνα κόκκινο χαρτὶ καὶ τοῦ γράφει . . .

Ἡ κυανὴ μελάνη στάζει στὸ χαρτὶ καὶ κάθε μιὰ ρανίδα της ἀργὰ-ἀργὰ γίνεται σ' ἕνα μαῦρο στρογγυλὸ σημεῖο — τὸ μαργαριτάρι τοῦ παραμυθιοῦ, ποὺ φέρνει πάντοτε τὴν δυστυχία σ' ὅποιον τῶχει,—καὶ τοῦ λέγει:

« Ὅπως τὰ δύσμοιρα τῆς σκλαβιᾶς τὰ χρόνια κι' ἡ παράλυτη ἡ κοινωνία δημιουργεῖ ἐπαναστάτας, τὰ βουνήσια σώματα καὶ τὶς γερὲς ψυχές, ἔτσι καὶ ἡ ἠθικῶς παράλυτη ψυχή σου θὰ δημιουργήσῃ μιὰ ζωὴ καινούργια.

» Ὄχι ὁ πόνος τῆς ἀγάπης ποὺ περιφρονεῖς, ἀλλὰ ἡ περιφρό-

SISMANOGLIO MEGARO

νηση, ποὺ νοιώθω στὴν ψυχή μου γιὰ τὴν ἄδικη σου σκέψη, γιὰ τὴν δολιότητα ποὺ ἐπενόησε ὁ διεφθαρμένος σου ἐγωϊσμός, αὐτὴ θὰ μοῦ δώση τὴν δύναμη νὰ ἀναστηθῶ.

» Καὶ θὰ μοῦ ἀπομένη πάντα ἡ ἱκανοποίησις ὅτι δὲν μ' ἔννοιωσες, διότι δὲν μποροῦσες νὰ μὲ νοιώσης· εἶχες κατέβη πολὺ χαμηλὰ καὶ ἡ φωνή μου δὲν μποροῦσε νὰ εἰσδύση μέσ' 'στὸν κόσμο σου . . .

» Μεῖνε ἐκεῖ, μὲς στὴ ζωή, ποὺ σὲ τραβᾷ στὴν ἡδονὴ καὶ στὴν ψεύτικη λάμψη, ποὺ ἐμόλυναν τὴν ἀγνότητά σου καὶ σὲ ἔκαμαν ἀνίκανον ν' ἀναγνωρίζης τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην.

» Χύσε χρυσάφι κ' ἡδυπάθεια στὰ πόδια σου ἀγοραστή, ὅπως τὴν ἐννοεῖς καὶ τὴν αἰσθάνεσαι. Γιὰ σέ, αὐτὸς εἶνε ὁ κόσμος. Χάρου τον.

»'Εγὼ διάβηκα πλέον πολὺ βιαστικὴ καὶ ἑτοιμάσθηκα γιὰ ἕνα ἄλλον βίον, ποὺ μέσα του οὔτε ἀγοράζεται οὔτε πωλεῖται ἡ ἀληθινὴ χαρά. Καθένας τὴν κρατεῖ κτῆμά του ἀναφαίρετο, ὅταν τὴν ἔχη· ἢ ποτέ του δὲν ἐλπίζει νὰ τὴν ἀποκτήση, ἂν δὲν τὴν ἀπέκτησε.

» Δὲν θὰ συναντηθοῦμε πιὰ μὲς στὴν ζωή. Οἱ δρόμοι μας θὰ ἦνε πάντοτε ἀντίθετοι . . . »

Κ' ὕστερα συγκεντρώνει τὰς δυνάμεις της ν' ἀποφασίση γιὰ τὸ μέλλον της.

Κάτω ἀπὸ τ' ἀραχνιασμένο πιὰ παράθυρο τῆς κόρης, ποὺ ἀπὸ χρόνια οὔτε ἀνοίγει οὔτε κἂν στολίζεται μὲ τὸ σγουρόμαλλο κεφάλι της, κτίζουν τὰ φλύαρα χελιδονάκια τὶς φωλιές.

Τὸ ἀνοιξιάτικό τους ὅμως τραγουδάκι μάτην ἀγωνίζεται ν' ἀναζωογονήση τὴν καρδιὰ τῆς Φλώρας.

Τὰ φτερούγια των μάτην ἀνοιγοκλείουν βιαστικὰ κι' ἀποπειρῶνται ν' ἀποκόψουν τοὺς πυκνοὺς ἱστούς, ποὺ ἐξυφαίνει ἀκούραστη τῆς λησμονιᾶς ἡ πένθιμη ἀράχνη, ποὺ μόνο μιὰ ἀγάπη δυνατὴ θἄχε τὴν δύναμη νὰ διαλύση.

Ἡ κουκουβάγες, σὰν νυκτώση, συνεχίζουν κάθε πένθιμο σκοπὸ ποὺ ἄρχισαν ἀπὸ τὴν προηγουμένη νύκτα.

Μὰ ἡ κόρη μὲ τὰ κάτασπρα τώρα μαλλιὰ οὔτε τὰ χαρωπὰ χελιδονίσματα ἀντιλαμβάνεται, οὔτε τὴν πένθιμη φωνὴ τῆς κουκουβάγιας.

Ἔχει ξεχωριστὴ χαρὰ δική της, τὴν χαρὰ ποὺ τῆς χαρίζει ἡ τέχνη της: γύψινοι θεοί, ἰδανικὰ ποὺ ἐνσαρκώθηκαν στὸ μάρμαρο τὴν τριγυρίζουν. Ἀνάμεσά τους ξέχασε ὅλον τὸν ἄλλο κόσμο...

Ὁ Ἄγγελος ἐν τούτοις λέγουν πὼς ἀπέθανε ἕνα πρωῒ μὲ τῶνομα τῆς Φλώρας εἰς τὰ χείλη . . .

ΑΘΗΝΑ Π. ΓΑΪΤΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Μοῦ εἶπαν: Μὴ στὴν Ποίησι πλέξης καὶ σὺ στεφάνι
ἀφοῦ σὲ ἄνθη ἀμάραντα τὸ χέρι σου δὲν φθάνει
Μοῦ εἶπανε: Καλλίτερα κρύψου βαθειὰ στὰ σκότη
παρὰ νὰ ἦσ' ὑστερινὸς κι' ἄλλοι νὰ εἶνε πρῶτοι
Εἶπα κ' ἐγώ: Ὁ Δούναβις τόσα βασίλεια βρέχει,
κι' ὅπου περνᾷ τὸ ρεῦμα του ἀφίνει τ' ὄνομά του
Πλὴν τὸ ποτάμι τὸ μικρὸ ποῦ στὸ λαγκάδι τρέχει
κι' ἀνώνυμο κατρακυλᾷ τὰ ταπεινὰ νερά του
κι' αὐτὸ δὲν εἶνε περιττὸ καὶ ἄσκοπο στὴ φύσι
ἂν στὴ στενή του λαγκαδιὰ λίγους ἀγροὺς ποτίση.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ!

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ἀναγγείλω, φίλτατοι ἀναγνῶσται, ὅτι γεννηθεὶς κατὰ τὸν χρόνον τοῦ συμπληρώνεται ἐφέτος ἡ στρατεύσιμος ἡλικία, ἀναχωρῶ μεθαύριον γιὰ τὸ σῶμα μου, κληθεὶς νὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα μου!

Δὲν φημίζομαι ἐπὶ ἀνδρείᾳ· ἀλλὰ σ' αὐτὴν τὴν περίστασιν, σᾶς βεβαιῶ, ὅτι ἀπεδείχθην λεοντόκαρδος: ἐδέχθην μὲ ψυχραιμίαν τὴν πρόσκλησιν ποῦ, ἂν τύχῃ ἀνάγκη, νὰ χύσω τὸ αἷμα μου ὑπὲρ τοῦ γοήτρου τῆς πατρίδος μου.

Καὶ μὲ ἀρηϊπρεπὲς ὕφος παρουσιάσθην προχθὲς εἰς τὸ στρατολογικὸν γραφεῖον:

— Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον; μ' ἠρώτησεν ὁ ἁρμόδιος ἀξιωματικός.

— Νῖκος Χάρης.

— Ἐπάγγελμα;

— Δημοσιογράφος.

— Καλά. Στὸν στρατόν, ἀντὶ ὀνόματος θὰ ἔχῃς τὸν ἀριθμὸν Ο. Τὸ ἐπάγγελμά σου δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν...

Τὸ ἴδιο βράδυ θὰ παρετίθετο μέγα δεῖπνον, διαρκοῦντος τοῦ ὁποίου θὰ διεπιστοῦτο μὲ κάποιον σουρπρίζ, ἡ ἀνδρεία τῶν νεοσυλλέκτων.

Θὰ εἴμεθα καμμιὰ τρακοσαριὰ περίπου στὸ τραπέζι. Ἐκεῖ λοιπὸν ποῦ τρώγαμε, ἔξαφνα σβύνουν μονομιᾶς τὰ φῶτα καὶ μέσα στὸ σκοτάδι ἐρρίφθησαν μερικοὶ πυροβολισμοί.

Ὕστερα ἀπὸ τρία λεπτά, τὰ φῶτα ἤναψαν. Οἱ προεδρεύοντες τοῦ δείπνου ἀξιωματικοὶ παρετήρησαν ὅτι ὅλοι οἱ νεοσύλλεκτοι,

ἀπ' τὸ φόβο τους, εἶχαν κρυφθῇ κάτω ἀπὸ τ' ἀπέραντο τραπέζι.

Μονάχα ἐγὼ εἶχα σταθῇ ὄρθιος σὲ μιὰ γωνιὰ ἀναμένων μὲ ψυχραιμίαν τὸν κίνδυνον!

Οἱ ἀξιωματικοὶ μόλις μὲ εἶδαν ἀνέκραξαν:

— Νά, ἕνας γενναῖος στρατιώτης! Πρέπει νὰ τὸν ἀμείψωμεν γιὰ τὴν ἀνδρείαν του.

Καὶ ἕνας στρατηγός, ἀποτεινόμενος εἶπε:

— Γενναῖε στρατιῶτα! τί θέλεις νὰ σὲ δώσουμε;

Καὶ χωρὶς νὰ κινηθῶ ἀπὸ τὴν θέσιν μου— *et pour cause* — ἀπήντησα:

— Ἕνα σώβρακο!...

Κ' ἔτσι διαπιστωθείσης τῆς ἀνδρείας μου, ἀναχωρῶ μεθαύριον γιὰ τὴν **Ἀνδρειανούπολιν**...

Ν. ΧΑΡΗΣ

ΚΡΥΦΟ ΚΑΜΑΡΙ

Ἀφότου ἐκαυχήθηκες πῶς ἔγεινες τοῦ κόσμου,
'ς αὐτὸν κι' ὄχι 'ς τὸν ἄνδρα σου ἀνήκεις, βλέπω, φῶς μου,
Ὅλοι γελοῦν' ὅταν γελᾷς τὸν ἄνδρα σου μὲ χάρι.
Ὁ κόσμος σ' ἔχει τούμπανο κι' αὐτὸς κρυφὸ καμάρι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

ΑΜΗΧΑΝΙΑ

Ἡ κυρία (μονολογοῦσα ὑψηλοφώνως).—Τί νὰ ἐφεύρω... διὰ νὰ κρατήσω τὸν ἄνδρα μου εἰς τὸ σπῆτι;

Ἡ ὑπηρέτρια (ἐπεμβαίνουσα).—Κυρία, τὸ μόνον εὔκολο... ἀρκεῖ νὰ ἐξέλθητε εἰς τὰς ἐπισκέψεις σας.

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΙΑ ΤΑ

ΔΩΡΟΝ ΔΙΑ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

ΔΩΡΟΝ ΔΙΑ

„Η ΠΙΠΙ

Περίεργος ἱστορία ΠΕΝΤΕ ΣΤΡΟΥΘΙΩΝ

μεταφρασθὲν ὑπὸ τῆς Δεσποινίδος

Μεταξὺ τῶν συγγραφῶν αἵτινες, ἐν πνεύματι εἰλικρινείας ἀφιερωθῶσιν εἰς τοὺς στοχασμοὺς νέων ἐγκεφάλων εἶναι «Πιπιρούλα», μετεφέρθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ Ζωηροῦ ἐν τῇ προσοικειώσει τῶν μέσων, ὧν ἐχρήσατο ὁ τῆς ἐλαστικῆς τῶν παίδων περιεργείας, προσεπάθησεν ἵνα εἰλικρινῆ ἀγάπην του.

Ἡ πλοκὴ τοῦ μύθου ἀπὸ τῆς φυσικῆς εἰλημένου ἱστορίας γάλλος συγγραφεὺς ἐπιδεικνύει τὴν γνωστὴν τοῦ ἔθνους λουχίαν ἐπιδεικνύει χαριτολογίαν καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ προσλίαν, κορυφαίων ἔστω ἐπιστημόνων πρὸς παίδας διαλεγοτες πάθη, διασκεδάζουν ἰδιαζόντως τοὺς μικροὺς ἀναγνώ

Τὸ ἔργον διὰ καλλιτεχνικῶν διακεκοσμημένων εἰκόνων θ'

Εὑρίσκεται παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ κ. Ι. Σεϊτανίδῃ ἐν Γαλατᾷ, au Bon Marché ***ἐν Πέρᾳ καὶ παρὰ τῇ ἐκδότιδι κ. Ἐλπινίκῃ Μ. Μαυρογορδάτου,*** Kaliondji Koulouk, Rue Fakir, No. 10.

ΠΑΙΔΙΑ

ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΡΟΥΛΑ“

ἔργον τοῦ ἰατροῦ CANDÈZE

ΝΟΕΜΗΣ Α. ΖΩΗΡΟΥ ΠΑΣΣΑ

συνελήφθησαν ὑπὸ φίλων τῆς νεολαίας συγγραφέων, ἵν' καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἰατροῦ Candèze ὅπερ, ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς Δεσποινίδος Νοεμῆς Α. Ζωηροῦ Πασσᾶ. Ἡ Δεσποινὶς ξένος ποιητής, ὅπως διατηρήσῃ ἀμετάπτωτον τὴν ἔντασιν μὴ τοὐλάχιστον προδώσῃ αὐτὸν ὡς πρὸς τὴν τὰ παιδία

καὶ εἰδικώτερον τῆς ὀρνιθολογίας εἶναι ἰδιόρρυθμος. Ὁ του προσήλωσιν πρὸς τὴν λογικὴν τῶν γεγονότων ἀλληόντα δι' ὧν οἱ ὁμοεθνεῖς του διαπρέπουσιν εἰς τὴν συνομιμένων. Οἱ πτερωτοὶ ἥρωές του, τὰ ἀνθρώπινα ἐκδηλοῦνστας, φύσει πρὸς τὸν ἀνθρωπομορφισμὸν τείνοντας. ἀποτελέσῃ ἀληθὲς τῆς οἰκογενείας πνευματικὸν ἐντρύφημα.

Ἡ Ἐκδότις:

ΕΛΠΙΝΙΚΗ Μ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΙΡΩΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΚΩΨΙΣ

Ἡ εἰρωνεία καὶ τὸ σκωπτικὸν πνεῦμα, ἀποτελέσματα τῆς φαιδρότητος, ὑπάρχουσιν ἀναμφιρρήστως ἀπόρροια ἀγχινοίας, εὐχερῶς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀντιλαμβανομένης τῶν ψόγου ἀξίων καὶ εὐφυῶς διορώσης ὁπόσον ἀπὸ τοῦ «ὡς ἔδει εἶναι» ἀφίσταται τὸ «ὄν».

Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀντιπαραθέσεως ταύτης πηγάζουσι κρίσεις καὶ ἰδέαι, αἵτινες ἐκφράζονται οὐχὶ σαφῶς καί κατ' εὐθεῖαν, ἀλλὰ διὰ παραστάσεως ἰδέας πάντῃ ἀντιθέτου τῆς ἐν τῷ νῷ συλληφθείσης, ἢ δι' ὑπαινιγμῶν περιβεβλημένων τὸν πέπλον τοῦ ἀστείου καὶ κωμικοῦ. Ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ δὲ τούτου τῆς ρηθείσης παραστάσεως πρὸς τὴν πραγματικὴν τῶν ἀντικειμένων κατάστασιν δύναται ὁ προσεκτικὸς ἀκροατὴς νὰ διεισδύσῃ εὐκόλως εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ λέγοντος.

Τὴν εἰρωνείαν δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς βάναυσον καὶ εἰς λεπτήν, εἰς τὴν ἐκ μοχθηρίας προερχομένην καὶ εἰς τὴν ἐξ ἀγαθότητος, εἰς τερπνὴν καὶ εὐχάριστον καὶ εἰς ἀηδῆ. Ἡ μὲν βάναυσος συνίσταται εἰς τὸ ψέγειν καὶ σκώπτειν φυσικὰ ἐλαττώματα ἢ ἄλλα διὰ τρόπου ἀγενοῦς καὶ πάσης εὐπρεπείας ἐστερημένου· ἡ δὲ λεπτὴ εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν εὐφυῶν καὶ λογίων γιγνωσκομένη, προτιθεμένη κυρίως, τὴν διὰ χαριέντος καὶ ἀξιοπρεποῦς τρόπου διόρθωσιν ἠθικοῦ τινὸς ἐλαττώματος, ἢ σφάλματος, οὗτινος ἡ θεραπεία ἐν ἡμῖν κεῖται. Ἡ πρώτη κοινοτάτη, ἡ δευτέρα σπανία, ὡς καὶ Γάλλος τις ἐξεφράσθη εἰπών, «Ὀλίγοι οἱ τὴν εὐφυᾶ καὶ λεπτὴν εἰρωνείαν εἰδότες». Ἡ ἐκ μοχθηρίας εἰρωνεία προτίθεται μόνον ν' ἀμαυρώσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν τινος, ἐκθέτουσα αὐτὸν εἰς τοὺς σαρκασμοὺς καὶ τὸν γέλωτα τῶν ἄλλων, ἡ δ'ἐξ ἀγαθότητος σκοπὸν ἔχει νὰ τέρψῃ καὶ μεταβάλῃ τι κακῶς ἔχον ἐπὶ τὸ βέλτιον, πρὸς ὄφελος τοῦ σκωπτομένου. Τερπνὴ δὲ καὶ εὐχάριστος ὡς καὶ ἀηδὴς δύναται νὴ κληθῇ ἥ τε μοχθηρὰ καὶ ἡ ἀγαθὴ εἰρωνεία, ἀναλόγως τῆς φύσεως αὐτῶν καὶ τῆς εὐφυΐας τοῦ εἴρωνος.

Λέγοντες δὲ τὴν εἰρωνείαν τερπνὴν καὶ εὐχάριστον, ἐννοοῦμεν τὸ αἴσθημα τοῦτο προσγιγνόμενον οὐχὶ τῷ σκωπτομένῳ, ἀλλὰ τοῖς λοιποῖς ἀκροαταῖς, καθόσον ἡ εἰρωνεία προσβάλλουσα κάπως τὴν φιλαυτίαν «χαρίεσσα» μὲν καθ' Ἡρόδοτον, τοῖς ἀκούουσι δοκεῖ, λυπηρὰ δὲ τοῖς σκωφθεῖσιν.

Ἡ εἰρωνεία λέγει ὁ Toussin, προσβάλλει ἀναμφιβόλως ἧττον τῆς κακολογίας, ἀλλ' οἱονεὶ πρὸς ἀντιστάθμησιν ὑπάρχει μᾶλλον ὑβριστική, καθ' ὅσον ἐπιφέρει διπλοῦν συγχρόνως κτύπημα, τὸ μὲν κατὰ τοῦ τιμαλφεστέρου τῶν ἡμετέρων κτημάτων, τῆς τιμῆς, τὸ δὲ κατὰ τοῦ λεπτοτέρου αἰσθήματος, ὅπερ ἡ φύσις ἐνέβαλλεν ἡμῖν, τῆς φιλαυτίας.

Ἐν τούτοις οὐδόλως ἀποδεχόμεθα, ὅτι ἡ εἰρωνεία ὑπάρχει πάντοτε κακὴ καὶ καταφρονητέα. Ἄπαγε! ἡ ἄνευ μοχθηρίας εἰρωνεία, ἡ εἰρωνεία καλοῦ καὶ ἐντίμου σκεπτικοῦ, φαίνεται ἡμῖν τοὐναντίον ἓν τῶν πολυτιμοτέρων δώρων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Προκειμένου περὶ εἰρωνείας, δυνάμεθα νὰ ἐπιμνησθῶμεν τοῦ μεγάλου ὀνόματος τοῦ Μολιέρου! Παρὰ τῷ Μολιέρῳ ἡ φαιδρότης ἀνῆλθε μέχρι μεγαλοφυΐας!

Παρὰ τῷ Μολιέρῳ ἡ εἰρωνεία ἀνεπτύχθη εἰς τὸν ὑψηλότερον καὶ ἁπλούστερον ἐν ταυτῷ βαθμὸν τῆς ἀνθρωπίνης φιλοσοφίας.

Ἀναγνώσατε τὸν εἰλικρινῆ». Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ἐκδηλοῦται εἰρωνεία σκληρά, τρομερά, εὐσταθής, ἀδυσώπητος· ὑπέρτερον δὲ τῆς εἰρωνείας πνεῦμα τυγχάνει ἀνεπτυγμένον παρὰ τῷ Βολταίρῳ.

Ὁ κάτοχος τῆς λεπτῆς καὶ εὐφυοῦς εἰρωνείας, ὁπόταν ἐλαύνηται ὑπὸ καλῶν καὶ ἀγαθῶν αἰσθημάτων, δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὸ δῶρον τοῦτο τῆς φύσεως ὡς μέσον ὠφελείας τῆς κοινωνίας.

Οἱ μεμπτοί τε καθ' ἕξιν ποιοῦντες, οὐχὶ εὐκόλως διορθοῦνται, ἅτε μηδεμίαν προσοχὴν δίδοντες εἰς νουθεσίας καὶ λογικὰς παρατηρήσεις γιγνομένας αὐτοῖς. Ὁπόταν ὅμως λεπτός τις εἴρων κατορθώσῃ ν' ἀποσπάσῃ ἀπό τινος ὁμίλου φίλων, εἰς ὃν οὗτος καὶ ὁ τὸ μεμπτὸν ποιῶν ἀνήκει μειδιαμά τι διὰ τῆς παραστάσεως τοῦ κατακριτέου ἐλαττώματος τοῦ φίλου αὐτῶν, τοῦτο ζωηροτάτην ἐμποιεῖ τὴν ἐντύπωσιν τῷ σκωφθέντι, ἡ δὲ διόρθωσις δὲν βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ.

Ἐπίσης δύσκολον εἶναι τὸ ἐννοεῖν τὴν λεπτὴν εἰρωνείαν, ὡς καὶ τὸ λέγειν αὐτήν. Πολλάκις ἄνθρωποί τινες οὐχὶ πολλῆς διανοητικῆς ὀξύτητος μετέχοντες σκώπτονται ἐπὶ πολύ, μηδαμῶς αἰσθανόμενοι τοῦτο. Ἕτεροι δ' ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἀντιλαμβάνονται καὶ τῆς λεπτοτέρας εἰρωνείας, ἣν μάτην οἱ λέγοντες προσπαθοῦσι νὰ καλύψωσιν ὑπὸ τὸν σπουδαιότερον πέπλον.

Ἡ σκῶψις ἧττον δεικτικὴ τῆς εἰρωνείας τυγχάνει. Ἐν τούτοις πλεῖστοι κατ' αὐτῆς καταφέρονται, ἴσως διότι σκοπὸς αὐτῆς εἶναι μόνον τὸ προκαλέσαι γέλωτα καὶ οὐδὲν πλέον.—Καὶ παρὰ μὲν Ἀθηναίῳ εὕρηται «Ἡ σκῶψις λυπεῖ πλέον ἢ τέρπει πολύ· τοῦ κακῶς λέγειν γὰρ ἀρχὴ γίγνεται». Παρὰ δὲ Ἀριστοφάνει «τὸ σκῶμμα λοιδόρημά τι ἐστί». Ὁ δὲ Oxerstiern γράφει. «Δύναταί τις μὲν νὰ ἐκδιδαχθῇ τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ὄχι τὸ

SISMANOGLIO

σκώπτειν· πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἰδιαίτερόν τι ὅλως δῶρον τῆς φύσεως, καὶ τῇ ἀληθείᾳ εὐδαίμονα θεωρῶ τὸν μὴ θέλοντα ν' ἀποκτήσῃ αὐτό· ὁ χαρακτὴρ τοῦ σκώπτου εἶναι ἐπικίνδυνος, καίτοι δὲ ἡ ἰδιότης αὕτη προξενεῖ τὸν γέλωτα εἰς ἐκείνους οὓς δὲν δάκνει, οὐδεμίαν ἐν τούτοις παρέχει ἡμῖν ὑπόληψιν.» Ἰδέαν ἦν ἡ K. Courand ἀνέπτυξε προσθεῖσα. «Οὐ μόνον οὐδόλως ἐκζητητέα ἡ ἀπόκτησις τοῦ ὀλεθρίου τῆς σκώψεως δώρου παρὰ τῶν στερουμένων αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπάναγκες ν' ἀπαλάττωνται τούτου οἱ σκῶπται. Καθ' ὅσον ὁ μὲν βλάπτων ἐκείνους οὓς σκώπτει, κάτοχος ἐλαττώματος μᾶλλον ὑπάρχει· ἡ δὲ ἕξις τοῦ παρέχειν ἀφορμάς, προκαλούσας τὸν γέλωτα δαπάναις τοῦ πλησίον, οὐδέποτε θεωρηθήσεται ἀρετή». Οὔτε ἀποδεχόμεθα τὰς περὶ σκώψεως ἰδέας ταύτας, οὔτε ἀπορρίπτοντες αὐτὰς καθ' ὁλοκληρίαν, περιοριζόμεθα ν' ἀναφωνήσωμεν μετὰ τοῦ Πλουτάρχου. «Τῷ μὴ δυναμένῳ μετ' εὐλαβείας καὶ τέχνης κατὰ καιρὸν ἅπτεσθαι σκώμματος, παντάπασι ἐφεκτέον». Ἡ ἱστορία πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι τῆς εἰρωνείας καὶ τοῦ σκωπτικοῦ πνεύματος, ἐκδηλουμένων φυσιογνωμικῶς δι' ὑπομειδιάματος. λεληθότως ἐπὶ τοῦ προσώπου πλανωμένου, κάτοχοι ὑπῆρξαν μεταξύ ἄλλων ὁ Ἄλκιμος πολεμιστὴς καὶ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος ὁ 12ος καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Ναβάρρας Ἐρρῖκος.

Περαίνοντες τὰς γραμμὰς ταύτας, παρατηροῦμεν ὅτι εἰκότως δύναται ἡ χρῆσις τῆς εἰρωνείας καὶ τοῦ σκώμματος νὰ παραλληλισθῇ πρὸς τὴν τῆς μαχαίρας, ἥτις ὠφέλιμος ἢ ἐπιβλαβὴς τῇ κοινωνίᾳ θεωρεῖται οὐχὶ ἀπολύτως, ἀλλὰ σχετικῶς πρὸς τὴν χρῆσιν, ἣν ποιοῦνται αὐτοῖς οἱ ἄνθρωποι.

ΓΑΛΗΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

ΑΣΤΕΙΑ

Θεῖος.— Εἰπέ μου, μικρέ, ποῦ εἶναι τὸ δεξὶ σου χέρι;

Ὁ μικρός.— (Δεικνύει τὴν ἀριστερὰν του).

Θεῖος.— Ὦ! τὸν μποῦφον ὦ τὸν βλάκα!! δὲν εἶξεύρει ἀκόμη ποῦ εἶναι τὸ δεξί του χέρι.

Ἡ μήτηρ.— (ἐπεμβαίνουσα) Πὲς, μικρέ μου, δὲν εἶξεύρεις τὸ δεξί σου χέρι; μὲ ποῦ κάμεις τὸν σταυρόν σου;

Ὁ μικρός.— (δεικνύει τὴν δεξιάν του).

Ἡ μήτηρ.—Ἔ! λοιπὸν αὐτὸ εἶναι τὸ δεξί σου χέρι.

Ὁ μικρός.— Ἔ! τότε θὰ κάμω τὸν σταυρόν μου μὲ τὸ ἄλλο χέρι.

Καὶ ὁ Θεῖος.— Ὦ μποῦφε! ὦ βλάκα!!

ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ

Αἱ γυναῖκες τῆς Βενετίας φημίζονται διὰ τὴν τρυφερότητα τῆς ἐπιδερμίδος. Ἡ τρυφερότης αὐτῶν εἶναι φυσική, ἀλλ' ὄχι πάντοτε. Ὅταν ἀποχωρήσωσι τῆς νεότητος αἱ Βενετίδες προσφεύγουσιν εἰς τὴν τέχνην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δανείζονται διὰ πολλὰ ἔτη τὴν ἀνθηρότητα. Ἡ περίφημος σκευασία, διὰ τῆς ὁποίας αἱ ὡραῖαι γυναῖκες τῆς Βενετίας ἀσφαλίζουσι τὴν τρυφερὰν ὄψιν των εἶναι ἡ ἑξῆς: Ἀναμιγνύουσιν εἰς 48 δράμια ἀϊθέρος, ἀλεύρου σίτου 3 δράμια καὶ λευκὰ ὠῶν. Εἰς τὸ μίγμα αὐτὸ προσθέτουσι μερικὰς σταγόνας ἀνθονέρου καὶ τὸ ἑσπέρας ἀλείφουσι μὲ τὴν ζύμην αὐτὴν τὸ πρόσωπον τόσον, ὥστε νὰ καλυφθῇ ὁλόκληρον, τὴν δὲ ἑπομένην πλύνουσι τὸ πρόσωπον μὲ χλιαρὸν ὕδωρ.

Γυνή τις ὡραία τῆς Βενετίας ὀνόματι Μαλβίνα Περένα, ἠγάπησεν ἐμμανῶς τὸν Ἄγγελον Φώσκολον, ἀνεψιὸν Δόγη τινὸς καὶ γνωστὸν διὰ τὴν γλυκεῖαν φωνήν του.

Ὅταν ὁ Φώσκολος ἔψαλλε μὲ τὴν παθητικήν του φωνήν, ἐντὸς τῆς ἠρέμα ὀλισθαινούσης γόνδολας, αἱ ὡραῖαι τῆς Βενετίας ἠγρύπνουν εἰς τὰ παράθυρα.

Μίαν ἡμέραν ἡ Μαλβίνα ἔμαθεν ὅτι ὁ γλυκὺς ἀοιδὸς κατεθέλχθη τόσον ἀπὸ τὴν χάριν μιᾶς νέας κόρης, ὥστε τὸ ἑσπέρας μετέβη ὑπὸ τὸ παράθυρον ἐκείνης καὶ ἔψαλλε τοὺς ἑξῆς στίχους, οὓς παραθέτομεν ἐν πεζῇ μεταφράσει:

«Εἶσαι ὡς ὁ ἥλιος. Ἡ ὄψις σου λάμπει ὡς αὐτός. Εἶσαι ὡς ἡ πρωΐα. Ἄνοιξε τὸ παράθυρον καὶ φώτισον τὴν ψυχήν μου».

Ἡ καρδία τῆς Μαλβίνης ἐθίχθη. Ἡ ζηλοτυπία τὴν ἐδηλητηρίασεν. Εἶναι λοιπὸν τόσον θελκτικὴ ἐκείνη; Εἶναι θελκτικωτέρα ἀπὸ αὐτήν; «Θὰ ἴδωμεν» εἶπε καὶ ἐκλείσθη διὰ πολλὰς ἡμέρας εἰς τὸν κοιτῶνά της.

Ἡ γυνή, ὅταν ἀποφασίσῃ νὰ νικήσῃ, νικᾷ. Καὶ ἡ Μαλβίνα Περένα ἐνίκησε.

Μὲ τὴν συνδρομὴν ἐννοεῖται σοφοῦ ἰατροῦ, παρ' οὗ ἔλαβε τὸ μυστικὸν τῆς καλλονῆς, τὴν περίφημον συνταγήν. Ἐξετέλεσεν αὐτὴν τρὶς καὶ τὴν τετάρτην ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Φώσκολον. Ὁ ἀοιδὸς οὐδέποτε εἶχεν ἴδῃ τόσον ὡραίαν τὴν φίλην του, τόσον δροσερὰν καὶ τόσον ἑλκυστικήν. Τόσον

SISMANOGLIO ARCHIVE

δὲ ἐμαγεύθη ὥστε ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν ἐπεχωρίσθη ἀπὸ αὐτήν.

Ἰδοὺ ἡ συνταγή.

Ὠὸν βρασμένον σκληρὸν ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφαιρεῖται τὸ κίτρινον καὶ ἀντ' αὐτοῦ θέτετε μύρην (myrre) κόνιν καὶ μοσχολιβάνου ἐπίσης κόκκους 20, συνενώσατε πάλιν ἐντελῶς τὰ δύο ἡμίση τοῦ ὠοῦ τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου καὶ περιτυλίξατε ἐντὸς πανίου λεπτοῦ. Θέσατε τὸ ὠὸν τοῦτο εἰς μέρος δροσερὸν ἐν καιρῷ ἡμέρας καὶ εἰς τὴν δρόσον τῆς νυκτός.

Μετά τινας ἡμέρας διαλύσατε τὰ μῦρα καὶ τὸ μοσχολίβανον εἰς 5—6 δράμια ροδοστάγματος. Τὸ θαυματουργὸν αὐτὸ ὑγρὸν ἔχει τὴν διπλῆν ἰδιότητα νὰ καθαρίζῃ τὴν ἐπιδερμίδα, νὰ τὴν κάμῃ στερεωτέραν καὶ νὰ τῆς δίδῃ ἐπαγωγὸν λάμψιν καὶ τρυφερότητα.

Ὁ Κρίτων λέγει ὅτι, ἡ Ἑλένη μετεχειρίσθη τὴν συνταγὴν ταύτην τὴν παραμονὴν τῆς ἁρπαγῆς της. Ὥστε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Πάρις τὴν εὗρεν ὡραιοτέραν.

Καὶ ἄλλη συνταγή :

Λαμβάνετε ἀπὸ δέκα γραμμάρια κόνιν σάπωνος, λευκὸν κηρὸν καὶ λίπος φαλαίνης. Εἰς αὐτὰ προσθέτετε 200 γραμμάρια ἀμυγδελαίου Τὰ ἀνακατώνετε διὰ μικρᾶς ὑαλίνης ῥάβδου καὶ κατόπιν χύνετε τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου.

Eau de rose *Infution de rose* *Glycerine neutre*	*Ἀπὸ 300 γραμμάρια*
Essence de geranium	*10 γραμμάρια*
Acide alicylique	*2 γραμμάρια*

Μὲ τὸ μίγμα αὐτὸ ἀλείφετε τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ δέρμα γίνεται τέλειον.

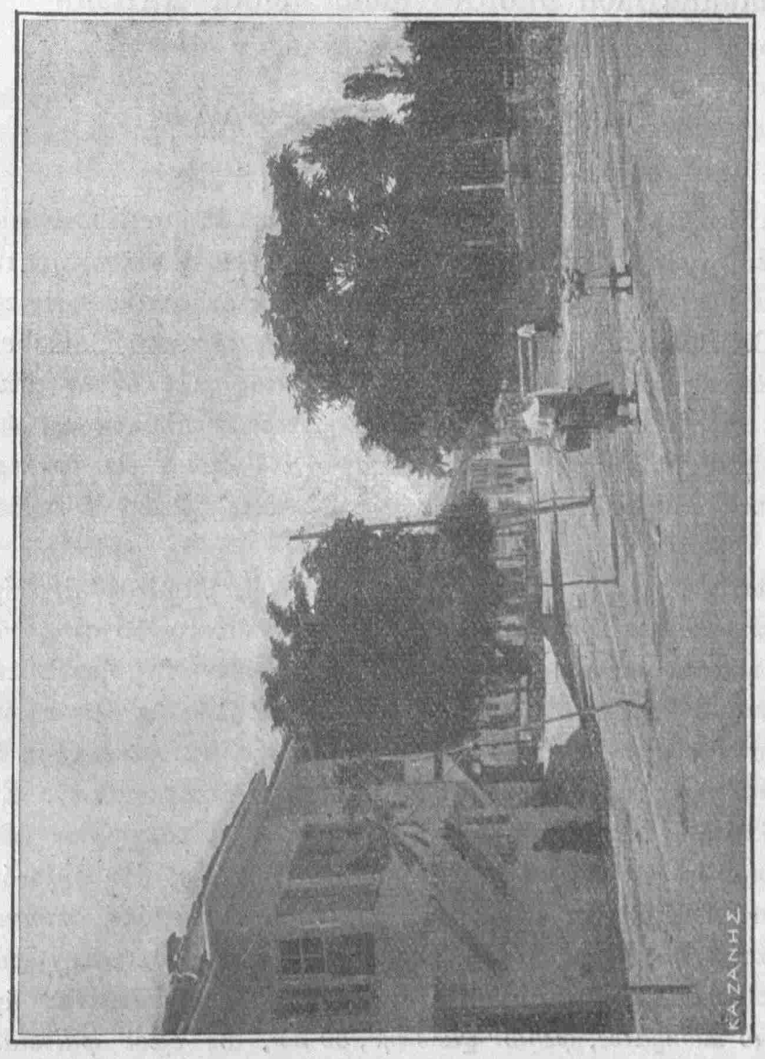
ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ πάντα συνήθεια καὶ πιθηκυσμός.

Κ. Φατσέας

Διὰ τῆς ἠθικῆς τοῦ συμφέροντος, ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀπόλλυσι τὸ κάλλος της, ἡ ἀρετὴ τὰ διδάγματά της καὶ ἡ ἱστορία τὰ παραδείγματά της.

Chateaubriand

Ἰωάννινα.

Πλατεῖα Ἀρχιμανδρείου.

ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΙΣ ΠΟΛΛΑ ΧΑΙΡΕΙΝ*

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ Μ. ΚΕΦΑΛΑ

Ἡ «Ἐφημερὶς» τῶν Ἀθηνῶν οὐ πρὸ πολλοῦ ἐδημοσίευσεν ἀνωνύμως ἐπίκρισιν τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἐν Ἀθήναις καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας κ. Κωνσταντῖνος Κόντος ἐπέστειλε πρὸς τὸν κ. H. C. Müller ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ διασήμου κριτικοῦ C. Cobet. Ἡ ἐπίκρισις αὕτη, ἔργον γενναίου καὶ εὐφυοῦς φιλολόγου, τίπτει μὲν ἐπὶ κόρρης τὸν δεινὰ πάντας τοὺς ἡμετέρους φιλολόγους, ζῶντάς τε καὶ τεθνεῶτας, λοιδορήσαντα, ἔχει δ' ὅμως καὶ σφαλερά τινα, ἅτινα ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα τῆς ἀληθείας χάριν νὰ ὑποδείξωμεν.

Κρίνων ὁ ἐπικριτὴς τὸ χωρίον *ἣν ἐγὼ ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι* ἀποφαίνεται, ὅτι ὅ,τι παρὰ Πλάτωνι (Κρίτ. 43 c) ὀρθῶς κεῖται, ἀπαράλλακτον εἰς τὴν ἐπιστολὴν μετενεχθέν, ἐποίησεν αὐτὴν σόλοικον καὶ παράλογον. Διὰ τί ; Διότι ἦτο ἄδηλον ἔτι (λέγει) ὅτε ὁ Κρίτων ἔφερε τὴν ἀγγελίαν, ἂν αὕτη ἔμελλε νὰ καταντήσῃ δι' αὐτὸν ἀφόρητος, ὅπερ ἐκρέματο ἐκ μελλόντων περιστατικῶν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ὁρμώμενος ὁ ἐπικριτὴς παραφράζει τὸ χωρίον ὧδε· *τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐν τοῖς βαρύτατα ἤθελα ὑποφέρει, ἐὰν δηλονότι ἐπραγματοποιεῖτο.* Ἵνα κατανοηθῇ ἡ παρερμηνεία αὕτη, ἀνάγκη νὰ παρατεθῇ ὁλόκληρος ἡ ἀπάντησις τοῦ Κρίτωνος εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Σωκράτους *τί δὴ οὕτω πρῳ ἀφῖξαι ; αὕτη δ' εἶναι· ἀγγελίαν, ὦ Σώκρατες, φέρων χαλεπήν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις πᾶσι καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν, ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.* Διὰ τούτων,

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους καὶ τέλος.

νομίζομεν, ὁ Κρίτων δὲν θέλει νά εἴπῃ, ὅτι *τὴν ἀγγελίαν ἐν τοῖς βαρύτατα θὰ ὑπέφερεν, ἂν ἐπραγματοποιεῖτο, ἀλλ' ὅτι τὴν ἀγγελίαν ταύτην ἴσως μᾶλλον παντὸς ἄλλου βαρέως θὰ ὑπέφερεν.* Ἡ εὐκτικὴ λοιπὸν μετὰ τοῦ ἂν καθ' ἡμᾶς, καὶ μάλιστα προστεθειμένου τοῦ *ὡς ἐμοὶ δοκῶ* δὲν δηλοῖ *τὴν ἐκ περιστάσεων ἐξάρτησιν, ἀλλὰ τὴν πιθανότητα,* ὅτι ὁ Κρίτων μᾶλλον παντὸς ἄλλου βαρέως θὰ ὑπέφερεν. Ἐκ τῶν γερμανῶν ἐκδοτῶν τοῦ Πλάτωνος ὁ μὲν C. Schmelzer παρέρχεται ἀνεπίστατον τὸ χωρίον, ὁ δὲ G. Stallbaum σημειοῦται : h. e. *ἐν τοῖς βαρέως φέρουσι βαρύτατα.* Alii istud ἐν τοῖς alites explicaverund. Nostia explicatio valet etiam infsa p. 52. A. Ὁ δὲ M. Wohlrab : subaudi participium φέρουσι. Cf. p, 52 *οὐχ ἥκιστα Ἀθηναίων σύ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα.* Καὶ ὁ C. Cron τέλος : der Sinn ist : schwerer vielleicht, als jeder andere, der sich dieselbe auch recht zu Herzen nimmt. Ὅπως λοιπὸν ὀρθότατα ὁ Κρίτων εἶπεν *ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι* ἐπὶ τῆς σημασίας *μᾶλλον βαρέως ἴσως παντὸς ἄλλου,* οὕτω καὶ ὁ κ. Κόντος εἰς παράστασιν τοῦ *πιθανοῦ ἐν τῷ μέλλοντι* ὀρθῶς εἶπε περὶ τῆς ἀγγελίας τοῦ θανάτου τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ C. Cobet *ἣν ἐγὼ ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι=ἣν ἐγὼ ἴσως μᾶλλον πάντων τῶν λοιπῶν μαθητῶν αὐτοῦ βαρέως οἴσω.*

Ὁ ἐπικριτὴς τὴν φράσιν καὶ *μεγίστας μοι ἐχαρίσατο χάριτας* καλεῖ ἄχαριν, ἀποφαίνεται δὲ ὅτι οἱ Ἀττικοὶ μεταχειρίζονται τὴν αἰτιατικὴν τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ ἢ περιεχομένου, ἄλλως ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον ἢ ἐτυμολογικὸν σχῆμα λεγομένην. (Accusativ des Inhalts ἢ inneres Object ἢ figura etymologica), ὁσάκις θέλουσι νὰ ὑποδηλώσωσι καὶ ἦθος ἢ πάθος τι τοῦ λέγοντος, ἀναφερόμενον εἴτε εἰς αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος εἴτε εἰς τὸν τρόπον αὐτῆς. Ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς γραμματικὰς τῶν G. Curtius. R. Kühner καὶ E. Koch, ἀλλ' ἐν οὐδεμιᾷ τούτων τοιαῦτά τινα παρατηροῦμεν. Ὁ μὲν Curtius σημειοῦται ἁπλῶς ἐν μὲν § 395 (15 Auflage) : Das Object ist entweder ein aüsseres... oder ein inneres, d. h. in der Hanblung selbst schon enthaltenes,

SISMANOGLIO

ἐν δὲ § 400 : Das innere Object ist entweder a) ein dem Verbum stammvervandtes Wort : Hom. *ἄλλοι δ' ἀμφ' ἄλλῃσι μάχην ἐμάχοντο νέεσσιν* κτλ. b) ein dem Verbum sinnverwandtes Wort : *πλὴν τίπτεται βαρυτάτην* κλ. c) ein das Verbum näher bestimmendes Object : *Ὀλύμπια νικᾶν* κτλ. d) das Ergebnis der durch das Verbum ausgedrückten Handlung: Hom *ἕλκος οὐτάσαι* κτλ. καὶ ἐν § 401 : Oft namentlich bei Dichtern wird ein neutrales Adjectiv oder Ronomen als nähere Bestîmmung, fast mie ein Adverb, einem Verbum beige geben : *ὀλίγον ἀπῆναι, μέγα ψεύδεται, τοῦτο χαίρω, τί χρῄσωμαι τούτῳ ; πάντα πείσομαι.* Ὁ δὲ Kühner (Aus führliche gramatik, 2 Auflage), καίπερ μακρότατον λόγον περὶ τοῦ ἰδιώματος τούτου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ποιούμενος καὶ πλεῖστα παραδείγματα ἐκ πάσης περιόδου παρατιθέμενος, σ. 261—265, οὐδὲν ἀπολύτως περὶ τῆς τοιαύτης χρήσεως, οἵαν ὁ ἐπικριτὴς διατυποῖ, λέγει. Καὶ ὁ Koch τέλος (10 Auflage), ὁμοίως διεξοδικῶς τὸ φαινόμενον ἐξετάζων, σ. 185—189, ἁπλῶς ὡς ὅρον τῆς τοιαύτης συντάξεως ὑποδείκνυσι τὴν σύναψιν τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ μετὰ προσδιορισμοῦ (ἐπιθέτου, μετοχῆς, ἀντωνυμίας, ἐπιρρήματος, γενικῆς ἢ ἀναφορικῆς προτάσεως), deun ohne dasselbe (Attribut) ware die Verbindung des Verbs mit dem Substantivum nichts als Tautologie, οὐδὲν δὲ καὶ οὗτος περὶ τῆς ἐπὶ πάθους χρήσεως λέγει. Ἀλλὰ καὶ ὁ C. Rehdantz ἐν τῷ Index τῶν Δομοσθενικῶν αὐτοῦ λόγων καὶ ὁ H. Frohberger ἐν τοῖς Anhange τῆς ἐκδόσεως τοῦ Λυσίου καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἐκδόται ρητόρων καὶ ποιητῶν οὐδὲν σημειοῦνται. Κατὰ πάντας ἄρα τούτους οὐδὲν τὸ σόλοικον, οὐδὲ τὸ μεμπτὸν ἡ φράσις τοῦ Κ. Κόντου *μεγίστας ἐχαρίσατο χάριτας* ἐνέχει.

Γράψαντες πρό τινων ἡμερῶν παρατηρήσεις τινὰς εἰς τὴν ὑπὸ Ἀναττίκου ἐπίκρισιν τοῦ ἐλλογίμου καθηγητοῦ τοῦ Ἀθήνησι Πα-

νεπιστημίου κυρίου Κ. Σ. Κόντου πρὸς τὸν ἐν Leiden λόγιον κύριον Müller περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἐπιφανοῦς κριτικοῦ Cobet, δὲν προτιθέμεθα, ὡς καὶ τότε καταρχόμενοι εἴπομεν, ἐν πᾶσι τοῦ κ. Κόντου νὰ ὑπεραπολογηθῶμεν, ἀλλ' ἁπλῶς νὰ δείξωμεν, ὅτι ἐν ταῖς ὀρθαῖς αὐτοῦ ἐπιτιμήσεσιν ὁ Ἀνάττικος καὶ σφάλματα ἐποιήσατο, τοῦτο δὲ χάριν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ ἀληθείας καὶ ὅπως συνηθίσωμεν τέλος πάντων βαθμηδὸν οἱ Ἕλληνες, ὡς ἐμπρέπει εἰς ἐπιστήμονας, χάριν τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ διὰ τὰ πρόσωπα νὰ συζητῶμεν, μόνα δὲ τὰ ψεκτὰ καὶ μομφῆς ἄξια νὰ ἐπικρίνωμεν. Σφάλματα δὲ ἀνεύρομεν ἡμεῖς ἐν τῇ ἐπικρίσει ταύτῃ α') τὴν ἑρμηνείαν τοῦ *ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι* καὶ β') τὴν κατάκρισιν τοῦ *μεγίστας ἐχαρίσατό μοι χάριτας*, νομίζοντες δὲ ἀνοίκειον πρὸς διεξοδικὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τὸν ἐν ἡμερησίᾳ πολιτικῇ ἐφημερίδι χῶρον. περιωρίσθημεν εἰς ἁπλῆν ἀναγραφὴν γνώμης, παραθέμενοι καὶ μαρτυρίας ἐγκρίτων γερμανῶν φιλολόγων.

Ἀλλ' αἴφνης ἐπῆλθε λάβρος χθὲς καθ' ἡμῶν ἀνώνυμος Σχολαστικός, ὅστις γράφων τὸ μέν, ὅτι ὡς πρόσωπα κωφά, οὐδὲν δηλαδὴ περὶ τοῦ προκειμένου ἀποφαινόμενα, εἰσηγάγομεν τοὺς Stallbaum, Wohlrab καὶ Cron, τὸ δέ, ὅτι ἑρμηνεύσαντες ὡς ἡρμηνεύσαμεν τὸ πλατωνικὸν χωρίον χρησμοὺς μὲν ἀσήμους ἐξηνέγκομεν, ἐναντία δὲ ἡμῖν αὐτοῖς εἴπομεν, ἀναγκάζει ἡμᾶς ἄκοντας ν' ἀναλάβωμεν αὖθις τὸν κάλαμον καὶ ὡς δυνάμεθα τὴν ἑρμηνείαν ἡμῶν ἐκείνην νὰ στηρίξωμεν καὶ δικαιολογήσωμεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τοῦ ρύπου τῆς ἀνακολουθίας καὶ ἀσυμφωνίας ν' ἀποπλύνωμεν.

Αἱ μαρτυρίαι, φίλε Σχολαστικέ, τῶν Stallbaum, Wohlrab καὶ Cron δὲν παρετέθησαν, ἂν θέλωμεν λόγους μόνον νὰ μὴ λέγωμεν ἀλλὰ καὶ πράγματα, ὡς κωφὰ πρόσωπα, ἀλλὰ τῶν μὲν Stallbaum καὶ Wohlrab διὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ *ἐν τοῖς*, ὅπερ ἡμεῖς ἡρμηνεύσαμεν ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ *μᾶλλον παντὸς ἄλλου*,—ἀδίκως ἄρα λέγετε, ὅτι ὑφαιρούμενοι ἐκ τοῦ *ἐνέγκαιμ' ἄν* τὴν ἔννοιαν τῆς πιθανότητος εἰς τὸ *ἐν τοῖς βαρύτατα* χαριζόμεθα, — τοῦ δὲ Cron διὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς ἐν τῷ *ἐνέγκαιμ' ἄν* περιεχομένης πιθανότη-

SISMANOGLIO MEGARO

τος, διότι οὗτος γράφει : vielleicht, ὅπερ, ὡς καὶ ἡμεῖς γινώσκετε, εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ἀποδίδοται : *ἴσως, πιθανῶς.* Ὅτι δὲ τὸ *ἐν τοῖς* σημαίνει *παραπολὺ ἢ ὑπὲρ πάντα ἄλλον, μᾶλλον παντὸς ἄλλου,* πλὴν τῶν Stallbaum καὶ Wohlrab διδάσκουσι καὶ ὁ Koch (Griechische Schulgrammatik, Leipsig, 1881, § 71, 4, Anmerk. 4) οὕτωσὶ λέγων : «wie ein Adverb wird von einigen Schriftsteller die Formel ἐν τοῖς dem Superlativ, ohne Rücksicht auf dessen Geschlecht und Kasus, zur Verstärkung vorgesetzt in dem Sinne des deutschen *vorallen, bei weitem*» (ἅπερ, νομίζομεν, ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἡμέτερα *ὑπὲρ πάντα ἄλλον, παρὰ πολὺ ἀσυγκρίτως*), καὶ ὁ Curtius (Griechische Schulgrammatik, Leipzig, 1882 § 456, 1) ἀποφαινόμενος : «*ἐν τοῖς* vor dem Superlativ verstärkt diesen : ἐν τοῖς πρῶτοις, bei wertem der erste» (=ὁ πρῶτος πρῶτος), καὶ ὁ Kühner (Ausführl. Grammatik der griech. Sprache, Honnover, 1870. II Theil, § 349, b. 7 i) «Eine besondere Artder Verstärkung ist das dem Superlative beigefügte ἐν τοῖς (bei Herodot. und bes bei Thukyd und Platon u. bei Späteren, wie Lukiam Hdt 7,137, *τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γίνεσθαι,* Th. 1,6. *ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο, 7,24. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα, 71, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον,* Pl. Symp. 178, c, *ὁμολογεῖται ὁ Ἔρως ἐν τοῖς πρεσβύτατος εἶναι,* 173 b. *Σωκράτους ἐραστὴς ὢν ἐν τοῖς μάλιστα τῶν τότε,* Crit. 52, a, *ἐν τοῖς μάλιστα* (sc. ἐνεχομένοις) *Ἀθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὡμολογηκὼς τυγχάνω, 43,* c. *ἣν* (ἀγγελίαν) *ἐγὼ.... ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι* (i. e. ἐν τοῖς βαρύτατα φέρουσι). Anmerk. Zu ἐν τοῖς muss man aus dem Zusamenhange den Superlativ wiederholen als : ὁ Ἔρως ἐν τοῖς πρεσβύτατός ἐστι d. h. ἐν τοῖς πρεσβυτάτοις πρεσβύτατός ἐστι. Vgl. Plat. Crat. 437, e, *ὃ δὴ δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι* Conv. 195, e, *ἁπτόμενον... ἐν μαλακωτάτοις τῶν μαλακωτάτων».* Κατὰ ταῦτα ἄρα ὀρθῶς τὸ *ἐν τοῖς βαρύτατα ἐξηγησάμεθα μᾶλλον παντὸς ἄλλου βα-*

ρέως, μᾶλλον πάντων τῶν λοιπῶν μαθητῶν βαρέως, κωφὰ δὲ πρόσωπα διὰ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην δὲν ἦσαν οἱ Stallbaum καὶ Wohlrab, ὧν τὰ σχόλια παρεθέμεθα.

Μεταβῶμεν ἤδη φίλε Σχολαστικέ, εἰς τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ *ἐνέγκαιμ' ἄν διὰ τῶν ἴσως θὰ ὑπέφερα, ἴσως οἴσω, ἴσως θά μου κοστίσῃ,* καὶ εἰς τὸ ὅτι ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν δὲν δηλοῖ τὴν ἐκ περιστάσεων ἐξάρτησιν, ἀλλὰ τὴν πιθανότητα, τὸ δυνατόν, εἰς τὸ μέλλον. Κάλλιον ἡμῶν παντὸς ἄλλου γινώσκετε, ὅτι ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, δι' ὧν ἐκφράζεται ἡ σχέσις τῆς διαθέσεως αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν πραγματικότητα, ὡς γράφει ὁ κύριος Κ. Σ. Καταιβαίνης ἐν τῷ Συντακτικῷ αὐτοῦ (ἔκδοσ. γ', σ. 74), αὐτολεξεὶ σχεδὸν μεταφράζων τὰ ἐν τῷ Συντακτικῷ τοῦ Coch 1881, § 104, s. 253) γεγραμμένα : Modi nennt man diejenigen Formen des Verbums durch welche das Verhältnis der ausgesagten Thätigkeit zur Wirklichkeit bestimmt wird. Γινώσκετε προσέτι, φίλε, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα τὴν μὲν σχέσιν τῆς πραγματικότητος, τοῦ προσδοκητοῦ καὶ τοῦ ἁπλῶς λογιστοῦ ἢ φανταστοῦ ἐκφράζει δι' ἰδίων ἐγκλίσεων, τὴν δὲ τοῦ πιθανοῦ ἢ δυνατοῦ (modus potentialis) οὐχὶ δι' ἰδίας, ὡς ἡ σανσκρίτα (βλ. Elementarbuch der Sanskrit Sparche von W. Geiger, München, 1888, s. 30), ἀλλὰ διὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν, ἥτις κατὰ Koch (ἔνθ' ἀνωτ. § 105, 5. s. 256 κεξ) «be zeichnet die Handlung als eine gedachte und darum als ein denkbare d. h. als eine die stattfinden Kann als eine mögliche» — τὴν σχέσιν ταύτην ἐκφράζει ἡ νεωτέρα ἡμῶν γλῶσσα διὰ τῶν *πιθανόν, δυνατόν, μπορεῖ νὰ* κτλ. Τὸ δὲ δυνατὸν τοῦτο ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ παρόν, ἐντεῦθεν ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἐνεστῶτος μετὰ τοῦ ἄν, ἢ εἰς τὸ μέλλον, ἐντεῦθεν ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ ἄν, ἡ δὲ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος μετὰ τοῦ ἄν οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ, ὡς κάλλιστα γινώσκετε, μόνη δὲ μόνον ἐν πλαγίῳ λόγῳ (oratio obliqua). Πλάτ. Κρατ. 402, α, *δὶς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης.* Γνωμ. *Θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις.* Πλάτ.

SISMANOGLIO MEGARO

Πρωταγ. 345, 6, *ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ γένοιτ' ἄν ποτε καὶ κακός, ὁ δὲ κακὸς ἀνὴρ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο κακός, ἔστι γὰρ ἀεί.* Ξενοφ. Ἀνάβ. 1, 9, 3, *ἔνθα πολλὴν μὲν σωφροσύνην καταμάθοι ἄν τις, αἰσχρὸν δ' οὐδὲν οὔτ' ἀκοῦσαι οὔτ' ἰδεῖν ἐστι*—εἰς τοῦτο μάλιστα τὸ χωρίον μετὰ τὴν εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν ἔπεται *ἔστι* μετ' ἀπαρεμφ.= δύναται νὰ καταμάθῃ... οὔτε νὰ ἴδῃ οὔτε ν' ἀκούσῃ δύναται—5, 4, 25, *δόρατα ἔχοντες παχέα μακρά, ὅσα ἀνὴρ ἂν φέροι μόλις, τούτοις ἐπειρῶντο ἀμύνεσθαι.* Τὴν εὐκτικὴν ταύτην μετὰ τοῦ ἄν μεταχειρίζονται οἱ Ἀττικοὶ προσέτι, α) καὶ ὅταν ἐπὶ τὸ μετριοφρονέστερον πρόκηται νὰ ἐκφράσωσί τι, κατὰ δὲ ταύτην τὴν χρῆσιν προτάσσεται συνήθως τὸ *ἴσως καὶ τάχα*, Ξενοφ. Ἀπομν. 3, 5, 7, *ὥρα ἂν εἴη λέγειν*=ἴσως εἶνε καιρός, διότι συνήθως οὕτως ἀποδίδομεν τὸν τρόπον τοῦτον Κ. Παιδ. 5, 4, 35 *ταχ' οὖν εἴποι τις ἄν*= θὰ εἴπῃ τις ἴσως (fortasse dixerit quispian κατὰ Koch). Πλάτ. Ἀπολ. 31, ε, *ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι* κτλ. 6) καὶ ὅταν ἐπὶ τὸ ἀστειότερον καὶ εὐγενέστερον ἐκφράζωνται. Σοφ. Ἠλ 1491 *χωροῖς ἂν εἴσω σὺν τάχει.* Ξενοφ. Ἀπομν. 2, 3, 11 *οὐκ ἂν φθάνοις λέγων;*=εἰπὲ τάχιστα ἀμέσως. Ἐντεῦθεν δέ, παρ' Ἡροδότῳ μάλιστα, καὶ αἱ πιθαναὶ κρίσεις, εἰκασίαι ἐπὶ παρελθόντων πραγμάτων, ἀμαυρουμένης οἱονεὶ τῆς σχέσεως τοῦ χρόνου, δι' εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν ἐκφράζονται. Ἡροδ. 1, 2 *μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τινάς φασι τῆς Φοινίκης εἰς Τύρον προσχόντας ἁρπάσαι τοῦ βασιλῆος τὴν θυγατέρα Εὐρώπην· εἴησαν δ' ἂν οὗτοι Κρῆτες*= ἦσαν δ' οὗτοι πιθανῶς (Βλ. αὐτόθι Stein). Ἀλλ' ὅταν τὸ δυνατὸν εἰς τὸ παρελθὸν ἀναφέρηται, παρίσταται, ὡς πάντες γινώσκουσι, διὰ τῆς ὁριστικῆς τοῦ παρατατ. καὶ τοῦ ἀορίστ. μετὰ τοῦ *ἄν*, Ξενοφ. Κ. Παιδ. 3, 3, 70, *ἔνθα δὴ ἔγνω τις ἄν.* Ἀγ. 8, 1. *τὸ μὲν μεγάλαυχον οὐκ ἂν εἶδέ τις.* Πλάτ. Ἀπολ. 18. c. *ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ, ἐν ᾗ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε, παῖδες ὄντες.*

Ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται, νομίζομεν, ὅτι ἐπὶ πάσης εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν, ὡς εἴμεθα συνηθισμένοι ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ τοῦ μακαρίτου Κ. Ἀσωπίου, ν' ἀνεύρωμεν ἔξωθεν

ὡρισμένην ὑπόθεσιν, ὡς ὁ Ἀνάττικος ποιεῖται ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ, συμπληρῶν καὶ ἐξαρτῶν ἐκ τοῦ ἐννοουμένου δῆθεν *εἰ ἀληθεύσειε, ἂν ἤθελεν ἐπαληθεύσῃ, τὸ ἐνέγκαιμ'* ἄν, ὅπως πανταχοῦ ὅπου ἀπαντῶμεν *εἰ* κτλ. δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν τὰ λεγόμενα ὑποθετικῶς. Ταῦτα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες καὶ οὕτω διανοούμενοι εἴπομεν, ὅτι ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν δὲν δηλοῖ τὴν ἐκ περιστάσεων, ταύτης ἢ ἐκείνης, ἐξάρτησιν, ὡς ὁ Ἀνάττικος συμπληροῖ, δὲν ἐκλαμβάνομεν δηλαδὴ τὸν λόγον ὑποθετικῶς κατ' ἔλλειψιν ρηθέντα, περὶ οὗ καὶ τὰ στοιχειώδη Συντακτικὰ διά μακρῶν λόγον ποιοῦνται, ἀλλὰ τὴν πιθανότητα, τὸ δυνατὸν ἐν τῷ μέλλοντι. *ἴσως θά.* Ὁ Κρίτων ὅ,τι λέγει λέγει οὐχὶ ἵνα ἐκφράσῃ τὴν λύπην, ἣν ἡ ἀγγελία ἐξεγείρει ἢ θὰ ἐξεγείρῃ ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἵνα παραστήσῃ τὰς ἐκ τῆς ἀγγελίας ταύτης, τὰς ἐκ τοῦ θανάτου, πιθανὰς εἰς ἑαυτὸν ἀκολουθίας, θέλει τρόπον τινὰ νὰ εἴπῃ *ὁ θάνατός σου θὰ κοστίσῃ εἰς ἐμὲ περισσότερον ἴσως ἢ εἰς πάντα ἄλλον μαθητήν.* Ὁ Κρίτων ἀπ' ἀρχῆς τοῦ διαλόγου προδίδοται διὰ τῶν ἐκφράσεων αὐτοῦ, τῶν ἐπαναλήψεων τῶν ἐννοιῶν, τοῦ θαυμασμοῦ περὶ τῆς ἠρεμίας καὶ ἀπαθείας τοῦ διδασκάλου κτλ. κατεχόμενος ἤδη ὑπὸ σφοδροῦ πάθους, ὑπὸ ὑπερβολικῆς καὶ ὑπερμέτρου λύπης, τὸ δὲ *ὡς ἐμοὶ δοκῶ* ἐνέβαλεν ἀκριβῶς διὰ νὸ *ἐνέγκαιμ'* ἂν πρὸς σαφεστέραν παράστασιν τῆς ἀμυδρῶς ὑποφαινομένης ἐννοίας τοῦ *ἴσως, πιθανόν,* ὅπως πλειστάκις μετὰ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ *ἄν,* ὡς ἀνωτέρω ἐσημειωσάμεθα, ἀπαντᾷ τὸ *ἴσως* καὶ τὸ *τάχα.* Ἂν δ' ὁ κ. Κόντος, ὅστις πάντας μέν, ὡς μὴ ὤφελεν, ὕβρισε καὶ ἐλοιδόρησε, πάντας δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ προσεκτικοὺς κατέστησεν εἰς τὸ ὀρθῶς καὶ ἀπταίστως γράφειν καὶ οὐχὶ εἰκῇ, ἀλλ' ἐλλόγως ἐξηγεῖσθαι καὶ ἑρμηνεύειν, ἐδικαιοῦτο πρὸς μαθητὴν τοῦ Cobet νὰ γράψῃ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ *ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι, ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἴσως θὰ μοῦ κοστίσῃ ὁ θάνατος τοῦ διδασκάλου ἡμῶν,* καὶ ἂν τοῦτο δὲν εἶναι ἴσως ἐγωϊστικόν πως, ἡμεῖς ἁρμόδιοι δὲν εἴμεθα ν' ἀποφανθῶμεν, ἀποφαινόμεθα μόνον ὅτι γραμματικῶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἐσφάλη γράψας ὡς ἔγραψε.

SISMANOGLIO MEGARO

Οὔτε χρησμοὺς λοιπὸν ἐγράψαμεν οὔτε ἐναντία ἀλλήλοις, ἀλλὰ σαφῆ καὶ συνιόντα καὶ ἀκόλουθα, οὐχὶ εἰς ἀπηρχαιωμένας ἤδη γραμματικὰς θεωρίας ἀκολουθοῦντες οὐδὲ στοιχοῦντες, ἀλλ' εἰς νέας καὶ ἐγκύρους, τὰς δὲ φιλοσοφικὰς περὶ πραγματικότητος καὶ ἀμφιβολίας θεωρίας ἀφίεμεν εἰς τοὺς λογικευομένους νὰ πραγματεύωνται καὶ νὰ ἐρευνῶσι.

Ζεῦ πάτερ, ποίησον αἴθρην, δὸς δὲ φάος ἰδέσθαι!

Τῇ 12 Ἀπριλίου 1890.

Ὁ ἐλλόγιμος καὶ περισπούδαστος φίλος κ. Α. Τάγης ἔχων ἴσως ἐν νῷ ὅ,τι ὁ μακαρίτης Κ. Ἀσώπιος διδάσκει (περὶ ἑλληνικῆς συντάξεως, περίοδος β', ἔκδοσις β', σ. 359, § 28), «ὁ οὕτως ἐκφερόμενος λόγος καλεῖται *δυνητικὸς* καὶ κυρίως εἶναι τὸ δεύτερον μέρος ὑποθετικοῦ λόγου, ἡ *ἀπόδοσις*, παραλειπομένου τοῦ πρώτου μέρους, *τῆς προτάσεως*, ὡς εὐκόλως ἐννοουμένου,» καὶ (αὐτόθι σ. 361. § 35), «ὁ ὀρθὸς λόγος πείθει ὅτι διαφορὰ ὑπάρχει, ἂν καὶ δυσκόλως δυνατὸν μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας νὰ ἐφαρμοσθῇ ἁπανταχοῦ—, πιθανώτατον πάντων κρίνεται ὅτι διὰ τῆς μόνης εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἂν ἡ ἔννοια ἐκφέρεται ἐλευθερώτατον καὶ ἄνευ περιορισμῶν, ἐκ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς περιστάσεως κρεμαμένων, μᾶλλον προσεγγίζουσα εἰς τὴν σφαῖραν τῶν ἐκπληρωτῶν. τοὐναντίον μετὰ τοῦ ἂν ὑποπίπτει εἰς τὰ ἐκ τῶν ὑποθέσεων προκύπτοντα προσκόμματα καὶ παρίσταται ἡ ἔννοια ὡς μᾶλλον ἀπέχουσα τῆς σφαίρας τῶν δυνατῶν νὰ ἐκπληρωθῶσι,» γράφει ἐν τῇ σημερινῇ ἀπαντήσει αὐτοῦ, 1) «ἡ ἐξάρτησις ἐπὶ μὲν τῆς ἄνευ τοῦ ἂν εὐκτικῆς ἀμυδρὰ καὶ γνοφώδης πάνυ ἐν τῷ νῷ ἐστι τοῦ λέγοντος, οὐδὲ χρὴ πλειστάκις συμπλήρωσιν ποιεῖσθαι οὐδεμίαν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς σὺν τῷ ἂν εὐκτικῆς *ἀεὶ φανερά ἐστι* καὶ ὅτε μὲν ῥᾷστα ὑπονοεῖται ὑπόθεσις, ἀνάγκη δὲ ὑπονοεῖσθαι, ὁτὲ δὲ ἐν παρασχηματισμῷ τινι ἐκφέρεται καὶ ἄλλοτε καθαρὰ κεῖται, τῆς λογικῆς ἀκολουθίας καὶ

συναρτήσεως ἐν σχήματι λογικῷ γιγνομένης», 2) «ἀλλ',ὦ μακάριε, καὶ τῇ ἐνεστῶτος εὐκτικῇ εἰς τὸ μέλλον ἀεὶ χρώμεθα», ἀποκλείων οὕτω τὴν σχέσιν τοῦ δυνατοῦ τὴν εἰς τὸ παρὸν ἀναφερομένην.

Εἰς μὲν τὴν πρώτην τῶν παρατηρήσεων τούτων ἀπαντῶμεν ὅτι καί αὐτὸς ὁ Kühner (Ausführl. Crammatik, II Theil. II Auflage s. 197, § 396, Optativ mit ἄν), εἰ καὶ ἀποδέχεται, ὅτι ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἔκ τινος ὑποθέσεως ἐξαρτᾶται, ὅμως ὁμολογεῖ, ὅτι εἰς ἀπείρους περιστάσεις ἡ τῆς ἐξαρτήσεως σχέσις ἀμυδρῶς μόνον παρίσταται εἰς τὸν λέγοντα, ἐν τῷ αἰσθήματι δὲ μᾶλλον ἢ τῇ διαυγεῖ συνειδήσει κεῖται, «in unzähligen Fällen mag den Griechen das Abhängigkeitsverhältniss nur dunkel vorgeschwebt und mehr im Gefühle als im Klaren Bewusstsein gelegen haben». Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς καίπερ καταβασανιζόμενοι δὲν δυνάμεθα ν' ἀνεύρωμεν τὴν σχέσιν ταύτην, παρακαλοῦμεν θερμῶς τὸν ἐρίτιμον φίλον κ. Α. Τάγην ν' ἀνεύρῃ καὶ δείξῃ ἡμῖν τὴν νοουμένην ὑπόθεσιν ἐν ταῖς ἑξῆς χωρίοις, ὧν ἐν τοῖς πρώτοις κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν ὁριστικὴ μέλλοντος καὶ δυνητικὴ εὐκτικὴ συνάπτονται. Ἰλ. Β, 159—160. *Ἀργεῖοι φεύξονται—κἀδ δέκεν εὐχωλὴν Πριάμῳ τε καὶ Τρωσὶ λίποιεν Ἀργείην Ἑλένην.* Ἡρόδ. 4, 97, *αὐτὸς μέντοι ἔγωμαί τοι καὶ οὐκ ἂν λειφθείην.* Θουκ. 2, 64, *καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων μέμψαιτ' ἄν, ὁ δὲ δρᾷν τι βουλόμενος καὶ αὐτὸς ζηλώσει, εἰ δέ τις μὴ κέκτηται, φθονήσει.* 3, 13 *οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται, πάθοι μέν τ' ἂν δεινότερον ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες.* Ἡρόδ. 1, 69. *τάχα δὲ ἂν καὶ οἱ ἀποδόμενοι λέγοιεν ἀπικόμενοι ἐς Σπάρτην.* 7. 184, *ἤδη ὧν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι τέσσαρες μυριάδες καὶ εἴκοσι,* 8, 136, *τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι.*

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν παρατήρησιν ἀντιπαρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Koch οὗτινος ἡ γραμματική, ἐν παρόδῳ εἰρήσθω μεταξὺ τῶν ἀρίστων λογίζεται γράφει (Criech Schul grammatik VIII Auflag. s 257. Anm 1) «Regelmässig bezieht sich der Optativ Praesentis mit ἄν *auf gegenwart*», ἀναφέρεται δὲ εἰς τὰ ἐν ταῖς

SISMANOGLIO MEGARO

προηγουμέναις παραγράφοις παραδείγματα, ὁ δὲ Kühner (ἔνθα ἀνωτέρω) «Die durch den Optativ mit ἄν ausgesprochene Annahme (subiektives Urtheil subjective Behauptung) bezieht sich gemeiniglich *auf die gegenwart* oder Zukunft», παραδείγματα δὲ παρεχόμεθα τὸ τοῦ Πλάτωνος Γοργ. 502, θ, *δημηγορία ἄρα τίς ἐστιν ἡ ποιητική. Κ. Φαίνεται. Σ. Οὐκοῦν ἡ ρητορικὴ δημηγορία ἂν εἴη*, καὶ τὸ τοῦ Ξενοφῶντος Κ. Παιδ. 1, 2, 13, *ἐπειδὰν δὲ τὰ πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη διατελέσωσιν, εἴησαν μὲν ἂν οὗτοι πλεῖόν τι γεγονότες ἢ τὰ πεντήκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς, ἐν ᾧ προηγοῦνται ἀφ' οὗ δ' ἂν ἐξέλθωσι χρόνου—διάγουσι—παρέχουσιν ἑαυτοὺς ταῖς ἀρχαῖς χρῆσθαι—ἢν δέ που δέῃ στρατεύεσθαι—στρατεύονται.*

Ἐν τέλει τῆς διατριβῆς αὐτοῦ ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης ἐπάγεται. «ἐπὶ τῇ θανάτου Κυβήτου ἀγγελίᾳ εἶπερ Κόντος ἔλεγεν, *ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατα φέρω, τοῦτ' ἔστι δυστύχημα, διὰ τὸ ὁποῖον, νομίζω, περισσότερον*—καὶ ὅμως, φίλτατε, ὀλίγον κατωτέρω ἐλέγχετε ἡμᾶς παραφράσαντας *μᾶλλον πάντων—ἀπὸ ὅλους ὑποφέρω ἐγώ*, εἰ ταύτῃ Κόντος ἔλεγεν, οὔτ' ἂν αὐθαδιζόμενος ἐδόκει, κορυφαῖον ἐν τῷ πένθει ἑαυτὸν τάττων, οὔτ' ἂν ἄλογα λέγων», ἀποδοκιμάζει δῆλα δὴ τὰ *ἐνέγκαιμ' ἂν* καὶ οἴσω. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς, πρὸ Θεοῦ νῦν, προκειμένου περὶ γενομένου ἤδη δυστυχήματος, δὲν λέγομεν εἰς τὸ μέλλον καὶ εἰς τὸ παρὸν ἅμα ἀτενίζοντες, *πολὺ θὰ τοῦ κοστίσῃ* κτλ; Ἀλλὰ μήπως καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲν μετεχειρίζοντο ἐνίοτε μετά τινος λεπτῆς διαφορᾶς μέλλοντα ἀντὶ ἐνεστῶτος; Οὕτω δὲν ἀπαντῶσιν οἱ μέλλοντες *βουλήσομαι, ἐθελήσω, αἰτήσομαι, ἐξαιτήσομαι, δεήσομαι;* Σοφ. Οἰδ. Τ. 1077 *τοὐμὸν δ' ἐγώ, κεἰ σμικρόν ἐστι, σπέρμ' ἰδεῖν βουλήσομαι.* Ἀντιφ. 6, 8 *ἐγὼ ἀξιῶ πρῶτον μὲν... ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων... βουλήσομαι ἀπολογήσασθαι.* Ἰσοκρ. 8. 106 *εὑρήσετε τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων περὶ τὰς αἱρέσεις τῶν πραγμάτων ἁμαρτάνοντας.* Πλατ. Φαιδ. 78, α, *ἀλλὰ ταῦτα μὲν δή, ἔφη, ὑπάρξει,* ὅπερ ὁ

Kühner παραφράζει haec igitur sic erunt, feiner als sunt. (Βλ. περὶ τούτων Kühner, ἔνθα ἀνωτέρω, σ. 149, 3).

Τῇ 20 Ἀπριλίου 1890.

Ἐν τῇ ἀπὸ 9 Ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν ἐγράψαμεν, «ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται, νομίζομεν, ὅτι *ἐπὶ πάσης εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν* δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν ν' ἀνεύρωμεν ἔξωθεν *ὡρισμένην* ὑπόθεσιν, ὅπως *πανταχοῦ* ὅπου ἀπαντῶμεν *εἰ* κτλ. δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν τὰ λεγόμενα ὑποθετικῶς», ὁ δὲ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης ἀπαντῶν εἰς ταῦτα ἔγραψεν, « ἡ ἐξάρτησις *ἐπὶ τῆς σὺν τῷ ἂν εὐκτικῆς ἀεὶ φανερά ἐστι* καὶ ὁτὲ μὲν ῥᾷστα ὑπονοεῖται ἡ ὑπόθεσις, ὁτὲ δὲ ἐν παρασχηματισμῷ τινι ἐκφέρεται καὶ ἄλλοτε καθαρὰ κεῖται». Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς εἰς τὰς κρατούσας γραμματικὰς θεωρίας στηριζόμενοι διαμφισβητοῦμεν τὸ κῦρος τῆς θεωρίας ταύτης, παρεκαλέσαμεν τὸν ἐλλόγιμον κύριον Α. Τάγην ἐν τῇ ἀπὸ 11 Ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν «ν' ἀνεύρῃ καὶ δείξῃ ἡμῖν τὴν νοουμένην ὑπόθεσιν ἐν Ἰλ. Β, 159—160. Ἡροδ. 4, 97. Θουκ. 2, 64 καὶ 3, 13. Ἡροδ. 1, 70, καὶ 7, 184 καὶ 8, 136», ἐκτὸς δὲ τούτου ἀνεσκευάσαμεν τὴν γνώμην αὐτοῦ, ὅτι «καὶ τῇ ἐνεστῶτος εὐκτικῇ εἰς τὸ μέλλον *ἀεὶ* χρώμεθα, δύο παραθέμενοι χωρία τὸ Πλάτ. Γοργ. 502, θ, καὶ τὸ Ξενοφ. Κ. Παιδ. 1, 2, 13, ἐν οἷς ὁριστικὴ ἐνεστῶτος καὶ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν συνάπτονται, καὶ ἀπεδείξαμεν διὰ παραδειγμάτων τῆς τε νέας καὶ τῆς ἀρχαίας γλώσσης (Σοφ. Οἰδ. Τ. 1077. Ἀντιφ. 6, 8. Ἰσοκρ. 8, 106. Πλάτ. Φαίδ. 78, α), ὅτι καὶ λογικῶς καὶ γραμματικῶς ὀρθὴ εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ μέλλοντος μετά τινος λεπτῆς καὶ σχεδὸν ἀσημάντου διαφορᾶς ἀντὶ τοῦ ἐνεστῶτος, ὅπερ ὁ ἐλλόγιμος κ. Α. Τάγης, ἐπιλαθόμενος ἴσως τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νέας χρήσεως, πρότερον διέσυρε καὶ ἐνέπαιξε γράψας, «ἐγὼ γὰρ εἰς τὸ μέλλον ἀναβολὴν λύπης ἐπὶ συμφορᾷ γεγενημένῃ οὐδεπώποτε ἠσθόμην, οὐδ' ἀκούσομαι δήπου, πλὴν εἰ σὺ γέ που μεμάθηκας ὅτι

SISMANOGLIO MEGARO

ἀδάκρυτοι θάπτουσι, τὴν δ' ἐπαύριον ἢ ὀψὲ ὀδύρονται καὶ κόπτονται».

Ἀλλ' ὁ ἐλλόγιμος κ. Α. Τάγης ἀπαντῶν σήμερον μετὰ μακρὰν καὶ ἐπώδυνον, ὡς φαίνεται, ἐργασίαν ἀντὶ 1) ν' ἀνεύρῃ, ὡς ὤφειλε, τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐν τοῖς 7 χωρίοις, ἅτινα παρεσχόμεθα, 2) νὰ κατασκευάσῃ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ὅτι «καὶ τῇ ἐνεστῶτος εὐκτικῇ εἰς τὸ μέλλον *ἀεὶ* χρώμεθα», καὶ 3) ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ μέλλοντος ἐπὶ τῆς δυνάμεως περίπου τοῦ ἐνεστῶτος καὶ σόλοικος καὶ ἄλογος, ὡς ἀπεφήνατο, εἶναι, ἀρκεῖται τὴν ἀρχαίαν ἀποβαλὼν χλαῖναν, διότι ἐστένευεν ἴσως αὐτόν, καὶ τὴν νέαν rendigote, περιθέμενος καὶ πολλὰ περί τε χρόνου, ὡσεὶ περισσότερον ἡμῶν ἐργάζεται, καὶ ταχύτητος ἐργασίας εἰπών, ἀρκεῖται, λέγομεν, μόνον *τρία* διὰ πολλῶν, ὡς ἐν τῷ πολλῷ δῆθεν τοῦ εὖ ὄντος, ν' ἀναλύσῃ χωρία, τὸ Ἰλ. Β, 159—160, τὸ Ἡροδ. 4, 97 καὶ τὸ τοῦ Θουκ. 2, 64, τὴν συνέχειαν, *ὡς ὑπόσχεται*, εἰς ἄλλην ἡμέραν ἀναβάλλων, πολλὰ δὲ περὶ τοῦ μακαρίτου Κ. Ἀσωπίου καὶ τοῦ Kühner ἀπροσδιόνυσα παρενείρει.

Εἶναι λόγος ἁπλοῦς καὶ ἐπίνοια, ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη, ὅτι ὅσα περὶ τῆς εὐκτικῆς μετὰ τοῦ *ἂν* εἴπομεν ἐκ τοῦ συντακτικοῦ τοῦ Kühner ἠρύσθημεν καὶ ὅτι τὰ παραδείγματα πάντα, ἅτινα παρεθέμεθα, παρὰ τούτου ἐλάβομεν. Ἐν τῇ ἀπὸ 12 ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν ἐγράψαμεν, «καὶ αὐτὸς ὁ Kühner (Ausführl. Grammatik, II Theil, II Aufl. s. 197, § 396), *εἰ καὶ ἀποδέχεται, ὅτι ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἔκ τινος ὑποθέσεως ἐξαρτᾶται*, ὅμως ὁμολογεῖ, ὅτι εἰς ἀπείρους περιστάσεις ἡ τῆς ἐξαρτήσεως σχέσις ἀμυδρῶς μόνον παρίσταται εἰς τὸν λέγοντα, ἐν τῷ αἰσθήματι δὲ μᾶλλον ἢ τῇ διαυγεῖ συνειδήσει κεῖται», παρεθέμεθα δὲ αὐτὸ τὸ γερμανικὸν κείμενον «in unzähligen Fällen mag den Griechen das Abhängigkeitsverhältniss nur dunkel vorgeschwebt und mehr im Gefühle als im klaren Bewusstsein gelegen haben», συνηθίζομεν δὲ ἐκ καθήκοντος, ὅπερ ἐπιβάλλει ἡ εἰλικρίνεια, ὅ,τι διατεινόμεθα ἂν εἶναι ξένον *μετὰ παραπομπῆς* νὰ παρουσιάζωμεν, οὐχὶ

δ' ὡς ἄλλοι, οἵτινες χθὲς ἔτι καὶ πρώην, ἐπειδὴ εἰς στενὸν κομιδῇ αὐτοῖς τὰ πράγματα παριέστι, ἀνὰ χεῖρας λαβόντες τὴν ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κυρίου Ε. Σταθάκη *τῷ 1879* γενομένην μετάφρασιν τῆς γραμματικῆς τοῦ Kühner κατὰ τὴν 6' ἔκδοσιν *τοῦ 1870* καὶ ταύτης κεφάλαιά τινα φυλλομετρήσαντες τολμῶσι νὰ γράφωσι, καίπερ πάντων γινωσκόντων, ὅτι *ἐπ' ἄκρῳ δακτύλων* τὰ γερμανικὰ αὐτῶν μετροῦνται «*κατὰ τὴν ἐμὴν μετάφρασιν ἔχει ὡς ἑξῆς*», ἐν ᾧ ὁ κ. Ε. Σταθάκης *ἤδη ἀπὸ* τοῦ 1879 μετέφρασεν, «ἐν ἀπείροις ὅμως περιπτώσεσιν ἡ σχέσις τῆς ἐξαρτήσεως πιθανὸν νὰ παρίστατο τῷ Ἕλληνι ὡς καὶ τῷ Γερμανῷ ὡς σκοτεινὴ μᾶλλον παράστασις καὶ νὰ ἔκειτο ἐν τῇ αἰσθήσει μᾶλλον ἢ τῇ καθαρᾷ συνειδήσει». Ἴσως ἀληθέστερα θὰ ἐλέγετε, ἐλλόγιμε κύριε Α. Τάγη, ἂν ἐγράφετε, ὅτι στηριζόμεθα ἐπὶ τῆς η' καὶ θ' ἐκδόσεως, 1881 καὶ 1885, τῆς Griechische Schulgrammatik auf Grund der Ergehnisse der vergleichenden Sprachforschnug τοῦ Ernst Koch, ἧς, ἀτυχῶς διά τινας, ἑλληνικὴ μετάφρασις δὲν ὑπάρχει καὶ εἰς ἣν πᾶσαι αἱ νεώτεραι ἐκδόσεις τῶν συγγραφέων παραπέμπουσι. Τὸν δὲ μακαρίτην Κ. Ἀσώπιον οὔτε περιεφρονήσαμεν οἱ ἐλάχιστοι ἡμεῖς ποτε, ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη, οὔτε ὑπετιμήσαμεν. Τοὐναντίον τιμῶμεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὸν ἀοίδιμον διʼ ἄλλα καὶ διότι ἀπὸ τοῦ 1840 πρῶτος διωχέτευσεν εἰς ἡμᾶς τὴν γερμανικὴν φιλολογικὴν ἐπιστήμην, ἧς ὑμεῖς περιφρονητὴς φαίνεσθε, εἰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου γερμανικὴν σοφίαν ἀντλεῖτε, οὐδέποτε δὲ οὐδὲ Ξενοφῶντα ἄνευ τῆς καθοδηγίας γερμανοῦ ἐκδότου διδάσκετε. Ἀλλ' ὁ ἀείμνηστος Ἀσώπιος μετήνεγκεν εἰς ἡμᾶς τὴν γερμανικὴν ἐπιστήμην ὡς εἶχε μέχρι τοῦ 1858, ὅτε ἡ β' ἔκδοσις τῆς β' περιόδου τοῦ συντακτικοῦ αὐτοῦ ἐγένετο, ἔκτοτε δὲ μετὰ 20 καὶ πλέον ἔτη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ πολλὰ μὲν μετεβλήθησαν πολλὰ δὲ ἐβελτιώθησαν, πολλὰ δὲ καὶ προσετέθησαν, κατ' ἐξοχὴν ἀφ' ὅτου ἡ ἑλληνικὴ γραμματικὴ δὲν ἐξετάζεται πλέον καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἄλλας ὁμοφύλους γλώσσας κατά τε τὰς λέξεις καθ' ἑαυτὰς καὶ κατὰ τὰς φράσεις. Ὅτι δὲ τοῦ ἀνδρὸς

SISMANOGLIO MEGARO

τούτου τὰ ἔργα καὶ περὶ πολλοῦ ποιούμεθα καὶ βλέπομεν καταφαίνεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡμεῖς μὲν *οἱ μὴ ἀξιοῦντες δῆθεν νὰ ἴδωμεν τὸ συντακτικὸν αὐτοῦ πρῶτοι παρετηρήσαμεν μετὰ παραπομπῆς ἀκριβοῦς*, ὅτι ὁ ἐρίτιμος κ. Α. Τάγης ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου, αὐτὸς δὲ ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης, ὁ τὰς γνώσεις αὐτοῦ ἐκ τοῦ συντακτικοῦ ἐκείνου ἀντλῶν, (ἀπατώμεθα, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν καὶ ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ κυρίου Ε. Σταθάκη τοῦ συντακτικοῦ τοῦ Kühner, ἂν καὶ διαφωνῇ πρὸς αὐτόν, διότι ἐκεῖνος μὲν ἀποδέχεται, ὅτι ἡ ἐξ ὡρισμένης περιστάσεως, ὑποθέσεως, ἐξάρτησις εἶναι ἀμυδρά, mag dunkel vorgeschwebt οὗτος δὲ ἀεὶ καθαρὰ καὶ διαυγὴς ὡς κρύσταλλος), ὁ ἐλλόγιμος κ. Α. Τάγης, λέγομεν, *οὐδὲ γρῦ* περὶ τοῦ μακαρίτου Ἀσωπίου εἶπε, τὴν γνώμην αὐτοῦ διατυπῶν.

Ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης τὸ Ἰλ. Β, 159—160 *Ἀργεῖοι φεύξονται—κἀδ δὲ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ τε καὶ Τρωσὶ λίποιεν Ἀργείην Ἑλένην* μετὰ μακρὰν ἀνάλυσιν, ὅπως ἴσως δείξῃ ὅτι πολλὰ δύνανται ἔν τε τῇ ἀρχαίᾳ, ἴσως ἀνωμαλώτερόν πως, καὶ τῇ νέᾳ νὰ γράψῃ, ἑρμηνεύει, «ἀλλὰ καταλίποιεν ἂν Ἑλένην, εἰ φύγοιεν», παραφράζει δέ, «ἂν οὕτω τυχὸν φύγωσι, πιθανὸν αὖτη νὰ χρησιμεύσῃ». Ἡ ἑρμηνεία αὕτη εἶναι ἡ τοῦ Ameis, ὡς γερμανομαθής τις *σύμμαχος* ὑπέδειξεν αὐτῷ λέγοντος, ὅτι ἡ εὐκτικὴ *κἀδ λίποιεν* ἐκφράζει ὑποκειμενικὴν κρίσιν, ἥτις ἐκδηλοῖ τὴν ἐκ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς προσδοκητῆς φυγῆς πηγάσουσαν ἀκολουθίαν, ἐννοουμένου ἔξωθεν τοῦ *εἰ τοῦτο γενήσεται*, «ein subjectives Urtheil, welches die mit der Vorwirklichung der erwarteten Flucht sich ergebende Folge enthält, sodass aus dem vorhergehenden der hypothetische Vordersatz zu entnehmen ist». Ἀλλ' ὁ La Roche (Homerische Studien § 115, s. 251), ὁ τὴν ἄνευ ἐρωτηματικοῦ γραφὴν ἀποδεχόμενος ἦν καὶ οἱ Dindorf Köchly, Düntzer καί πλεῖστοι ἄλλοι ἀποδέχονται, γράφει αὐτολεξεὶ—συνηθίζομεν, βλέπετε νὰ μὴ σφετεριζώμεθα τὰ ἀλλότρια μηδὲ ν' ἀποφαινώμεθα *ὑποκειμενικῶς*, ἄνευ τῆς παραθέσεως τῆς γνώμης καὶ

τῆς κρίσεως ἐξόχων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀνδρῶν, ἀλλὰ νὰ συμβουλευώμεθα τοὺς εἰδικωτάτους ἄνδρας—αὐτολεξεί, λέγομεν, γράφει, «ἡ εὐκτικὴ ἐνταῦθα ἐκφράζει τὴν τοῦ ἡγουμένου χρονικὴν ἀκολουθίαν, τότε θὰ ἀφήσωσι τὴν Ἑλένην, Optativ bezeichnet hier die des vorgesagten zeitliche Folge, *dannwer den sie Helena zurücklas sen*», ὡς παράλληλα δὲ χωρία τῆς χρήσεως εὐκτικῆς μετὰ τοῦ *κὲ (ἄν)* μετὰ μέλλοντα παρ' Ὁμήρῳ ἀναφέρει τὰ Ἰλ. Δ. 172—173, *αὐτίκα γὰρ μνήσονται Ἀχαιοὶ πατρίδος αἴης, κἀδ δέ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιμεν Ἀργείην Ἑλένην*, Ὀδυσσ. Ξ, 285, *ὥς ἐρέουσιν, μοὶ δὲ κ' ὀνείδεα ταῦτα γένοιτο*, καὶ Φ, 329, *ὥς ἐρέουσ', ἡμῖν δ' ἂν ἐλέγχεα ταῦτα γένοιτο*, ἐν οἷς οὔτε ἐρώτησις ὑπάρχει οὔτε ἐκ τῆς χώρας τοῦ φανταστοῦ τοσοῦτον εὐχερὴς ἡ τῆς ὑποθέσεως παράληψις. Κατὰ τὸν La Roche λοιπόν, ὅστις ἐκ τῶν ἀρίστων νεωτέρων κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτῶν τοῦ Ὁμήρου εἶναι, ἐν ἅπασι τοῖς ρηθεῖσι χωρίοις *τὸ πολὺ πολὺ* χρονικόν τι ἡγούμενον θὰ νοηθῇ, *τούτου δὲ γενομένου, ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο γείνῃ, τότε δὲ θὰ* κτλ. Ἀλλ' ὁ ἐλλόγιμος κύριος Α. Τάγης δὲν ἀσπάζεται τὰς γνώμας τῶν τῆς ἐπιστήμης ἀνδρῶν οὐδὲ ἀξιοῖ νὰ βλέπῃ, ἀγαπᾷ, ὡς φαίνεται, ὡς χρησμοδότης *ὑποκειμενικῶς* ν' ἀποφαίνηται. Ἐν τέλει παρατιθέμεθα καὶ ὅ,τι ὁ Kühner περὶ τοῦ πράγματος λέγει—παραπέμπομεν κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Ε. Σταθάκη ὡς πρόχειρον ἤδη τῷ ἐριτίμῳ κυρίῳ Α. Τάγῃ, σ. 234, σημ. 1—«ἐπειδὴ ἡ μετὰ τοῦ *ἄν* εὐκτικὴ ΠΟΛΛΑΚΙΣ δηλοῖ μέλλον τι, ἐναλάσσει ἐνίοτε τῷ μέλλοντι τῆς ὁριστικῆς, ἐκείνης μὲν δηλούσης τὸ μέλλον ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων πιθανόν, τούτου δὲ ὡς ὄντος γιγνομένου, Ἰλ. Β, 159, Ἡροδ. 4, 97, Θουκυδ. 2, 61 καὶ 3, 13, Δημ. 19, 40».

Τὸ τοῦ Ἡροδ. 4, 97 *αὐτὸς μέντοι ἔγωμαί τοι καὶ οὐκ ἂν λειφθείην*, ὁ ἐρίτιμος κύριος Α. Τάγης ἑρμηνεύει, παρέκβασιν μακρὰν περὶ τῆς σκυθικῆς τοῦ Δαρείου στρατείας ποιησάμενος, «ἀλλ' ἐγὼ βεβαίως θὰ ἀκολουθήσω καὶ εἶναι ἀδύνατον ν' ἀπομείνω», ἐξαρτᾷ δὲ τὴν εὐκτικὴν ἐκ τοῦ *οὐδ' εἰ τῇ ἐμῇ γνώμῃ πείθοιο οὐκ οἰδαμέν πως*. Ἐκδόσεις τοῦ Ἡροδότου ἔχομεν τὴν πολύτιμον τοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

Bähr, 1857, τὴν τοῦ Abicht, 1874 καὶ τὴν τοῦ Stein, 1883, καὶ γαλλικὴν μετάφρασιν τὴν τοῦ Larcher, 1850. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ὁ μὲν Stein οὐδὲν παρατηρεῖ, ὁ δὲ Bähr σημειοῦται «de optativo οὐκ ἂν λειφθείην, qui continuo excipit futurum ἕψομαι conf. Kühner Gr. Gr. § 468, 2» παραπέμπει δὲ καὶ εἰς 2,41 *τῶν εἵνεκα οὔτ' ἀνὴρ Αἰγύπτιος οὔτε γυνὴ ἄνδρα Ἕλληνα φιλήσειε ἂν τῷ στόματι, οὐδὲ μαχαίρῃ ἀνδρὸς Ἕλληνος χρήσεται,* ἔνθα σημειοῦται: «dé discrimine quod h I. inder optativum et futurum obtinet conf Matth gr. gr. p. 977. qui verba φιλήσειε ἂν recte sie vertit: wird Küssen»—ἀκούετε; θὰ *φιλήσῃ* λέγει ὀρθῶς μεταφράζει. Ὁ μωρός, δὲν ἐφαντάσθη ἐκ τῆς εὐρυτάτης τῆς φαντασίας χώρας ὑπόθεσίν τινα! — ὁ δὲ Abicht, «mit einer Eeichten Verschiedenhett der Bedeutung von «*χρήσεται, γεύσεται*» καὶ ὁ Larcher τέλος μεταφράζει, «je suis prêt à vous suivre et—c'est de ne me point laisser ici». Πάντες ἄρά γε καὶ ἐκδόται καὶ μεταφρασταὶ συνώμοσαν κατὰ τοῦ ἑλλογίμου κ. Α. Τάγη; οὐδεὶς αὐτῶν ἐδυνήθη ν' ἀνεύρῃ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὴν ὑπόθεσιν *οὐδ εἰ μοι πείθοιο* οὐδὲ νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ βάθος τοῦ αἰτίου ταύτης, «ὁ Κώης εἶπεν *ἕψομαί τοι* μετὰ βεβαιότητος, ἐξάπαντος θὰ ἀκολουθήσω· ἔτι εἶπε *καὶ οὐκ ἂν λειφθείην*, ἐξαρτήσας τοῦτο ἐξ ἐνδεχομένης παραδοχῆς τῆς αὐτοῦ γνώμης, δι' ἣν οἱ ἐναντίοι ὑποπτεύσαντες ἴσως ψέξωσιν;»

Περὶ τοῦ χωρίου τοῦ Θουκ. 2,64 *καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων μέμψαιτ' ἄν, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος καὶ αὐτὸς ζηλώσει, εἰδέ τις μὴ κέκτηται φθονήσει,* οὕτινος τὴν εὐκτικὴν ὁ ἑλλόγιμος κ. Α. Τάγης συμπληροῖ διὰ τοῦ *εἴ τίς ἐστιν (εἴη) ἀπράγμων*—χωρὶς νὰ λέγῃ, ἐννοεῖται, διὰ τί κατωτέρω, ἀφ' οὗ ἡ ὑπόθεσις εἶναι παρεσχηματισμένη εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἄρα καὶ εἰς τὸ *ὁ δὲ βουλόμενος*, δὲν τίθεται εὐκτική, *ζηλώσειεν ἄν*, ὅπως εἰς τὸ *εἴδέ τις μὴ κέκτηται*, ὅπερ προφανῶς ἴσα δύναται τῷ *ὁ δὲ μὴ κεκτημένος*, δὲν τίθεται εὐκτική, *φθονήσειεν ἄν*—παραφράζει δέ, «ἂν κανεὶς ἦναι φιλήσυχος, ἐνδεχόμενον νὰ μεμφθῇ (ἀλλ' ἐνδεχόμενον καὶ νὰ μὴ μεμφθῇ)», παρατηροῦμεν ὅτι ὁ μὲν Krüger, 1846, σημειοῦται «καίτοι stght mit Bezun auf det Gegensanz *und doch wird,* währed der Unthätige ect», ὁ δὲ Poppo, 1866, «si ut plerumque, est quamquam, ad posterius membrum, ὁ δὲ—ζηλώσει ita spectat, ut prius ὁ μὲν—μέμψαιτ' ἂν ei per parataxim exaequatum, non subjectum est,» ὁ δὲ Stahl, 1875, de optat cum *ἂν* vi futuri praedito cf III 13, III 38. Actionem significat, quae temporis momento concluditur. Eandem vim inf. aor. cum *ἂν* habet I 127, III 92, V 108, VI 50, VII 36», καὶ ὁ Classen τέλος, 1879, «καίτοι freilich, allerdings; eine Concession, die durch die gleich folgenden Sätze zurückgewiesen wird. Ταῦτα vorangestellt zu μέμψαιτ'ἄν ist zu ζηλώσει und autch zü κέκτηται zu ziehen». Καὶ ἐν τούτῳ λοιπὸν τῷ χωρίῳ οὐδεὶς τῶν *τεσσάρων* ἐκδοτῶν συμφωνεῖ πρὸς τὸν ἑλλόγιμον κ. Α. Τάγην, τοὐναντίον τινὲς προφανῶς διαφωνοῦσι πρὸς αὐτόν, λέγοντες ὅτι ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ *ἂν* μελλοντικὴν ἔχει δύναμιν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐρίτιμος κύριος Α. Τάγης τὸ μὲν δὲν παρακολουθεῖ εἰς τὴν σειρὰν τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ μεταπηδᾷ ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον, τὸ δὲ δὲν ἀπαντᾷ εἰς πάσας ἡμῶν τὰς ἀντιρρήσεις, ἀλλ' ἀφίνει ἄνευ ἀπαντήσεως πολλὰς ἡμῶν παρατηρήσεις, τὸ δὲ δὲν ἐννοεῖ ἀπαθῶς, ὡς ἐμπρέπει εἰς ἐπιστημονικὴν συζήτησιν, καὶ ἀταράχως νὰ βασανίζῃ τὰ πράγματα, ἀλλὰ πολλαχοῦ παρενείρει λέξεις καὶ φράσεις καὶ παρομοιώσεις ἀνοικείους πρὸς φίλον καὶ συνάδελφον, δηλοῦμεν, ὅτι *ὑπὸ τοιούτους* ὅρους δὲν προτιθέμεθα νὰ ἐξακολουθήσωμεν συζητοῦντες, ὑπὸ τοῦ φόβου μὴ καλῶς τῶν πραγμάτων ἐχόντων ὑπὸ ὅρεων περιχυθῶμεν.

Τῇ 30 Ἀπριλίου 1890.

Ἁπάντων ἐν τῇ τελευταίᾳ, ὡς λέγει, ἀπαντήσει αὐτοῦ ὁ ἑλλόγιμος κύριος Α. Τάγης, «ὁ τὰ ἑλληνικὰ ἐν πάσαις τοῦ γυμνασίου

ταῖς τάξεσιν ἀπὸ τοῦ 1860 διδάσκων, σπουδάσας δὲ ἔν τε τῇ Ριζαρείῳ σχολῇ καὶ τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καὶ δι' ἐξετάσεων διδακτορικῶν τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ κυρώσας», εἰς ὅσα ἐν τῇ ἀπὸ 20 ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν ἐγράψαμεν, λησμονῶν ἴσως, ἀνθρώπινον τὸ πάθημα, ὅσα καθ' ἡμῶν ἔγραψεν ἐν ἁπάσαις αὐτοῦ ταῖς διατριβαῖς, ῥᾷστα, ἵνα κατ' αὐτὸν εἴπωμεν, ἀποδοὺς ἡμῖν *τὸ κλέπτειν νόῳ* καὶ τολμηρῶς ἡμᾶς *μολοττὸν κύνα* καλέσας καὶ *δόλιον μεταφραστὴν* παραστήσας καὶ τόσα ἄλλα, ἅτινα κάλλιστα οἱ τὴν σειρὰν τῆς συζητήσεως παρακολουθοῦντες ἐνθυμοῦνται, λησμονῶν, λέγομεν, ταῦτα πάντα, ἐπειδὴ ἀπεκαρτερήσαμεν τέλος πάντων καὶ ἄνευ περιστροφῶν τελευταῖον ἐγράψαμεν, ἀφ' οὗ ἀπ' ἀρχῆς τῆς συζητήσεως ἡμεῖς οὐδὲ κατὰ κεραίαν τῶν ὁρίων τῆς συστολῆς καὶ εὐπρεπείας ἐξεκλίναμεν, ὅπερ ἴσως ὁ ἀξιότιμος κύριος Α. Τάγης δειλείαν ἡμῶν πρὸ αὐτοῦ ὑπέλαβε καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἀνειμμένως ἑκάστοτε καθ' ἡμῶν ἐφώρμα γράφει. *τίς μᾶλλον τοῦ ἄλλου ἀπρεπῶς καθάπτεται κρινάτωσαν οἱ ἀναγινώσκοντες.* Τοῦτ' αὐτὸ ἀκριβῶς, ἐρίτιμε καὶ περισπούδαστε κύριε Α. Τάγη, καὶ ἡμεῖς λέγομεν. Κρινάτωσαν οἱ ἀναγινώσκοντες, ἐπιτρέψατε ἡμῖν ἐπιεικῶς νὰ προσθέσωμεν, καὶ αἱ μεθ' ἡμῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς συζητήσεως ὁμιλήσαντες καὶ διαλεχθέντες, τίς πρῶτος μετὰ χλευασμοῦ ἐπετέθη, τίς κοινῷ τῷ τρόπῳ προσηνέχθη καὶ τίς ὕβρισε.

Ὁμολογοῦμεν, περισπούδαστε ἄνερ, ὅτι δὲν διδάσκομεν ἀπὸ τοῦ 1860 τὰ ἑλληνικὰ ἐν πάσαις ταῖς τάξεσι τοῦ γυμνασίου, ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἀπὸ 35 ἐτῶν δὲν μανθάνομεν γερμανικά, ὁμολογοῦμεν ὅτι μακρὰν πεῖραν δὲν ἔχομεν, ὁμολογοῦμεν, ὅτι εἴμεθα ἁπλούστατος διδάσκαλος, ἀλλὰ διδάσκαλος, ὅστις κατηρτίσθη πως μετὰ τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὡς καὶ ὑμεῖς, καὶ ἐν Γερμανίᾳ, διδάσκαλος, ὅστις ἐννοεῖ νὰ ἔχῃ ὅσα περισσότερα δύναται βιβλία, καὶ μάλιστα τὰ καλλίτερα καὶ νεώτερα, ὅστις ἀξιοῖ ν' ἀναβαίνῃ τὴν ἕδραν προπαρεσκευασμένος κατὰ τὰ νεώτερα βοηθήματα, διδάσκαλος, ὅστις ποθεῖ νὰ παρακολουθῇ τὴν ἐπιστήμην ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δράσεως αὐτοῦ καὶ ὁσημέραι βελ-

τίων ἑαυτοῦ νὰ καθίσταται, διδάσκαλος, ὅστις δὲν ὀκνεῖ πολλὰς ὥρας ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου νὰ κάθηται, ὅπως καὶ λεξικὰ καὶ γραμματικὰς καὶ συντακτικὰ καὶ μονογραφίας καὶ ἐκδότας καὶ μεταφραστὰς ἴδῃ περὶ θέματός τινος καὶ διαφωτισθῇ, μὴ ἀποφαίνηται δὲ *ἐξ ὑπογυίου* καὶ κατὰ τὴν ἀκαριαίαν αὐτοῦ ἀντίληψιν, μηδ' ἀναγκάζηται ὅταν κατόπιν τὸ ἄτοπον τῆς ἀντιλήψεως αὐτοῦ ἐνίδῃ, ἀφοῦ ἅπαξ οὐκ ὀρθῶς ἀπεφήνατο, νὰ παρέλκῃ τὰ πράγματα καὶ νὰ νέμηται ἐν φανταστικαῖς χώραις, ὅπως ταῦτα συμφωνήσωσι πρὸς τὴν ἐξ ὑπογυίου γνώμην αὐτοῦ, οὐχὶ δ' αὐτοὶ πρὸς τὰ πράγματα, καὶ νῦν μὲν νὰ λέγῃ, ὅτι ἀπὸ 35 ἐτῶν *πάμπλειστα Γερμανῶν ἀνέγνω σχόλια*, νῦν δὲ νὰ γράφῃ, ὅταν συμφέρῃ εἰς αὐτόν, ἵνα φανῇ τι λέγων καὶ γράφων, τὰ θαυμάσια ταῦτα, ὅτι οἱ *Ἕλληνες οὐδεμίαν τῶν Γερμανῶν φιλολόγων ἔχουσι χρείαν οὐδ' ἀνάγκην*, διότι «Τεύτοσι μὲν οὔτε Δημήτηρ οὔτε Διόνυσος οὔτε γέγονεν οὔτε γενήσεται, ἀλλ' ἡμῖν τὼ θεὼ ἐκ παλαιοῦ ἐστον οὐκ εἰθισμένοις ζῦθον οἴνου προαιρεῖσθαι οὐδὲ σίτου γεώμηλα», διδάσκαλος τέλος, ὅστις θέλει καὶ ἑαυτὸν νὰ αἰδῆται καὶ τοὺς φίλους νὰ μὴ περιφρονῇ, ἀλλὰ νὰ τιμᾷ καὶ νὰ γεραίρῃ ἕκαστον κατὰ τὰ φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα πλεονεκτήματα.

Ἐπειδή, ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη, πολλάκις καὶ ἐγράψατε καὶ εἴπατε, ὅτι ἐκ τῶν ἑρμηνευτῶν παρατιθέμεθα μόνον τὰ μέρη, ἅτινα συμφέρουσιν ἡμῖν, πολλάκις δὲ ἐκ προθέσεως ἀφαιροῦμέν τινα, ὑμεῖς δὲ βιβλίων στερεῖσθε καὶ ἀπαξιοῖτε νὰ ἴδητε, διὰ τοῦτο δὲ καὶ *οὐδέποτε* πλὴν εἰ μή τινα παρ' ἡμῶν λαμβάνετε μαρτυρίαν ξένην, τὴν γνώμην ὑμῶν κρατύνουσαν, παρατίθεσθε ἐν τοῖς πολυμόχθοις ὑμῶν ἀναλύσεσιν, ὅπερ ὑπεμφαίνει (παρεσχηματισμένος κατηγορικὸς συλλογισμὸς κατὰ τὴν ὑπὸ Δ. Λιβαδᾶ μετάφρασιν τῆς λογικῆς τοῦ Beck, ἐλλειπούσης τῆς μείζονος προτάσεως, ἄρα καὶ ἐνθύμημα), ὅτι κέκτηται θεολήπτως πάσας τὰς εἰς τὸ ἑρμηνεύειν ὀρθῶς καὶ ἀπταίστως γνώσεις, διὰ ταῦτα πάντα κατεχωρίσαμεν, ἀναφέροντες χάριν ὑμῶν τῶν ἀβίβλων καὶ τίνες τυχὸν ἄνευ παρατηρήσεως παρῆλθον, *ὁλόκληρα καὶ αὐτούσια* τὰ σχόλια τῆς εἰς Ἰλ. Β, 159—

SISMANOGLIO MEGARO

160, Ἡροδ. 4, 97, καὶ Θουκ. 2, 64 ἀναφερόμενα, ἵνα ἰδίοις ὄμμασιν ἴδητε καὶ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, ἀφ' οὗ δὰ καὶ γερμανικὰ ἀπὸ 35 ἐτῶν μανθάνετε καὶ τὴν λατινικὴν ἴσα τῇ ἑλληνικῇ ἐμάθετε, ὡς ὑμεῖς στεντορείᾳ τῇ φωνῇ λέγετε, ὅτι ἐν τῷ θουκιδιδείῳ χωρίῳ ὁ Stahl σαφῶς διδάσκει τοὺς θέλοντας ν' ἀκούωσιν, ὅτι τὸ *μέμψαιτ'* ἂν μελλοντικὴν ἔχει δύναμιν οὐδὲ *γρῦ* περὶ τῆς ἐπινοηθείσης ὑφ' ὑμῶν ὑποθέσεως σημειούμενος, οὐδὲ τῷ ἡροδοτείῳ ὁ Bähr παραδέχεται τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Matthia, ἐξηγουμένου τὴν εὐκτικὴν μετὰ τοῦ ἂν διὰ μέλλοντος *φιλήσειεν ἄν*=Wird Küsseu, ὁ δὲ Abicht ἐκλαμβάνει μετά τινος ἐλαφρᾶς διαφορᾶς, ὅπερ ἐν τῇ ἀπὸ 12 ἀπριλίου διατριβῇ ἡμῶν ἤδη ἐσημειωσάμεθα, ἰσοδύναμον τῇ ὁριστικῇ μέλλοντος τίς τούτων συμφωνεῖ μεθ' ἡμῶν;—καὶ ἐν τῷ ὁμηρικῷ ὁ La Roche τὸ *κὰδ-κενλίποιεν* μεταφράζει dann Werden sie Heléna zurücklassen, παράλληλα δὲ χωρία παρατίθεται τὰ Ἰλ. Δ. 172—173, Ὀδ. Ζ. 285, Φ. 329, ἅτινα ὑμεῖς οὐδ' εἴδετε, ἵνα βασανίσητε τὰς γνώμας Ameis καὶ La Roche σαφῶς δὲ λέγει, ὅτι χρονικὴ ἀκολουθία ἐκφράζεται, Zeitliche Folge. Ἐνίοτε ἐλλόγιμε κ. Α. Τάγη, εἰσθε λίαν τολμηρός, ὡς ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, ἔνθα, ἵνα εὐφυολογήσητε καὶ εἴπητε τὴν παροιμίαν τῆς πατρίδος ὑμῶν, *ὄχι κόκο, ἀλλ' αὐγό*, παρορᾶται τὴν διαφορὰν τῆς λογικῆς καὶ τῆς χρονικῆς ἀκολουθίας, ἐκλαμβάνοντες τὸ *ἀφ' οὗ* ἰσοδύναμον τῷ *ἐπειδή*, καὶ ταῦτα λογικευόμενοι καὶ σχήματα δίκην βαρέων ὅλμων προβαλλόμενοι, καὶ οἱονεὶ λέγοντες *ἀφ' οὗ ἔφαγον, ἔβρεξεν* =*ἐπειδὴ ἔφαγον, ἔβρεξε*. Ἂν δ' οὕτως *ἡ ἐπιστημονικὴ* λογικὴ ἔχῃ, ἐρρέτω!

Ὅπως ἀνεύρητε δῆθεν, ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη, ὑπόθεσιν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ *πάθοιμεν ἄν* ἐν Θουκ. 3, 13, μακρὰν χάριν οἰκονομίας ἴσως χώρου, ὡς συνηθίζεται, παρέκβασιν ποιεῖσθε, μεθ' ἣν κηρύττετε *ὡς χαλκόστομος τυρρηνικὴ κώδων* ὅτι ἀπεκαλύψατε, τί; ὅ, τι ὀλίγῳ πρότερον ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ κεῖται, τὸ *εἰ ἡμᾶς καταστρέψονται*, ὠκεανὸν δὲ λέξεων περὶ λογικῶν σχημάτων προχεῖσθε. Ἡμεῖς, ἐλλόγιμε ἄνερ, παραδεχόμεθα καὶ ἐν τῷ χωρίῳ

τούτῳ ὅ,τι οἱ ἑρμηνευταὶ (ὑμεῖς οὐδένα τούτων ἐπεκαλέσθητε, καίπερ ἀπὸ 35 ἐτῶν τὰ γερμανικὰ μανθάνοντες καὶ τὴν λατινικὴν ἴσα τῇ ἑλληνικῇ μαθόντες) ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἐδίδαξαν, ὅτι καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν ἐπὶ τοσοῦτον ἐλεάνθη, ὥστε ἰσοδύναμος τῷ μέλλοντι ἀπέβη, παραδεχόμεθα, ὅτι τὸ *πάθοιμεν ἄν*=*πεισόμεθα*, ὅπως καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ *ἀποστήσεται, προσγενήσεται*. Ἀλλ' ὅμως παραδεχόμεθα πρὸς στιγμὴν τὴν γνώμην ὑμῶν. ὅτι τὸ *πάθοιμεν ἄν* ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ *εἰ καταστρέψονται*. Οὕτω τιθεμένου, ἡ ὑπόθεσις τοῦ *πάθοιμεν ἄν* δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι τὸ *εἰ καταστρέψονται*, ὅπερ θὰ εἶναι ὑπόθεσις τοῦ ὅλου, *οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος, τά τε ἡμέτερα προσγενήσεται, πάθοιμεν τ' ἂν δεινότερα ἢ οὐ πρὶν δουλεύοντες. Διὰ τὸ πάθοιμεν ἄν* θὰ ἀπῃτεῖτο ἄλλη ὑπόθεσις, ἐκφράζουσα τὸν ὡρισμένον λόγον ἢ τοὺς ὡρισμένους λόγους, δι' οὓς τὸ πρᾶγμα θὰ ἐθεωρεῖτο πιθανόν, θὰ εἴχομεν δηλ. ὑπόθεσιν τῆς ἀποδόσεως, ὡς τοῦτο πολλάκις ἀπαντᾷ (βλέπε Kühner, Ausfuhr, Gramm II Aufl s. 988—989 καὶ μετάφρασιν Ε. Σταθάκη σελ. 1394—1495), ἐν ᾧ ὡς ὑμεῖς ἀναλύετε ἢ θὰ παραφράσητε *ἴσως θὰ πάθωμεν*, ὅτε συμφωνεῖτε σιωπηλῶς πρὸς ὅσα ἀπ' ἀρχῆς εἴπομεν περὶ τῆς εὐκτ. μετὰ τοῦ *ἄν*, ὅταν ἄνευ ὑποθέσεως, κῆται, ἢ ἀφίετε τὸν νοῦν ἐλεύθερον ἄπειρα νὰ ὑποθέσῃ τὰ αἴτια, δι' ἃ θὰ πάθωσιν, ὅπερ δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς ὑμῶν, διότι ὑμεῖς θέλετε καὶ καλὰ πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ κολλᾶται *ὡρισμένην* ὑπόθεσιν, *ὡρισμένον* αἴτιον, ἄλλος δ' ἐπίσης λογικῶς καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐξαγομένην ἄλλην ὑπόθεσιν νὰ νοήσῃ δικαιοῦται, ὅτε θὰ ἔχομεν σειρὰν ὅλην ὑποθέσεων, ἄλλον *σωρείτην* ὑποθέσεων, ὁριζουσῶν τὴν εὐκτ. μετὰ τοῦ *ἄν*, ἀπείρους λόγους, ἐξ ὧν θὰ ἐξαρτᾶται τὸ πιθανόν, δυνατόν, ἐν ᾧ ἡμεῖς παραδεχόμεθα, ὅτι ἡ εὐκτ. μετὰ τοῦ *ἄν*, ὅπου δὲν εἶναι ἀπόδοσις ὑποθέσεως σημαίνει ἢ *ἴσως θά, πιθανὸν θά*, χωρὶς νὰ νοῆται *ὡρισμένη, εἰδικὴ* (προσέχετε, ἀφ' οὗ ἀπ' ἀρχῆς προσποιεῖσθε ὅτι δὲν νοεῖτε τί λέγομεν, ἵνα γελωτοποιήσητε δῆθεν τὸ πρᾶγμα, μεταβάλλετε δὲ κατὰ τὸ δοκοῦν τοὺς λόγους), ὑπόθεσις, ἀλλ' ἀφίε-

SISMANOGLIO MEGARO

ται ὁ νοῦς ἐλεύθερος ν' ἀμφιβάλλῃ νὰ ἐπέχῃ περὶ τοῦ πραγματικοῦ τοῦ πράγματος, χωρὶς νὰ δεσμεύηται ὑπὸ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ λόγου, ἢ θὰ ἁπλῶς, ἰσοδυναμεῖ τῷ μέλλοντι, ὅπου ἀπεψιλώθη τῆς ἐννοίας τοῦ πιθανοῦ, ὡς ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ καὶ ἄλλοις, ἅτινα καθώρισαν ἤδη οἱ γραμματικοὶ καὶ ἑρμηνευταί.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ πάλιν ὁμολογοῦμεν ἀρκετὰ τεχνικῶς—ἀπεφύγετε ὡς ἔγχελυς, ἀφοῦ περὶ τῶν ἄλλων τοσοῦτον ἐκτείνεσθε νὰ εἴπητέ τι, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν *τριῶν* τοῦ Ἡροδότου χωρίων, ἅτινα παρεκαλέσαμεν ὑμᾶς μετὰ τῶν ἄλλων ν' ἀναλύσητε καὶ ἀνεύρητε ἐν αὐτοῖς τὴν μίαν καὶ μόνην καὶ ἀδιαίρετον ὑπόθεσιν, ἣν διατείνεσθε, ὅτι δύνασθε πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ εἰσέλθητε εἰς τὰ μυστήρια τῆς συνειδήσεως καὶ νὰ συλλάβητε ὅ, τι ὁ ἄλλος ἀποκρύπτει, ἡμεῖς δέ, θὰ ὁμολογήσετε βεβαίως ὡς φιλαλήθης—δὲν ἀντεγράψαμεν ἐκ τοῦ συντακτικοῦ Kühner, διὰ ταῦτα, λέγομεν, ὅπως δοθῇ πέρας εἰς τὴν ἄχαριν ταύτην συζήτησιν, τολμῶμεν ἡμεῖς ἂν ἐπιτρέπητε, νὰ εἴπωμέν τινα. Τὰ Ἡροδότεια ταῦτα χωρία εἶνε *1,70 τάχα δὲ ἂν καὶ οἱ ἀποδόμενοι λέγοιεν ἀπικόμενοι εἰς Σπάρτην ὡς ἀπαιρεθείησαν ὑπὸ Σαμίων, 7,184 ἤδη ὧν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι τέσσαρες μυριάδες καὶ εἴκοσι, 8,136 τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτα οἱ προλέγοι, συμβουλεύοντα σύμμαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι.* Καὶ ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις χωρίοις ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν, ἐκφράζει δὲ εἰκασίαν, κρίσιν τοῦ συγγραφέως περὶ τῶν λεχθέντων ἢ λεγομένων. Περὶ τῆς χρήσεως ταύτης ὁ Koch (Griech. Schulgramm. VIII Auflag. s. 258, Anm 2) λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ἡ εὐκτ. τοῦ ἐνεστ. ἀρχικῶς εἶναι ἄχρονος, οἱ ἱστορικοί, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὁ Ἡρόδοτος, πολλάκις μεταχειρίζονται αὐτὴν πρὸς ἔκφρασιν εἰκασιῶν περὶ τοῦ παρελθόντος αὐτολεξεί: Da der Optativ Ræsentis ursprünglich gar Kein Zeit bezeichnet so haben die Historiker, besonders Herodot, ihn anch mehrmals bei Vermutungen von der Vergangenneit gebraucht, naturlich muss sich die Beziehung aus dem Zusammenhange ergeben Herod. 1, 2 εἴησαν δ' ἂν οὗτοι Κρῆτες, es mochten dies Kreter sein (Βλέπ. καὶ Kühner σ. 197—198 καὶ μετάφρασιν Ε. Σταθάκη σ. 230—231). Ἐκ δὲ τῶν ἑρμηνευτῶν—παραθέτομεν αὐτολεξεὶ τὰ σχόλια—ὁ μὲν Bähr ἐν 1, 70 σημειοῦται: Sunt ipsius Herodoti verba, judicium suum adjicientis, quo diversas eadem de renarrationes explicet aut seccum conciliet. De optat. conf. not. ad 1, 2, αὐτόθι δέ: εἴησαν ἄν, i. e. ist haut scio an Cretenses fuerint Optativi usum ex hal maxime conspicuum plures notarunt: G. Hermann Opusc. IV p. 169. Jacobs ad Aelian N. A. II. 11 Hartung Lehre de griech Partik. II. p. 255. Kühner Gr. Gr. § 467, 2. Ὁ δὲ Abicht ἐν 1, 70 γραφει: Hier wie c. 2 (εἴησαν δ' ἂν Κρῆτες) spricht der Optat. des Raes mit ἂν in seimen Satze ein Urtheil über etwas vergangenes aus, ἐν δὲ 1, 2: Sehr haufüg wird bei Herodot durch den Optat. des Raes. mit ἂν eine Vermutung oder ein Urtheil über etwas vergangenes ausgesprochen. Vgl. c. 70. 2, 98. 5, 59. 7, 180. Ὁ δὲ Stein ἐν 1, 2: Dies mögen aber wohl Kreter sein, nämlich die in dieser Erzählung auftretenden Räuber, deren erkunft die Perser selbst nicht anzugeben wissen, Herodot aber aus Vermutung ergänzt ohne sich auf die Wahrheit des Raubes weiter einzulassen ἐν δὲ 1, 70 σημειοῦται: λέγοιεν ist der Optat. Imp. Abweichend von dem durchgängigen Sprachgebrauche der Attiker is in diesem Opt. c. ἂν eine Vermutung über die Vergangenheit ausgedrückt und wie hier noch 7, 184, 214. 8, 136. Au zwei Stellen mit dern Aorist 7, 180. 9, 71, der in diesem Vinne bei Homer haüfig, vereinzelt auch bei attischen Autoren vorkommt. Ὁ δὲ γάλλος μεταφραστὴς Larcher τὸ ἐν 1, 2 μεταφράζει: c'étaient peut-être des Cretois, τὸ δὲ 1, 70 peut-être aussi ceux qui l'avaient vendu dirent-ils à leur retour à Sparte, que les Samiens le leur avaient enlevé. Ποῦ ἐν πᾶσι τούτοις ἡ ὑπόθεσις, ἐλλόγιμε καὶ ἐρίτιμε κύριε Α. Τάγη;

Τῇ 27 Ἀπριλίου 1890. Μ. Ι. ΚΕΦΑΛΑΣ

ΓΑΜΗΛΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ὅταν ξυρίζουν τὸν γαμβρόν, νεάνιδες κύκλον περὶ αὐτὸν σχηματίζουσαι ἄδουσι λιγυρῶς.

Καινούργια βρύσι κίνησε 'ς τοῦ νιόγαμπρου τὸ σπίτι
νὰ λούζεται ὁ νιόγαμπρος νὰ πλένετ' ὁ μπερμπέρης.
Φέρτε ξυράφια διαλεχτὰ μέσ' ἀπὸ τὴν Ὀλλάνδα,
νὰ ξυριστοῦν χρυσᾶ μαλλιὰ μὲ τέτοια ὠμορφάδα.
Ξυράφισε, μπερμπέρη
μὲ τ' ἅγιο σου τὸ χέρι.
Ἀργυρὸ ξυράφι καὶ μαλαματένιο
τράβα 'γάλι 'γάλι
σὲ γαμπροῦ κεφάλι
τρίχα μὴν τ' ἀφήσῃς
καὶ τὸν ἀσχημίσῃς
εἰς τὸν πεθερό του
εἰς τὴν πεθερά του
'ς τὰ γυναικαδέρφια
'ς τὸ γυναικοσόϊ

Πόσο σοῦ πρέπει τὸ ξύρισμα, μὲ γειά σου μὲ χαρά σου καὶ 'ς τά γενιτσούρια σου μὲ γυιὸ νὰ χαίρετ' ἡ καρδιά σου.

Φέρτε τοῦ γαμπροῦ χρυσῆ ἁρμάτα
μασουρόγνεστη σγουροϋφασμένη
καὶ 'ς τὰ Γιάννενα ξαγορασμένη.

Τῆς γαμικῆς συνοδείας ἐξερχομένης πρὸς παραλαβὴν τῆς νύφης, αἱ νεάνιδες ἄδουσιν.

Καλότυχη ἡ μάνα, ποῦ προβοδάει τὸν ἥλιο,
ποῦ προβοδάει τὸν ἥλιο νὰ πάρῃ τὸ φεγγάρι.
Βρὲ καλὲ γαμπρὲ κι' ἁρματωμένε,

π' ἁρματώνεσαι καὶ ποῦ πηγαίνεις;
Ἄσπρε σταυραετέ μου, γιὰ κοντοκαρτέρει
νὰ πατήσῃς πέτρα ν' ἀναβῇς λιθάρι,
ν' ἀναβῇς λιθάρι νὰ καβαλικέψῃς.
Κινῆστε παλληκάρια, κινῆστε λεβεντάδες,
κινῆστε γιὰ νὰ πᾶμε νὰ πάρωμε τὴ νύφη.
Ποῦ βούλιεσαι νὰ πάνῃς, καλό μου παληκάρι;
—Ἐκίνησεν ὁ ἥλιος νὰ πάρῃ τὸ φεγγάρι.

Εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης ἄδουσι τὰ ἑπόμενα:

Γιὰ μύρισε λουλοῦδι κι' ἄνθη τοῦ Μαγιοῦ,
τὸν Μάη καὶ τὸν Ἀπρίλη κι' ὅλον τὸν Θεριστὴ
γιατ' ἦρθα νὰ σὲ πάρω μὴ γένεσαι μικρή.
Θερτὴ καὶ Ἀλωνάρη κι' ὅλον τὸν Αὔγουστο·
ἦρθα γιὰ νὰ σὲ πάρω μὴ κάνῃς τὸν ἄρρωστο.
Λάμπει ὁ ἥλιος λάμπει 'ς τὰ παραθύρια σου,
γιὰ σήκου, κυρὰ νύφη, βάλ' τὰ στολίδια σου.
Φίλοι, καλῶς τὸν ηὕραμε τοῦτον τὸν νοικοκύρη
μὲ τὰ γλυκά του τὰ πιοτά, μὲ τὰ καλά του λόγια.
νὰ τοῦ προκόψουν τὰ παιδιά, καὶ 'ς ἄλλα νὰ χαροῦμε.
Φᾶτε καὶ πιῆτε, βρὲ παιδιά, χαρῆτε νὰ χαροῦμε
τοῦτον τὸν χρόνον τὸν καλὸ ὅσο ν' ἀρθῇ κι' ὁ ἄλλος.
Γιὰ ζοῦμε γιὰ πεθαίνομε, γιὰ 'ς ἄλλον κόσμο πᾶμε.
Κ' ἐκεῖ χαραῖς δὲν γένονται οὔτε καὶ πανηγύρια
κι' οὔτε μεσαλοτράπεζα νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε.

Ἀναχωρούσης τῆς νύφης ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας ἄδουσι τὰ ἑπόμενα:

Ἔβγα, νύφη μ', ἔβγα, ἔβγα ἀπ' ταῖς αὐλαῖς σου.
Ἔβγα 'π' ταῖς αὐλαῖς σου, σύρε 'ς ταῖς δικαίς σου.
—Εὐχήσου με, μανοῦλά μου, τόρα 'ς τὸ κίνημά μου,
Τώρα 'ς τὸ κίνημά μου 'ς τὸ ξεπροβόδημά μου.
Σ τούταις ταῖς αὐλαῖς, καὶ τούταις ταῖς πόρταις
ἥλιος ἔλαμψε κι' ἀητὸς ἐμπῆκε
πέρδικ' ἅρπαξε καὶ πίσω βγῆκε.
Μὲ κουναροῦσ' ἡ μάνα μου σὰν ἡ μηλιὰ τὸ μῆλο,
χίλια προικειὰ μοῦ ἔδωκε καὶ μούλες φορτωμέναις

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐξερχομένης τῆς πομπῆς ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἄδουσι:

Τ' ἄκουσες, κυρὰ νύφη, τί λέει τὸ Βαγγέλιο;
τί λέει τὸ Βαγγέλιο, τί μολογάει τὸ γράμμα;
Τίμα τὸν πεθερό σου, τίμα τὴν πεθερά σου
γιὰ νὰ εἶσαι τιμημένη, 'ς τὸν κόσμο ξακουσμένη.

Ὅταν πλησιάζοντες εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, γυναῖκες ἔρχονται πρὸς προϋπάντησιν ἄδουσαι:

—Συμπέθεροι, τί ἀργήσαταν, τί ἀργήσαταν;
—Μᾶς ἄργησαν κι' ἀργήσαμεν κι' ἀργήσαμεν.
Εἶχαν τὴν τσέργα 'ς τὸ νερὸ κι' ἀργήσαμε κι' ἀργήσαμε.

Τρέχουν τὰ νερά, τρέχουν κι' ἡ βρύσαις,
τρέχει κ' ἡ ἀρχοντιὰ νὰ ἰδῇ τὴν νύφη.
Τ' ἀρχοντόπουλα νὰ τὴν ρωτήσουν
κ' ἡ ἀρχόντισαις νὰ τὴν 'ξετάξουν.
Νύφη, τί ἔφερες τοῦ πεθεροῦ σου;
Νύφη, τί ἤφερες τῆς πεθερᾶς σου;
Τρέχουν τὰ νερά, τρέχουν κ' ἡ βρύσαις,
τρέχει νὰ ἰδῇ ἡ χώρα ὅλη
τὸ καλόμοιρο, τὸ χρυσὸ ταῖρι,
νύφη ὥμορφη καμαρωμένη
ὥμορφο γαμπρὸ καὶ παλληκάρι.

Εἰσερχομένης τῆς νύφης εἰς τὴν οἰκίαν τῶν πενθερῶν ἄδουσι:

Ἔβγα, κυρὰ καὶ πεθερά, γιὰ νὰ δεχτῇς τὴν πέρδικα,
γιὰ νὰ δεχτῇς τὴν πέρδικα, ποῦ περπατεῖ λεβέντικα,
Γιὰ ἰδέστε την, γιὰ ἰδέστε την κ' ἥλιο, φεγγάρι πέστε την.
Γιὰ ἰδέστε την, πῶς περπατεῖ σὰν ἄγγελος μὲ τὸ σπαθί.
Αὐτοῦ ποῦ ζύγωσες νὰ μπῇς ἥλιος, φεγγάρι θὰ φανῇς.
Ἔβγα, κυρὰ καὶ πεθερά, γιὰ νὰ δεχτῇς τὴν πέρδικα,
γιὰ νὰ τὴν βάλῃς 'ς τὸ κλουβί, σὰν τὸ πουλὶ νὰ κελαϊδῇ.
Ἔμπ' αὐτοῦ, μωρ' πέρδικα,
'ς τὴν καινούργια τὴν φωλιά·
'φύτρωσε μιὰ κυδωνιὰ
κι' ἂν ἀνθίσῃ καὶ καρπίσῃ
πέντε γυιοὺς θὲ νὰ 'ποχτήσῃ
καὶ κατόπι θυγατέρα.

Εἰς τὸ σκαμνὶ ποῦ κάθησες ξηρὰ ἤτανε τὰ ξύλα
κι' ἀπὸ τὴν ὠμορφάδα σου ἀνθοῦν καὶ βγάνουν φύλλα.
Ὅταν σ' ἐγέννα ἡ μάνα σου, εἶχαν τὰ λάφια σκόλη
καὶ σἔδωκαν τὴν ὠμορφιὰ οἱ δώδεκ' Ἀποστόλοι.
Ἀπ' ὅλα τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ ἕνα εἶν' ποῦ σὲ μοιάζει,
ἕνα ποῦ βγαίνει τὴν αὐγή, ὅταν γλυκοχαράζῃ.
Ἄγγελοι 'πὸ τοὺς οὐρανοὺς μὲ προσταγὴ Κυρίου
κατέβηκαν καὶ σ' ἔδωκαν τὴν λάμψι τοῦ ἡλίου.
Ἔχεις μαλλιὰ τ' Ἀβεσαλώμ, τοῦ Ἰωσὴφ τὰ κάλλη,
καλότυχος, καλοήμερος ποῦ σ' ἔκαμε ζευγάρι.
Χαρὰ 'ς τὴν μάνα τοῦ γαμπροῦ, τὴν πεθερὰ τῆς νύφης,
ὁπώκαμε τέτοιον υἱόν, ζευγάρι τέτοιας νύφης.
Ποιὸς ἦταν ὁ πραξενητής, ποῦ νὰ εἶχε φάῃ κανέλλα,
π' ἀντάμωσε τέτοιον ἀητὸ μὲ τέτοια περιστέρα.

Εἰσερχομένης τῆς νύφης 'ς τὸν χορὸν ἄδουσι:

Ἐμπηκ' ἡ νύφη 'ς τὸ χορὸ
σειγίζοντας λυγίζοντας
καὶ τετρακαγκελίζοντας.
Γιὰ ἔβγ' ἀφέντη πεθερέ, νὰ ἰδῇς τὴν κυρὰ νύφη
τὸ πῶς χορεύει 'τὸ χορὸ
μὲ σείγισμα μὲ λύγισμα.
Γιὰ ἔβγα, κυρὰ πεθερά, νὰ ἰδῇς τὴν κερὰ νύφη
τὸ πὼς χορεύει 'ς τὸ χορὸ
σειγίζοντας, λογίζοντας
καὶ τετρακαγκελίζοντας

Σὲ πολλαῖς χαραῖς ποῦ πῆγα
φιλδίσι, καραφύλλι, ζιμπιλάκι μου γραμμένο,
τέτοια νύφη δὲν τὴν εἶδα,
φίλδισι, καραφύλλι κτλ.
πῶχει μπάλα σὰν μεϊντάνι
φίλδισι κτλ.
πῶχει μάτι σὰν φλιτζάνι,
πῶχει φρύδια σὰν γαϊτάνι,
ποῦ ζωγράφος δὲν τὰ κάνει,
πῶχει μύτη κοντυλένια
πῶχει στόμα δαχτυλίδι
δὲν χωράει σπυρὶ σταφύλι·

SISMANOGLIO MEGARO

πῶχει καὶ λαιμὸ χυτό
μαρμαροπελεκητό.
Πῶχει χέρια σὰν λαμπάδες
ὅπου λειτουργοῦν παπάδες,
ἔχει μέση γιὰ κεμέρι
καὶ γκιόζι γιὰ μπεζερλίκια,

Φεγγαράκι μου λαμπρό,
φέγγε μου νὰ περβατῶ,
φέγγε καὶ χαμήλωνε
καὶ στρογγυλογύριζε
γιὰ νὰ ἰδῶ τὰ νιόγαμπρα
πῶς χορεύουνε τὰ δυὸ
μὲ τὸ νοῦνο 'ς τὴν κορφὴ
μὲ τὸν ἀδελφοποιτὸ
καὶ τοὺς φίλους 'πὸ κοντά.

Σήμερα εἶν' ἄσπρος οὐρανός, σήμερα εἶν' ἄσπρη μέρα,
σήμερα π' ἀνταμώθηκε ἀητὸς καὶ περιστέρα.
Μιὰ περιστέρα πλουμιστὴ μᾶς ἦρθε ἀπὸ τὰ ξένα
κ' εἶχε τὰ νύχια κόκκινα καὶ τὰ φτερὰ γραμμένα.
Παίρνει νερὸ 'ς τὸ στόμα της καὶ πάχνη 'ς τὰ φτερά της
νὰ λούσῃ τὸν ἀφέντη της, νὰ λούσῃ τὴν κυρά της.
'Αξίζ' ἡ μέρα ἡ σημερινὴ φλωρὶ μὲ τὸ ταγάρι,
π' ἀντάμωσε τὰ νιόγαμπρα καὶ τἄκανε ζευγάρι.
Πόσ' ὤμορφοι εἶστε 'ς τὸ χορὸ σὰν τὰ μαργαριτάρια.
σᾶν ἡ ματσια ἡ δροσιὰ ποὺ λάμπει στὰ χορτάρια.
Πῶς λάμπετε εἰς τὸ χορό, καὶ ποσ' ἔχετε χάρι,
ὡσὰν ὁ ἥλιος τοῦ Μαγιοῦ, τ' Αὐγούστου τὸ φεγγάρι.
Πολύχρονος ὁ κὺρ νουνὸς π' ἔλαβε τὴν φροντίδα,
καὶ ἔβαλε τὰ νιόγαμπρα νὰ φέρουνε μιὰ γύρα.
Κύριε νουνέ, κυρὰ νουνὰ νὰ εἶστε εὐτυχισμένοι
καὶ στῶν παιδιῶν σας ταῖς χαραῖς, τέτοια χαρὰ νὰ γένῃ.

Αὐτὸ τὸ χέρι ποῦ κρατεῖς
ματάκια, ματάκια,
γιὰ μὴ τὸ παρασφίγγῃς,
ματάκῖα λιγωμένα.
Τί τὸ πονοῦν τὰ δάχτυλα,

ματάκια, ματάκια,
ἀπὸ τὰ δαχτυλίδια,
ματάκια λιγωμένα.

Ἕτερα :

'Ανάμεσα τρεῖς θάλασσες πύργος θεμελιωμένος
κι' ἀπάνω κόρη κάθεται καὶ τὰ φλωριὰ ἀρμαθιάζει
ἀρμάθιαζε, ξερμάθιαζεν ἐννέα ἀρμαθοῦλες φκιάνει.
Τὲς πέντε βάνει στὸ λαιμὸ, τὲς τέσσερες στὸ χέρι
χειμῶν καὶ καλοκαῖρι
καὶ μὲ τὸν ἥλιο μάλωνε μὲ τὸν ἥλιο μαλώνει :
«γιὰ ἔβγα ἥλιε γιὰ νὰ βγῶ, γιὰ λάμψε γιὰ νὰ λάμψω
πολλὲς καρδιὲς νὰ κάψω·
ἐσὺ κιὰν λάμψῃς, ἥλιε μου, μαραίνεις τὰ χορτάρια
κ' ἐγὼ κιὰν λάμψω, ἥλιε μου, μαραίνω παλληκάρια»!

— *'Ανέκδοτα διδασκάλων* :

Εἶμαι φίλος τοῦ καπνοῦ ἔλεγέ τις, καὶ θέλω κάπως νὰ διέρχωμαι καπνίζων τὴν ἐνταῦθα διαμονήν μου !

— *Αἴτησις διδασκάλου :*

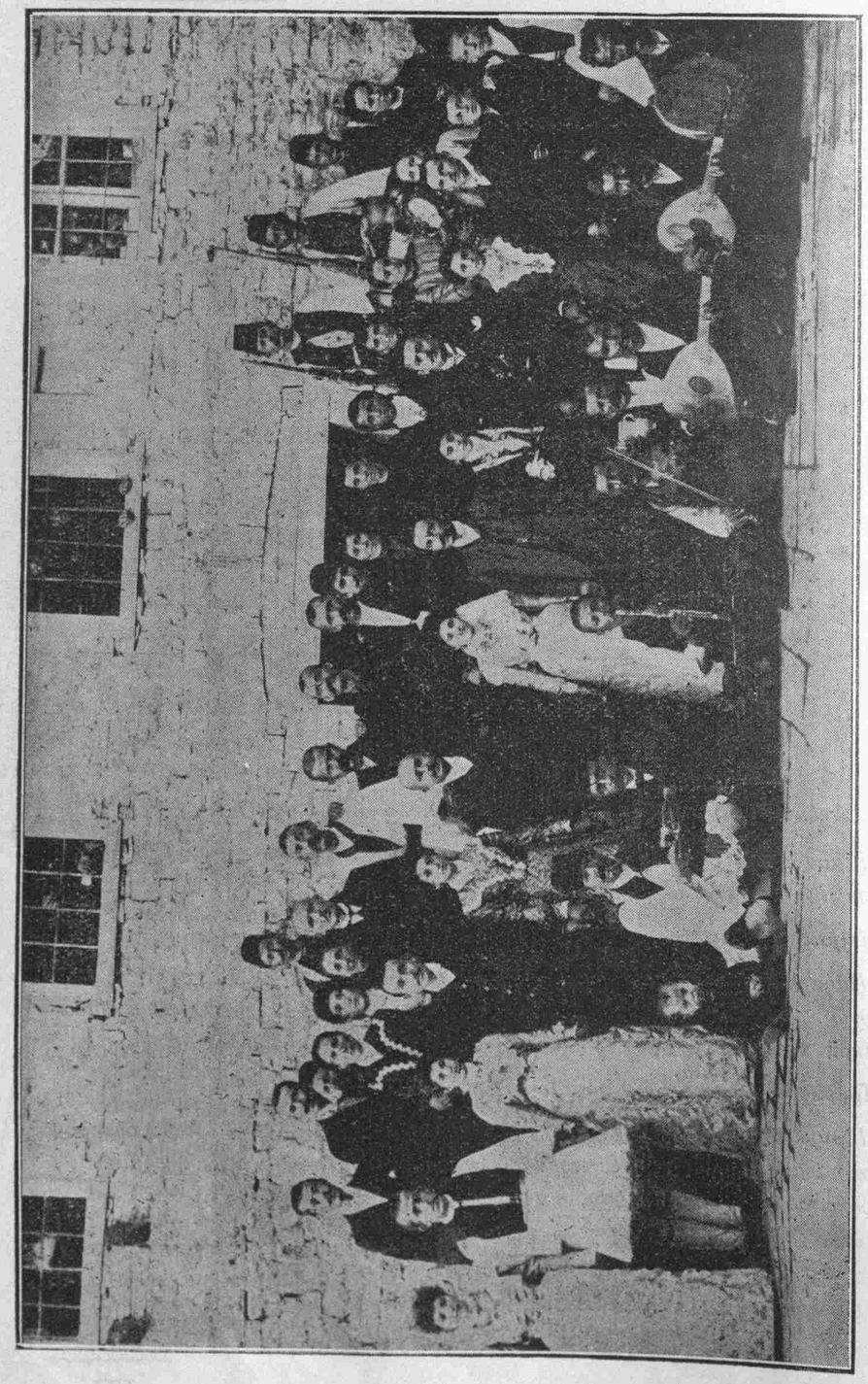
Παρακαλῶ, φροντίσατε νὰ μὲ συστήσητε εἰς τὸ χωρίον . . . . διότι . . . λημοκτονῶ . . . . . τῆς πείνας ! ! ὡς πληροφοροῦμαι θὰ γείνῃ διαρρύθμισις διδασκαλικοῦ προσωπείου ! καὶ ὁ Διάκονος θα φθάσῃ εἰς σημεῖον ἀποβολῆς ! ! . .

— *Πρότασις γάμου : "Εν δέσιμον Παπαχρήστου.*

Γνωρίζεται ὅτι ἀπὸ πολλοῦ εἶμαι χῆρος (μὲ ἤττα καὶ ὄχι μὲ ὄμικρον γιῶτα) παρακαλῶ νὰ κάμητε περὶ ἐμοῦ πρότασιν ἐσωγάμβρου εἰς τὸν κ. Ζ . . . ἂν πρόκειται νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ θυγάτριόν του ἐσωτερικῶς. (!)

Διατελῶ βαθυσεβάστως
Μουσικοψαλτοδημοδιδάσκαλος
Ι. Κ.

SISMANOGLIO

Χορὸς Ζαγορισίων

ΓΑΜΟΣ

Μέσα στὴν ἀνεμοζάλη τῆς ζωῆς, στὸ ἀγριοβόρι τῆς ξενειτειᾶς, τὴ ξέχασε **τὴν** τρυφερή παιδούλα, τὴν ἀρραβωνιαστική του, ποῦ μιὰ μέρα—τὸ θυμᾶται σὰν ὄνειρο-- μέσα σὲ χαραίς, σὲ γέλοια, τὸν ἀρραβώνιασε ὁ γέρως ὁ παππᾶς. Σ' τ' αὐτιά του ἀντιλαλοῦνε ἀδύνατα τώρα ἡ εὐχαῖς καὶ τὰ προφητικὰ τραγούδια ποῦ πρόλεγαν τὸν ἐρχομό του τὸν καλό.

Θαμπά, θαμπά, τὴ βλέπει καὶ τὴ ξανθὴ παιδούλα, μισοφοβισμένη νὰ κρύβεται σ' τῆς μανούλας της τὴν ποδιά.

Τίποτε δὲν σβύστηκε, μὰ ἡ ξενειτειὰ εἶναι ξενητειά, καὶ τώρα ἡ καρδιά του κτυπᾷ γιὰ μιὰ μελαγχροινὴ βλάχα ποῦ ἔχει μέλι στὰ χείλη καὶ μάγια στὴ ματιὰ καὶ τὸν μάγεψε.

Μεθᾷ τὸ λεβεντόπαιδο μὲ κρασὶ δρασαγάνι, πίνει τῆς Διμποβίτσας τὸ νερὸ καὶ ξεπλένει τὸ μῦρο του τὸ ἄγιο, τῆς βλάχας ἡ ἁμαρτωλὴ ἀναπνοή.

Τί τοὺς πειράζει σὰν τὴν ἀγαπᾷ τὴ ξένη; Μὴ δὲν στέλνει στὴ μάνα του τὸ μερτικό της ἀπ' τὸν ἵδρω του; Μήπως γιὰ τὴν πατρίδα δὲν λύνει πρῶτος τὴν σακκούλα του καὶ δὲν εἶναι πάντα ἕτοιμος νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του γιὰ νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ;

Τί τοὺς πειράζει ἡ βλάχα μὲ τὴν κεντημένη τὴν ποδιὰ καὶ μὲ τὰ φλουριά;

Ἄ... θὰ τὴν πάρῃ γυναῖκά του καὶ νὰ τὸ μάθουν ὅλοι, καὶ νὰ μὴ φυτρώνουν ὅπου δὲν τοὺς σπέρνουν, γιατὶ ἂν τὸν παραθυμώσουν, θὰ ξεχάσῃ καὶ τῆς μάνας του τὸ γάλα, καὶ τῆς πατρίδας του τὰ χώματα, καὶ τοῦ γέρου τοῦ παππᾶ τὸ μῦρο καὶ γιὰ ὅλα, μὰ γιὰ ὅλα ἡ ἀγάπη του θὰ τὸν παρηγορήσῃ.

SISMANOGLIO MEGARO

Καὶ πρὸς τοὺς εἶπε νὰ τὸν ἀρραβωνιάσουνε παιδὶ ἀνήλικο ἔτσι τυφλά, ἀρώτηχτα; Ἡ κοιμισμένη του καρδιὰ ξύπνησε καὶ οὔτε κἂν θυμᾶται τὸ πλάνο ὄνειρο, μόνο βλέπει τὴν ἀλήθεια, τὴν παχουλὴ βλάχα μὲ φλόγα στὰ μάτια ποῦ θαμπώνει τὰ φλουριά της. Βουτᾷ τὴ γραφίδα στὴς καρδιᾶς του τὴ λαύρα καὶ γράφει γραφὴ φαρμακωμένη καὶ στέλνει στὴν πατρίδα.

Ἀνατριχᾷ σὰν συλλογίζεται τὴ γρηὰ μάνα του νὰ τραγουδῇ Ἀρβανίτικα ἐκείνη τὴν φαρμακερὴ κατάρα γιὰ τὸν Δούναβι.

Ἄδικα τοὺς ἔστειλε τὴ γραφή· ὁ γέρως ὁ παππᾶς δὲν τὴν διάβασε στὴ μάνα του. Ἐκείνη ἔχασε τὸ φῶς της. Πολλοὺς ξενήτεψε καὶ πολλοὺς ἔθαψε καὶ γιὰ τὴ ξενητειὰ καὶ γιὰ τὸ χάρο πολλὰ δάκρυα ἔχυσε καὶ τώρα ἔσβυσε τὸ φῶς της καὶ δὲν βλέπει τὴν ἐρημιά της.

*
* *

Ὁ Φίλιππος ἄμα ἔμαθε τὴ συμφορά, ἔτρεξε στὸ χωριό του. Ἄδικα ἡ βλάχα ζαχαρομιλεῖ. Πετᾷ ἐκεῖνος μακρυὰ ἀπ' τὰ μάγια της. Πετᾷ νὰ γλυκοφιλήσῃ τὰ σβυσμένα μάτια, νὰ πάρῃ τὴν εὐχή.

Στὸ δρόμο ἕνας πατριώτης τὸν παρηγορεῖ.

— Μὴ νοιάζεσαι· σὰν ἔχασε ἡ κερὰ Μήτραινα τὰ μάτια της, ἔτρεξεν ἡ Ἀγγελικούλα καὶ κλείσθηκε στὸ σπῆτι μέσα τὴν καλοκυττάζει σὰν κόρη της ἀληθινή, ἂν καὶ ξέρῃ πῶς τὴν ἔχεις ξεχασμένη.

Ὁ Φίλιππος κοκκίνησε.

Τὸ σπῆτι τὸ ἴδιο· ὅλα καθάρια γύρω, ὅλα λαμπρά· στὸ τοῖχο κρέμεται τὸ καριοφύλι τοῦ πατέρα του. Ἡ γωνιὰ χύνει γύρω κόκκινο φῶς παιχνιδιάρικο καὶ φωτίζει τὴ γρηὰ μάνα του. Πάντα εὔμορφη, ἀρχοντικιὰ μέσα στῆς χήρας τὴ μαύρη φορεσιὰ ποῦ τὴν φορεῖ ἀντρόπιαστα τριάντα χρόνια.

Τὰ μάτια της μεγάλα, πειὸ μεγάλα, μὰ σβυσμένα δὲν φωτίζουν τὸ λυωμένο πρόσωπό της.

Στάθηκε καὶ τὴν ἔβλεπε τὴ μάνα τὴν ἀγαπημένη, ποῦ ὁ ἴσκιος της ἐστοίχειωσε τὸ σ ῆτι. Θαρρεῖς ἤθελε νὰ μετρήσῃ ὅλα τὰ ποτά-

μια τὰ δάκρυα ποῦ ἔχυσε, καὶ νὰ ξεχωρίσῃ τὸ πειὸ φαρμακεμένο, ἐκεῖνο ποῦ ἔσβυσε τὸ φῶς της.

Ἡ ἀγκαλιὰ ἀνοίγεται ὁλόθερμη, τὸν σφίγγει, τὰ χείλη κάτι λένε, τὰ μάτια χύνουν δάκρυα γλυκά.

Τὸν ψηλαφᾷ. Μεγάλωσε Χριστὸς καὶ Παναγιά, παλληκάρι.

Ἡ φωνή του τῆς θυμίζει τὸ Μήτρο. Ἂν εἶχε τὰ ματάκια της, θὰ τοὺς ἔβλεπε ἀχόρταστα. Μὰ ἔτσι ἤθελ' ὁ Θεός.

— Αἴ, ἂς μὴ σὲ βλέπω ἐγώ. Τὰ ψηλὰ βουνά, ἡ κρουσταλλένιαις βρύσαις σὲ εἴδανε. Πάτησες τῆς μεγάλης μάνας, τῆς πατρίδας, τὸ χῶμα.

Σικώνει τὸ λυωμένο χέρι της, στηλώνει στὴν καπνισμένη ὀροφὴ τὴ σβυσμένη ματιά της καὶ λέγει μέσα ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια της.

— Ἔχε τὴν εὐχή μου.

*
* *

Συγγενεῖς, γειτόνισσαις, πλημμύρησαν τὸ σπῆτι καὶ μιὰ πεντάμορφη ξανθοῦλα μὲ πλεξίδα ὁλόχρυση γιὰ ὅλους φροντίζει, ὅλους τοὺς κερνᾷ καὶ στρώνει τραπέζι νὰ φᾶνε καὶ νὰ χαιρετίσουνε.

— Καὶ ὁ γέρως ὁ παππᾶς;

— Ζῇ καὶ βασιλεύει.

— Θὰ τρέξω νὰ φιλήσω τὸ χέρι του.

Δύο πατριωτάκια τὸν φέρνουνε καὶ λέγει:

— Μὴ λαβαίνεις τὸν κόπο. Ἤρτα ἐγώ.

Ὅλοι σηκώθηκαν μὲ σεβασμό. Ὁ γέρως εὐλόγησε τὸ τραπέζι καὶ ἀφοῦ ἤπιανε γιὰ «τὸ καλῶς ὥρισες» καὶ γιὰ τὴ μάνα τὴν καλότυχη καὶ γιὰ τὸ γυό, ὁ γέρως ὁ παππᾶς σήκωσε τὴν τσότρα ἀψηλά, ἐσιγότρεμαν τὰ γεροντικὰ δάκτυλά του, ἔτρεμε καὶ ἡ φωνή του καὶ εἶπε.

— Ἐγὼ πίνω στὴν ὑγειὰ τῆς Ἀγγελικούλας ποῦ σὰν ἄγγελος κύτταξε τὴν κερὰ Μήτραινα στὴν ἀρρώστεια της.

Ἡ Ἀγγελικοῦλα κοκκίνισε· τὰ μάτια της τὰ θαλασσιὰ γέμισαν ἀπὸ δάκρυα καὶ τοῦ Φιλίππου ἡ ματιὰ εἶδε τὸ δαχτυλίδι του στὸ

SISMANOGLIO MEGARO

δάχτυλο της καὶ τὰ τριαντάφυλλα ποῦ ἄνθισαν στὸ πρόσωπό της.

Ἡ βλάχα κοκκίνιζε μόνο μὲ τὸ κρασί· τέτοια τριαντάφυλλα ποτὲ δὲν τὴν περέχυσαν.

— Σ' εὐχαριστῶ, παππᾶ, ποῦ ἤπιες γιὰ τὴν Ἀγγελικοῦλα μου, εἶπεν ὁ Φίλιππος, κ' ἔδωκε τὴν τσότρα ἀπ' τὰ χείλη του στὴν Ἀγγελικοῦλα.

Ψαλμοί, παιγνίδια, γέλοια ἀντήχησαν στὸ βουβὸ χωριό· πιστολιαῖς συχνὰ συχνὰ φοβίζουν τὰ πουλάκια.

Ὁ γέρως ὁ παππᾶς φορεῖ τὰ ὁλόχρυσα ἄμφιά του, χαρούμενος ποὺ ἀξιώθηκε νὰ εὐλογήσῃ τὸ γάμο τῶν παιδιῶν ποῦ τ' ἀρραβώνιασε μικρὰ μικρά.

Ἡ κυρὰ Μήτραινα ἔβγαλε τῆς χηρειᾶς τὴ φορεσιὰ καὶ λάμπει ἀπὸ χαρὰ ὅλο τὸ πρόσωπό της κι' ἂς εἶνε σβυσμένα τὰ μάτια της. Ὁ γαμπρὸς λεβέντης, ἡ νύφη πεντάμορφη ντροπαλή, οἱ καλεσμένοι, ὅλο τὸ χωριὸ χαρούμενο.

Ἡ ἐκκλησιὰ φωτοπεριχυμένη θυμίζει τὴν ἀνάστασι καὶ ἀληθινὰ ἀνεστήθηκε ἕνας νεκρὸς Λάζαρος, μιὰ πεθαμένη ἀγάπη.

† ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

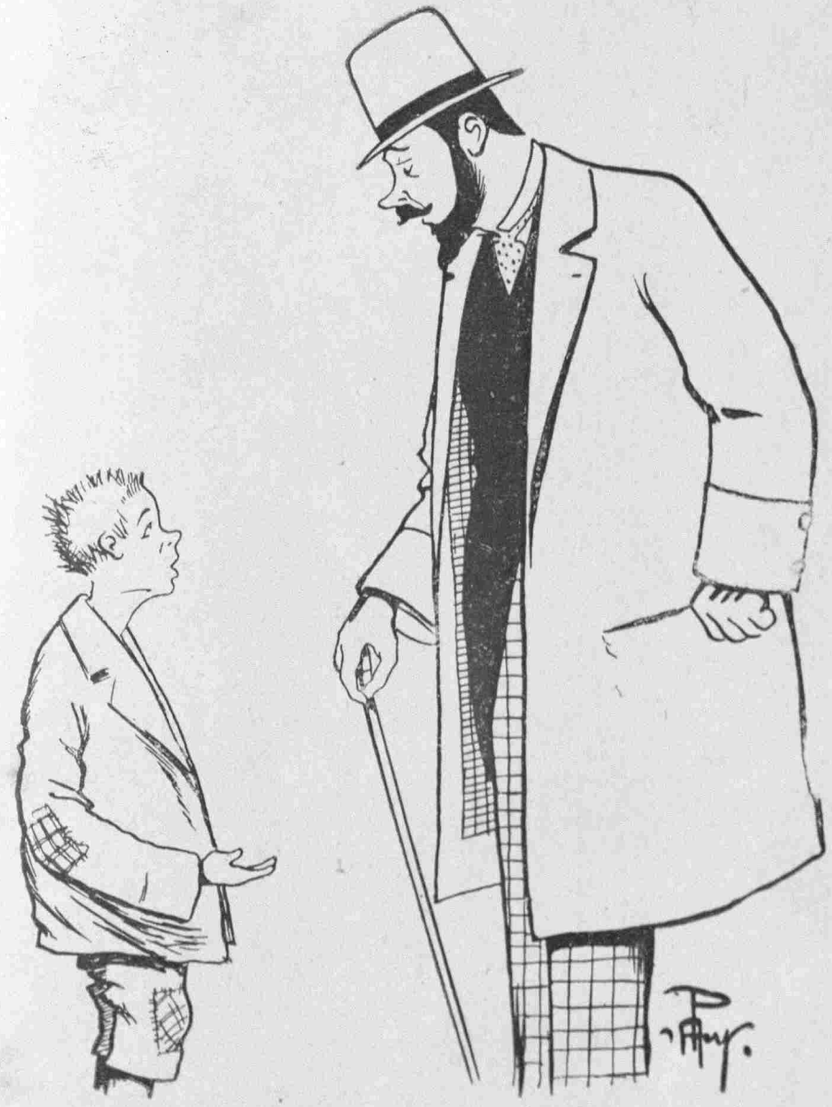
ΛΥΣΣΑ

Ἂν ρίξῃς πίσω ἕνα μόνο βλέμμα,
— εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκα του μὲ τρόμο —
ἐχάθης !. . . Καὶ μὲ παγωμένο αἷμα,
τραβοῦσ' ὁ Λὼτ τὸν ἴσιο δρόμο.

Μὰ ἡ γυναῖκα—πάντα σὰν γυναῖκα—
Ἂς στρέψω, λέγει, πίσω μου κομμάτι,
καὶ τί θὰ πάθω ;.. Ἡ τρελλὴ Ρεβέκκα
γίνηκ' εὐθὺς μιὰ στήλη ἀπ' ἁλάτι!

Καὶ τώρα ἀπ' τὴς γυναῖκές μας ἂς κρίνω
μπορῶ νὰ συμπεράνω ἴσα ἴσα,
πῶς ἀπ' τὸν παλαιὸ καιρὸ ἐκεῖνο
γεννιοῦνται ἡ γυναῖκες ὅλες... λύσσα.

Δ. Κοκκος

— Γιατί ζητεύεις; πεινᾷς;
— Ὄχι· ὁ πατέρας μου διψάει!...

ΑΠΟ ΤΑ ΑΜΙΜΗΤΑ ΤΟΥ ΝΑΣΤΡΑΔΔΙΝ ΧΟΝΤΖΑ

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ Ναστραδδὶν-Χότζας εἶχε μετοικήσει πλησίον τοῦ φούρνου τοῦ χωρίου. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο μέγας κοιλιόδουλος καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὰ μέσα νὰ ἱκανοποιῇ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ στομάχου του, προσεπάθει νὰ τὸν γελᾷ· καὶ καθήμενος ὥρας μακρὰς εἰς τὸ παράθυρον του ὡσφραίνετο ἀπολαυστικῶς τὰ θεσπέσια ἐκεῖνα ἀρώματα, τὰ ὁποῖα ἀνέδιδον ἀπὸ τοῦ φούρνου, τὰ ψηνώμενα ποικίλα κοκκινιστὰ τῶν τσορμπατζήδων τοῦ χωριοῦ.

Μίαν ἡμέραν ὁ μουλαζίμης, ἤτοι ὁ ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς, φέρει αὐτοπροσώπως εἰς τὸν φοῦρνον ἐντὸς τεψιοῦ θαυμάσιον κοῦρκον καὶ λέγει εἰς τὸν φούρναρη.

— Κύτταξε ὡς τὸ μεσημέρι νὰ εἶναι ἕτοιμος καὶ θὰ πάρῃς καλὸ μπαξῆσι.

Ὁ Χότζας, ὅστις καθήμενος εἰς τὸ παράθυρόν του καὶ ροφῶν μακαρίως τὸ τσιμποῦκί του, ἀπελάμβανε τῆς θαλπωρῆς τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καί εὗρισκε ὅτι «καὶ μὲ τὰ χίλια βάσανά της πάλ' ἡ ζωὴ γλυκειά 'ναι» εἶδε τὸν κοῦρκον, ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ μουλαζίμη καὶ κάτι σατανικὸν σκεφθεὶς ἔσπευσε νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν δρόμον.

Πλησιάσας εἰς τὸν φοῦρνον ἔρριψε νέον βλέμμα ἐπὶ τοῦ σιτευτοῦ κούρκου, βλέμμα μακρᾶς στομαχικῆς ἀπολαύσεως... καὶ βήξας δὶς ἠρώτησε τὸν φούρναρην.

— Ποιανοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ κοῦρκος, φούρναρη;

— Τοῦ μουλαζίμη, χότζα ἐφέντη. Δὲν τὸν εἶδες ἀπ' τὸ παράθυρο, ποῦ μὲ τὸν ἔφερε μόνος του;

— Ἄ! ναί· τὸ εἶχα ξεχάσει. Καὶ πότε θὰ εἶναι ἕτοιμος;

— Σὲ μισὴ ὥρα.

— Ἅμα ψηθῇ φέρε τον στὸ σπῆτί μου.

— Στὸ σπῆτι σου ; . . . Καὶ ὁ μουλαζίμης ; . , .

— Κάνε αὐτὸ ποῦ σὲ λέω κι' ἔννοια σου. Προτιμότερον γιὰ σένα εἶναι νὰ τἄχῃς καλὰ μ' ἕνα χότζα παρὰ μ' ἕνα μουλαζίμη.

— Σωστὸ αὐτό, χότζα μου . . . ἀλλὰ τὶ νὰ πῶ τοῦ μουλαζίμη ἅμα ἔλθῃ γιὰ νὰ πάρῃ τὸν κοῦρκό του ;

— Ὅτι ὁ κοῦρκος ξανάβρε τὰ φτερά του κι' ἐκεῖ ποῦ ἐψήνετο φρρρρούπ ! πέταξε.

— Μά ! . .

— Αὐτὸ 'πέ του κι' ἔννοια σου· τὰ λοιπὰ εἶναι δική μου δουλειά.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ κοῦρκος ζεστὸς ζεστὸς καὶ μυρωδᾶτος εἰσήρχετο εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Ναστραδδὶν-Χότζα, μετά τινα δὲ λεπτὰ ἐνεφανίζετο εἰς τὸν φοῦρνον ὁ μουλαζίμης, προεξοφλῶν τὴν νοστιμάδα ποῦ θὰ εἶχεν ὁ κοῦρκός του. Ἀλλ' ἕκαστος φαντάζεται τὴν ἔκπληξίν του, ὅταν ὁ φούρναρης ἀνοίξας τὴν θύρα τοῦ φούρνου καὶ προσποιηθεὶς ἐπ' ἀρκετὸν ὅτι ἀνεζήτει μεταξὺ τῶν ψηνομένων φαγητῶν τὸ τεψὶ μὲ τὸν κοῦρκον τοῦ μουλαζίμη τῷ εἶπε τέλος :

— Δὲν ὑπάρχει, μουλαζὶμ ἐφέντη . . . δὲν ξεύρω τί γένηκε . . .

— Βρὲ ἄφησε τὰ χωρατά ! . . μίλα καλά !

— Δὲν ὑπάρχει . . . ἐξάπαντος θὰ πέταξε.

Ἡ ἔκπληξις τοῦ μουλαζίμη δὲν ἀργεῖ νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀγανάκτησιν. Διαμαρτύρεται, φωνάζει καὶ κόσμος πολὺς συναθροίζεται πρὸ τοῦ φούρνου, προσπαθῶν νὰ ἐννοήσῃ τὶ συνέβαινεν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φούρναρης ἐξηκολούθει νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ κοῦρκος πέταξε, ὁ ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς, χάσας πλέον τὴν ὑπομονήν του, ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ μὲ ἀπόφασιν νὰ τὸν καταξεσχίσῃ. Ὁ φούρναρης προφθάνει καὶ ὁπλίζεται μὲ τὸ φυκιάρι του, τὸ ὁποῖον καὶ σείει δεξιὰ καὶ ἀριστερᾶ, προσπαθῶν οὕτω νὰ κρατήσῃ εἰς ἀπόστασιν τὸν παραφουρκισμένον μουλαζίμην. Πάλλων ὅμως οὕτω τὸ ὅπλον του δὲν προσέχει καὶ διὰ τοῦ ἄκρου τοῦ φυκιαριοῦ ἐξορύσσει τὸν ὀφθαλμὸν ἑνὸς ἑβραίου σαράφη.

Τούτου γενομένου ἡ μῆνις τοῦ παρεστῶτος λαοῦ κορυφοῦται. Ὁ μουλαζίμης, οἱ χωρικοί, ὁ σαράφης μὲ βγαλμένον ὀφθαλμὸν καὶ οἱ ὁμόθρησκοί του, πάντες πλήρεις ἀγανακτήσεως, ὁρμῶσι κατὰ τοῦ φουρνιάρη, ὅστις ὅμως κραδαίνων πάντοτε τὸ πτύον κατορθοῖ νὰ τραπῇ εἰς φυγήν.

Πάντες τὸν καταδιώκουσι κατὰ πόδας, φεύγων δ' ἐκεῖνος εὑρίσκει μίαν θύραν οἰκίας ἀνοικτὴν καὶ εἰσέρχεται. Εἰς τὴν αὐλήν, ὄπισθεν τῆς ἐξωθύρας, ἐκάθητο μία γυνὴ ἔγκυος. Βλέπουσα αὐτὴ νὰ ὁρμᾷ ἐν τῇ οἰκίᾳ της ἄνθρωπος τελείως ἄγνωστος, καταδιωκόμενος μάλιστα ὑπὸ ἐξηγριωμένου καὶ φωνασκοῦντος πλήθους, τρομάζει καὶ . . . ἀποβάλλει.

Εἰς τὰς φωνάς της σπεύδουσιν οἱ γείτονες, οἱ φίλοι, οἱ συγγενεῖς Μαθόντες ὅμως τὸ αἴτιον τῶν προώρων ὠδίνων, ἀγανακτοῦσι καὶ . . . συνενοῦνται μὲ τοὺς διώκτας τοῦ φούρναρη.

Οὗτος πηδῶν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν καὶ ἀπὸ παραθύρου εἰς παράθυρον, ἐμπίπτει τέλος εἰς τὴν αὐλὴν ἑνὸς τεμένους. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖ τὸν ἔφθασαν οἱ διῶκται του ἀνέρχεται κρύφα εἰς τὸν μιναρὲν μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι δὲν θὰ τὸν ἀνεκάλυπτον εἰς τὸ κρησφύγετον ἐκεῖνο. Ἠπατήθη ὅμως. Μετ' ὀλίγον οἱ ἀπηνεῖς ἐχθροί του ἤρχισαν ν' ἀνέρχωνται τὰς βαθμίδας τοῦ μιναρέ . . . Καιρὸς πολὺς πρὸς σκέψιν δὲν ὑπῆρχε. Ὁ φουρνάρης ἦτο πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ νὰ μείνῃ ἐκεῖ καὶ νὰ θανατωθῇ δερόμενος ἢ νὰ ριφθῇ ἀπὸ τοῦ μιναρὲ εἰς τὸ πρὸ αὐτοῦ κενόν. Προκρίνει τὸ τελευταῖον τοῦτο καὶ παφ ! . . Πίπτει κατὰ κεφαλῆς ἑνὸς γέροντος ἰσραηλίτου, πωλητοῦ βελονῶν, καὶ τὸν ἀφίνει νεκρόν. Αὐτὸς οὐδὲν εἶχε πάθει, ἀλλ' ἐγερθεὶς ἐξακολουθεῖ τρέχων ἕως οὗ κουρασθεὶς πλέον συνελήφθη.

Τὸ πλῆθος ἄγριον ἐπὶ τῇ νίκῃ του, δὲν χειροδικεῖ ἀκόμη, ἀλλὰ τὸν ὁδηγεῖ θριαμβευτικῶς εἰς τὸ χωριὸν καὶ τὸν προσάγει δέσμιον ἐνώπιον τοῦ Ναστραδδὶν-Χότζα πρὸς δίκην. Ὁ Χότζας ἐκάθητο στὴν τράπεζαν καὶ ἔτρωγεν ἀπολαυστικώτατα τὸν κοῦρκον—αἴτιον ὅλων τῶν περιπετειῶν τούτων. Ἦτο ὁ μόνος ποῦ δὲν εἶχε συγκινηθῇ. Κληθεὶς ὅμως ἤδη νὰ δικάσῃ ἠγέρθη, ἐνεφανίσθη ἐνώπιον

SISMANOGLIO

τοῦ πλήθους καὶ ἐπελήφθη ἀμέσως τῶν καθηκόντων του:

— Σιωπή, παρακαλῶ, διὰ νὰ ἐννοήσω πρὸ παντὸς περὶ τίνος πρόκειται. Σὺ ἐπὶ παραδείγματι, μουλαζίμη, τί ζητεῖς καὶ φωνάζεις τόσο πολύ.

— Τὸν κοῦρκον μου, Χότζα ἐφέντη.

Καὶ τῷ ἐξηγεῖ τὴν ὑπόθεσιν.

Ὁ Χότζας φέρει τὸν δάκτυλον εἰς τὸν κρόταφόν του, βυθίζεται εἰς σκέψεις καὶ ὑπολογισμοὺς καὶ λέγει:

— Τὰ θαύματα γίνονται κάθε ἑκατὸ χρόνια. Καθ' ἃ ὑπολογίζω ὅμως εἶνε ἀκριβῶς ἑκατὸ χρόνια ποῦ δὲν ἔχει συμβῇ κανὲν θαῦμα. Καθόλου λοιπὸν παράδοξον, μουλαζίμ ἐφέντη, νὰ ἐπανεῦρεν ὁ κοῦρκός σου τὰ φτερά του καὶ νὰ εὑρίσκεται αὐτὴν τὴν στιγμὴν στὸν Παράδεισον. Εἶσαι δὲ ἄξιος συγχαρητηρίων δι' αὐτό.

Καὶ ὁ μουλαζίμης πιστεύσας εἰς τὸν παραδείσιον κοῦρκόν του ἐπέστρεψε εἰς τὸ σπῆτί του κατενθουσιασμένος.

Ἀλλ' ἐμφανίζεται ὀρυόμενος ὁ ἑβραῖος σαράφης:

— Ἄχ, χότζα ἐφέντη, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος μ' ἔβγαλε τὸ μάτι μου.

— Τὸ βλέπω εὐλογημένε ἄνθρωπε... Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ μάτι ἑνὸς μουσουλμάνου ἀξίζει ὅσῳ τὰ δύο μάτια ἑνὸς ἑβραίου, στάσου ἂν θέλῃς νὰ σοῦ βγάλῃ ὁ φούρναρης καὶ τὸ ἄλλο σου μάτι διὰ νὰ τοῦ ἐξορύξωμε ἐμεῖς τὸ ἕνα του.

Ἔντρομος ὁ ἑβραῖος τρέπεται εἰς φυγήν.

Μετ' αὐτὸν παρουσιάζεται ἡ ἀποβαλοῦσα γυνὴ καὶ ἀφηγεῖται τὸ συμβεβηκός.

Ὁ Χότζας ἀκούει καὶ κρίνει:

— Δεινὸν τὸ πάθημά σου, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνεπανόρθωτον. Ὁ φούρναρης εἶναι εἰς θέσιν ἐὰν θέλῃς νὰ...

Καὶ ἡ γυνὴ φεύγει ἐν αἰσχύνῃ.

Τέλος ἐμφανίζεται καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ βελονοπώλου τοῦ θανῶντος μὲ τὴν πτῶσιν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ φούρναρη.

Ὁ Χότζας ἀκούει καὶ αὐτοῦ τὰς αἰτιάσεις.

— Πολὺ ὀρθὸν καὶ πολὺ δίκαιον. Πρέπει καὶ ὁ φούρναρης νὰ

θανατωθῇ καθ' ὃν τρόπον ἐφονεύθη ὁ ἀδελφός σου. Πρέπει νὰ πάῃ νὰ καθήσῃ εἰς τήν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκάθητο ἐκεῖνος ὅταν εὗρε τὸν θάνατον, σὺ δὲ ν' ἀναβῇς εἰς τὸν μιναρὲ καὶ νὰ πέσῃς ἀκριβῶς ἐπ' αὐτοῦ... Δέχεσαι;

Φυγὴ μὲ τὰ τέσσερα.

Καὶ οὕτω ὁ φούρναρης ἀνωμολόγησεν ὅτι χιλιάκις προτιμότερον εἶναι νὰ τἄχῃ καλὰ μ' ἕνα χότζα, παρὰ μ' ἕνα μουλαζίμη τῆς χωροφυλακῆς.

ΜΕΦΙΣΤΟΦΕΛΗΣ

Γνωμαι και Σκεψεις

Εἰς τὸ καλλίτερον πρόβατον κρεμοῦν τὸ κουδούνι.

** Ὑγιεία χωρὶς χρήματα εἶναι ἀσθένεια χωρὶς πόνο.

** Ὁ κακὸς ἄνθρωπος εἶναι κάρβουνο, ἂν τὸ πιάσῃς ἀναμμένο καίεσαι καὶ σβυστὸ μουτζουρόνεσαι.

** Τὸ πνεῦμα ἄνευ ἀγαθότητος, εἶναι μέλισσα ἄνευ μέλιτος.

** Ὅστις ρίπτει λίθον ἐναντίον τοῦ οὐρανοῦ ἐπαναπίπτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

** Τὸ παρὸν εἶναι διὰ τοὺς πλουσίους καὶ τὸ μέλλον διὰ τοὺς ἐναρέτους.

** Εἰς σκάφος σπασμένον ὅλοι οἱ ἄνεμοι εἶναι ἐνάντιοι.

** Ὁ θάνατος μόνον μᾶς κάμει νὰ ἴδωμεν πόσον ὁ ἄνθρωπος εἶναι μικρός.

** Βραδεῖα ἀναφαίνεται ἡ ἀξία, ἡ ὑπὸ πενίας καταθλιβομένη.

** Ἀντιτάσσων τις τὸ θάρρος, τὴν χρηστότητα, τὴν ὑπομονὴν πρὸς τ' ἀδικήματα καὶ ἀτυχίας, ἀποδεικνύει ὅτι εἶναι ἀνώτερος αὐτῶν, ἂν ἔτι θῦμα τούτων γένεται.

** Ἡ χυδαία ματαιότης ἐκείνου, ὁ ὁποῖος σήμερον ὑπερηφανεύεται, σπαταλῶν, θὰ ἐξαγορασθῇ αὔριον μὲ πολὺ ἐξευτελισμόν.

** Οἱ πτωχοὶ γνωρίζουν τοὺς φίλους των καλύτερον τῶν πλουσίων.

** Εἰς τὸν καθημερινὸν βίον ὁ χαρακτὴρ ἔχει ἐνεργὸν μέρος περισσότερον ἢ ὁ νοῦς.

** Ἡ πεῖρα εἶνε ἄφωνος διδάσκαλος.

** Τὸ καθῆκον εἶναι διαρκὲς ὅσον ἡ ζωή μας.

** Δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἄνευ ἀέρος: εἶναι ἡ ἀσφυξία τοῦ σώματος· δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἄνευ ἀγάπης: εἶναι ἡ ἀσφυξία τῆς ψυχῆς.

** Ἐκεῖνος ὅστις εἶναι βραδὺς εἰς τὸν θυμόν του, ἔχει μεγάλην εὐφυΐαν, ἀλλ' ἐκεῖνος ὅστις εἶναι ταχύς, κυρρήττει τήν τρέλλαν του.

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΑΪ-ΛΙΑΣ

Εἰς τὸ βουνὸ ψηλὰ ἐκεῖ
εἶν' ἐκκλησιὰ ἐρημική,
τὸ σημαντρό της δὲν χτυπᾷ
δὲν ἔχει ψάλτ' οὐδὲ παπᾶ . . . .

Καὶ σὲ ποιὸν δὲν θυμίζουν αὐτοὶ οἱ στίχοι, ποῦ παιδάκια καθισμένα στὰ μαθητικὰ θρανία τοὺς μαθαίνουμε, τὸ κάτασπρο ἐρημοκλησάκι ποῦ λάμπει καὶ ἀστράφτει σὰν διαμάντη, πάνω στοῦ βουνοῦ τὴν κορυφή, στοῦ ἥλιου τὴς ὁλόχρυσες ἀχτίδες . . . . .

Ἔρημο, σιωπηλὸ καὶ γαλήνιο δὲν ἔχει ψάλτ' οὐδὲ παππᾶ!

Τὸν ἥλιο ἔχει γιὰ καντήλι του καὶ τὰ θυμάρια, τὰ λουλουδάκια καὶ τὰ μοσχοχόρταρα τὸ λιβανίζουν. Καὶ τὰ πουλάκια, ποῦ κελαδοῦν τὸ λειτουργοῦν μὲ τὴ κρυσταλλίνη λαλίτσα τους, ποῦ ρέει καταγάλαζα ἀπὸ τὸν οὐρανό, θαρρεῖς . . . . . Δὲν ἔχει ψαλμωδιὰ καὶ ὕμνους, τὰ ἔντομα, ὁλόχρυσα κι' αὐτὰ στὸν ἥλιο, βομβίζουν γύρω του μιὰ ψαλμωδία μυστικιά . . . . .

Αὐτοὶ οἱ ψάλτες του αὐτοὶ καὶ οἱ προσκυνητές του!

Τὰ ἐκκλησάκια αὐτὰ γιορτάζουν τώρα—ὅλα τιμῶνται στ' ὄνομα τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ—θεοφοβούμενες νοικοκυρὲς τὰ σιγυρίζουν καὶ ζωηρὰ παιδάκια τοῦ χωριοῦ χτυπᾶνε τὴ μικρὴ τὴ καμπανοῦλα του, χαρμόσυνα κι' ἀδιάκοπα. Καὶ τὸ χτύπημα κυλάει καὶ σκορπίζεται κάτω στῆς πλαγιές, πέφτει ἀπὸ τοὺς βράχους, ἀπάνω στοὺς κάμπους σέρνεται καὶ γεμίζει τὰ γύρω χωριὰ ἀπὸ ἤχους ποῦ μαλακώνουν τὴ ψυχὴ καὶ κάνουνε τὸν ἄνθρωπον νὰ λησμονήσῃ κάθε πόνο καὶ κάθε θλίψι καὶ καϋμό . . . .

Ὁ «Ἀϊ-Λιᾶς» ὁ ἑλληνικώτερος τῶν ἁγίων, παρ' ὅλην τὴ ἑβραϊκὴν πατρίδα του!

Ἀπάνω στὸ βουνό, ἐκεῖ, γιορτάζεται, ἐκεῖ ποῦ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχαν τοῦ Θεοῦ των τοῦ Ἡλίου τοὺς ναούς, γιατὶ ὁ ξανθὸς παλληκαρᾶς ἐκεῖ τῆς ὁλόχρυσές του ἀχτίδες πρωτορίχνει!

Κ' ὁ Χριστιανισμός, ποῦ ὅλα τ' ἀνακάτεψε, ποῦ ἄλλαξε θρησκεῖες καὶ ἔθιμα ἀνέτρεψε, καὶ παλληὲς ξεθεμέλιωσε συνήθειες, τὴ φυσιολατρεία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν μπόρεσε νὰ τοῦ τὴν ξερριζώσῃ . . .

Καὶ τὸν Θεὸν τὸν ἥλιο, ὁ ἅγιος Ἠλίας στὰ κορφοβούνια διαδέχτηκε . . . .

Καὶ πᾶνε, πᾶνε κάθε χρόνο οἱ εὐσεβεῖς προσκυνηταὶ νὰ κλίνουνε τὸ γόνυ μπρὸς στὴ χάρι του!

Ἐκεῖ ἀπάνω τὸ ἐρημοκλησάκι πειὰ δὲν εἶν' ναός, ὅπως οἱ παγεροὶ κι' ἀνήλιοι ναοὶ τῶν πνιγηρῶν συνοικιῶν, ἐκεῖ ὁ ναὸς λαμβάνει ἄλλην μορφήν, μορφὴν διαθέτουσαν ἀλλέως τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα καὶ συνδέει τὸν ἄνθρωπον περισσότερον πρὸς τὴν φύσιν πρὸς τὴν ζωήν, τὸν ἥλιον, τὴν ἀλήθεια . . . . .

Ἐκεῖ ἀπάνω ἡ ἱεροτελεστίες δὲν ἔχουν πειὰ τὴ αὐστηρότητα καὶ τὴ σοβαρότητα τῶν ἱεροτελεστιῶν τῶν ναῶν τῶν πόλεων. Ἐκεῖ αἱ προσφερόμεναι θυσίαι, δὲν εἶναι τὸ κερί, ἡ προσφορὲς καὶ τὸ λιβάνι! . . Ἐκεῖ θυσίαι ἀλεκτόρων καὶ ἀμνῶν προσφέρονται εἰς τὸν προφήτην, γιὰ νὰ μετατραπῇ ὁ κατακαίων τοὺς ἀγροὺς λίβας καὶ δροσερὸν ἀεράκι καὶ νὰ καταπέσῃ εὐεργετικὴ βροχή!

Καὶ γιομίζουν ἡ πλαγιὲς κάθε πρωῒ ἀπὸ προσκυνητάς, ποῦ σπεύδουν ν' ἀνεβοῦνε στὰ βουνά, νὰ πλησιάσουν ἔτσι τὸν Θεὸ καὶ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ γεμίσουν τὴν ψυχή τους, ἀπὸ φύσι ἑλληνικὴ ποῦ ξαπλώνεται κάτω σὲ πράσινα χωράφια καὶ σὲ γαλανὰ νερά.

Εἶνε ἡ μόνη ἑορτή, ποῦ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία δίνει τὸ χέρι τόσο σφιχτὰ στὴν ἀρχαία ἑλληνική, ἀπάνω στὴν κορφὴ ἑνὸς βουνοῦ καὶ δίπλα σ' ἕνα κάτασπρο ἐρημοκλησάκι . . .

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ISMAILOGLU

ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΛΥΒΑ

(ΔΙΗΓΗΜΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ)

Ἦταν ὁ βαρὺς χειμῶνας τοῦ 1892. Σὲ κἄμποσα μέρη τὸ χιόνι εἶχε φθάσει ὡς ἕνα μέτρο. Στὸ χωριὸ ἕνα δυὸ σπίτια ἔπεσαν, πολλὰ ζωντανὰ ἐψόφησαν—τὰ ηὗρε στὴ γέννα—. Εἶνε νύχτα, στὸ χωριὸ ἡσυχία μεγάλη. Ἂν καὶ εἶνε ἀκόμα ἐνωρίς, πουθενὰ δὲν φαίνεται φῶς. Ταλαιπωρημένοι, κρυωμένοι κοιμοῦνται ὅλοι. Σὲ μιὰ καλύβα μονάχα φαίνεται ἕνα θαμπὸ καὶ τρεμουλιαστὸ φῶς. Ἐκεῖ μέσα μαζὺ μὲ ὅλα τὰ κακὰ καὶ τὲς πίκρες τοῦ χειμῶνος ἔσμιξαν ἡ ἀρρώστεια καὶ ὁ χάρος. Δὲν εἶνε ἕνας μῆνας ποὺ ἀπέθανεν ἕνα ἀγοράκι ξανθὸ καὶ παχουλό, καὶ τώρα μιὰ κόρη δέκα πέντε χρόνων κοίτεται βαρειὰ στὸ στρῶμα.

Ὁ Βορριᾶς ἔξω μουγγρίζει καὶ ξερριζώνει δένδρα, ταράζει ὁλόκληρο τὸ σπίτι, ὡσὰν νὰ θέλῃ νὰ τὸ ἁρπάξῃ, νὰ παίξῃ μαζύ του καὶ νὰ τὸ ρίψῃ σὲ κανένα κρημνό. Μουγγρίζει καὶ τὸ μούγγρισμά του εὑρίσκει ἐμπόδιο τὸ μικρὸ ἐκεῖνο σπιτάκι, χτυπᾷ, σπάνει, χάνεται. Στὸ ἄγριο καὶ λυσσασμένο μούγγρισμα τοῦ βορριᾶ ἀνταποκρίνεται τὸ ἀδύνατο καὶ κανονικὸ βογγητὸ τῆς κόρης. Εἶνε ξαπλωμένη δίπλα στὴ γωνιά, μακρυὰ ἀπὸ τὸ μικρὸ παραθυράκι. Ἐκεῖ εἶνε ἕνα ἄλλο κρέββατάκι, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἥσυχα ἥσυχα μαζευμένο ἀπὸ τὸ κρύο κοίτεται ἓν ἀγοράκι πλειὸ μικρὸ ἀπὸ τὴν κόρη. Κοντὰ στὸ κεφάλι τῆς ἄρρωστης, μισοκαθισμένη στὸ κρεββάτι, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο στὸ στῆθος, τὸ χέρι ἐπάνω στὸ μέτωπο τῆς κόρης κοιμᾶται ἡ μάνα. Τὴ δύστυχη!... πῶς τὴν ἐπῆρε ὁ ὕπνος;... Πῶς μπορεῖ νὰ κοιμᾶται, ἐνῷ ἀκούει τὸ βογγητὸ τῆς

ἑτοιμοθάνατης κόρης καὶ τὸ ἄγριο μούγγρισμα τοῦ βορριᾶ, ἐνῷ θυμᾶται τὸ θάνατο τοῦ γιοῦ της καὶ βλέπει γύρω τὴν ἐρημιὰ τοῦ σπιτιοῦ της, τὴν φτώχια, τὴν ἀρρώστια..... Ἐμάνιασε, ἐλύσσαξ' ὁ βορριᾶς. Τὸ σπίτι κουνιέται πλειὸ δυνατά, ξεσχίζεται τὸ χαρτὶ ποῦ εἶνε κολλημένο στὸ παραθυρόφυλλο καὶ τὸ χιόνι μπαίνει μέσα. Τὸ ἄμοιρο παιδὶ ξυπνᾷ τρομαγμένο, φωνάζει, κρυόνει, πεινᾷ. Πετιέται ἡ μάνα ὁλόρθη καὶ τρέχει στὸ παιδί της, τὸ σφίγγει στὴν ἀγκαλιά της, τὸ σωπαίνει. Τὸ χιόνι ὅμως μπαίνει ὁλοένα. Κυττάζει ὁλόγυρα της, παίρνει τὸ προσκέφαλο τοῦ παιδιοῦ της— ἕνα παμπάλαιο καὶ κουρελιασμένο φόρεμα—καὶ φράζει τὴν τρύπα τοῦ παραθυριοῦ. Κάθεται στὴν προτητερινή της θέσι, κοντὰ στὴν ἀγκομαχοῦσα κόρη της, σκεπάζει μὲ τὴν ποδιά της τὸ παιδὶ—ποῦ μαζευμένο στὰ γόνατα τῆς μάνας προσπαθεῖ νὰ κοιμηθῇ—στηλώνει τὰ μάτια της στὴ σκεπὴ καὶ συλλογιέται. Πόσων εἰδῶν μορφὲς λύπης εἶνε στὸν κόσμο, πόσων εἰδῶν μορφασμοί, ποῦ ὁ καθένας ἐκφράζει χίλια δυὸ κακὰ ποῦ σέρνουνται σ' αὐτὸν τὸν μάταιο κόσμο, φτώχεια, πεῖνα, λύπη, ἀρρώστια, θανατικό, ἀπελπισία, ὅλες σὲ δυὸ λεπτὰ ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς πικρομάνας. Ἦταν ἡ πλειὸ δυστυχισμένη γυναῖκα τοῦ κόσμου. Ὁ ἄνδρας της ἦταν κακορρίζικος, ἐπερπατοῦσε ἀπὸ ξενητειὰ σὲ ξενητειὰ καὶ τώρα κι' αὐτὴ δὲν ἤξευρε ποῦ εὑρίσκετο. Οἱ γονεῖς της δὲν ζοῦσαν, τὸ μικρότερό της παιδὶ εἶχεν ἀποθάνει χωρὶς διατήρησι, χωρὶς γιατρὸ καὶ τώρα ἡ κόρη της ἐπολεμοῦσε μὲ τὸ Χάρο... Ὅλα αὐτὰ τὰ συλλογίσθηκε, ἐσηκώθη καὶ ἐξάπλωσε τὸ παιδί της κοντὰ στὴν ἑτοιμοθάνατη, τὸ γιερὸ κοντὰ στὴν ἄρρωστη....

Ἐπερπατοῦσε μὲ μεγάλα βήματα σὰν φρενιασμένη ἀπὸ τὴν μιὰ ἄκρη στὴν ἄλλη, ἐκοντοστέκονταν, ἐμουρμούριζε κάτι, τῆς ξέφευγαν λόγια, κατάρες—ποιὸς ξεύρει γιὰ τὸν ἄνδρα της, γιὰ καμμιὰ προξενήτρα—ἐστέκονταν, ἔβλεπε τὸ κρεββάτι μὲ λύπη, μὲ πόνο, μὲ βλέμμα ποῦ ἐξέσχιζε κάθε καρδιά, ποῦ ἐπλήγονε καὶ τὰ πλειὸ ἄπονα στήθη. Ἤκουε τὸ ἄγριο καὶ τρελλὸ μούγγρισμα τοῦ βορριᾶ, τὸ κανονικὸ καὶ ἀδύνατο βογγητὸ τῆς κόρης καὶ τὴν ἥσυχη ἀναπνοὴ

© SISMANOGLIO

τοῦ παιδιοῦ, ἐβαρειαστέναζε καὶ ξανάρχιζε τὸν ἀλλόκοτο περιπατόν της.

Ἔξαφνα στέκεται, συλλογιέται, ἔρχεται κοντὰ στὸ κρεββάτι τῶν παιδιῶν της καὶ γονατίζει. Στὸν τοῖχο εἶνε τὸ εἰκονοστάσιο. Τὸ καντῆλι του μονάχα μὲ τὸ τρεμουλιαστὸ καὶ θαμπὸ φῶς του φωτίζει τὸ σπίτι. Σταυρόνει τὰ χέρια της στὸ στῆθος, κυττάζει τὶς δύο εἰκόνες—τὸ Χριστὸ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Παναγίας καὶ τὸν Ἁϊ-Νικόλα—καὶ μὲ παράπονο, ἀλλὰ χωρὶς δάκρυα—εἶχαν στειρέψῃ πειὰ τὰ μάτια της—λέγει: «Παναγιὰ παρθένα μου, ποῦ μὲ πόθο κι' ἀγάπη σφίγγεις τὸ μονάκριβό σου στὴν ἀγκαλιά, ἐσὺ ποῦ ξέρεις τοὺς καϋμοὺς καὶ τὰ βάσανα, τὲς λύπες καὶ τὰ φαρμάκια πλειὸ πολὺ ἀπὸ κάθε μάνα, γιατὶ ἔπαθες περισσότερα ἀπὸ μᾶς, εἶδες νὰ ἀδικοπεθαίνῃ τὸ θεῖο παιδί σου στὸ σταυρό, ἔτσι καλὴ καὶ πονετικὴ ποῦ εἶσαι, λυπήσουμε τὴν δύστυχη καὶ σῶσε τὴ Διαμάντω μου! μὲ φθάνουν τὰ τόσα ἄλλα κακά, διῶξε τὸ Χάρο ἀπὸ τὸ σπίτι μου!

»Καὶ σύ, Ἁϊ-Νικόλα, ποῦ σώζεις κάθε καραβοκύρη ἀπὸ τὰ ἄγρια κύματα καὶ τὴ μανιασμένη θάλασσα, ποῦ μ' αὐτὸν τὸν καιρὸ γυρνᾷς στὰ θεριωμένα πέλαγα καὶ τὰ ποδοπατᾷς καὶ διώχνεις τὸν ἄγριο βορριὰ ποῦ τρομάζει κάθε ναυτικὸ καὶ ναυτικοῦ φαμήλια, ποδοπάτησε καὶ τὴν ἀρρώστια καὶ διῶξε τὸ Χάρο ἀπὸ τὸ σπίτι μου!»

Μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα, γονατιστὴ ὅπως ἦταν, ἔγυρε λιγάκι τὸ κεφάλι της καὶ ἀκούμπησε στὸν τοῖχο. Ἐξακολουθοῦσε νὰ βλέπῃ τὲς εἰκόνες· καταβεβλημένη ἀπὸ τὴν λύπη λίγο-λίγο ἔκλεισε τὰ μάτια της καὶ ἐκοιμήθηκε μὲ χαμόγελο στὰ χείλη. Ποιὸς ξεύρει τὶ χρυσᾶ ὄνειρα ἔβλεπε, σὲ τὶ φανταστικὲς χῶρες ἐγυρνοῦσε. Ποιὸς ξεύρει πῶς ἔβλεπε τὴν ἀγέλαστη καὶ πικραμένη ζωή της!.. Εἶχε δέκα μέρες νὰ βάλῃ τὸ κεφάλι της στὸ προσκέφαλο—κάποτε κάποτε ἀκουμπησμένη στὸν τοῖχο ἔκλεφτε λιγάκι ὕπνον—.

. . . . . .

Ἐξύπνησε· εἶχε ξημερώσει· τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐφώτιζε τὴν

καλύβα καὶ ἔδειχνε πλειὸ ψηλαφιτὴ τὴν φτώχεια καὶ τὴν ἐρήμωσή της, ποῦ τὴν νύχτα ἐμισοφαίνονταν θαμπὰ στὸ ἀδύνατο καὶ τρεμουλιαστὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ.

Πετιέται ὁλόρθη «ἄχ! τὶ ἔκαμα ἡ σκύλλα!» λέγει. Βλέπει τὴν κόρη της, ἐκοιμῶνταν ἥσυχα, χωρὶς βογγυτό. Βάζει τὸ χέρι της στὸ μέτωπο τῆς ἄρρωστης· ἦταν κρύο σὰν τὸ χιόνι, ποῦ εἶχε φθάσει ἕως τὸ παράθυρο.... Μιὰ φωνὴ βραχνὴ ἐμισοβγῆκε ἀπὸ τὸ λάρυγγά της καὶ ἔπεσε ἀναίσθητη ἐπάνω στὴν ἄψυχη κόρη της.

. . . . . .

Ὁ ἥλιος εἶνε κρυμμένος σὲ κάτι χρυσοκίτρινα σύννεφα, ποὺ σκεπάζουν τὴν Ἀνατολή, ὁ οὐρανὸς μιοκαθαρισμένος, ἀραιὰ καὶ σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μερικὰ σύννεφα φαίνουνται σὰν νὰ βλέπουν χαμογελῶντας τὸ ἄγριο κατώρθωμά τους, τὴ στίβα ἰσοῦ χιονιοῦ ποῦ σκέπαζε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τὴν χώρα καὶ πλάκωνε κάθε τροφὴ τῶν ζωντανῶν. Δὲν ἀκούεται πλειὰ οὔτε τὸ ἄγριο καὶ μανιασμένο μούγγρισμα τοῦ βορριᾶ, γιατὶ εἶχε φύγει μαζὺ μὲ τὴν νύχτα, οὔτε τὸ ἀδύνατο καὶ κανονικὸ βουγγητὸ τῆς κόρης, γιατὶ μὲ τὸ σκοτάδι εἶχε ξεψυχήσει κι' αὐτό, οὔτε τὸ ἥσυχο ἀνάσασμα τοῦ παιδιοῦ, γιατὶ κι' αὐτὸ ξυπνητὸ τώρα βλέπει σὰν ἀπωλιθημένο τὴ λιποθυμησμένη μάνα του ἐπάνω στὴν ἄψυχη ἀδελφή του.

ΚΛΕΟΒ. Γ. ΣΑΣΣΗΣ

ΓΚΑΦΑ

— Κύριε, ὁ πατήρ σας εὗρεν καλὰ τὸ ποίημα τὸ ὁποῖον τοῦ ἀφιέρωσα;

— Ὦ, βεβαιότατα... τὸ ἔχει μάλιστα μεσ' τὸ κεφάλι του... ἐντὸς τοῦ γύρου τοῦ καπέλλου του, τὸ ὁποῖον τῷ ἦτο πολὺ μεγάλον.

ΜΕΤΑΞΥ ΕΡΩΤΟΤΡΟΠΟΥΝΤΩΝ

— Δεσποινίς, σᾶς ὁμνύω ὅτι ἡ ἀνάμνησις σας μὲ ἀπασχολεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν...

— Πῶς, καὶ τὴν ἡμέραν ἀκόμη;... Ἄ; εἶναι ἀληθές... εἶσθε ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου!

SISMANOGLIO FIGARO

ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΣΣΙΑΝΟΥ

Οἱ ἅγιοι στὸν οὐρανὸ
συνάχθηκαν ἕνα πουρνὸ
μπρὸς στοῦ Θεοῦ τὸ δῶμα
Τάκ, τούκ, τὴν θύρα του χτυποῦν
Ἔχουνε κἄτι νὰ τοῦ ποῦν
μήπως κοιμᾶτ' ἀκόμα ;

Καὶ βέβαια ! ἀπό τεμπελειὰ
κι' ἀπὸ κοιμῆσι ἄλλη δουλειὰ
τοῦ λόγου του δὲν κάνει !
ὁ ἅγιος Κασσιανὸς
τὸ εἶπε καὶ τοῦ καθενὸς
τὴν γνώμη προλαμβάνει.

Λὲν εἰς παμπάλαιον καιρὸν
πῶς μιὰ δουλειὰ ἓξ ἡμερῶν
ἐπῆρεν εἰς τὰ χέρια
κ' ἔκτισε κῦμα καὶ στεριὰ
κ' ἔπλασ' ἀνθρώπους καὶ θεριὰ
κ' ἐγυάλισε τ' ἀστέρια.

Μὰ σοῦ ἐπῆρεν ἀπ' ἐκεῖ
γιὰ μιὰ μεγάλη Κυριακὴ
τὸν ἄπειρον αἰῶνα !
ἐνῷ οἱ ἅγιοι γδυτοὶ
ὡς καὶ τὴν ἴδια μας γιορτὴ
δουλεύουμε γι' αὐτόνα.

Πρὶν ἀποσώσῃ τὴν λαλιὰ
ἀνοίγει ἡ θύρα μιὰ σταλιὰ
καὶ βλέπει αὐτὸς κ' οἱ ἄλλοι
Δὲν ἐφαινότσνε μορφὴ
μὰ εἶδαν τ' ἄσπρο τὸ σκουφὶ
π' ὁ Θεὸς τὴν νύχτα βάλλει.

Τοῦ κόσμου Αὐτὸς τὴν μηχανὴ
μὲ τὸ ποδάρι του κουνεῖ
κι' ἀλείφει μὲ τὸ χέρι.
Ἡ πουκαμίσα ποῦ φορεῖ
καὶ ἡ ματιά του μαρτυρεῖ
πῶς δούλευε νυχτέρι.

Ἅμα τὸν εἶδαν οἱ καλοὶ
σὰν νάχαν ὅλοι μιὰ βουλὴ
τὸ βλέμμα σκύβουν κάτω
κι' ἀρχίζουν μὲ πολλὴ βοή !
Τὸν Κύριον πᾶσα πνοὴ
καὶ κτίσις αἰνεσάτω !

Ὁ Θεὸς ἀκούει καὶ γελᾶ
κι' ἀνασκουμπόνει στ' ἀψηλὰ
τοῦ ρούχου τὰ μανίκια.
Καλὰ τὸ λέγουν οἱ θνητοὶ
πῶς ὅπου λείπει τὸ γατὶ
χορεύουν τὰ ποντίκια !

Κ' ἐνῷ οἱ ἅγιοι μὲ πολλὴ
τοῦ ψαλλουρίζουν συστολὴ
τ' ἀτέλειωτο τροπάρι
νίβγετ' Ἐκεῖνος καθαρὰ

κι' ἀλλάζει μέσα καὶ φορᾶ
τὴν θεϊκή του χάρι.

Ἔπειτα γνεύει σιγανὰ
τ' ἀγγέλου ποῦ τὸν διακονᾶ
ν' ἀνοίξῃ πιὰ τὴν θύρα
Μόλις τὴν εἶδαν ν' ἀνοιγῇ
ἐσκύψαν ὅλοι μὲ σιγὴ
καὶ προσκυνοῦν στὴν γύρα.

Ὁ Πλάστης γνεύει ἄλλη μιὰ
κ' ἦταν αὐτὴ ἐπιθυμιὰ
νὰ εἰσαχθοῦν στὸ σπῆτι
μόλις ἐδόθη ἡ προσταγὴ
καὶ θὰ φιλήσῃ λὲς τὴν γῆ
ἡ μακρυά τους μύτη

Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, εὐχαριστῶ
σᾶς ἔχω χάρι ἂν αὐτὸ
τὸ αἴσθημα σᾶς μένει
καὶ ὅταν κανεὶς δὲν σᾶς τηρᾶ
καὶ σᾶς βρεθῇ καμιὰ φορὰ
ἡ θύρα μου κλεισμένη.

Ἕνας τὸν ἄλλο τους κυττᾶ
κ' ἐκπεπληγμένος ἐρωτᾶ
μὲ τὴν ματιὰ μονάχα
Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὅπου τολμᾶ
τέτοι' ἀρχηγὸ νὰ μὴ τιμᾶ
ὅπου κι' ἂν εἶναι τάχα.

Ὁρίστε μέσα ἀγαπητοὶ
βεβαίως τρέχει κἄτι τι
σπουδαῖο στὴν Ἑλλάδα
γιὰ νὰ ξυπνήσητε βιαστοὶ
ἀπὸ τὴν κλίνην τήν ζεστὴ
σὲ τούτη τὴν κρυάδα.

Καθεὶς σκουντᾶ καὶ προσπαθεῖ
νὰ πρωτομβῇ νὰ θρονιασθῇ
εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ πλάγι

Σταῖς πρόσχαραῖς των ταῖς μορ-
[φαῖς
τὸ βλέπεις, ποῦ καλὸς καφὲς
τοὺς μύρισε καὶ τσάγι.

Σὰν ἐκαθῆσαν στὰ θρονιὰ
κ' ἐβούτησαν τὴν φρυγανιὰ
καὶ ἤπιαν τὸ ζεστό τους
Στρέφεται ὁ Πλάστης τοὺς κυττᾶ
καὶ τὰ μαντάτα νὰ ρωτᾶ
ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς πρώτους

Ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικοὺς
αὐτοὺς τοὺς προτιμοῦν ἀκοῦς ;
καὶ ὁ Θεὸς καὶ ἡ κοκκώναις
γιατὶ τοὺς ἔχουν γιὰ φρουροὺς
ποῦ κόφτουν δράκοντας κ' ἐχ-
[θροὺς
ἐπάνω σταῖς εἰκόναις.

Τὸν Ἅγι-Γεώργη τὸ λοιπὸν
ρωτᾶ μὲ βλέμμα χαρωπὸν
τί νέα ἀπ' τὴν Ἀθήνα ;
Αὐτὸς τὸ χέρι του στ' αὐτὶ
καὶ μὲ μιὰ στάση κορδωτὴ
τὰ ξεύρεις, λέγ' ἐκεῖνα !

Τὴν Μάν' αὐτή, ποῦ τοὺς γεννᾶ
τὴν ροκανοῦν παντοτεινὰ
σὰν δένδρο τὰ σκουλούκια
Καὶ σέρνουν γι' ἄπειρα πουγγιὰ
ἐλεημοσύνη ἀπ' τὴν Φραγκιὰ
κι' ἀπ' τὴν Τουρκιὰ χαστούκια.

Ἔπειτα στρέφει καὶ θωρεῖ
τ' Ἅγι-Δημήτρη τὸ σκαρὶ
ντρίτο σὰν σπάθας θήκη
καὶ τὶ μαντάτα τὸν ρωτᾶ
ἀπ' τῆς Ἠπείρου τ' ἀνοιχτὰ
κι' ἀπ' τὴν Θεσσαλονίκη ;

SISMANOGLIO MEGARO

Καλὰ τοῦ λέγει Εὐχαριστῶ
μὰ προτεστάντη τὸ Χριστὸ
θὰ κάμουν αὐτοῦ πέρα
κι' ὅλους ἐμᾶς Αὐστριακοὺς
ἂν δὲν τοὺς βάλῃς τοὺς Γραι-
[κοὺς]
λίγο μυαλὸ μιὰ μέρα !

Τότε ὁ Θεὸς στρεφογυρνᾶ
νὰ βρῇ μὲ μάτια γαλανὰ
τὸν Ἅγιο Νικόλα
Αὐτὸς φροντίζει δι' αὐτὰ
αὐτὸς τὴν πίστ' ὑπηρετᾶ
κι' ἂς μὴν τὰ λέγῃ κι' ὅλα.

Γυρνᾶ ἀπ' ἐδῶ γυρνᾶ ἀπ' ἐκεῖ
ὅλοι εἶν' αὐτοῦ οἱ συνοδικοὶ
μόνον ἔκεῖνος ὄχι
Ξεύρει κανείς σας ποῦ κρατεῖ
Ἅγι-Νικόλας καὶ γιατὶ
δὲν κάθεται στὴν κώχη ;

Ὅλοι τους γνέψιμο κοινὸ
στὸν Ἅγιο Κασσιανὸ
γιὰ ν' ἀπαντήσῃ ρίπτουν
αὐτὸς τοὺς ἔφερεν αὐτὸς
ἂς ὁμιλήσῃ θαρρετὸς
ὅ,τι ἐκεῖνοι κρύπτουν

Αὐτὸς σηκώθη ἀπ' τὸ θρονὶ
Βλόγησον πᾶτερ, προσκυνεῖ
καὶ λέγει μὲ τὴν μύτη.
Μᾶς ἐρωτᾶς συχνὰ πυκνὰ
ὁ κάτω κόσμος πῶς περνᾶ
στ' ἀπότρελό του σπήτι.

Θαρρῶ θὰ ἦταν πιὸ καλὸ
ἂν ἐρωτοῦσες μιὰ βολὰ
καὶ δι' ἐμᾶς δῶ πέρα.
Καλὰ θὰ ἦταν ἀλλὰ Σὺ
μ' αὐτὴν τὴν δόξα τὴν χρυσὴ
Ἐπῆρε ὁ νοῦς Σ' ἀγέρα.

Τώρα μοῦ νιώθει τὸ μυαλὸ
γιατὶ κανεὶς τὸν πιὸ τρελὸ
θεότρελο τὸν κράζει
Αὐτὸ βεβαίως θὰ δηλοῖ
πῶς ἡ τρελάρα ἡ πολλὴ
τὴν φρόνησι Σου μοιάζει.

Γκρεμνιέται ὁ τόπος ποῦ πατᾶς
καὶ Σὺ ξετάζεις καὶ ρωτᾶς
τὰ νέα ἀπ' τὴν Ἑλλάδα.
Ἔχ ! καὶ νὰ ἤμουνα Θεὸς
νὰ φάγῃ ἐτοῦτος ὁ λαὸς
ζβερκὶὰ καὶ μπαστουνάδα.

Μωρ' Χριστιανοὶ 'ναι τάχ' αὐτοὶ
καὶ πατριῶται θαρρετοὶ
σὰν ἦταν ἡ γενιά τους ;
Ἔχ ! καὶ νὰ εἶχα μιὰ νευρὰ
νὰ τοὺς ἀργάσω τὰ πλευρὰ
σαχλὰ σὰν τὰ μυαλά τους.

Μ' αὐτὸ δὰ θἄρθη μοναχὸ
σὰν στρέψη ὁ χρόνος τὸν τροχὸ
ἀπ' τοῦ Βοριὰ τὰ μέρη
καὶ τοὺς ἀλέσουν οἱ Ξανθοὶ
σὰν ἄλος πῶχει μαρανθῇ
σὰν ξέθυμιο πεπέρι.

Γι' αὐτὸ συμπάθειο Σὲ ζητῶ
ἂν μ' ἔφυγε τὸ καθ' αὐτὸ
τῆς ὁμιλίας νῆμα.
Μιὰ ἄλλη ἀνάγκη μᾶς βαστᾶ
μᾶς ἔχει σύρει ἐδῶ μπροστὰ
στὸ Θεϊκό σου βῆμα.

Ἅγι-Νικόλας μὲ χωρὶς
αἰτία καὶ ἀφορμὴ θαρρεῖς

λείπει ἀπ' αὐτοὺς τοὺς τόπους ;
Παρὰ σκυφτὸς ἐδῶ μ' ἐμᾶς
προκρίν' ἐκεῖνος τὰς τιμὰς
ποῦ παίρνει ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους.

Σὲ κάθε τέμπλος π' ἁπαντᾶ
στήνει τὸν θρόνο του κοντὰ
στοῦ γυιοῦ σου τὴν μητέρα
Κ' οἱ ναύταις ὅταν κονδυλοῦν
Σ' ἐκεῖνον κράζουν καὶ λαλοῦν
Τὸ τὴν τιμιωτέρα !

Κ' ἐνῷ ἡ φτώχεια δὲν μπορεῖ
γιὰ μᾶς νὰ κάψῃ ἕνα κερὶ
καὶ δυὸ κουκιὰ θυμιάμα
αὐτὸς συχνὰ πυκνὰ πουλεῖ
ἀπ' τὴν περίσσεια τὴν πολλὴ
χρυσὸ τὸ κάθε τάμα

Νοεῖς βεβαίως πῶς αὐτὰ
τὴν Πίστη βλάπτουν δυνατὰ
καὶ τὴν Ἁγιωσύνη
Ἐνῷ δὲν ἔπρεπε φρονῶ
νὰ λείπει ὡς καὶ ἀπ' τὸν οὐρανὸ
ἡ κοινοκτημοσύνη.

Γιατί νὰ ἔχῃ αὐτὸς γιατὶ
τιμὴ καὶ δόξα καὶ ἑορτὴ
λαμπρότερη ἀπὸ μένα
ἂς μᾶς τὸ πῇ ὀρθὰ κοφτὰ
τὰ δικαιώματά τ' αὐτὰ
ποῦ τἄχει ἀποκτημένα

Ἂν ἤτανε μάρτυς μὲ καρδιὰ.
Θἄλεγα τέτοια ἀναποδιά,
τὴν κάμουν οἱ ἀνθρῶποι.
Σοῦ γδέρνουν κἄπιον σὰν σκυλοὶ
καὶ σὰν Θεό τους οἱ μουρλοί,
τὸν προσκυνοῦν κατόπιν.

Ἂν ἦταν ἕνας ἀσκητὴς
ἕνας σοφὸς ἢ ποιητὴς
π' ἀπέθαν' ἀπ' τὴν πεῖνα,
Θἄχε κανεὶς ὑπομονὴν
καὶ θἄλεγ' ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ
πώς εἶν' ἀπ' τὴν Ἀθήνα.

Τὸ πνεῦμα ἀφίνουν νὰ πεινᾶ
τὴν ἀρετὴ νὰ διακονᾶ
καὶ σὰν τὰ κακαρώσῃ
πὰ στὸ στομάχι τ' ἀδειανὸ
τῆς στείνουν μάρμαρο βουνὸ
καὶ ψάλλουν ὅσοι, ὅσοι.

Μὰ τοῦτον δόξασ' ὁ Θεὸς
στὴν γῆν τὸν εἶχε ὁ λαὸς
Αὐθέντη καὶ δεσπότη.
Γι' αὐτὰς δὲν εἶπες τὰς τιμὰς
οἱ πρῶτοι εἶν' ἔσχατοι εἰς ἡμᾶς
καὶ οἱ ἔσχατοι εἶναι πρῶτοι ;

Μὰ τὸ συνήθειο τὸ κακὸ
ἔγεινε πλέον φυσικὸ
στὸν Ἅγιον Νικόλα
Φιλόπρωτος χαμαὶ στὴν γῆ
πρωτεῖα πάνω κυνηγεῖ
μὲ τὰ σωστά του ὅλα.

Καὶ ἂν δὲν νοιασθῇς σὲ βεβαιῶ
μᾶς τὸν καθίζουν γιὰ Θεὸ
στὸν ζβέρκον μας οἱ Σλαῦοι
καὶ θεναρθῇ μιὰ πρωϊνὴ
νά σὲ σηκώσει ἀπ' τὸ σκαμνὶ
τὴν θέσι νὰ σοῦ λάβη !

Ὁ Πλάστης π' ἄκουεν αὐτὰ
τὰ γέλοια μέσα του βαστᾶ
τὰ γένεια του χαϊδεύει
μιὰ τὸν κατήγορο θωρεῖ

SISMANOGLIO MEGARO

μιὰ τῶν ἁγίων τὸ σωρὶ
Κᾶτι τοὺς μαγειρεύει!

Κατόπι, πράγματι λαλεῖ
εἶναι ποράδοξο πολὺ
γιατὶ ἡ Χριστιανωσύνη
κεριὰ καὶ λάδια περισσὰ
κοὶ τόσα στέφανα χρυσὰ
'ς αὐτὸν τὸν ἅγιο δίνει

Καὶ ἀπὸ τοῦτο ποῦ θωρῶ
εἰς τὰ μετέωρα θαρῶ
ποθεῖτε νὰ τὸν στείλω,
Εἶναι στὴν σύνοδο κανεὶς
νὰ πῇ δυὸ λόγους εὐμενεῖς
γιὰ τὸν παληό μας φίλο;

Μὰ ὅποιος κρίνει τὰ κοινὰ
θαρρῶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾷ
καὶ τοῦ σοφοῦ τὴν γνώμη:
πρὶν ἔρθῃ κι' ἀπολογηθῇ
αὐτὸς ποῦ κατηγορηθῇ
μὴν κάμῃς κρίσι ἀκόμη.

Γι' αὐτὸ καλὸ νομίζω ἐγὼ
σ' ἕνα κλητῆρά μου γοργὸ
νὰ δώσουμε μιὰ κλῆσι
ἓν ἔνταλμα δεσποτικὸ
καὶ μὲ καλὸ ἢ μὲ κακὸ
νὰ μᾶς τὸν κουβαλήσῃ.

Κ' ἐστράφη κ' ἔγνεψε γλυκὰ
ἑνὸς ἀγγέλου ποῦ γροικᾷ
τὸ πρᾶγμ' αὐτῷ ποῦ στέκει
κι' αὐτὸς ἐπέταξε στὴν γῆ
μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν προσταγὴ
ὡσὰν ἀστροπελέκι.

Πρὶν ἢ τελιώσῃ μιὰ στιγμὴν
τ' Ἅγι-Νικόλα τὸ κορμὶ
πῶς ἔφερνεν ἐφάνη
καὶ στῆς στιγμῆς τὸ τέλος πιὰ
σαχλό, βρεμμένο, σὰν στουπιὰ
μπρὸς στὸν Θεὸ τὸ βάνει.

Συγγνώμ' Ἀφέννη μου ζητῶ.
διότι λέγει περιττὸ
καιρὸν ἔχω ἀργήσει
Μὲ τὰ γοργά μου τὰ φτερὰ
ἐπῆγα Νότο καὶ Βορρᾶ
κι' Ἀνατολὴ καὶ Δύση

Σ' ὅλους ἐπῆγα τοὺς λαοὺς
σ' ὅλους ἐμβῆκα τοὺς ναοὺς
δὲν ηὗρα τὸν ἀτόν του
τέλος κοντὰ ν' ἀπελπισθῶ
τὸν ξετρυπόνω στὸν βυθὸ
τὸν Εὔξεινον τὸν πόντο,

Ὁ Πλάστης τὸν καλοθωρεῖ
καὶ τὸν ρωτᾶ μὲ ἱλαρὴ
μὲ πατρικὴ φροντίδα
Ἅγι-Νικόλα τὸ θωρῶ
εἶσαι βρεμμένος στὸ νερὸ
ὡς πάνω στὴν κουρίδα!

Ἂν εἶν' ἀλήθεια αὐτὸ ποῦ πῶ
στὴν Μοσχοβιὰ εἶχες σκοπὸ
ξανὰ νὰ ταξειδεύσῃς
κ' ἐπήγαινες καλυμβητὰ
γιατὶ δὲν ἤθελες λεπτὰ
γιὰ ναῦλο νὰ ξοδεύσῃς!

Ὁρίστε, τόσο φειδωλοὶ
δὲν βρίσκονται ἅγιοι πολλοὶ
ἀλλ' ὅμως δὲν θυμόνω
θὰ οἰκονόμησες ξανὰ
γιὰ νὰ προικίσῃς ὀρφανὰ
νὰ τὰ πανδρέψῃς μόνο.

Ἅγι-Νικόλας τουρτουρᾶ
σὰν ρυάκια τρέχουν τὰ νερὰ
ἀπ' τὸ χλωμὸ κορμί του
ὁ Πλάστης μιὰ τὸ βλέπει αὐτὸ
καὶ μιὰ τηρᾷ τὸ κεντητὸ
τὸ σαλονιοῦ χαλί του.

Τὸ ἕνα χέρι του κρατεῖ
κάτ' ἀπ' τὸ ράσσο κᾶτι τι
λέγει ὕστερα μὲ χάρι
Διορισμὸς σὲ βεβαιῶ
θὰ ἦν' αὐτό.—Μήπως Θεὸ
σ' ἔκαμαν οἱ Βουλγάροι;

Ὁ ἅγιος τότε γιὰ νὰ ἰδῇ
τοῦ ξεσκεπάζ' ἕνα παιδὶ
μισοπνυγμέν' ἀκόμα.
Συμπάθειο, λέγει, ἂν αὐτὸ
παρουσιάζω τὸ θνητὸ
'ς τ' ἀθάνατό σου δῶμα.

Εἶναι ἡ ἕβδομη ζωὴ
ποῦ ἔχω σώσει ἀπ' τὸ πρωῒ
ἀπ' τὴν μεγάλη μπόρα
Μιὰ τρίχ' ἀκόμα νὰ πνιγῇ
γιατὶ μοῦ ἦλθε ἡ προσταγὴ
εἰς ἀκατάλληλ' ὥρα!

Πρὶν ἀναπνεύσῃ μιὰ σταλιὰ
μὲ τρελαρπάζει ἀπ' τὰ μαλιὰ
ὁ ἄγγελος, στοχάσου!
γιὰ νὰ μὴν πέσῃ ἀπ' τὰ ψηλὰ
καὶ τοῦ σκορπίσουν τὰ μυαλὰ
τὸ ἔφερα μπροστά σου

Κ' ἐνῷ κρατοῦσεν ἡ μιλιὰ
ὁ Ἅγιος βλέπει τὴ δουλειὰ
ποῦ ἐκτελεῖ συνήθως.—
Πιάν' ἀπ' τὰ πόδια τὸ παιδὶ
τ' ἀναποδίζει μὲ σπουδὴ
καὶ τὸ χτυπᾶ στὸ στῆθος.

Καὶ βλέπει τ' ἁλμυρὰ ζουμιὰ
ποῦ τρέχουν ἀπ' τὴν μύτη μιὰ
καὶ μιὰ ἀπὸ τὸ στόμα
Κατόπι στήνοντας τ' ὀρθὰ
μ' ὅλα τὰ μέσα προσπαθᾶ
δὲν ἀναπνέει ἀκόμα!

Τότε μὲ σκέψι περισσὴ
βγάλλει τὴν θήκη τὴν χρυσὴ
γεμάτη μὲ ταμπάκο
παίρνει μιὰ πρέζα τὴν βαστᾶ
στὴν μύτη τοῦ παιδιοῦ μπροστὰ
Μύρισ' το βρὲ Γιαννάκο!

Σὰν τὸ μυρίσθηκεν αὐτὸς
τὸν ἔπιασε ἕνας φτερνιστὸς
κ' ἐπῆρε λίγ' ἀγέρα.
καὶ τοῦ ἀνοίξαν στὴν στιγμὴ
οἱ νυχτωμένοι τ' ὀφθαλμοὶ
καὶ εἶδε τὴν ἡμέρα

Τότε ὁ ὕψιστος γυρνᾷ
καὶ τοὺς Ἁγίους σκοτεινὰ
ἕνα πρὸς ἕνα βλέπει
καὶ μὲ τὸ πρόσωπο ξυνὸ
στὸν ἅγιο Κασσιανὸ
τὴν ὁμιλία τρέπει

Θαρρεῖς, τοῦ λέγει, διατὶ
ἔχει λαμπρότερη γιορτὴ
κι' ὁ κόσμος τὸν θυμιάζει;
γιατὶ δὲν κεῖται στὸν σοφᾷ
νὰ τρῷ, νὰ πίνῃ, νὰ τρυφᾷ,
καὶ σκάνδαλα νὰ βάζῃ.

Μὸν καὶ στὸ κῦμα τὸ βαθὺ
κι' ἐδῶ μπροστά μου προσπαθεῖ

SISMANOGLIO MEGARO

γιὰ τὴν Χριστιανωσύνη.
Τί θαῦμα τὸ λοιπόν, αὐτὸν
ἀπ' ὅλον σας τὸν συρφετὸν
ἂν προτιμοῦν κ' ἐκεῖνοι;

Ἄ! ξεκουμπίσου μ' ἀπ' ἐδῶ
καὶ ἄλλη μιὰ νὰ μὴ σὲ ἰδῶ
νὰ τσαμπουνᾶς δῶ πέρα
γιατὶ δὲν εὐκαιρῶ γι' αὐτὰ
τ' ἀνόητά σου χωρατὰ
κάθε στιγμὴ καὶ μέρα.

Καὶ ἂν δὲ σὲ παύω στὴν στιγμὴ
ἀπ' τὴν ἁγιωσύνη, Μὴ
τὸ πῆς ἀξιὰ δική σου
ἁγιότη πῶδωκε ὁ λαὸς
δὲν ἠμπορεῖ οὔτ' ὁ Θεὸς
νὰ τὴν ἐπάρῃ πίσου!

Γιὰ τὴν αὐθάδεια πλὴν αὐτὴ
σοῦ μεταθέτω τὴν γιορτή,
Τί μέρα σ' ἔχω δώσει;
Φεβρουαρίου κοσσενιὰ
σὲ κάθε τέταρτη χρονιὰ
διὰ νὰ βάλῃς γνῶσι.

† *ΒΙΖΥΗΝΟΣ*

ΕΞ ΙΔΙΩΝ ΤΑ ΑΛΛΟΤΡΙΑ

Εἷς ἐργάτης προσεκλήθη διὰ νὰ κάμῃ μερικὰς ἐπειγούσας ἐπιδιορθώσεις εἰς ἓν διαμέρισμα οἰκίας. Ἡ κυρία δυσπιστοῦσα καλεῖ τὴν θαλαμηπόλον της καὶ τῇ λέγει ὑψηλοφώνως:

— Μαρία, πάρε ἀπ' ἐδῶ τὴν κασετίνα τῶν διαμαντικῶν μου καὶ κρύψε την εἰς τὸ πλαϊνὸν δωμάτιον.

Ὁ ἐργάτης ἐξάγει ἀπέσως ἐκ τοῦ ὑπενδύτου του τὸ ὡρολόγιον μὲ τὴν ἅλυσόν του καὶ δίδων αὐτὰ εἰς τὸν μαθητευόμενόν του:

— Πέτρε, τῷ λέγει, πήγαινε αὐτὰ εἰς τὸν Πάτρωνα, φαίνεται ὅτι ἡ οἰκία δὲν εἶναι ἀσφαλής.

ΜΕΤΑΞΥ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ

— Ἐγώ, πιστεύω εἰς τὴν μεταψύχωσιν, ἡ ψυχή μου μετὰ θάνατον θὰ ὑπάγῃ ἀναμφιβόλως κατ' εὐθεῖαν εἰς κάποιον σῶμα ζῴου.

Ὁ ἕτερος τῶν φιλοσόφων κατ' ἰδίαν: Ὦ! δι' αὐτό, δὲν ἔχεις ἀνάγκην ν' ἀποθάνῃς!...

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑΙ

Παρῆλθον ἔτη μακρὰ ἀφ' ὅτου ἀπεχαιρέτησα τὰ ἱερὰ τῆς εὐάνδρου ἐδάφη. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε δευτέρα πατρίς μου. Καὶ ὅμως ἡ προσφιλὴς γενέτειρα παραμένει πάντοτε τὸ ἴνδαλμα τῆς λατρείας μου. Εἶναι εἰς τὸν ψυχικόν μου ὁρίζοντα ὁ μάγος ἀντικατοπτρισμός, ὅστις διεγείρει τὰς γλυκυτέρας συγκινήσεις. Τὰ γραφικά της τοπία προβάλλουν ὡς δράματα ἔκπαγλα, ἐμψυχούμενα κατὰ πᾶσαν σνιγμὴν ὑπὸ ἀναμνήσεων ἀλησμονήτων.

Τὸ ρωμαντικὸν ἰδίως Ζαγόριον, ἡ Ἑλβετία τῆς Ἠπείρου, μὲ τὰς ἀπαραμίλλους σκηνογραφίας τῆς φύσεως ἁπλοῦται ὡς πίναξ ἐπιβάλλοντος μεγαλείου. Οἱ ὑπερύψηλοι καὶ ἀπορρῶγες βράχοι, αἱ ἀπότομοι τῶν ὀρέων σχισμαί, διαρραγέντων ὡς ὑπὸ κτύπον τεράστιον ἢ κλονισμὸν δαιμονιώδη, αἱ ἰλιγγιώδεις ἀνυψώσεις καὶ αἱ ταρτάρειαι καθιζήσεις, ἡ καταπλήττουσα αὔτη ἀναστάτωσις φαίνεται ὡς ἀπολίθωσις τιτανομαχίας τινὸς ἀφαντάστου. Τὰ σποραδικὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λείψανα κυκλωπείων τειχῶν, κολοσσιαίων, δημιουργίας ὑπερφυσικῆς, ἐνισχύουσι τὴν ἐκστατικὴν ταύτην ἐντύπωσιν.

Τοὺς ἀκινήτους καὶ σιωπηλοὺς τούτους γίγαντας ἀντικρύζει ἡ οὐρανομήκης πεύκη, ἡ πεύκη ἡ ζοφερά, ἥτις μὲ τὴν πένθιμον ἰαχήν της ἐκμυστηρεύεται τὰς τραγωδίας, τὰς ὁποίας εἶδε διαδραματιζομένας ὑπὸ τὴν πυκνὴν σκιάν της. Νομίζεις ὅτι ὄντα ἀφανῆ, αὐτοὶ οἱ ἥρωες τῶν δραμάτων τούτων. ἀόρατοι καὶ ἀσύλληπτοι, σκορπίζουν εἰς τὰ σκοτεινὰ δάση τὸν παράδοξον ψίθυρον, ὅστις προκαλεῖ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸν πλανώμενον ἀνὰ τοὺς μυστηριώδεις λαβυρίνθους των σκιρτήματα ἀνήσυχα.

Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν ἀγρίων τούτων σκηνογραφιῶν ἐκτυλίσσουν

SISMANOGLIO MEGARO

Τύπος καὶ ἐνδυμασία γυναικὸς Πωγωνίου

τὴν εἰδυλλιακήν των ποίησιν τὰ τοπία τὰ ἤμερα, αἱ πεδιάδες αἱ σμαράγδιναι, αἱ κοιλάδες αἱ κατάφυτοι, μικραὶ γωνίαι ἀποσπασθεῖσαι ἐκ τῆς Ἐδέμ, μὲ γοητείαν ὀνειρώδη κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἰδίως ἐποχήν, αἱ πηγαὶ αἱ κρυστάλλιναι οἱ κυλίουσαι μὲ μελωδίαν ἐξ ἴσου κρυσταλλίνην ἀδάμαντα ρευστόν.

Αἱ δύο εἰκόνες παριστάνουν ἐκφραστικῶς καὶ τὰς ἀντιθέσεις τῆς ἠπειρωτικῆς ζωῆς. Ἀφ' ἑνὸς τὸ εἰδύλλιον τοῦ πατριαρχικοῦ βίου, ἡ ἀγνότης τῶν ἠθῶν, αἱ ἀδαμάντιναι ἀρεταὶ τῶν τέκνων τῆς εὐάνδρου· ἐξ ἄλλου αἱ ἐποποιΐαι καὶ τὰ δράματα ἡρωϊκῶν εἰς παρελθόντας αἰῶνας ἀγώνων πρὸς βανδάλους ἐπιδρομεῖς καὶ τυράννους ὠμοὺς ἢ τὸ ἀτελεύτητον τῆς λῃστείας μαρτύριον. Ἡ ἀγρία φύσις μὲ τὰ σκοτεινὰ ἄδυτα καὶ τὰ ἐρυμνά της φρούρια ὑπῆρξε τὸ ἀνάλογον διὰ τὰς τραγωδίας θέατρον, αὐτὸς οὗτος ὁ συμβολισμός των.

Ἀλλ' ἀδιάσειστοι οἱ χαλύβδινοι Ἠπειρῶται ὡς οἱ βράχοι τῆς ἐνδόξου πατρίδος των, ὑπερήφανοι, ἀδάμαστοι, ὑπέμειναν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ μαρτύρια μὲ καρτερίαν σιδηρᾶν. Ἡ ἀκατάβλητος φιλοπατρία των, ἡ φιλοπατρία των ἡ παροιμιώδης, ἀνέκυψεν ἐκ τῆς σκληρᾶς δοκιμασίας ἰσχυροτέρα ὡς ὁ σίδηρος ἐκ πυρός. Συνεζυμώθησαν μετὰ τῆς γενεθλίου χώρας δι' ἱδρῶτος καὶ αἵματος καὶ οἱ πρὸς αὐτὴν δεσμοί των ἐτράφησαν ἐκ τῆς ὑπάρξεώς των. Γῆ καὶ ἄνθρωποι συνδέονται ἀναποσπάστως. Ἐκπατριζόμενοι δὲ οἱ Ἠπειρῶται αἰσθάνονται ἀκατανίκητον τὴν ἕλξιν πρὸς τὸ πάτριον ἔδαφος.

Ἡ ἀφορία τῆς εὐάνδρου, ἥτις ἄλλως τε ἀφιέρωσε τοὺς ζωτικωτέρους χυμοὺς της εἰς τὴν παραγωγὴν ἀνδρῶν, δὲν ἠδυνήθη οὐδ' αὐτὴ νὰ ἀποξενώσῃ τὰ ἀφωσιωμένα τέκνα της, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ βιοπάλη καθίσταται νέον δρᾶμα. Εὑποροῦντα ἐν τῇ ξένῃ σπεύδουν τοὐναντίον ἐκεῖνα εἰς βοήθειαν τῆς πτωχῆς ἀλλὰ μεγάλης μητρός.

Καὶ ἔχει τόσους τίτλους ἐπὶ τῆς εὐλαβοῦς των στοργῆς, τόσην ἐπιβολὴν μὲ τὰς ὑπερόχους παραδόσεις της, τόσον γόητρον μὲ τὸ φυσικὸν καὶ ἠθικὸν μεγαλεῖον της.

Τὰ ἐδάφη της εἶναι βωμὸς διὰ τὴν ἠπειρωτικὴν ψυχήν.

Γ. ΘΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΤΕΛΟΣ

SISMANOGLIO MEGARO

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Βιογραφία Γεωργίου Ἀβέρωφ	Σελὶς	5
Εἰκών: Τύπος καὶ ἐνδυμασία δεσποίνης Μεστόβου	»	7
Ὠδὴ εἰς Γ. Ἀβέρωφ κατὰ τὰ μέτρα τῆς Ζ' τῶν Ὀλυμπιονικῶν Πινδάρου ὑπὸ Ἀναστ. Τάγη	»	8
Εἰκών: Τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον	»	14
Παράφρασις τῆς ᾠδῆς ὑπὸ Χαριδήμου	»	15
Εἰκών: Μιχαὴλ Δώριζας. Ἕλλην προταθλητὴς καταρρίψας τὸ παγκόσμιον ρεκὸρ τοῦ ἀκοντίου	»	21
Τὸ ρολόϊ ὑπὸ Ι. Α. Φιλικοῦ	»	22
Εἰκών: Σουλιῶτις ὁπλοφοροῦσα	»	20
Ἀπὸ τοὺς λησμονημένους ἐθνικοὺς μαργαρίτας ὑπὸ Ν. Παπακώστα	»	29
Ἡ καταστροφὴ τῆς Μεσσήνης ὑπὸ Ἀχ. Καλεύρα	»	34
Ποιήσεις ὑπὸ Ἀλ. Γεωργίτση	»	38
Εἰκών: Δάσος πευκῶν τῆς νήσου Χάλκης	»	39
Ποιήσεις Κ. Φατσέα	»	40
Εἰκών: † Βράνος Βωζάνης	»	41
Αἱ Ἐρυγνύες ὑπὸ † Βρ. Βωζάνη	»	42
Τὸ ἐπάρατον χωρίον ὑπὸ Ἀλ. Γεωργίτση	»	44
Γένεια καὶ μουστάκια ὑπὸ Σωτηρίου Φώκου	»	50
Ποιήσεις ὑπὸ Χ. Χαριδήμου	»	53
Τουρκικὰ νεκροταφεῖα ὑπὸ Δος Νοεμῆς Ζωηροῦ	»	54
Εἰκών: Τοποθεσία Ὀθωμανικοῦ νεκροταφείου	»	56
Ποιήσεις ὑπὸ Χρ. Βασιλακάκη	»	58
Τὸ αἴσθημα τῆς μητέρας ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου	»	59
Ὁ Μούργκας ὑπὸ Χ. Χρηστοβασίλη	»	62
Ἀποδημία τοῦ Σιλδ Ἀρόλδου εἰς τὴν Ἤπειρον ὑπὸ Δ. Σάρρου	»	70
Εἰκών: Ἡ οἰκία ἐν τῷ Παντελεήμονι ἔνθα ἐφονεύθη ὁ Ἀλῆ πασᾶς	»	77
Εἰκών: Ἐνδυμασία καὶ τύπος Ζαγορισίας	»	78
Λαγὸς καὶ Γάϊδαρος ὑπὸ Δος Εὐρ. Ἀλεξανδρίδου	»	79
Ποιήσεις ὑπὸ Δ. Σταμπόγλη	»	87
Ποιήσεις ὑπὸ Ἀλ. Γεωργίτση	»	89
Εἰκών: Βράχος ἀπὸ τὰς Πριγκηπονήσους	»	90
Πάει ν' αὐτοκτονήσῃ ὑπὸ Ν. Παπανικολάου	»	91
Περιγραφὴ Βίτσας Ζαγορίου	»	103
Εἰκών: Ἄνω Βίσσα	»	104
» Κάτω Βίτσα	»	106
» Γέφυρα ἐπὶ τοῦ Βίκου (Ζαγόριον)	»	108
Ἡ ντροπιασμένη ὑπὸ Β. Κώνου	»	109
Ποιήσεις ὑπὸ Δος Ἑλένης Σβορώνου	»	114
Νυκτωδία ὑπὸ Δος Ἀντιγόνης Ζωηροῦ	»	115
Ποιήσεις ὑπὸ Σπύρου Ματσούκα	»	121
Εἰκών: Ἡ νῆσος τῶν Ἰωαννίνων	»	122
Ἀγάπη οὐγχρονη ὑπὸ Δος Ἀθ. Γαϊτανοπούλου	»	123
Ποιήσεις ὑπὸ Δ. Βικέλα	»	131
Στρατιώτης ὑπὸ Ν. Χάρη	»	132
Εἰρωνεία καὶ σκῶψις ὑπὸ Γ. Παλαιολόγου	»	138
Τὸ κάλλος	»	139
Εἰκών: Πλατεῖα Ἀρχιμανδρείου Ἰωάννινα	»	141
Σχολαστικὸς σχολαστικοῖς πολλὰ χαίρειν	»	142
Ἀπαντήσεις Μ. Κεφάλα	»	166
Γαμήλια δημοτικὰ ἄσματα τῆς Ἠπείρου	»	172
Εἰκών: Χορὸς Ζαγορισίων	»	173
Γάμος ὑπὸ † Ἀλεξάνρας Παπαδοπούλου	»	176
Ποιήσεις ὑπὸ Δ. Κόκκου	»	177
Ἀπὸ τὰ ἀμίμητα τοῦ Ναστραδδὶν Χότζα ὑπὸ Μεφιστοφελοῦς	»	182
Ἀϊ-Λιᾶς ὑπὸ Σταμ. Σταμ.	»	184
Σὲ μιὰ καλύβα ὑπὸ Βλ. Σάσση	»	188
Μῦθος τοῦ Ἁγίου Κασσιανοῦ ὑπὸ Βιζυηνοῦ	»	195
Ἠπειρωτικαὶ σκιαγραφίαι ὑπὸ Γ. Οἰκονομίδου	»	196
Εἰκών: Τύπος καὶ ἐνδυμασία γυναικὸς Πωγωνίου	»	198
Γελοιογραφίαι ὑπὸ Α. Ρηγοπούλου	»	

SISMANOGLIO © MEGARO

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Μ. Μ. 25. Μ. Σιφναῖος 10. Regis Delbeuf 5. Γοργόλης 2 Πολ.

Τῇ εὐγενεῖ φρ. τῆς ***Δος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασσᾶ***.— Ἑλενίτσα Κεντίνογλου Πολ. Καλ. Β. Σταματιάδης Πολ. Χαρίκλεια Β. Σπαθαροπούλου Πολ. Ἑλένη Λάμπρου. Ἀνθὴ Μάλαμμα. Μαρία Κοντοδήμου. Μαργαρίτα Δημητριάδου Πολ. Μαρία Παπαδοπούλου. Ἀχιλλεὺς Μιριντσόγλου Πολ. Νικόλαος Ταβαντζῆς Πολ. Β. Σκέντος Πολ. Ν. Ρακατζῆς Πολ. Γ. Ἀρναούτογλου Πολ. Ι. Λαγαρίας Πολ. Αλ. Τσεπέλης Πολ. Ι. Σιουκιούργλους Πολ. Δ. Πλούτζη. Κ. Λαζαρίδης. Α. Καλάβριας. Ι. Α. Σπυρίδης. Ν. Α. Ξανθόπουλος. Π. Θερεσόλη. Κ. Μ. Ψαλίδας. Α. Χατζηαποστόλου. Ἀθανάσιος Κώγης. Α. Αχουτζαρίδης. Γεώργιος Χρυσαφίδης ἰατρός. Δ. Χρυσαφίδου.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κας Εὐφροσύνης Χρηστίδου ἰατροῦ***.— Εὐφροσύνη Βασιλειάδου 2. Γεώργιος Π. Κωνσταντινίδης. Πολ. Ασπασία Καραμάνου. Εὐδοξία Καμπαλούρη. Πολ. Καλλιόπη Μαυρομμάτη. Πολ. Β. Κ. Π. 3 ἁπλὰ 1 Πολ. Dorys Χρ. Χρηστίδης.

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς ***Δος Μαρίας Γεωργιάδου Ζάππειον***.— Ἀργυρὼ Δουρμούσογλου. Μαρία Κυριακίδου. Καλλιόπη Παχή. Ἀνδρονίκη Ἀθανασιάδου. Πόλια Μελίδου. Ἀναστασία Χρυσικοῦ. Ζωὴ Δημάδου. Αἰκατερίνη Λυκιαρδοπούλου. Ὄλγα Κουγιούνογλου. Σοφία Κριωνᾶ. Ἀγγελικὴ Κοντογούρη. Ζήνια Γεννάδη. Οὐρκνία Βαλεριανοῦ. Ἀγλαΐα Γεωργιάδου. Ξενία Καραπέτση.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Δος Ἀγγελικῆς Παπακώστα Ζάπειον***.— Ἕλλη Λεφάκη. Ἄρτεμις Λιούμα. Ἀλεξάνδρα Οἰκονομίδου. Ἑλένη Παστολαδάκη. Ὑρσίλη Κογκαλίδου. Μαρία Γοργίου. Ἰουλία Ροδοκανάκη. Ἑλένη Σιάκου. Ἀναστασία Χατζοπούλου. Μερόπη Σούρλα. Ἐλισάβετ Μπουσίου. Μαρία Βιθυνοῦ. Χρηστίνα Τζάλλη. Ἄννα Γκρέκοβιτς. Φωφὼ Νομικοῦ. Αγγ. Παπακώστα.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Ἀνωνύμου***.— École de filles de Mes Devaux. Ιωάννης Καραζέρης 3 ἁπλᾶ. Ἀφροδίτη Γιαννοπούλου. Ἕλλη Ζαφειροπούλου. Ἕλλη Ἀντωνιάδου. Ζωὴ Τζάντζαρη. Κλειὼ Θ. Κουρτζῆ. Χρηστίνα Ι. Γαλίτση. Ξανθίππη Χρηστίδου. Καρρυοδίλη Κοκκίνου. Λιλὴ Ζαννώτη. Εὐφροσύνη Παντζοπούλου.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Φ. Κοβαλακίδου***.— Ἰωάννα Φ. Κοβαλακίδου, Μιχαὴλ Μίχας. Γ. Ζωγράφος. Θεόδωρος Βαφειάδης. Ἠλίας Β. Τζολῆς.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Νικολάου Ράλλη***.— Ι. Κ. Μακρίδης. Ε. Πανταζίδης. Π. Μ. Καραβοκυρός. Ν. Α. Ράλλης. Ν. Τζηρᾶς. Σωτηράκης Αντ. Κ. Καμπάνης. Ι. Πασπάτη. Ακουαρόνε. Barouh. Κοσμᾶς Τοσπάνογλου. Α. Γεωργιάδου.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Δημητρίου Σταμπόγλη***. Β. Θ. Ἐλευθεριάδης 2 ἁπλᾶ. Δ. Σ Σταμπόγλης. Α. Σέργιος. Π. Λεμονίδης. Β. Λελιάδης. Ν. Τζιρᾶς. Α. Καλπακτσόγλους. Κωνσταντῖνος Ξανθόπουλος. Χρ. Νάσης. Νικόλαος Ιωαννίδης. Κωνσταντῖνος Μαυροτζόλης. Κ. Βαλασίδης. Ι. Καγιόπουλος. Ν. Κοντίδης. Γ. Ρούβαλης 2. Β. Βαλσαμίδης. Χ. Φασουλάκης. J. Constantinidis. Ε. Παΐδας. Γιαμπουρᾶς. Δ. Καμακάρης. Πολ. Σ. Ὀρφανίδης. Η. Γ. Λαζαρίδης. Γκανίδης. Μπαλμπούλογλου. Σκαρλ. Γούσκοβιτσ. Ἀγγ. Η. Κωτσίδας. Ε. Xanthopoulos. Δ. Τριανταφυλλίδης. Κ. Μιμίδης. Γ. Ἡρακλείδης. Σ. Ἀναστασιάδης. Αρχ. Κ. Ἀναγνωστόπουλος. Ν. Κωνσταντινίδης. Γ. Ξανθόπουλος.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Δος Δ. Βασιλειάδου***.— Σπυρίδων Α. Βαλσαμάκης. Δέσποινα Βασιλειάδου. Εἰρήνη Σικαδᾶ. Νικόλαος Σικαδᾶς. Ἀνδρονίκη Δεκαβάλλα. Ὀλυμπιὰς Βαροῦχα. Καλλιόπη Καρίβαλη. Δνὶς Μαρία Στρατηγοπούλου. Κ. Πομώνης. D. Vandoros. Ι. Λάβδας. Μανωλάκη. Χ'' Ἐσαΐου. Μάρκος Φραγκάκης. Πολ. Ἠλίας Χρηστίδης. Σταῦρος Τσελεπίδης. Ἀπόστολος Σίκος. Σοφία Κατσάρη. Ἀντώνιος Κρητικός. Ἄννα Σεργολοπούλου.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Εὐστρατίου Μαρτίνου***. — Μεν. Π. Παππᾶς. Διονύσιος Μαρκέτος. Γεώργιος Μαυρωδῆς, Ἀδελφοὶ Λαμπρόπουλοι, Δημοσθένης Παπαδόπουλος, Βασίλειος Δημητριάδης, Παντελῆς Κουλιαρίδης, Νικόλαος Ε. Ἠλιοῦ, Σ. Γ. Η. Π. Ἀμπακύλος, Παστελᾶς υἱοί, Ἰωάννης Ε. Κυρμανίδης, Κωνσταντῖνος Φιλιππίδης, Δημήτριος Γκιόλιος, Εὐστράτιος Μαρτίνος.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Ἰωάννου Κωνσταντινίδου***.— Α. Ν. Ἀγγελίδης. Ι. Γ. Κωνσταντινίδης, Δ. Γ. Κωνσταντινίδης.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κας Μαρίας Καλιστάρχου***.— Ἰωάννης Ἄψης, Βασιλικὴ Σγούτα, Χαρ. Παπαδοπούλου, Ἑλένη Τζούνη, Ἀγλαΐα Οἰκονομίδου, Ἑλένη Ἐπαινετοῦ, Ἀνδριανὴ Γ. Μπονάκου, Εὐλαμπία Ἰωαννίδου, Ἀλεξ. Πορφυρός, Κωνσταντῖνος Πορφυρός, Ἑλένη Θηβαίου, Γ. Παπαευσεβίου, Christine Théodoridès, Ἑλένη Σιώτου, J. Nicolaïdès, Μαρία Παυλίδου, Μαρία Μουστάκα, Ἄννα Λαουτάρη, Εὐρυδίκη Τζούστα, Εὐανθία Λογοθέτη, Edmond Volgo, Ἀθηνᾶ Ἀγγέλου, Ἑλένη Συμεωνίδου, Εὐαγγελινὴ Κωνσταντινίδου, Εὐδοξία Ζαμάμαρτα, Ἀμαλία Σφήκα, Εὐμορφία Μουτάφογλου, Κωνσταντῖνος Μουτάφογλης, Τιμολέων Φραντζέτης, Νικόλαος Ροῦσσος, Μαρία Δημοπούλου, Ἑλένη Μανολοπούλου, Λεωνίδας Κούης.

Τῇ εὐγ φρ. ***Κου Φρ. Παπαδοπούλου***.— Ἀχιλλεὺς Νικολαΐδης, Ἰωάννης Φωτάκη, D. Mavrikidès, Ἰωάννης Α. Ἀγγελίδης, Ἀριστοκλῆς Σανταλτζίδης, Θ. Θεοδωρίδης, A. Papadopoulos, Φρ. Παπαδόπουλος.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Χαριλάου Πρίγκου***.— Γεώργιος Ἀγνίδης, Χαρίλαος Πρίγκος, Ἐριφίλη Χ. Πρίγκου, Γεωργία Χ. Πρίγκου, Ἐλπὶς Χ. Πρίγκου, Καραμάνος, C. Joannidès, Παναγιώτης Μανταρίδης, Σ. Σαράντης ἰατρός, Ἀθ. Σ. Ἀνδρειωμένος, Εὐάγγελος Τάτσης, Κωνστ. Καζέπογλους, Ο. Α. Δ. Πρωταῖος ἰατρός.

© ΜΕΙΖΑΝΟ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ ΓΑΛΑΤΑ

Σώματα 4 Πολυτελῆ.

ΚΑΔΗΚΙΟΪ

Ἐξοχώτατος Κωνσταντῖνος Βανάνης, Πολ. Ἀρ Γαβριὴλ ἰατρός.
Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Γεωργίου Φραγκίδη.***— Μ. Αὐγερινίδης, Κ. Καλλίνικος, Ν. Καμιλέρης, Ν. Θωμᾶς.

ΦΑΝΑΡΙΟΝ-ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Λέρου καὶ Καλύμνου κ. Γερμανὸς 6 ἁπλᾶ.
Ὁ Ἱερολογιώτονος κ. Διονύσιος Μηνᾶς 2 ἁπλᾶ.
Τῇ εὐγ. φρ. κ. ***Σωτηρίου Καρακάση.*** Γεώργιος Ἀγαπητίδης, Ἀδελφαὶ Οἰκονομίδου 2 ἁπλᾶ, Σ. Κ. Παπαδόπουλος. Θεόδωρος Κωνσταντινίδης, Ἐλευθέριος Ταπεινός, Δημήτριος Φῶτος, Ὅμηρος Οἰκονομίδης, Ἀθανάσιος Ε. Καρούλης, Κ. Ἀγαπητίδης, Σπ. Χατζόπουλος, Λεωνίδας Χ. Βαξοβάνος, Κωνστ. Γαληανός, Ἀσπασία Κουτσῆ.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

Τῇ εὐγ. φρ. κ. ***Βασιλείου Φρυδᾶ.***—Χρῆστος Σουλιώτης, Χουρμούτιος Ι. Μαυρίδης, Εἰρήναρχος Κόβας, Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Ἰωάννης Βουβάκης, Ἰωάννης Τσολακίδης, Ἀναστάσιος Μπαλαμπάνης, Νικόλαος Σαρρῆς, Κ. Βουλγαρίδης, Ἀχιλεὺς Γραμματίδης, Διομήδης Δερμούσης, Μιχαὴλ Παπαδόπουλος, Ἀχιλλεὺς Θ. Πατίδης, Κλημ. Ἐμμανουηλίδης, ἱεροδιάκονος Θεοδόσιος Α. Βουρτζελῆς, Ἀνέστης Καΐρης, Ἰωάννης Ζαφειρόπουλος, Κοσμᾶς Σιντούκας, Κοσμᾶς Κολαφίδης, Ἄγγελος Βασιλείου, Ἰωάννης Δηλιγιάννης, Ἀλφόνσος Πετρίδης, Γεώργιος Α. Μαμμῆς, Ζαχαρίας Ζαχαριάδης, Εὐστάθιος Σκαρλᾶτος, Ἀριστόβουλος Κουζόπουλος, Ἐ. Δάμπας Ι. Καρατζᾶς, ἱεροσπουδαστής, Ἀντώνιος Μαυροκορδᾶτος.

ΜΑΚΡΟΧΩΡΙΟΝ

Τῇ εὐγ. φρ. Δίδος ***Σοφιας Σαχίνη.*** — Εὐνέρπη Λαζαρίδοα, Σοφία Σαχίνη.

ΞΗΡΟΚΡΗΝΗ

Τῇ εὐγ. φρ. κυριας ***Εὐφηκίας Ἀρπατζόγλου,*** δικηγόρου. — Ἀθηνᾶ Κασαπάκη πολ., Σωτηρία Μαύρου πολ., Ἀνθὴ Καλπατσόγλου, Χρῆστος Κ. Οἰκονομόπουλος, Ματθαῖος Ι. Δόβας, Εὐανθία Θ. Σταυροπούλου, Γεώργιος Ι. Δόβας, Γεώργιος Μοίρας, Ἑλένη Τριανταφυλλίδου, Χαρίκλεια Παπαθανασίου, Μόσχα Βουμβλινοπούλου, Εὐφημία Ἀρπατζόγλου, Ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος Σωγόμενος.

ΜΕΓΑ ΡΕΥΜΑ

Τῇ εὐγ. φρ. κ. ***Ἀθανασίου Πεταλούδη.*** — Δημ. Ροδοκανάκης, Ἀντ. Δανέζης, Δημ. Σαμαντζόπουλος, Β. Τριανταφυλλίδης, Θεόδ, Κωνσταντινίδης, Ἰω. Χατζῆ Νικολάου, Κωνσταντ. Βουμβλινόπουλος, Θρασύβουλος Λόγιος, Σωκράτης Στόκος, Γρηγόριος Μοδόκης, Χρῆστος Τριανταφυλλίδης, Π. Παναγιωτίδης, Κ. Βαλαβάνης, Χρῆστος Χοσχόης, Παναγιώτης Γουναρόπουλος.

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς Δίδος ***Ἀσπασίας Διοσκουρίδου.***—Πανοσιολογιώτατος κ. Εὐγένιος Κλαυδιανός, Πελαγία Πρόκου 2, Ἀσπασία Διοσκουρίδου, Εὐφροσύνη Ζάκου, Ὄλγα Ζώνια, Σεβαστὴ Ἠλιάδου, Μαρία Μιμηκοπούρου, Ἰουλία Δημάδου, Μιχαὴλ Γεωργιάδης, Ἐλεονώρα Μ. Γλυνοῦ, Σωτηλία Μαύρου, Αἰκατερίνη Φυσνάνου, Ὄλγα Σοκατζόγλου, Βασιλικὴ Μαθιούδη, Μαρία Μουσούρου 2, Μόσχα Βουμβλινοπούλου, Ἑλένη Ν. Βίγκα, Εὐφροσύνη Μπόλου 2.

ΒΟΣΠΟΡΟΣ-ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Ἄρχων Ἀριστάρχης βέης 2 πολ.

ΠΑΣΑ ΒΑΞΕ

Τῇ εὐγ. φρ. Δίδος ***Παρασκευῆς Σωτηρακοπούλου.***—Παρασκευὴ Σωτηρακοπούλου, Ἀναστασία Πιπιλιώτου, Βασιλικὴ Κομνηνοῦ, Χαρίκλεια Χρηστίδου, Φωτίκα Ἑλλησίου, Ἀπόστολος Προδρόμου, Ἀθανάσιος Χρήστου, Ἰωάννης Τζαννέτος, Ἀπόστολος Λεμπέσης, Παῦλος Καλφόπουλος.

ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑ

Ἀλεξάνδρα Βουραζάνη ἰατροῦ 10.

ΕΠΙΒΑΤΑΙΣ

Δινυθύντρια τῶν Ἀρχιγενείων Ζωὴ Ματτιώνη.

ΡΕΔΑΙΣΤΟΣ

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ***Σεβασμιωτάτου Ἁγίου Ἡρακλείας κ. Γρηγορίου.***—Ὁ Ἡρακλείας Γρηγόριος πολ., Γεώργιος Τριανταφύλλου πολ., Χ΄΄ Μωϋσῆς Χαραλάμπης, Μιχαὴλ Τάδαρης πολ., Κοσμᾶς Ἀποστόλου, Χρυσ. Κοβαλακίδης, Ἀνδρέας Ντάσιος πολ., Εὐρυπίδης Πανηρίδης πολ., Μητάκος Γ. Λουβατζῆς, Κ. Ν. Κέντρος, Γεώργιος Χράσσου πολ., Σταῦρος Χαράρης πολ. Ἰωάννης Λιλήδης, Μ. Ζαφέρη.

ΒΕΛΙΣΣΑ

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ***Σεβασμιωτάτου Ἁγίου Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ κ. κ. Παρθενίου.***—Ὁ Ἅγιος Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ Παρθένιος, Εὐάγγελος Ντιάφας, Γ. Κ. Σοφιάνου, Ἰωάννης Θεοδώρου, Ἀντ. Μασίου, Εὐαγγελία Ζωγράφου, Βασιλικὴ Νάστου, Ἀλεξάνδρα Δ. Μπούρου, Κωνσταντία Ν. Πρεσρένη, Ἀντωνία Δ. Σοφιανοῦ, Ἰωάννης Γεώργιγεβιτς, ὁ ἐπίσκοπος Γκλαβινίτης Βαρνάβας.

ΣΙΑΤΙΣΤΑ

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ***Σεβασμιωντου Ἁγίου Σισανίου κ. κ. Ἱεροθέου.***— Ὁ Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. κ. Ἱερόθεος, ὁ πρωτοσύγκελος αὐτοῦ Ἱερόθεος, Δημήτριος Κυριαζίδης. Νικ. Καλαμαρτζῆς, Ἀλκιβιάδης Σπύρου, Π. Ν. Νεράντζης, Ἀναστάσιος Δᾶνος, Ἰωάννης Ν. Παπίας, Χρῆστος Ἀποστολίδης, Παναγιώτης Τσαούσης, Ἰωάννης Ἀθ. Γεωργίτσης, Ἰωάννης Δ. Χριστοδούλου, Γεώργιος Χρυσάρης, Χαράλαμπος Ἀρ. Παππᾶς. πολ. Κωνσταντῖνος Δ. Γκελέζης, Παῦλος Κ. Τσαούσογλους, Ἀριστείδης Β. Μαράβος, Γεώργιος Ζουρνατζῆς.

ΠΡΑΒΙΟΝ

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ***Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Ἐλευθερουπόλεως κ. κ. Γερμανοῦ.***—Ὁ Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. κ. Γερμανός πολ., Κωνσταντῖνος Φανίτπιος, Ἡφαιστίων Γ. Μούλκας, Κωνσταντῖνος Μπόχος, Περικλῆς Ι. Ἰατρίδης, Βασίλειος Λ. Βασιλικοῦ, Ἰωάννης Α, Γεπέρογλους, Κ. Λεκίδης, Δ. Ἀλεξάνδρου, Μιλτιάδης Ματσόπουλος, Χριστύδουλος Ἀναστασίου, Ἀλκιβιάδης Παπουτσόπουλος, Γεώργιος Καραγεώργης. Ἀρ. Κουσιαμάνης, Β. Παπαχρηστίδης, Ἰωάννης Εὐθυμίου, Παν. Κ. Σβήγκας, Νικόλαος Α. Νικολάου.

ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΣ

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ***Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Μυριοφύτου κ. κ. Φιλοθέου.***—Ὁ Μητροπολίτης Μυριοφύτου πολ., Πρωτοσύγκελος Διονύσιος, Οἰκονόμου Π. Νικόλαος, Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Ἀθανασιάδης, Παπᾶ Χρησόστομος, Πρωτοψάλτης Μητροπόλεως Νεράντζης, Μαρίκα Φ. Μιχαηλίδου.

ΡΕΘΥΜΝΟΝ (ΚΡΗΤΗΣ)

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ***Πανοσιολογιωτάτου Κου Κου Ἀθανασίου Βασαλιάδη.***— Ὁ Σεβασμιώτατος Ἅγιος Ρεθύμνης Χρύσανθος 2, Ἀθανάσιος Ἀρχιμανδρίτης Βασαλιάδης, Ἱεροδιάκονος Μισαήλ, Κωνσταντῖνος Πετυχάκης, Βασίλειος Καλέργης, Ματθαῖος Ματθαιουδάκης, Χρῆστος Π. Τσολίνης. Βασίλειος Ν. Δρανδάκης Πολ. 2, Μιχαὴλ Πρεβελάκης, Δημήτριος Κασέλλας, Παντ. Παπαδάκης, Ἐμμ. Πρεβελάκης, Ἀριστόδημος Ε. Χατζηδάκης, Δημήτριος Χρήστου Κανακίδης 2, Γεώργιος Ἐμμ. Σταγάκης 2, Σπυρίδων Δροσουλάκης 2 Πολ. Γεώργιος Β. Γαλάκης 2, Εὐάγγελος Κ. Βενετάκης Πολ. Νικόλαος Σ. Σταυριδάκης Πολ. Γεώργιος Δ. Πολύτης, Εὐάγγελος Σπαντιδάκης, Νικόλαος Μουνδριανάκης.

ΚΡΟΥΣΟΒΟΝ

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ***Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἁγίου Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν Κου Κου Ἰωακείμ.***— Ὁ Μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδὼν Ἰωάννης Τόσιος Πολ. Ἱερεύς, Κωνσταντῖνος Παπαϊωάννου.

ΤΥΡΟΛΟΗ

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς ***Δος Ζωηροῦ πασᾶ.***— Α. Ἀποστολίδης ἰατρός Πολ.

Δέσποινα Γ. Χαητζῆ, Θελξινόη Σ. Μάλαμα, Δόμνα Χρήστου, Εὐθ. Ζαφειριάδου, Παρασκευὴ Ἀναστασίου, Τερψιθέα Θ. Σωτηριάδου, Ἀθηνᾶ Γρηγοριάδου, Ἰωάννα Σταυρίδου, Καλλιρόη Α. Χαντζῆ, Μαριώρα Τριαν. Βεγιζέλου, Πηνελόπη Ι. Κεχαγιᾶ, Α. Χατζηβαχάρης ἰατρός, Χρυσοῦλα Λ. Ἀποστολίδου, Α. Γεωργιάδης, Ραλλοῦ Βεζιρτζῆ, Σεβαστὴ Εὐαγγέλου.

ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΣ

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς ***Δος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασᾶ.***— Α. Χ. Γιαβάντζογλου. Π. Μαρία Ἀναστασίου Π· Μαρία Γ. Οἰκονομίδου Π. Σ. Π. Πετροπούλου Π. Ὡ. Φ. Μάρδας Π. Καλλιόπη Παπαδάτη Π. Μαρίκα Βυζαντίου Πολ. Ὡραία Βαρουσιάδου Πολ. Ἀναστασία Θ. Ταχτατζῆ, Χρ. Α. Βαρουσιάδη Πολ. Δημ. Μπάρος. Πολ. Θ. Β. Κωτσιόπουλος Πολ. 2, Σ. Ι. Μικρούλης, Δ. Σουλάτης Πολ. Μ. Κανιγρας Πολ. Στέφ. Βαξοβάνος Πολ. Καπλαρήτου Πολ. P. Hycinthe Πολ. Αχ. Μαρίντζογλου, Νικόλ Ταβαντζῆς, Γ. Ἀρναούτογλου, Β. Α. Σκέντος, Ν. Ρακδζῆ, Ι. Λογαρίδης, Δ. Τλούτση, Ἠλίας Τσεπέλης, Ἰωαν. Σιουκιούρογλου.

ΣΗΛΥΒΡΙΑ

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς ***Δος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασᾶ.***— Δ. Κοκόλης, Ἰωάννης Βιγγλίδης. Περ. Σ. Ἀνδρεάδης, Γ. Γκόλης, Σ. Σταυρίδης, Ἰωάννης Ἀθανασίου, Ἀρεταῖος Ἀργυριάδης, Ἀλέξιος Κάλφογλους, Κλεόβουλος Ἀμαξόπουλος, Μ. Βόσκογλους, Ε. Α. Χουρμουζιάδης, Ἀλέξανδρος Κορωνιάδης.

ΡΥΣΙΟΝ

Α. Ν. Χατζηρίκος, Κ. Α. Καραφισούνη ἰατρός, Λεοντία Θ. Παναγιωτίδου, Θεοδώρα Σ. Γεωργιάδου, Κωνσταντῖνος Δημ. Λύλλης, Ἰωάννης Νικόλαος Βασιλείου Γρ. Βράνης.

ΕΡΣΕΚΑ (ΚΟΛΩΝΙΑΣ)

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς ***Δδος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασσᾶ.***— Ἀναστάσιος Συμεῶνος Πολ. Ἀθανάσιος Γιαννούλης Πολ. Σεραφεὶμ Γ. Ρούπης, Περικλῆς Κωνσταντίνου Πολ. Παντελῆς Χ. Σπυρίδης Πολ. Κυριάκος Κυριακίδης, Ἠλίας Φοῦτος, Θεόδωρος Παπαγεωργίου, Πέτρος Προντάνης, Βασίλειος Ν. Προντάνης, Λάζαρος Ι. Εὐθυμιάδης Πολ. Νικόλαος Ἰωάννου, Μιχαὴλ Λυσίτσια, Εὐάγγελος Γιαννούλης, Ἰωάννης Γρεμένης, Χαραλάμπης Ἀλεξίου, Κωνσταντίνα Μακρῆ.

ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑ

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς ***Δδος Νοεμῆς Ζωηροῦ πασσᾶ.***— Παναγιώτης Καμοῦτσος, Ἀπόστολος Θεοδώρου, Ἀρχιμ. Δ. Βλαστὸς ἰατρός, Σταῦρος Θεοδώρου, Λ. Π. Πανταζίδης, Μιχαὴλ Γ. Κλωνάρης, Μιχαὴλ Γ. Καπάσογλους, Ἰωάν. Ἀθανασίου Γιάνογλου, Βασίλειος Ἀντωνίου, Δ. Βαφειάδης, Ἀλκιβιάδης Σγουρός, Ἀθανάσιος Ἠλία, Ἀθανάσιος Τζατιανός, Γεώργιος Μπακάλης, Βασίλειος Σ. Ψαρόπουλος, Σωτήριος Νικολάου Σπανόγλους.

MEGARO SISMANOGLIO

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Κωνσταντίνου Καλούση.***— Κ. Ζωΐδης Πολ. Θ. Χ. Μουδόπουλος Πολ. Αθ. Χ. Μακρῆς Πολ. Αδ. Μ. Πέτσιος Πολ. Σωκράτης Χ. Τζόβας Πολ. Δημ. Μπεζούνης Πολ. Στ. Δ. Χαρισιάδης, Ἰωάννης Γοργολιάτος, Γ. Τσιρώνη. Γ. Καλούσης, Αλ. Καζαντζῆς, Γεώρ. Ρέσσος, Δημ. Μπουφέτης Πολ. Annuffitz, Γ. Μαντόπουλος, Στέργιος Κ. Πάϊα, Δημ. Γ. Γκούμα, Ἀθανάσιος Γ. Παπᾶ Πολ. Ἀδελφοὶ Απ. Ράπτου Πολ.

ΞΑΝΘΗ

Τῇ εὐγ. φρ. κ. ***Νικολάου Σεμιτέλου.***—Νικόλαος Σεμιτέλος, U. L. Perren, Δημήτριος Ι. Φακανᾶς, Α. Α. Λιάπης, Α. Καράσογλου, Ι. Βάρδαλης, Ι. Κ. Δούκας Σ. Σ. Μπλάτσιος, Εὐάγγελος Τσαμπαλῆς, Θεόδωρος Παπλωματᾶς, Βασίλειος Ἰωαννίδης, Ἀλεξ. Καμβουρίδης, Νικόλ. Τζιάκογλου, Γεώργιος Λάλα Ζήση, Ν. Ἀρ. Παπαδόπουλος, Στέφ. Γ. Βεκιαρίδης, Ι. Ἀθ. Ἐλευθεριάδης, Π. Ξενᾶτος, Δημ. Π. Κορέλης, Περικλῆς Μπήκας, Νικόλαος Ἀνδρέου ἰατρός, Πάτροκλος Χαραλάμπους, Γαβριὴλ Παπαναστασίου, Κ. Γ. Μπατρούδης, Κλ. Ν. Καρατσιλῆς, Ι. Μιχαήλογλου, Ζήσης Π. Λαλὰ Ζήσπη, Γ. Τριανταφυλλίδης, Ἀλ. Στεργιάδης, Ἀνδρέας Κ. Τσάντης, Ὀδυσσεὺς Ἀλατζέδης, Γεώργιος Σίτης, Σωκράτης Ρουσόπουλος, Μιλτιάδης Α. Κοπάνου, Γεώργιος Γέρου, Π. Θ. Καραπᾶνος, Μιχαὴλ Κωλιτσίδης, Κλεομένης Β. Ζαλεύρας ἰατρός, Κ. Α. Κωλιτσίδης, Θ. Σκουτέρης.

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ κ. ***Κέντρου Κώτσου.***—Δάφνη Κ. Κώτση, Ξανθίππη Κ. Μιχάλογλου, Ἀντωνία Η. Μεταξᾶ πολ. Καλλιόπη Στέλιου, Χαρίκλεια Μιχάλογλου, Πανδώρα Κουτσούδη, Καλλιρόη Δημητριάδου, Κωνσταντῖνος Μ. Γκίνη πολ. Ἑλένη Σεραφειμίδου Εὐαγγελινὴ Β. Δαλαγδῆ, Μαριάνθη Κοντοπούλου, Ζ. Ν. Λαλαζήση, Σ. Ν. Δεϊρμεντζόγλου, Εὐδοξία Τσαπάρη, Γ. Β. Καλεύρας, Παντελῆς Πανταζῆς, Βασίλειος Βέλλου, Εὐαγγελινὴ Ζουλιάμη, Κ. Χ. Γεωργιάδης.

ΚΙΟΣ

Τῇ εὐγ. φρ. κ. ***Γεωργ. Βανδώρου.***—Πελοπίδας Λιακάκη,Δημήτριος Ν. Τζάφος, Σωτήριος Μ. Χαβιαρᾶς, Ἠλ. Γ. Σῶκος, Δημήτριος Κουμαρᾶς, Κ. Σπινάρης, Π. Κάρβουλας, Α. Γ. Τσελεπόγλου, Κ. Δανᾶς, Μπάμπης Μαγουλᾶς, Α. Κ. Ἀποστολίδης, Γ. Λ. Σαρηβαλάσης, Γ. Γερ. Βαγδῶρος.

ΒΑΛΑΝΙΔΑ (ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ)

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ κ. ***Ἰωάννου Καραγκισοπούλου.*** — Ι. Καραγκισόπουλος, Παπαθεόδωρος, Ἀθανάσιος Ζάχου, Ἡγούμενος Παπαδιονύσιος Λάμαρης, Παπαβενιαμίν, Κωνστ. Β. Χατζόπουλος, Παπαχαρίσιος Οἰκονόμος, Παπαευθύμιος Σικελάριος, Παπαβασίλειος Ἀναγνώστης, Ἀθ. Μολάτα, Γ. Ἀθ. Ἀδαμοπουλος, Κωνστ. Σπύρου.

ΟΡΔΟΥ (Mer Noire)

Τῇ εὐγ. φρ. ***Νικολάου Σουμελίδη.***—Νικόλαος Σουμελίδης, Ι. Ἡγουμενίδης, Ἀναστ. Θ. Χ" Γρηγοριάδης, Γ. Κουρμός, Τηλέμαχος Ι. Μακρίδης, Πάτροκλος Γ. Ἀναστασιάδης.

ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ (ΦΡΕΝΕΛΗ)

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ κ. ***Κωνστ. Τσιψανέλλη.***—Κωνστ. Δ. Σαλιάρης, Ν. Θ. Χ" Ἐμμανουήλ, Μαλιάκας Ἀλασταδέλλης, Γεωργιος Χριστοδούλου, Πιττακὸς Δ. Μάγγος, Καλλιόπη Στιψανέλη, Κωνστ. Στιψανέλης.

ΤΕΝΕΔΟΣ

Τῇ εὐγ. φρ. ***Γεωργίου Σιγάλα.*** — Δέσποινα Γ. Σιγάλα, Εὐφημία Π. Στεργιάδου, Δὶς Εὐφημία Πέρρου, Σουλπάνα Καημῆ.

ΛΑΡΙΣΣΑ (ΜΕΓΑ ΚΕΣΕΡΛΗ)

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ κ. ***Γεωργίου Χατζοπούλου.***—Γεώργιος Χοτζόπουλος-Πασχὰλ Καρακωστῆς, Μιλτιάδης Στιβαρᾶς, Παῦλος Πατσούτης, Π. Κορδέλας, Ἀριστοτέλης Σ. Πατέρας, Εὐθ. Γ. Εὐθυμιάδης, Παρ. Σιδεριάδης.

ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΣ

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς δίδος ***Καραοίνας Μακρῆ.***—Χαρίκλεια Δαβαδᾶ, Κ. Σαραγιώτης, Μαρία Θεοδωρίδου,Κ.Μαραγκόζης, Ν. Τζαναβάρης, Ν. Μαρῖνος, Ἀντ. Τζαναβάρης, Σάββας Παρίσης ἱερεύς, Ἀθηνᾶ Τοπούζη, Ἀλεξάνδρα Τζαναβάρη, Εὐλαμπία Τοπούζη, Ι. Μαραγκόζης, Οὐρανία Ἀναστασοπούλου. Ἄννα Α. Δημητριάδου, Ἀδελφαὶ Φύτου, Εὐφροσύνη Μεγαρέως, Δέσποινα Κωνσταντινίδου, Κοραλία Π. Μακρῆ πολ. 3, Κ. Θεοδωρίδης, Βασιλικὴ Βαφείδου, Ἄννα Δ. Ἀλμαλιώτου, Ζαχαρὼ Μαραγκόζη, Ζαφείριος Κοντόπουλος.

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς Δίδος ***Ἐλπίδος Βλάχου.***—Ἐλπὶς Βλάχου, Χ. Θεοδωρίδης, Οἰκονόμος Κωνστ. Λουΐζη, Α. Μπακάλμπαση, Δ. Λώστας, Ν. Κωνσταντινίδης, Ἰάνθη Οἰκονομίδου, Δέσποινα Ι. Χ" Κοσμᾶ, Η. Κώστας, Ι. Μάρθας, Θ. Κωνσταντινίδης, Ν. Ζωγραφίδης, δὶς Μ. Χ" Κοσμᾶ, Ἐλισάβετ Μ. Τζαναβάρη, Ἄννα Γ· Ἀνοιγηχαρᾶ, Ἑλμασία Σ. Γκούμα, Αἰκατερίνη Θ. Παπαϊωάννου.

ΛΙΑΡΙΓΚΟΒΑ (ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ)

Δημήτριος Ι. Βαρᾶνος πολ. Ἀπόστολος Ἀποστολίδης πολ. Ἀπόστολος Χαρίτου πολ., Θαλασσινὸς Παντελῆ, Ἀγλαΐα Παπακωνσταντίνου πολ., Δ. Α. Πορέβης, Χρῆστος Α. Πανταζῆς, Θεόδωρος Ι. Τιρτελίνης, Ἰωάννης Π. Ἀθανασιάδης, Χρῆστος Ν. Κεχαγιᾶς, Ι. Π. Ἀδαμίδης, Β. Κ. Γρηγορίου, Χρῆστος Κολωνιάρης, Βασίλειος Πιτσάβος, Νικόλαος Χ. Κελέσης 2, Χ. Ν. Χρηστίδης, Ι. Ἀναγνώστου πολ., Β. Χρήστου, Κ. Μαρμαρᾶς.

ΟΖΟΥΝ ΚΙΟΠΡΟΥ

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Κωνσταντίνου Βαφειάδου.***— Παναγιώτης Μαργαριτίδης, Γεώργιος Παντόπουλος, Ἰωάννης Στωΐδης, Γεώργιος Ντσιόμος, Ἰωάννης Ἐμμανουήλ, Γεώργιος Θ. Μοράβας, Γεώργιος Ἀθανασιάδης Νικόλαος Μακρῆς, Ἰ. Γιακουμιδάκης, Βασίλειος Ἀρβανιτόπουλος, Χ. Κ. Ἀσανάκη, Κ. Δ. Βαφειάδης.

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τῇ εὐγ. φρ. τῆς ***Κας Καλλιόπης Στεφάνου Σαλαμάγκα ἰατροῦ καὶ Δημητρίου Στ. Σαλαμάγκα, μαθητοῦ τῆς Δ'. Γυμνασίου τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς.***

ΜΕΓΑΡΟ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

Στέφανος Σαλαμάγκας ἰατρός, Καλλιόπη Σαλαμάγκα, Δημήτριος Στ. Σαλαμάγκας Πολ. Α. Κ. Χρηστίδης ἰατρός, Εὐάγγελος παππᾶς, Γεώργιος Δαρίτσης, Σωτήριος Συρμακέσης, Ἀδαμάντιος Τσατσάνης ἰατρός, Ἀναστάσιος Μπαμπασίκας, Σπυρίδων Γκλίναβος, Στέφανος Γ. Γκλίναβος, Ἀσπασία Κ. Ζάννου Πολ. Κωνσταντῖνος Μ. Κιούρης, Μενέλαος Μ. Κιούρης, Κυριακὸς Μ. Ξανθός, Παναγιώτης Καππᾶς 2, Χρυσόστομος Μάνθος, Jean Papadopoulos, Ἀγλαΐα Ζωτίδου Πολ. Ἀλέξανδρος Κ. Καπέτης, Δημήτριος Γ. Βοΐλας, Χρῆστος Παναγιωτίδης, Ἀλκιβιάδης Κοντοπᾶνος, Νικόλαος Μανταλᾶς, Γεώρνιος Μουλαϊμίδης, Κωνστ. Παπαγεωργίου, Νικόλαος Ἡγουμενίδης, Δημήτριος Γκουγιάνος, Γεώργιος Καψάλης, Νικόλαος Ι. Ζαφειρίδης, Νικόλαος Βεκζαδές, Γεώργιος Τζάλλας, Μιχαὴλ Ζέρβας, Ἀναστάσιος Παπαμιχαήλ, Θωμᾶς Καμενόπουλος, Παῦλος Θ. Δόβας, Νικόλαος Π. Καζαντζῆς, Ἀθανάσιος Παπᾶς, Σπυρίδων Ζάννου, Εὐδοξία Βαγενᾶ, Ἀμαλία Ξανθοπούλου, Ἠλέκτρα Κακοσιάνη, Μαρίνα Καραμάνα, Ἀμαλία Τριανταφύλλου, Κλεοπάτρα Καππᾶ, Πηνελόπη Κατσιγιάννη, Εὐφροσύνη Ι. Λάππα, Μερόπη Μέξη, Ταρσίτσα Π. Καππᾶ, Ρωξάννη Πάμπου, Ἀνδρονίκη Ἰωαννίδου, Σεβαστὴ Μπακατσᾶ, Ἀλεξ. Ι. Σακελλίων.

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ***Κου Σπυρίδωνος Τσάντη Φαρμακοποιοῦ***.— Σπυρίδων Γ. Τσάντης, Σπυρίδων Γ. Δόνος, Βασίλειος Γ. Δόνος, Γεώργιος Α. Ζωμαρίδης, Δημοσθένης Κ. Τσάντης, Γεώργιος Ξ. Κοντούρης, Δημήτριος Μ. Τζόβας, Χριστόδουλος Παπαχρόνης, Ἀλέξιος Βρόζκος.

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Γεωργίου Βογᾶ Δημοδιδασκάλου***.— Γεώργιος Αν. Βογᾶς, Κωνσταντῖνος Σπ. Σπέγγος Πολ. Πέτρος Χ. Παγώνης, Χριστόδουλος Ε. Δεβέκος, Σωτήριος Αν. Γκόβελας, Τενόπουλος Ἀλέξανδρος, Κίμων Χ. Τσούκαλος Πολ. Ἀγαθὴ Ελ Πανταζῆ, Δημήτριος Σπ. Θεμελῆς, Ἀδελφοὶ Θ. Δόβα, Βασίλειος Ἀντώνιος Πεκλάρης.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΝ (ΖΑΓΟΡΙΟΝ)

Τῇ εὐγ. φρ. ***Κου Ἰωάννου Σεμιτέλου***.— Ἰωάννης Σεμιτέλος 2, Ματθαῖος Πανταζῆς, Ἐπαμεινώνδας Τσάντης, Ἀντώνιος Α. Ράπτης, Σάββας Ἀστιρνός, Γεώργιος Θεμελῆς ἱερεύς, Πανούλα Α. Τσάντης, Θεόδωρος Ζοῦγκος, Σπυρίδων Κ. Κοντογιάννης, Χριστόδουλος Κατσουλίδης, Ἀναστάσιος, Ζωμαρίδης, Ἰωάννης Δάνος. Βασίλειος Κόνιαρης, Στέφανος Τσίμας, Φίλιππος Ν. Δούκας, Φίλιππος Δαουδῆς, Μ. Α. Ἀναγνωστάκης, Κωνσταντῖνος Δόκος, Δημ. Αν. Βαταβάλης, Χριστόδουλος Τσακαλίδης.

ΠΑΡΙΣΙΟΙ

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ κ. ***Γεωργίου Β. Μπούντα*** φοιτητοῦ.—Π. Α. Δ. 10, Γ. Μ. Ἠλιάδης 5, δὶς Χρυσοῦλα Γρηγοριάδου, Γ. Β. Μπούντας 2, Mele Eugenie Bergson, Mele Marietta Aug. Rey, Ν. Ζάχος, Τρυφ. Λαμπρόπουλος, Ἀστέριος 3, Εὐάγγελος Πλέσσας, Εὐστάθιος Μαντζαράκης, Γ. Παχούλας, Alexandre Laver, Παναγ. Παπασαραντόπουλος, Ἀθ. Τσακνῆς, Ι. Πασκαλόπουλος, Ἠλίας Βρανᾶς, Μενέλαος Χ΄΄ Παρασκευᾶς, Socrate Papadopoulos, Ἀνέστης Πανοργιᾶς, Ν. Κάλφας.

Τῇ εὐγ. φρ. τοῦ ἰατροῦ κ. ***Δ. Μανουηλίδου*** ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Δ. Μανουηδίδης 5, Σ. Σπυρίδης 5, Ν. Bartgiotis, Γ. Σ. Δραγώνας, Ι. Λιβαδάρης, Η. Ἀλεξανδρίδης, Εὐαγ. Ρίζου, Εὐρ. Μ. Μοργυρίδης, Ν. Κωνσταντινίδης, Ἐμμ. Μανουηλίδης 5, Σ. Μανουηλίδης 2, Ε. Παπαδόπουλος, Σ. Ζάννη, Δομνίκη Μανουηλίδου 2.

SISMANOGLIO MEGARO

SISMANOGLIO
MEGARO

XLY2[illegible]TON
TIMATA P. 15
ISMANOGLIO